

Helyi Esélyegyenlőségi Program

Encs Város Önkormányzata

(2023-2028)

Tartalom

Helyi Esélyegyenlőségi Program (HEP).....	4
Bevezetés.....	4
A település bemutatása.....	4
Értékeink, küldetésünk	11
Célok	12
A Helyi Esélyegyenlőségi Program Helyzetelemzése (HEP HE).....	14
1. Jogszabályi háttér bemutatása.....	14
2. Stratégiai környezet bemutatása	14
3. A mélyszegénységben élők és a romák helyzete, esélyegyenlősége	24
4. A gyermekek helyzete, esélyegyenlősége, gyermekszegénység	74
5. A nők helyzete, esélyegyenlősége	106
6. Az idősek helyzete, esélyegyenlősége	116
7. A fogyatékkal élők helyzete, esélyegyenlősége	127
8. Helyi partnerség, lakossági önszerveződések, civil szervezetek és for-profit szereplők társadalmi felelősségvállalása	136
9. A helyi esélyegyenlőségi program nyilvánossága	144
A Helyi Esélyegyenlőségi Program Intézkedési Terve (HEP IT)	145
1. A HEP IT részletei.....	145
A helyzetelemzés megállapításainak összegzése	145
Jövőképünk	146
2. Összegző táblázat - A Helyi Esélyegyenlőségi Program Intézkedési Terve (HEP IT)	148
3. Megvalósítás	159
3.1 A megvalósítás előkészítése.....	159
3.2 A megvalósítás folyamata	159
3.3 Monitoring és visszacsatolás.....	162
3.4 Nyilvánosság.....	162
3.6 Érvényesülés, módosítás	163
4. Elfogadás módja és dátuma	164

Helyi Esélyegyenlőségi Program (HEP)

Bevezetés

Összhangban az Egyenlő Bánásmódról és az Esélyegyenlőség Előmozdításáról szóló 2003. évi CXXV. törvény, a helyi esélyegyenlőségi programok elkészítésének szabályairól és az esélyegyenlőségi mentorokról szóló 2021.06.30-án módosított 321/2011. (XII. 27.) Korm. rendelet alapján megjelent Belügyminisztérium „Módszertani útmutató a helyi esélyegyenlőségi programok elkészítésének szempontjaihoz és a program felülvizsgálatához” c. dokumentum szerint átdolgozva Encs Város Önkormányzata Esélyegyenlőségi Programban rögzíti az esélyegyenlőség érdekében szükséges feladatokat.

Az önkormányzat vállalja, hogy az elkészült és elfogadott Esélyegyenlőségi Programmal összehangolja a település más dokumentumait¹, valamint az önkormányzat fenntartásában lévő intézmények működtetését. Vállalja továbbá, hogy az Esélyegyenlőségi Program elkészítése során bevonja partneri kapcsolatrendszerét, különös tekintettel a köznevelés állami és nem állami intézményfenntartóira.

Jelen helyzetelemzés az Esélyegyenlőségi Program megalapozását szolgálja.

A település bemutatása

Encs Észak-Magyarországon a Hernád folyó völgyében Miskolctól 40 kilométerre, a Miskolc-Kassa nemzetközi főút, illetve autópálya felezési pontján, Abaúj közepében helyezkedik el. A térség kulturális központja. A város lakóinak száma 6352 fő a hozzákapcsolódó településrészekkel (Encs-Függő, Encs-Abaújdevecser) együtt.

Régészeti ásatások igazolják, hogy már hat évezreddel ezelőtt emberlakta település működött a város mai helyén. Ezt követően is minden történelmi korszakban éltek emberek e vidéken. Birtokba vette a honfoglaló magyarság is. Az államalapítás után a terület Újvár megye része lett. Az első írásos dokumentum 1219-ből származóan az újvári ispán Lőrinc nevű poroszlójának birtokaként említi. Az írásbeliség szűk köre, az igen gyakori birtoklási cserék, s a gondos egyházi történetírás hiányában a város múltjáról szóló feljegyzések hézagosak, de fő vonalaiban körvonalazzák történetét:

A XIV. században Encs a Torna váruradalom része. A következő században már Zsigmond király, majd az ő adományozása folytán Edzegei Besenyő Pál, később Berencsi Sáfár István, utána Szapolyai István a település birtokosa. Ebben a gyorsan változó korban épült meg a falu első temploma. A történelem viharai, a tatárjárás, a török hódítás, a Habsburg hatalom ellen vívott harcok a városon is végig söpörtek. A Kassa felé vezető hadiút veszélyei elől a környező mocsarakba, mocsári erdőkbe menekült a maradék népesség, de mindig hűségesen visszatért a lakóhelyére. A XVI. század közepétől a reformátusok uralták a falut, vele együtt templomát. Az önvédelmi berendezkedés bizonyítéka a templom erődtítményé, a főúri lakhelyek várkastéllyá

¹ Költségvetési koncepció, Gazdasági program, Szolgáltatástervezési koncepció, Településfejlesztési stratégia, Településrendezési terv, Településszerkezeti terv, Településfejlesztési koncepció

alakítása. A mostani "Iapason" még fellelhető a régi várkastély néhány nyoma. 1672-ből származó írásos dokumentum alapján ismert a Lator-kerttel, vizesárokkal, tapasztott palánkkal körülvett erődítmény egykori képe. Ugyancsak ismert, hogy a hozzá tartozó vízimalmot a Wesselényi-féle összeesküvésben játszott szerepe miatt a király elkoboztatta. Az encsi várkastély hadi jelentősége a XVII. század végére elenyészett. Rákóczi-szabadságharcban a kurucok oldalán harcoló Encset jó néhány környékbeli településsel együtt az átvonuló németek 1706-ban bosszúból felégették. A XVIII. század az újjáépítés és a katolikus hatás újjá ébredésének időszaka. A falu birtokosa új, katolikus telepeseket hoz Encsre. 1773-ban templomát renoválták, egy évtized múltán pedig Gróf Keglewich Károly Szent József tiszteletére felépítette a ma is álló katolikus templomot. Ennek folytán jelentős katolikus centrumként funkcionált a település. Ebből az időből maradt fenn a II. József-kori magyarázatos katonai felmérés, valamint Encs első urbárium. Az 1848-49-es forradalom és szabadságharc nem befolyásolta alapvetően a vidék életét. Bár a hadak többször is végig vonultak itt, a község nem vált harcok színhelyévé. Sorsdöntő fellendülést az 1860-ban megnyitott Tisza-vidéki vasút hozott. Encs és a szomszédos Forró község közös állomást kapott. A Hernád völgye települései számára a fejlődés útja nyílt meg a vasúttal. 1880-ban postahivatal és távíró állomás, a század utolsó éveiben takarékpénztár létesült. Míg a környék többi települése stagnált, Encs lakossága 1890-ben csaknem 1000 fő. Az országos könyvtári akció keretében gazdasági népkönyvtárat kapott a falu. A világháború előtt már kereskedelmi körzetközpont, majd a trianoni békeszerződés alapján kettészakított Abaúj itthoni, kisebb részének közigazgatási központjává kezd fejlődni. 1930-ban 1617 lakosával Abaúj ötödik legnépesebb településévé lépett elő. Kassa ideiglenes magyar fennhatóság alá kerüléséig, 1939-ig járási székhely. 1920-ban bevezették a villanyt, majd portalanított utakat építettek. A 30-as években megindult az autóbusz-közlekedés Forró és Krasznokvajda irányába. Új, emeletes iskola épült, és mint járási székhely gyógyszerárat kapott a település. Volt járási és helyi orvosa, állatorvosa, szülésznője. Itt székelt a járási csendőrkapitányság. A fejlődést tovább segítette a telefonvonal kiépülése. Megtöbbszöröződött a kereskedők és iparosok száma, kialakult némi értelmiségi réteg, mozi is működött.

Encs fejlődése környezetéhez képest számottevő volt, ám országos összehasonlításban meglehetősen elmaradott maradt. Csupán a közigazgatás kényszerű változásai, kedvező földrajzi helyzete jelölték központi szerepre. II. világháború anyagi kárt nem okozott a településen. Annál nagyobb lelki sebeket ejtett a harcokban elesettek és a deportálások miatt érzett fájdalom. A háború után a mezőgazdaságból élő lakosság számára a talpra állást a földosztás jelentette. A meglehetősen szerény ipari háttérrel rendelkező járási székhely elindulhatott a fejlődés útján. 1948-ban óvoda nyílt, 1952-ben megalakult a termelőszövetkezet. A továbbiakban szépen bővült a szolgáltatások köre, Tüzép telep, Állami Biztosító fiók, Tüdőgondozó Intézet, OTP fiók, sütőüzem, bankfiók létesült. Felépült az első 12 lakásos bérház, melyet több követett. Megnyílt az új bölcsőde. A 60-as években Encs fejlődése körzetközponti szerepkörét erősítendő, felgyorsult. A környék jobb ellátásának érdekében számos jelentős fejlesztést történt az ekkor még község területén. Új mentőállomás, gépjárató üzem, gimnázium, könyvtár, tanácsi székház, állami lakások sora, közművek, kereskedelmi egységek létesültek. Átalakult a főutca, lakóinak száma folyamatosan nőtt. Munkahelyek teremtődtek, megközelíthetősége javult. 1962-ben az abaújszántói, az encsi és a szikszói járások egyesítésekor az ország legnagyobb járásának a székhelye lett. 1966-ban a szomszédos Abaújdevecserrel, Függöddel és Gibárttal községi közös tanácsot hozott létre. 1970-ben nagyközségi rangot kapott. Ezt követően indult meg a termelés a BUBIV 10. számú gyáregységében, ahol impozáns bútorokat készítettek. ABC áruház, óvoda,

iskola és számos lakás épült. A várossá nyilvánítás küszöbén új gyógyszertár, általános iskolai diákotthon és sportcsarnok létesült. Encs fejlődő infrastruktúrája, növekvő népessége, kistérségi szerepköre eredményezte, hogy 1984-ben városi rangot kapott. Várossá válása után épült fel a Kazinczy Általános Iskola (amely jelenleg Zrínyi Ilona nevét viseli), az Abaúj Áruház, az új Postapalota, a sportcsarnok uszodarésszel, műfüves pályával, labdarúgó pályákkal bővült. Abaúji Gondozóház létesült, amely a térség előregedő kistelepülésein magukra maradt időseinek ellátását volt hivatott szolgálni. Négy templommal gazdagodott a település. A Szent Anna római katolikus, a görögkatolikus, református és evangélikus templomok építészetiileg is jellegzetes színfoltjai lettek a településnek. Az infrastruktúra fejlődése is töretlenül folyt. A város telefon ellátottsága országos összehasonlításban is kimagasló lett, de a település és ezzel párhuzamosan a térség gázhálózatának kiépítése is megtörtént. A város teljes területén az ivóvíz- és szennyvízhálózat elérhető. Az utak rendszeresen megújulnak. Internet és kábeltévé teszi komfortosabbá az itt lakók életét. A rendszerváltás után, mint az ország számos területén a városban is gondot okozott a lakosság foglalkoztatása. Az 1990-es évek elején a termelőüzemek sorra tönkrementek, beszüntették működésüket. A gazdasági recessziót alig néhány üzem vészelte át sikeresen. A kereskedelem és szolgáltatás terén az Encs és Vidéke ÁFÉSZ alapjain megalakult Abaúj Coop Zrt. nyújt színvonalas ellátást a lakosság részére. Emellett a magánvállalkozók száma is gyarapodik. Encs fejlődése körzetközponti szerepéből eredendően folyamatos.

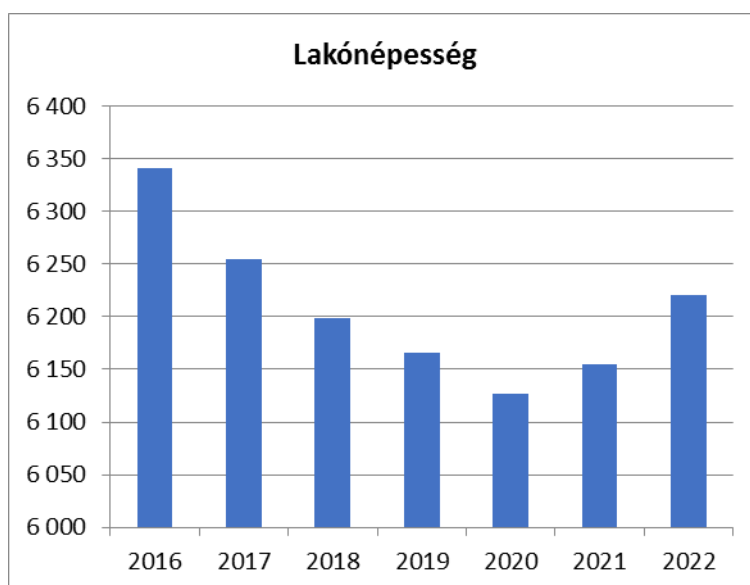
A város kulturális életét jórészt az Encsi Művelődési és Sportközpont, Könyvtár szervezi. Ezen belül működik a könyvtár, számos klub és egyesület. A Városi Galéria kiállításai révén az abaúji művészek bemutatkozásának színhelye, de helyet ad országos híru és külföldi művészek tárlatainak is.

A település jelentős műemléke a vasútállomás épülete és az abaújdevecseri Csoma-kastély.

(Forrás: www.encs.hu)

1. számú táblázat - Lakónépesség száma az év végén		
Év	Fő (TS 001)	Változás
2016	6 341	bázis év
2017	6 254	98,63%
2018	6 198	99,10%
2019	6 166	99,48%
2020	6 127	99,37%
2021	6 155	100,46%
2022	6 220	101,06%

Forrás: TeIR, KSH-TSTAR

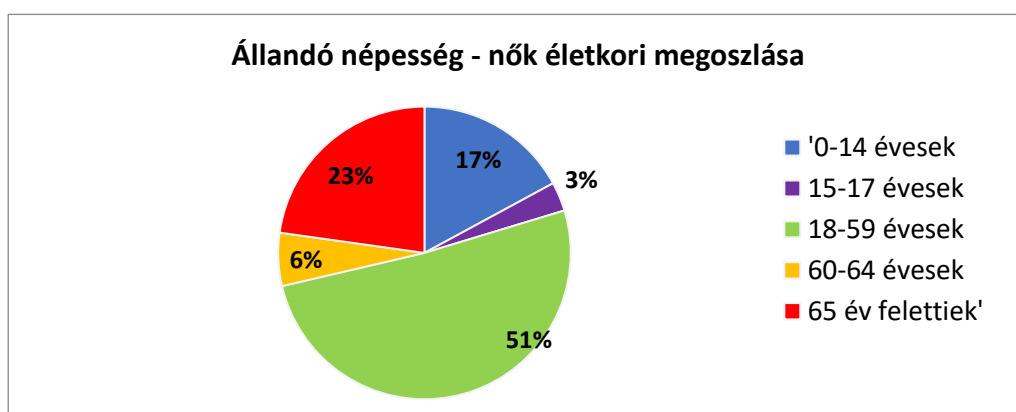
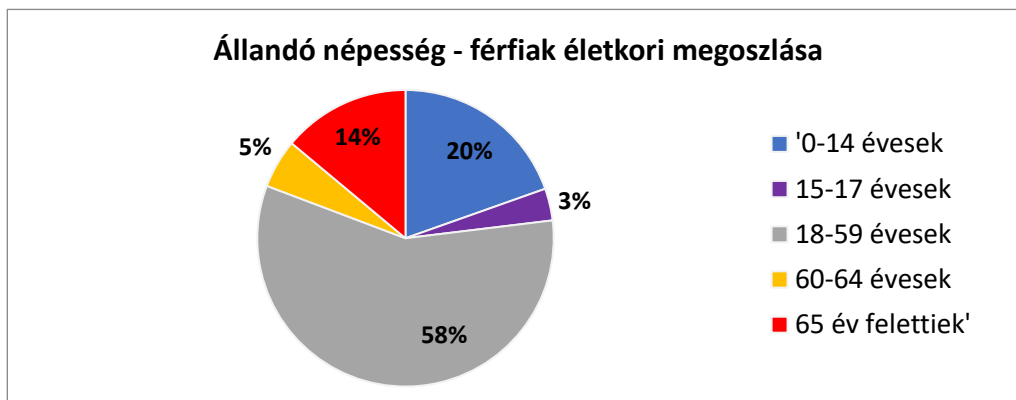

A város demográfia helyzete a térségi települések viszonylatában jónak mondható, annak ellenére, hogy a lakosság száma 2020-ig csökkenést mutatott.

2021-ben ettől eltérés mutatkozik, amikor minimális, 28 fős növekedés valósult meg, de az összlakónépesség száma még így sem érte el a 2019-es szintet. A 2022-ben tapasztalt újabb 65 fős növekedés optimizmusra ad okot. Bízunk benne, hogy a város fejlődése újabb lendületet vesz és a növekvő tendencia tovább folytatódik.

2. számú táblázat - Állandó népesség összetétele nemek és korcsoportok szerint (2021)					
Korcsoport	Fő			Az állandó népességből a megfelelő korcsoportú nők és férfiak aránya (%)	
	Férfiak	Nők	Összesen (TS 003)	Férfiak (TS 005)	Nők (TS 007)
Állandó népesség száma (férfiak TS 004, nők TS 006)	3 007	3 327	6334	47,47%	52,53%
0-2 évesek (összes száma TS 008, aránya TS 009)	139	127	270	2,19%	2,01%
0-14 éves (férfiak TS 010, aránya TS 011; nők TS 012, aránya TS 013)	589	569	1158	9,30%	8,98%
15-17 éves (férfiak TS 014, aránya TS 015; nők TS 016, aránya TS 017)	105	107	212	1,66%	1,69%
18-59 éves (férfiak TS 018, aránya TS 019; nők TS 020, aránya TS 021)	1 734	1 698	3432	27,38%	26,81%
60-64 éves (férfiak TS 022, aránya TS 023; nők TS 024, aránya TS 025)	160	195	355	2,53%	3,08%
65 év feletti (férfiak TS 026, aránya TS 027; nők TS 028, aránya TS 029)	419	758	1177	6,62%	11,97%

Forrás: TeIR, KSH-TSTAR

A városban a 0-2 éves korosztály, amely a népesség természetes növekedését jellemzi, mértéke nagyon alacsony, a teljes lakosság alig 4%-a. Magas a 18-59 év közötti korosztály létszáma, eléri az 54%-ot. A 60 év felettiek aránya kis mértékben meghaladja a 14 év alattiak számát, előbbiek a lakosság alig kevesebb, mint egynegyed részét, utóbbiak alig több, mint egyötöd részét teszik ki. A kiskorúak számának csökkenése a társadalom fenyegető elöregedésének előfutára.

A számadatokból megállapítható, hogy a város lakossága fokozatosan öregszik.

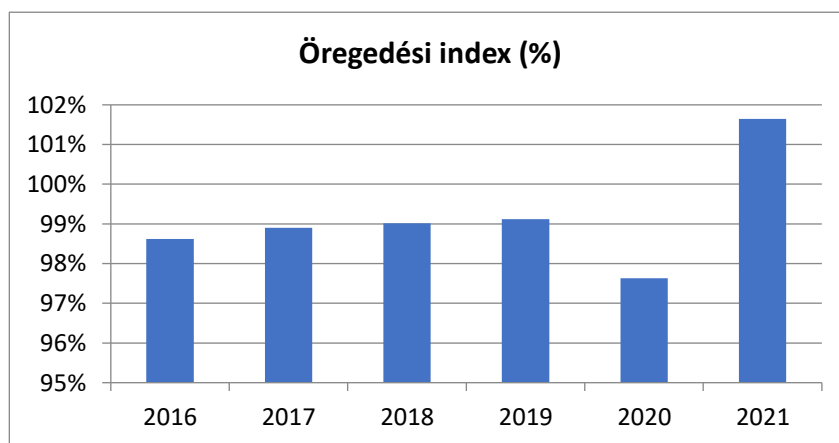
A népesség adatokat áttekintve látható, hogy a férfiak várható élettartama jóval alacsonyabb a nőkéénél, ami országos tendencia is.

A férfiak és nők várható élettartama aktív kor idején (18-59 év) még nagyjából kiegyenlítődik, majd az öregségi nyugdíjkorhatár elérését megelőző években (60-64 év) a férfiak várható élettartama elmarad a nők várható élettartamától. Ennek egészségügyi, pszichikai és fizikai okai is vannak. A férfiak rendszerint nagyobb fizikai erő kifejtésével járó munkát végeznek, illetve még mindig több a vezetői beosztásban dolgozó férfi, amely a stressz károsító hatását erősíti fel a csoportban, továbbá a férfiak között több a dohányos és a rendszeres vagy alkalmi alkoholfogyasztó, mint a nők körében.

3. számú táblázat - Öregedési index			
Év	65 év feletti állandó lakosok száma (fő) (TS 026 és TS 028 összesen)	0-14 éves korú állandó lakosok száma (fő) (TS 010 és TS 012 összesen)	Öregedési index % (TS 030)
2016	1 073	1 088	98,62%
2017	1 079	1 091	98,90%
2018	1 108	1 119	99,02%
2019	1 121	1 131	99,12%
2020	1 111	1 138	97,63%
2021	1 177	1 158	101,64%

Forrás: TeIR, KSH-TSTAR

Az öregedési index 2020-ig fokozatosan emelkedett, majd 2020-ban közel 1,5 %-os csökkenés következett be a 65 év feletti és a 14 év alatti állandó lakosok arányában. Sajnos 2021-ben a két csoport arányszáma meghaladta a 100-at, azaz a népességszerkezet fiatalosból átváltott előregedőbe.

4. számú táblázat - Belföldi vándorlások	
Év	Állandó oda-, és elvándorlások különbségének 1000 állandó lakosra vetített száma (fő) (TS 031)
2016	6,33
2017	-6,83
2018	-5,46
2019	7,12
2020	1,95
2021	14,98

Forrás: TeIR, KSH-TSTAR

A migráció szempontjából a betelepülés a jellemző. A város megőrizte a környező kistételepülések irányába vonzerejét. A 2017-2018. évi kisebb elvándorlási hullámot, odavándorlási hullám követte. A kistételepülések munkát, megélhetést kereső aktív korú korosztálya települ be Encsre. Mindez, illetve a fiatalok gyermekvállalási kedvének időben való eltoldása is hozzájárul ahhoz, hogy a város népegyenszerkezete öregedővé vált.

5. számú táblázat - Természetes szaporodás	
Év	Az élve születések és halálozások különbségének 1000 lakosra vetített száma (fő) (TS 032)
2016	-0,95
2017	-6,67
2018	-4,50
2019	-12,78
2020	-10,90
2021	-10,91

Forrás: TelR, KSH-TSTAR

A demográfiai adatok vizsgálata azt mutatja, hogy a halálozások száma minden évben meghaladja a születések számát, vagyis a lakosságszám változásai elsősorban a migráció és a halálozási arány növekedésének hatásait mutatják.

A születések számának 2016. évi jelentős emelkedése azt mutatja, hogy az ország gazdasági stabilitásának növekedése, a világválság hatásainak felszámolása serkentette a gyermekvállalási kedvet, amely azonban a kormányzati családtámogatási intézkedések hatására sem javult tovább, hanem csökkenni kezdett, illetve 2020-2021. viszonylatában stagnált.

A csökkenő tendencia megállása reményeinek szerint azt jelenti, hogy egyre több fiatal marad helyben, és alapít itt családot.

A természetes szaporodás negatív egyenlegét a belföldi vándorlásból származó népességi szaporulat tudja kiegyenlíteni.

Az egyes városrészek között is jelentős különbségek vannak az életkori megoszlásokban.

A születések száma alapján a gyermekkorú lakosság egyre szűkülő alapja a korfán, a jövedelemtermelő és jövedelemfogyasztó csoportok létszáma közötti különbség szélesedését vetíti előre.

A városban jelen van a tömbös szegregáció, mely a leghátrányosabb helyzetű rétegek élethelyzetét nehezíti.

Encsen és a hozzá tartozó településrészekben a szociális helyzet kedvezőtlen képet mutat. A rendszerváltást követő átrendeződés a térség mezőgazdasági és ipari termelését ellehetetlenítette. Sorra zárták be kapuikat a tradicionális vállalatok.

A tartós keresletet biztosító, fejlődés alapját képező iparosodás elmaradt.

Értékeink, küldetésünk

A társadalmi egyenlőtlenségek megszüntetése Magyarország és Encs Város számára is alapvető jelentőségű. A demográfiai változások, a foglalkoztatás növelése, a képzettség -, és képességbeli hiányosságok orvoslása, a vállalkozások versenyképességének javítása csak a társadalmi szolidaritás megerősítésével, a társadalom megújuló képességének fejlesztésével és erőforrásainak bővítésével érhető el.

Az a fontos, hogy minden állampolgár számára megteremtődjék az esélyegyenlőség a társadalmi élet minden színterén: a fizikai és kulturális környezetben, a lakhatás és a közlekedési eszközök vonatkozásában, a szociális és egészségügyi ellátás, az iskoláztatási és munkaalkalmak, valamint a kulturális és társadalmi élet, sport- és szórakozási lehetőségek területén is.

Encs város élve a törvény adta lehetőséggel, a fent említett célok minél hatékonyabb megvalósításának érdekében megalkotja a településre vonatkozó helyi esélyegyenlőségi programját. A program tartalmazza a helyzetelemzést és az erre épülő cél- és feladat meghatározásokat, valamint a megvalósítás ütemezését, a felmerült problémákra reagál és beavatkozásokat tartalmaz azok kezelésére.

Az Önkormányzat által ellátott feladatokkal kapcsolatos célok az alábbiakban kerülnek meghatározásra:

1. Szolidáris, összetartó társadalom megteremtése az esélyegyenlőség biztosításával, a hátrányos megkülönböztetés visszaszorításával, s a társadalmi szakadék megszüntetésével.
2. Összehangolni az oktatási, a szociális, az egészségügyi és foglalkoztatási célokat.
3. Elősegíteni az önálló életvitel folytatását, a társadalmi beilleszkedést, az aktív részvételt a társadalmi folyamatokba, a város életébe.
4. Biztosítani a különböző juttatásokhoz és közszolgáltatásokhoz való hozzájutást.
5. Egységes rendszer kialakítása, amely a társadalom valamennyi csoportja számára egyenlő eséllyel elérhető.
6. A munkanélküliség csökkentése, az életszínvonal javítása.

Célok

A Helyi Esélyegyenlőségi Program átfogó célja

Encs település Önkormányzata az Esélyegyenlőségi Program elfogadásával érvényesíteni kívánja: az egyenlő bánásmód, és az esélyegyenlőség biztosításának követelményét, a közszolgáltatásokhoz történő egyenlő hozzáférés elvét, a diszkriminációmentességet, szegregációmentességet, a foglalkoztatás, a szociális biztonság, az egészségügy, az oktatás és a lakhatás területén a helyzetelemzés során feltárt problémák komplex kezelése érdekében szükséges intézkedéseket. A köznevelési intézményeket – az óvoda kivételével – érintő intézkedések érdekében együttműködik az intézményfenntartó központ területi szerveivel (tankerülettel).

A településen élő hátrányos helyzetű csoportok helyzetének feltérképezése és a feltárt problémák komplex kezelésre szolgáló (más települési programokkal összehangolt) intézkedési terv megalkotása, a helyben érintett szereplők bevonásával, szükség szerint a települések közötti együttműködések kialakításával.

A HEP helyzetelemző részének célja

Elsődleges célunk számba venni a 321/2011. (XII. 27.) Korm. rendelet 1. § (2) bekezdésében nevesített, esélyegyenlőségi szempontból fókuszban lévő célcsoportokba tartozók számát és arányát, valamint helyzetét a településen.

E mellett célunk a célcsoportba tartozókra vonatkozóan áttekinteni a szolgáltatásokhoz történő hozzáférésük alakulását, valamint feltárni az ezeken a területeken jelentkező problémákat.

További célunk meghatározni az e csoportok esélyegyenlőségét elősegítő feladatokat, és azokat a területeket, melyek fejlesztésre szorulnak az egyenlő bánásmód érdekében.

A célok megvalósításának lépéseit, azok forrásigényét és végrehajtásuk tervezett ütemezését az HEP IT tartalmazza.

A HEP IT célja

Célunk a helyzetelemzésre építve olyan beavatkozások részletes tervezése, amelyek konkrét elmozdulásokat eredményeznek az esélyegyenlőségi célcsoportokhoz tartozók helyzetének javítása szempontjából.

További célunk meghatározni a beavatkozásokhoz kapcsolódó kommunikációt.

Szintén célként határozzuk meg annak az együttműködési rendszernek a felállítását, amely a programalkotás és végrehajtás során biztosítja majd a megvalósítás, nyomon követés, ellenőrzés-értékelés, kiigazítás támogató strukturális rendszerét, vagyis a HEP Fórumot és a hozzá kapcsolódó tematikus munkacsoportokat.

A HEP jelentősége

A HEP-ek nem csupán a felzárkózási stratégia településszintű megvalósításának alapegységei, hanem fontos szerepet töltenek be a kormányzati konzultációs rendszerben azzal, hogy megteremtik a lehetőséget a kormányzati célok társadalmazására, a fejlesztési elképzelésekhez történő csatlakozásra és fordított irányban az alulról felfelé történő információáramlásban is lehetőséget biztosítanak a településszintű előrehaladás nyomon követésére és fejlesztési igények megfogalmazására a felzárkózási, esélyteremtési feladatokhoz kapcsolódóan

1. Jogszabályi háttér bemutatása

1.1 A program készítését előíró jogszabályi környezet rövid bemutatása

Az Alaptörvény 4. módosításával bekerült a XV. cikk (4) pontjaként, hogy „Magyarország az esélyegyenlőség és a társadalmi felzárkózás megvalósulását külön intézkedésekkel segíti.”

A helyi esélyegyenlőségi program elkészítését az egyenlő bánásmódról és az esélyegyenlőség előmozdításáról szóló 2003. évi CXXV. törvény (továbbiakban: Ebktv.) előírásai alapján végeztük. A program elkészítésére vonatkozó részletszabályokat a törvény végrehajtási rendeletei,

- a helyi esélyegyenlőségi programok elkészítésének szabályairól és az esélyegyenlőségi mentorokról” szóló 321/2011. (XII.27.) Korm. rendelet „2. A helyi esélyegyenlőségi program elkészítésének szempontjai” fejezete és 2021.06.30-i módosítása
- a Belügyminisztérium honlapján megjelent „MÓDSZERTANI ÚTMUTATÓ a helyi esélyegyenlőségi programok elkészítésének szempontjaihoz és a program felülvizsgálatához” alapján alkalmaztuk, különös figyelmet fordítva a
- a Magyarország helyi önkormányzatairól szóló 2011. évi CLXXXIX. törvény (továbbiakban: Mötv.)
- a szociális igazgatásról és szociális ellátásokról szóló 1993. évi III. törvény (továbbiakban: Szt.)
- a foglalkoztatás elősegítéséről és a munkanélküliek ellátásáról szóló 1991. évi IV. törvény (továbbiakban: Flt.)
- a nemzetiségek jogairól szóló 2011. évi CLXXIX. törvény (továbbiakban: nemzetiségi törvény)
- az egészségügyről szóló 1997. évi CLIV. törvény (továbbiakban: Eütv.)
- a gyermekek védelméről és a gyámsági igazgatásról szóló 1997. évi XXXI. törvény (továbbiakban: Gyvt.)
- a nemzeti köznevelésről szóló 2011. évi CXC. törvény (továbbiakban: Nkntv.)

előírásaira.

2. Stratégiai környezet bemutatása

A felzárkózás politika alapidokumentumaként Magyarország Kormánya 2011-ben fogadta el a Nemzeti Társadalmi Felzárkózási Stratégiát [1430/2011. (XII. 13.) Korm. hat.], majd 2014-ben annak frissítéseként a Magyar Nemzeti Társadalmi Felzárkózási Stratégia II-t [1603/2014. (XI. 4.) Korm. hat.] 2021-ben elkészült a Magyar Nemzeti Társadalmi Felzárkózási Stratégia 2030 (MNTFS 2030), amely a következő 10 évre alapozza meg a felzárkózás-politika fő irányait.

Új Roma Stratégia (2019-2030)

Nemzeti Ifjúsági Stratégia (2009-2024)

„Legyen jobb a gyermekeknek” Nemzeti Stratégia (2007-2032)

Nők és Férfiak Társadalmi Egyenlőségét Elősegítő Nemzeti Stratégia (2010-2021)

Idősügyi Nemzeti Stratégia (2010-2022), (2023-2024)

Országos Fogymódosítási Program (2015-2025)

A HEP-ekben leképeződik a felzárkózási stratégia szemlélete, így azok a felzárkózás politika helyi szintű részeként és a végrehajtás eszközeiként működnek.

A helyi felzárkózás politika tervezési alapjaként épít a HEP-ekre a Pénzügyminisztérium összefogásában készült Nemzeti Fejlesztés 2030, Országos Fejlesztési és Területfejlesztési Konceptió is.

Az Ebktv. 31. § (2) bekezdése értelmében a programalkotás során gondoskodni kell a HEP és a települési önkormányzat által készítendő egyéb fejlesztési tervek, koncepciók, továbbá a köznevelési esélyegyenlőségi terv, illetve a szakképzési esélyegyenlőségi terv és az integrált településfejlesztési stratégia antiszegregációs célkitűzéseinek összhangjáról.

2.1 Kapcsolódás helyi stratégiai és települési önkormányzati dokumentumokkal, koncepciókkal, programokkal

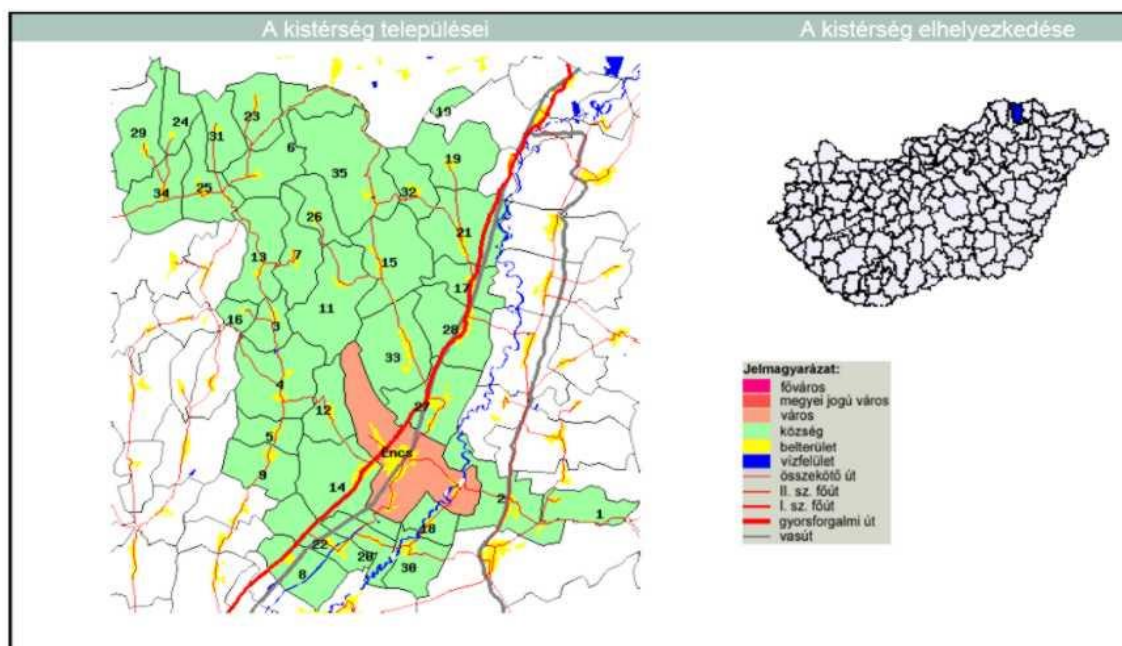
Fontos megemlíteni azokat a koncepciókat, programokat és terveket, melyek, jóllehet egy- egy szektor konkrét célkitűzéseit és terveit határozzák meg, mégis szervesen és elválaszthatatlanul kapcsolódnak az esélyegyenlőség kérdésköréhez. A teljesség igénye nélkül:

- Encs Város Gazdasági programja
- Encs Város Egészségterve
- Encs Város Szociális Szolgáltatástervezési Konceptiója
- Encs Város Köznevelési Esélyegyenlőségi programja
- Encs Város Köznevelési Esélyegyenlőségi Intézkedési Terve
- Encs Város sportfejlesztési terve
- Encs Város Településrendezési terve
- Encs Város Településfejlesztési koncepciója
- A képviselő-testület ciklusprogramja és éves várospolitikai feladattervei

A Köznevelési Esélyegyenlőségi Helyzetelemzés és Intézkedési Terv, valamint az Integrált Városfejlesztési Stratégia Antiszegregációs Terve részét képezi a helyi esélyegyenlőségi programnak. A köznevelési esélyegyenlőségi terv a kistérségi társulás koordinálásában elkészült, de antiszegregációs tervvel sajnos még nem rendelkezünk.

Az esélyegyenlőség eszméjének egyre mélyebb és szélesebb körű társadalmi tudatosulása következtében Encs Város Önkormányzata a következőkben felvázolt települési esélyegyenlőségi programot alkotja meg.

2.2 A helyi esélyegyenlőségi program térségi, társulási kapcsolódásainak bemutatása

Az Encsi kistérség 2004. június 29-i alakuló ülésén az adott kistérséghez tartozó valamennyi települési önkormányzat, szám szerint 36 önkormányzat nyilvánította ki együttműködési készségét és - a Kormány programja alapján- célul tűzte ki, hogy javítja a lakossági szolgáltatások színvonalát, és egyben hatékonyabbá teszi azok ellátását, továbbá mikrokörzeti szinten összehangolja a közszolgáltatási, igazgatási feladatokat, valamint az önkormányzati lakossági igények alapján újabb közszolgáltatások ellátását biztosítja.

Ezzel összhangban kiemelt cél volt a feltételrendszer megteremtése, a kistérségben korábban kialakult társulások tevékenységének integrálása, az évek során kialakult együttműködés pozitív tapasztalatainak hasznosítása, a közszolgáltatási feladatok szakmailag magasabb színvonalú, hatékonyabb szervezésének elősegítése.

Az encsi kistérség Borsod-Abaúj-Zemplén megye északi részén terül el, Szlovákiával határos. Három mikrorégióra osztható, úgymint Belső Cserehát, Kegyetlen és Hernád-völgyi (Encsi) mikrorégió. A kistérség központja Encs város.

A 3503-as Encsi statisztikai kistérség alakulásakor az alábbi településekből tevődött össze: Alsógagy, Baktakék, Beret, Büttös, Detek, Felsőgagy, Gagyapáti, Csenyéte, Kány, Keresztéte, Krasznokvajda, Pamlény, Perecse, Szászfa, Fáj, Fulókércs, Garadna, Hernádpetri, Hernádvécse, Litka, Novajdrány, Pusztaradvány, Szalaszend, Szemere, Abaújalpár, Abaújkér, Csobád, Encs, Fancsal, Forró, Hernádbúd, Hernádszentandrás, Ináncs, Méra, Pere, Gibárt.

A települések átlag létszáma 645,11 fő (23224 fő/36 település) volt, ami elég alacsonynak mondható. A kistérség népsűrűsége (51,6 fő/km²) jóval a megyei (94,7 fő/km²) és az országos átlag alatt maradt.

A társulás 2014. évi újjáalakulása során Pamlény község kivételével valamennyi tagönkormányzat megerősítette társulási szándékát. A 2015. évi adatok alapján a társulás területe 43778 ha, lakónépessége 23 179 fő, népsűrűsége 52,95 fő/km² volt.

2016. december 31. napjával Szászfa község is kilépett a társulásból.

2022. január 01-jei adatok alapján a 34 társult település területe 42565 ha, lakónépessége 23134 fő, népsűrűsége 54,35 fő/km² lett.

A kistérség jellegzetesen aprófalvas terület, a települések közül csupán hét lakosság száma haladja meg az ezer főt (Encs, valamint Forró, Ináncs, Méra, Novajdrány, Szalaszend, Hernádvécse), a többi település lakónépessége 1000 főnél kevesebb, sőt hét település esetében még a 100 főt sem éri el (Abaújalpár, Alsógagy, Gagyapáti, Kány, Keresztéte, Litka, Perecse). Nagy azon települések aránya is, amelyek lakónépességének létszáma 500 fő alatt marad. A térségben a települések átlagléttszáma 2022-ben 680,4 fő (23134 fő/34 település) volt, amely még mindig jelentősen a megyei és országos átlag alatt marad.

A népsűrűség a térségen belül is jelentős eltéréseket mutat, összefüggés figyelhető meg a 3-as főúttól (valamint a nemzetközi vasútvonaltól) való távolság és a települések népsűrűségének alakulása között. A várostól, az intézményeitől, szolgáltatásaitól, a munkahelyektől való távolság növekedésével csökken a települések lakónépessége.

Az encsi kistérség tehát alacsony lélekszámú települések közössége, klasszikus aprófalvas térség, alacsony népsűrűséggel, ahol egyetlen kisváros található a kistérségben, a központi feladatokat ellátó Encs.

A Társulásban résztvevő települési önkormányzatok kezdetben négy közszolgáltatás közös ellátását, szervezését vállalták. Ezek a közoktatási, szociális/gyermekjóléti intézményi és szociális/gyermekjóléti alapellátási, egészségügyi feladat – ellátási, területfejlesztési feladatok voltak.

A Társulás, a társulási megállapodásban részletezett további igazgatási, közszolgáltatási feladatok ellátását fokozatos bevezetéssel, a feltételek megteremtésének függvényében vállalta fel. Ennek értelmében, a Társulásban résztvevő önkormányzatok Képviselő-testületei a 2014-es alakuló ülésen a közös céloknak megfelelő hatékony és eredményes tevékenység érdekében az alábbi feladatok közös ellátására vállaltak kötelezettséget:

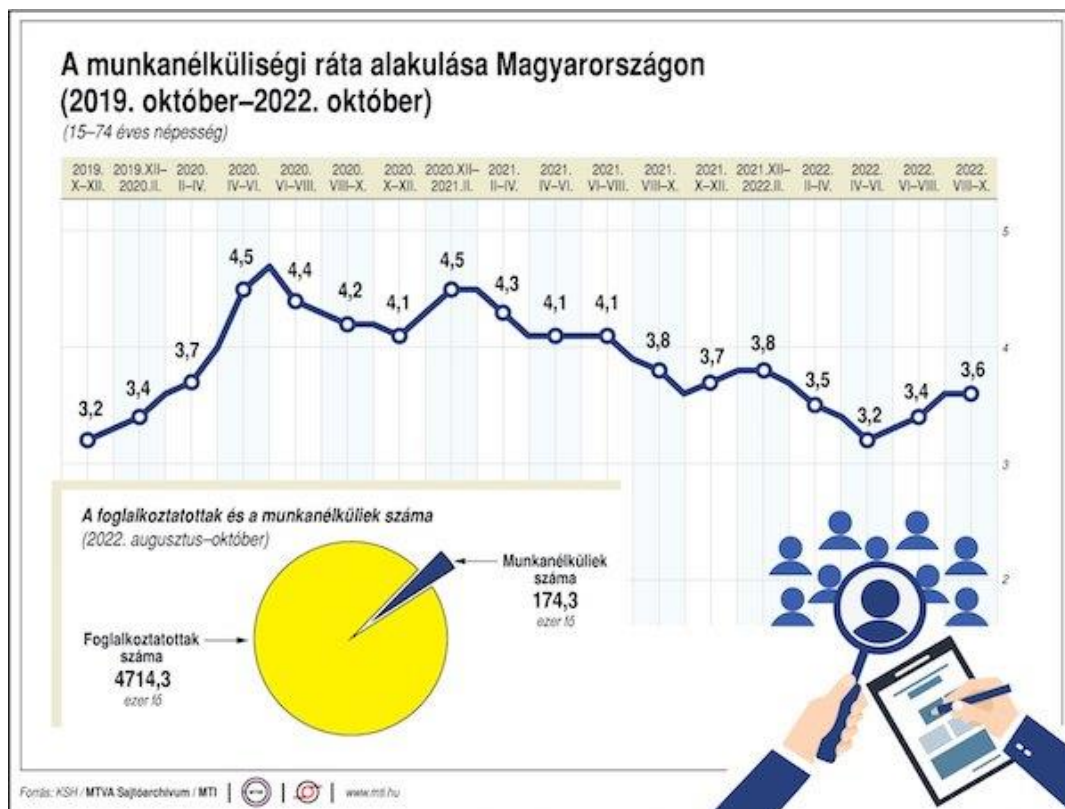
- oktatás és nevelés,
- sürgősségi orvosi ügyeleti ellátás,
- belső ellenőrzés,
- nem kiemelt építésügyi feladatok,
- felnőttoktatás,
- szolgáltatás-szervezési feladatok,
- közös társulási, kistérségi ágazati pályázatok készítése, megvalósítása
- környezet- és természetvédelem, hulladékkezelés,
- esélyegyenlőségi program megvalósítása,
- közfoglalkoztatás,
- vízgazdálkodás, vízkárelhárítás, bel- és csapadékvíz elvezetés,
- közszolgáltatások szervezésének elősegítése,
- településfejlesztési, településrendezési feladatok segítése
- máshová nem sorolt egyéb közösségi, társadalmi tevékenység.

2017-től a társulási feladatellátás a térségi önkormányzatok igényei alapján további feladatokkal bővült. Közös került megszervezésre a térfigyelő kamerarendszer üzemeltetését biztosító közterület-felügyelet, továbbá a fogászati ügyeleti ellátás, illetve 58 tagönkormányzat részvételével létrejött a Hernád Völgye és Térsége Szilárdhulladék-kezelési Önkormányzati Társulás a társult önkormányzatok hulladékkezelési közszolgáltatásának közös szervezésére.

Gazdasági környezet

Az elmúlt időszakban a koronavírus világjárvány, napjainkban az orosz-ukrán háború nyomta rá bélyegét a gazdasági környezet alakulására. Olyan gazdasági környezetben, ahol a munkahely megtartása is jelentős áldozatot követel a munkáltatótól és munkavállalóktól egyaránt, a foglalkoztatottsági szint tekintetében nem várható jelentős javulás.

Míg a COVID járvány idején a munkanélküliségi ráta 4,1% volt, a munkanélküliek átlagos létszáma pedig 190 ezer fő volt, addig a foglalkoztatottak száma 4,7 millió fő fölötti, a munkanélküliek létszáma pedig 174 ezer fő volt a Központi Statisztikai Hivatal (KSH) 2022 augusztusi adatai szerint.

A munkanélküliségi ráta országos szinten 2022. augusztus-októberi időszakban 3,6 százalék volt a 15-74 éves korosztály körében.

A foglalkoztatottság és a munkanélküliség országos szinten nézve ilyen kedvező alakulása azonban megyékre lebontva már kevésbé látványos:

a legrosszabb és a legjobb helyzetű régiók közötti különbség 8,7 százalékpont volt a foglalkoztatottsági rátában a 2019-es munkaerőpiaci folyamatokat bemutató KSH kiadvány szerint.

A legjobb adatokat Budapest és a Nyugat-Dunántúl produkálta, előbbinek 74%-os, utóbbinak 73,8%-os volt a foglalkoztatottsági rátája, a legrosszabbakat pedig a Dél-Dunántúl (65,4%), Észak-Magyarország (66,1%) és a Észak-Alföld (66,4%).

A megyék tekintetében Somogy megyében volt a legalacsonyabb a foglalkoztatottság (62,9%-os).

Ezeket az adatokat érdemes az üres álláshelyek számával és területi megoszlásával is összevetni. Ahogy a KSH írja, „az üres álláshely és a munkaerő-tartalék területi bontása nem azonos, egyértelműen megállapítható, hogy térben jelentősen eltér a munkaerő-kereslet a kínálattól. A munkaerő-tartalék jelentős része az ország észak-északkeleti területein koncentrálódik, ezzel szemben a többletmunkaerőt döntő részben az ország gazdaságilag fejlettebb régiói igénylik.”

Azonban azokban a megyékben is magas lehet a betöltetlen állások száma, ahol amúgy relatív magas a munkanélküliség. Ez abból adódik, hogy képzettségi és strukturális problémák is jellemzik a munkaerőpiacot.

Az abaúji régió munkaerő-piaci helyzetének mindenfajta jellemzése nélkül, a főbb mutatók ismeretében azt kell mondani, hogy a megye, a régió és egyben az ország legsúlyosabb munkaerő-piaci feszültségekkel terhelt része. Aki a térségben egyszer munkanélkülivé válik, az nagy valószínűséggel tartósan kiszorul a munka világából.

A meglévő foglalkoztatáspolitikai eszközök láthatóan nem elegendők a leszakadások megakadályozására. A különbségek a fejlett és elmaradott részek között nem mérséklődnek.

A munkanélküliek létszámának alakulását térségünkben elsősorban nem a gazdaságban bekövetkező pozitív változások mozgatják, hanem az aktív munkaerő-piaci eszközök, mint pl. a közfoglalkoztatás.

Szembevető változás a szakmai végzettség tekintetében a lakosság körében nem tapasztalható. Továbbra is kiemelkedően magas a képzetlenek száma, ami a munkaerő-piaci (re)integráció legfőbb akadálya.

Magas a 8 általános iskolai végzettséggel sem rendelkezők aránya. A szakmával rendelkezők közül a megfelelő felkészültséggel és kellő motivációval bírók általában munkába állnak, még akkor is, ha nem a tanult szakmájukban helyezkednek el. A felsőfokú végzettségűek, ha nem találnak maguknak munkahelyet, saját vállalkozás keretén belül igyekeznek gondoskodni megélhetésükről.

Az aluliskolázottságban lassú javulás figyelhető meg, mind többen fejezik be az általános iskolát, de ez ma már nem esélynövelő tényező.

Alkalmi munkavégzési lehetőségek vannak ugyan, de ezek általában nehéz fizikai (építőipari vagy mezőgazdasági), sok esetben a lakóhelytől távol elvégzendő munkák.

A közfoglalkoztatás sajnos sem a munkát keresők munkába való visszavezetését, sem az anyagi szükségletek biztosítását nem oldja meg.

Jelentős probléma a harmadik vagy több generációs munkanélküliség, ami azt jelenti, hogy a legfiatalabb generációnak már a szülője, de a nagyszülője sem dolgozott, így nem a munkára szocializálódnak.

Intézményi ellátottság

A megyei, vagy országos közigazgatási intézményekhez kötődő hivatalok, intézmények a kistérség központjában, Encsen vannak.

Bíróság, Ügyészség, Rendőrkapitányság mellett megtalálható itt a B-A-Z Vármegyei Katasztrófavédelmi Igazgatóság Encsi Katasztrófavédelmi Kirendeltsége is, amely a tűzvédelem, polgári védelem és iparbiztonsági feladatokat egyesítve magába olvasztotta a Tűzoltóságot és a Polgárvédelmi Kirendeltséget, továbbá a B-A-Z Vármegyei Kormányhivatal Encsi Járási Hivatala keretein belül a korábbi szakigazgatási szervek feladatát átvéve működik az okmányirodai osztály, hatósági és gyámügyi osztály, élelmiszerlánc-biztonsági és állategészségügyi osztály, foglalkoztatási osztály, földhivatali osztály és népegészségügyi osztály.

Fekvőbeteg ellátás nincs a városban, de helyben elérhető több járóbeteg szakorvosi ellátás.

A kistérségben nem minden település tart fenn önállóan iskolát, óvodát, orvosi rendelőt és gyógyszertárat. Pénzintézet szintén nem minden településen van jelen.

Ezek az adatok azt is mutatják, hogy a térségen belüli gyors elérhetőségnek nagy jelentősége lenne, hiszen valóban nem várható el az, hogy minden település biztosítson mindent, de az sem lehet, hogy gépkocsi nélkül egy teljes napot vegyen igénybe egy kisebb ügyintézés.

Oktatás, képzés

A kistérségben az alapfokú oktatási intézmények kiépültek, a kisebb településeken körzetesítve oldják meg az alapfokú oktatás biztosítását, így 17 településen nem működik helyben iskola.

Néhány kisebb településen csak alsó évfolyamokkal működik tagintézmény, és ezek fenntartása nem minden esetben gazdaságos.

A középfokú oktatással kapcsolatos intézmények Encsen találhatók: egy gimnázium, valamint egy szakképző iskola működik a városban.

A térségben felsőfokú oktatási intézmény nem található, kihelyezett karok nem működnek.

A 2013/2014-es tanévtől a 3000 fő alatti települések általános iskolái állami fenntartásba kerültek. Encs Város Önkormányzata Képviselő-testülete pedig pénzügyi lehetőségeit áttekintve döntött úgy, hogy a rendelkezésére álló saját források és átengedett bevételek terhére a Zrínyi Ilona Általános Iskola és Alapfokú Művészetoktatási Intézmény működtetését nem képes vállalni.

A térség 11 általános iskolája, 6 tagiskolája, továbbá egyetlen gimnáziuma a Szerencsi Tankerületi Központ irányítása alá tartozik az alábbiak szerint:

Baktakéki Körzeti Általános Iskola

Baktakéki Körzeti Általános Iskola Csenyétei Tagintézménye

Encsi Zrínyi Ilona Általános Iskola és Alapfokú Művészeti Iskola

Encsi Zrínyi Ilona Általános Iskola és Alapfokú Művészeti Iskola Függödi Tagintézménye

Encsi Zrínyi Ilona Általános Iskola és Alapfokú Művészeti Iskola Csobádi Tagintézménye

Encsi Váci Mihály Gimnázium és Kollégium

Forrói Gárdonyi Géza Általános Iskola

Hernádvécsei Körzeti Általános Iskola

Ináncsi Arany János Általános Iskola

Béres Ferenc Általános Iskola Krasznokvajda

Dayka Gábor Általános Iskola Méra

Novajidrányi Kölcsey Ferenc Általános Iskola

Novajidrányi Kölcsey Ferenc Általános Iskola Garadnai Tagintézménye

Szalaszendy Körzeti Általános Iskola

Szalaszendy Körzeti Általános Iskola Fulókércsi Tagintézménye

Szemerei Általános Iskola

Szemerei Általános Iskola Fáji Tagintézménye

A Tankerületi Központokhoz tartozik további 33 oktatási intézmény.

Egészségügyi és szociális szolgáltatások

A kistérség egészségügyi és szociális szolgáltatásainak megítélése kettős.

Encs város ilyen irányú szolgáltatásai kiépültek, sokszínűnek mondhatók, de a többi településen ezen szolgáltatások hiányosak. A kistérségek nem mindegyike tudja felvállalni önállóan az egészségügyi alapellátás biztosítását, a térség orvoshiánya állandósult. A kistérségben az egy háziorvosra és házi gyermekorvosra jutó lakosok száma jelentősen meghaladja a megyei szintet.

Az Encsi Többcélú Kistérségi Társulás szervezésében működött 2022. december 31. napjáig a fogorvosi ügyeleti ellátás, és működik az országos átalakítás megtörténteig a sürgősségi ügyeleti ellátás, melynek gazdaságos működtetése a kistérségek esetében ezen kereteken kívül nem lenne lehetséges.

Encs város háziorvosai és fogorvosai a körzetük részeként több település lakosságát is ellátják az alábbiak szerint:

A III. háziorvosi, az I. házi gyermekorvosi és az 5. védőnői körzethez tartozik Gibárt község.

Az I. fogorvosi szolgálathoz tartozik Gibárt, Fulókércs, Fáj, Litka, Szemere, Méra, Hernádvécse, Hernádpetri, Pusztaradvány, Fony, Regéc, Mogyoróska.

A II. fogorvosi szolgálat látja el Szalaszend, Vilmány, Novajidrány és Garadna településeket.

A háziorvosi (és fogorvosi) ügyeleti ellátás tekintetében a társult önkormányzatok felhatalmazása alapján kialakított körzet Alsógagy, Baktakék, Beret, Büttös, Csenyété, Csobád, Detek, Encs, Fáj, Fancsal, Felsőagy, Forró, Fulókércs, Gagyapáti, Garadna, Gibárt, Hernádbúd, Hernádpetri, Hernádszentandrás, Hernádvécse, Ináncs, Kány, Keresztéte, Krasznokvajda, Litka, Méra, Novajidrány, Pere, Percse, Pusztaradvány, Szalaszend, Szemere települések közigazgatási területe.

A kistérségben főként Encsen, illetve a nagyobb községekben kiépült és működik a szociális hálózat. A komplex, teljes kistérségi településhálózatra kiterjedő ellátórendszer nincs, de az encsi idősek otthona térségi feladatokat lát el továbbra is, illetve a támogató szolgálat szolgáltatásait Forró község is igénybe veszi. Az idősek otthona 28 férőhelye a kistérség 36 településéről fogad bentlakókat.

A 2015. január 01-től kötelezővé váló járási szociális feladatellátó központ minden feladata a PAX Hálózatfejlesztő - Gondozási Központ keretein belül került megszervezésre.

A megyei, sőt országos szinten is jól kiépített és jól működő ellátórendszerekkel kapcsolatos probléma, hogy a kistérség leginkább rászorult társadalmi csoportjai nem, illetve csak korlátozottan képesek igénybe venni a számukra is rendelkezésre álló szolgáltatásokat.

Lakásellátás, lakásviszonyok

A kistérség lakásállománya gyakorlatilag nem változott az elmúlt évek során. A lakásállomány leromlott, zömében nem energiatakarékos. A lakások infrastrukturális ellátottsága általában alacsonyabb, mint a megyei átlag, ezen belül találhatunk néhány olyan települést, ahol nagyon alacsony szintű a közműellátás (pl. szennyvíz). Az infrastrukturális ellátás összefügg a lakosság jövedelmi viszonyaival is. A szegénységből adódóan egyes társadalmi rétegek nem is tudják megfizetni a komfortos életszínvonalat. Van olyan település, ahol a vezetékes vízhálózatba bekötött lakások aránya is alacsony.

A fellelhető 2011-es népszámlálási adatok szerint a kistérség lakásállománya 7625 lakásból állt. A 7625 lakás 4,31%-a (329 db) félkomfortos, 20,3%-a komfort nélküli (1548 db), 33,34%-a komfortos (2466 db), 42,51%-a összkomfortos (3241 db), 0,54% -a szükségülakás (41 db).

A teljes lakásállomány alig több, mint háromnegyede biztosítja a megfelelő lakhatási követelményeket, és alig több, mint a fele rendelkezik teljes közmű-ellátottsággal.

A 7625 lakásból 826 nem volt lakott.

Újabb adatok jelenleg sajnos nem állnak rendelkezésre.

Közlekedés-hálózat

A kistérség közlekedési tengelyét a Hernád-völgyében futó 3-as számú nemzetközi főútvonal, illetve a 2021. decemberében átadott M30 gyorsforgalmi út (autópálya) Miskolc-Tornyosnémeti szakasza jelenti. Ezeken keresztül van összeköttetés Szlovákia (közvetlenül Kassa) és Miskolc felé. Az észak - déli irányú főút egyre kevésbé tudta átengedni a jelentős nemzetközi (Szlovákia és Lengyelország, sőt a Baltikum felé és felől bonyolódó) személy és teherfogalmat. A megnövekedett forgalom problémát jelentett azon települések számára, amelyeken a főút áthaladt (jelentős kipufogógáz-koncentráció, épületek megrepedeztek, falu lakosságának nyugalma zavarta, magas volt a balesetveszély). Így a településeket tehermentesítő, és az ország vérkeringésében való hatékonyabb részvételt biztosító, reményeink szerint gazdasági fellendülést is magával hozó Miskolc-Kassa autópálya építése nagy öröm az itt élők számára.

Az 3-as főút, illetve M30-as gyorsforgalmi út is közvetlenül kapcsolódik a M3-as autópályához, valamint Kassához, ahol nemzetközi repülőtér működik, így a térség számára gazdasági tengelyként jelennek meg. A repülőtér a kistérség központjától 25 km-re van, megközelítése a Tornyosnémeti határátkelőn keresztül lehetséges.

A mellékutak döntően kelet – nyugat irányúak, minőségük helyenként katasztrofális, felújításuk elengedhetetlenül szükséges, mindez vonatkozik a mezőgazdasági utakra is.

A Hernád völgyében fut a folyó jobb partján a Miskolc-Kassa közötti, nemzetközi vasútvonal, amely azonban egyre kisebb teherforgalmat bonyolít.

A tömegközlekedésben a VOLÁN buszjáratok meghatározók, de a járatok száma az utóbbi években jelentősen csökkent.

A térségben a mezőgazdasági utakat kitaposott földutak jelentik, melyek nagy része felújításra szorul. Több helyen csak traktorral lehet megközelíteni a termőterületeket. Előfordul olyan eset

is, hogy a hivatalos út már járhatatlan (pl: benőtték a bokrok, fák, vagy a minősége annyira megromlott), és vannak olyan területek is, ahol az eredeti utat már nem is lehet látni.

A külterületi helyi közutak fejlesztése és önkormányzati utak kezelését biztosító gépek beszerzése VP pályázaton a mezőgazdasági utak karbantartására Encs Város Önkormányzata sikeresen pályázott egy Cherry Zoomlion Rk 504 típusú erőgép (traktor) és a hozzá tartozó vonólap és tolólap beszerzésére, mely a helyi fenntartású földutak esetében a minőségjavulás elérését biztosítja.

Gazdasági jellemzők

- A térség vállalkozásintenzitása rendkívül alacsony, a vállalkozások száma az országosnál lényegesen alacsonyabb, de a megyeinél is gyengébb aktivitást mutat.
- A klasszikus kisvállalkozások elsősorban a lakossági szolgáltatás területén tevékenykednek, alacsony a termelővállalatok aránya.
- Az egyéni gazdaságokra az elaprózott birtokszerkezet a jellemző.
- Az erdőgazdálkodás feltételei kedvezőek.
- A vadgazdálkodásban kifejezetten jó lehetőségei vannak a térségnek.
- A faipar fejlesztésében jelentős tartalékok vannak.
- A kereskedelmi kapacitások fejletlenek, az EU csatlakozás után sem generált ugrásszerű fejlődést a határnyitás.
- A turizmus fejletlen, de megvannak azok a turisztikai potenciálok, amelyek fejleszthetők.

A térség alapvetően mező- és erdőgazdasági művelésű, gazdaságára az ipar jelenléte nem jellemző. A termelőszövetkezetek kevés kivétellel tönkrementek. A mezőgazdasági termelést gépesített magánvállalkozások, illetve társasvállalkozások végzik, melyek az esetleges szezonális munkálatok kivételével kevés munkaerőt alkalmaznak.

A jellemző foglalkoztatási ágazat a szolgáltatás, mely az aktív munkavállalók közel 70%-át fogadja be.

2.3 A települési önkormányzat rendelkezésére álló, az esélyegyenlőség szempontjából releváns adatok, kutatások áttekintése, adathiányok kimutatása

Az önkormányzat rendelkezésére álló adatok köre meglehetősen hiányos az esélyegyenlőségi csoportok vonatkozásában.

A nemzetiségek, mélyszegénységben élők, foglalkoztatottak, nyugdíjban - nyugdíjszerű ellátásban részesülők, fogyatékkal élők vonatkozásában az önkormányzat nem vezet nyilvántartást.

A hátrányos helyzetű és halmozottan hátrányos helyzetű gyerekek az óvodába, illetve bölcsődébe bekerüléssel kerülnek az önkormányzat látókörébe.

A családon belüli erőszak vonatkozásában az önkormányzat szintén nem rendelkezik adatokkal. A hatóság tudomására jutott esetek vélhetően csak a jéghegy csúcsát képezik, sok az olyan látens eset, amelyről nincs tudomása a környezetnek sem, mert az érintettek titkolják azt.

A lakosság jövedelmi viszonyairól és az eladósodottság mértékéről szintén nem állnak rendelkezésre információk.

3. A mélyszegénységben élők és a romák helyzete, esélyegyenlősége

A kisebbségi hovatartozás pontos adatainak meghatározására az utolsó, 2011-ben készült népszámlálási adatok alapján nyílik lehetőség. Az adatok alapján a kisebbségek száma az alábbiak szerint alakult:

A lakosság nemzetiség szerint Encsen a 2011.évi népszámlálás adatai alapján:

1	magyar	5899
2	cigány (romani, beás)	1128 fő
3	német	12fő
4	román	4 fő
lakosság/kisebbség összesen		7043/1144 fő
kisebbség aránya a lakossághoz		16 %

A város lakosainak mintegy 16,24 %-át teszik ki a kisebbséghez tartozó lakosok. A legnagyobb lélekszámú kisebbség a cigányság, s ez a város összlakosságának közel 16 %-át, míg a kisebbségeknek 98,6 %-át teszi ki.

A magyarországi romák kétségkívül az ország legkiszolgáltatottabb társadalmi csoportjai közé tartoznak. A mintegy 6-700 ezres roma népesség négyötöde él létminimum alatt, többségük társadalmi és fizikai értelemben is szegregált, vagy szegregálódó településeken, településrészekben, lakáskörülményeik évtizedekre vannak a magyarországi átlagtól, oktatási és munkaerő-piaci esélyeik többtízszer alacsonyabbak a nem romákénál, egészségügyi helyzetük katasztrofális.

A roma népességre vonatkozóan kevés hivatalos adat áll városi szinten rendelkezésünkre. A rendelkezésre álló adatok pedig a népesség saját bevallásán alapulnak. A népszámlálási adatok azért nem nyújtanak kellően pontos információt ezen kisebbség lélekszámának alakulásáról, mivel a legtöbb roma származású ember nem vallja magát romának.

A roma lakosság szociális helyzetére vonatkozóan sincsenek pontos adatok, azonban megállapítható, hogy a roma népesség átlagos életszínvonala, lakhatási körülményei, egészségi állapota, iskolázottsága, foglalkoztatottsága a társadalom egészéhez viszonyítva lényegesen rosszabb.

Munkaerő-piaci szempontból a rendszerváltás piacgazdasági átalakulás legnagyobb vesztese a roma népesség, a szakképzetlen munkát igénylő munkahelyek csökkenésével és megszűnésével a munkanélküliségi rátájuk meghaladta a nem roma származásúakét. Súlyos problémát rejt az, hogy az aktív munkavállalásra alkalmas romák közül 85-90% munkanélküli.

A szociális létbizonytalanság mellett a kirekesztettség a legtöbb roma közös jellemzője, és e két jellemző együtthatója pedig a kilátástalan élethelyzet.

A cigány származású munkanélküliek elhelyezkedési esélyeinek és foglalkoztatásának növelését a B-A-Z Vármegyei Kormányhivatal Encsi Járási Hivatala Foglalkoztatási Osztálya számos eszközzel és munkaerő-piaci programmal igyekszik elősegíteni.

Az Önkormányzat a közfoglalkoztatás kihasználtságával erősíti munkavállalási esélyeiket.

A város a szociális, egészségügyi intézményekkel, a kistérségi társulással együttműködve törekszik a romák életminőségének javítására, a jobb lakhatási körülmények biztosítására, a testi-lelki egészségük megőrzése, az élethosszig tartó tanulás ösztönzésére. A város vezetősége feladatának tekinti a roma célcsoport élethelyzetének, társadalmi esélyegyenlőségének javítását, munkaerő-piaci (re)integrációjuk elősegítését.

3.1 Jövedelmi és vagyoni helyzet

Ahogy a munkanélküliség és a foglalkoztatottság adatait felhúzzák azok a régiók, ahol szerencsésen találkozunk a munkaerő kereslet és kínálat, míg a kevésbé szerencsés régiók, a statisztikákban láthatatlanok maradnak, hasonlóan alakul a helyzet a bruttó átlagbér növekedéssel is. Az átlagbér ugyanis nem igazán tükrözi a valós viszonyokat, hiszen a társadalom felső néhány százalékának bére felhúzza az egész ország átlagát, az átlagbértől jócskán elmaradó fizetésből élők pedig „láthatatlanok” maradnak.

A lakosság jövedelmi helyzetét többek között a makrogazdasági környezet, a nemzetgazdaság teljesítőképessége, a foglalkoztatottság, valamint az árszínvonal is befolyásolja.

A 2020. évi gazdasági és társadalmi folyamatokat alapvetően a Covid19-járvány és a megfékezésére hozott korlátozó intézkedések, a gazdaság újraindítása határozták meg. Napjainkban az orosz-ukrán háború hatásai nyomják rá bélyegüket a gazdasági és társadalmi folyamatokra.

A háztartások jövedelmi színvonalát az egyes településtípusokon élők társadalmi, demográfiai jellemzői, illetve eltérő munkaerőpiaci lehetőségei erőteljesen befolyásolhatják. A háztartások jövedelmi helyzete regionális szinten is különbözik.

A szegénység meghatározására 2010 óta egy egységes szempontok alapján kidolgozott indikátorrendszert alkalmaznak az Európai Unió valamennyi tagállamában.

A szegénység vagy a társadalmi kirekesztődés kockázatának kitettek aránya több részindikátort tartalmaz. Ezek révén a relatív jövedelmi szegénységben, az anyagi deprivációban, valamint a munkaszegénységben élők számáról, népességen belüli érintettségéről is képet alkothatunk. Azokat soroljuk a szegénység vagy társadalmi kirekesztődés kockázatának kitettek közé, akik a relatív jövedelmi szegénység, a súlyos anyagi depriváció, illetve a nagyon alacsony munkaintenzitás közül legalább egyben érintettek.

A relatív jövedelmi szegénység mutató viszonyítási pontja a szegénységi küszöb, amelyet a mediánjövedelem alapján határozhatunk meg. Az Európai Unióban elfogadott módszertan szerint a szegénységi küszöb az adott országra vonatkozó mediánjövedelem 60%-ának megfelelő jövedelem, az ennél alacsonyabb jövedelemmel rendelkezők számítanak szegénynek. A mutató tehát az egyén szegénységét a társadalom többi tagjához viszonyítva határozza meg

A súlyos anyagi depriváció azt mutatja meg, hogy a népesség hány százaléka nélkülöz egyes meghatározott javakat, illetve nem rendelkezik a vizsgált szolgáltatásokhoz való hozzáféréssel legalább négy esetben.

A 2020-ban a lakosság 8,3%-a tartozott ebbe a csoportba.

A munkaszegénység azt mutatja meg, hogy a háztartások munkaképes korú (18–59 éves) tagjai a lehetséges munkaidő mekkora részét töltik munkavégzéssel. E megközelítésmód értelmében a munkaszegénység azokat a személyeket veszélyezteti, akiknél az előbb említett munkával töltött idő aránya nem éri el a 20%-ot. 2020-ban a nagyon alacsony munkaintenzitással érintett lakosság aránya 3,7% volt.

2020-ban a teljes munkaidőben alkalmazásban állók **bruttó átlagkeresete** – a legalább 5 főt foglalkoztató vállalkozásoknál, a költségvetési intézményeknél és a foglalkoztatás szempontjából jelentős nonprofit szervezeteknél – 403 600 forint volt.

A **nettó átlagkereset** kedvezmények nélkül 268 400, a kedvezményeket is figyelembe véve 277 200 forintot ért el. Nemzetgazdasági szinten a közfoglalkoztatás hatását kiszűrve a havi bruttó átlagkereset 414 500 forintra, a nettó 275 600 forintra nőtt.

A teljes munkaidőben alkalmazásban állók bruttó mediánkeresete, vagyis az a kereset, amelynél az alkalmazásban állók fele kevesebbet, fele pedig többet keres, 320 600 forint volt, ami a bruttó átlagkereset 79%-ának felelt meg. A szegénységi küszöb: 192 360 Ft volt.

Ezen mutatók alapján a teljes lakosságot nézve a relatív jövedelmi szegénységi arány 13% volt, azaz országosan 1 millió 752 ezer főt érintett a szegénység vagy társadalmi kirekesztődés kockázata.

A szegénység annál mélyebb, minél több dimenziót érint. Az egyszerre egy dimenzióban érintettek aránya 70% volt, a két dimenzióban érintetteké 25%, a mindhárom dimenzióban érintettek aránya 1,0%. A három dimenzióban érintettek száma szám szerint 93 ezer fő volt.

A költségvetési szférában a közfoglalkoztatottak száma a költségvetési szervezeteknél 11%-kal csökkent. A közfoglalkoztatás keretében munkát vállalók 2020-ban a minimálbér nettó értékének 51%-át kapták kézhez, bérlemaradásuk nőtt az előző évihez képest.

2021-ben a bérnövekedés – nemzetgazdasági szintű – dinamikáját a leginkább az alábbi összetevők befolyásolták:

- egyes ágazati bérintézkedések: bizonyos kormányzati döntések (pl. egyes előmeneteli rendszerekben előre ütemezett béremelések, a vállalkozások bérmegállapodásai és béremelései,
- a járvánnyal összefüggő hatások: bértámogatási programok, vagy az ellátási láncok problémájából adódó leállások, rövidített munkahét alkalmazása,
- egyéb jogszabályi és piaci hatások: a minimálbér és garantált bérminimum emelése, a közfoglalkoztatottak keresetének és a kapcsolódó bérösszegek növelése.

A teljes munkaidőben alkalmazásban állók havi bruttó átlagkeresete a legalább 5 főt foglalkoztató vállalkozásoknál, a költségvetési intézményeknél és a foglalkoztatás szempontjából jelentős nonprofit szervezeteknél 438 800 forint volt, a kedvezmények nélküli nettó átlagkereset pedig 291 800 forintot tett ki.

2022. októberében az országos átlagbér 510 500 forint volt.

Az encsi kistérség településein az egy adófizetőre jutó jövedelem és az átlagkereset 2020. évben:

Terület	Állandó népesség	Összes adófizető	Közfoglalkoztatottak havi éves átlaga	Összes belföldi jövedelem	Egy lakosra jutó éves jövedelem	Egy adófizetőre jutó jövedelem	Átlagkereset
Abaújalpár	69	36	6	85 754 319	1242816	2382064	198505
Abaújkér	604	304	52	636 043 295	1053052	2092248	174354
Alsógagy	93	47	10	109 037 661	1172448	2319950	193329
Baktakék	802	344	58	652 534 739	813634	1896903	158075
Beret	296	125	38	150 429 472	508208	1203436	100286
Büttös	174	92	27	192 566 640	1106705	2093116	174426
Csenyéte	534	184	91	141 535 839	265048	769 217	64101
Csobád	695	369	25	979 367 027	1409161	2654111	221176
Detek	262	138	23	255 201 121	974050	1849283	154107
Encs	6352	3010	178	7 974 047 199	1255360	2649185	220765
Fáj	482	214	91	194 322 507	403159	908 049	75671
Fancsal	345	197	18	550 406 444	1595381	2793941	232828
Felsőgagy	227	102	29	154 203 900	679312	1511803	125984
Forró	2700	1323	185	2 657 612 344	984301	2008777	167398
Fulókércs	434	187	56	243 378 616	560780	1301490	108458
Gagyapáti	56	28	4	73 907 531	1319777	2369555	197463
Garadna	353	194	18	502 895 951	1424634	2592247	216021
Gibárt	352	216	10	561 634 275	1595552	2600159	216680
Hernádbúd	139	71	11	125 691 294	904254	1770300	147525
Hernádpetri	269	112	31	149 539 541	555909	1335174	111265
Hernádszentandrás	419	193	34	344 267 089	821640	1783767	148647
Hernádvécse	1102	484	108	586 171 475	531916	1211098	100925
Ináncs	1173	655	74	1 550 847 736	1322121	2367706	197309
Kány	57	28	9	74 934 048	1314632	2676216	223018
Keresztéte	36	17	1	57 093 397	1585928	3358435	279870
Krasznokvajda	504	255	64	565 907 091	1122832	2219243	184937
Litka	48	34	1	72 990 419	1520634	2146777	178898

Méra	1676	779	76	1 627 765 373	971220	2089558	174130
Novajidrány	1340	664	140	1 394 452 601	1040636	2100079	175007
Pere	320	146	35	235 247 342	735148	1611283	134274
Perecse	23	14	2	29 910 093	1300439	2136435	178036
Pusztaradvány	225	108	54	118 885 612	528380	1100793	91733
Szalaszend	1054	488	56	1 022 708 718	970312	2095715	174643
Szemere	430	207	48	349 961 907	813865	1690637	140886

Forrás:(TeIR)|NAV-SZJA

Sajnos a kistérség valamennyi településére igaz, hogy az átlagkereset nem éri el még a bruttó mediánkeresetet sem.

A kistérség 34 településéből 23 lakosai élnek mélyszegénységben, átlagkeresetük ugyanis nem éri el a szegénységi küszöböt. Sajnos sok család él napról-napra. A gyermekek után járó ellátásokat általában a szociális törvény adta támogatások, esetlegesen a közfoglalkoztatás keretében kapott munkabér, vagy a feketegazdaságban végzett munka után járó bér egészíti ki. Számottevő ingatlan- vagy ingóvagyonnal, mely rászorultság esetén pénzzé tehető, ezek az emberek nem rendelkeznek. Megélhetésük nem, vagy csak nagyon nehezen biztosított. Sok gyermek az ingyenes iskolai étkeztetés hiányában éhen maradna, a karitatív szervezetek segítségével pedig nem lenne ruhája, cipője sem.

Ezen családok számára nehézséget jelent a közüzemi költségek megfizetése, sokan jelentős összegű adósságot halmoznak fel.

Egy-egy váratlan kiadás (haláleset, betegség) az egész család létfenntartását veszélyezteti.

Encs város esetében a 2019. évi és a 2020. évi adatok az alábbiakban összegezhetők:

	2019	2020
Népesség	6436 fő	6352 fő
Összes belföldi jövedelem	7 725 644 916 Ft	7 974 047 199 Ft
Összes egyéni vállalkozó	61 fő	63 fő
Összes főállású	2680 fő	2 586 fő
Összes jövedelem egyéni vállalkozásból	379 637 785 Ft	389 266 536 Ft
Összes jövedelem főállásból	5 732 073 734 Ft	6 067 711 040 Ft
Összes jövedelem munkaviszonyból	7 255 647 054 Ft	7 530 533 545 Ft
Összes mezőgazdasági kistermelő	21 fő	16 fő
Összes jövedelem mezőgazdasági kistermelők	4 405 813 Ft	6 362 219 Ft
Összes társas vállalkozó	61 fő	59 fő
Összes jövedelem társas vállalkozásból	204 685 700 Ft	218 351 690 Ft

Egy lakosra jutó jövedelem	1 200 380 Ft	1 255 360 Ft
Összes adófizető	3169 fő	3010 fő
Egy adófizetőre jutó jövedelem	2 437 881 Ft	2 649 185 Ft
Átlagkereset	203 157 Ft	220 765 Ft

Forrás:(TeIR)|APEH-SZJA

A fenti adatokat áttekintve az alábbiak állapíthatók meg:

Az összjövedelem 3%-kal (248,4 millió forinttal) nőtt annak ellenére, hogy a népesség 84 fővel (1,7%), az összes adófizető száma pedig 159 fővel (5%) csökkent. Az egy adófizetőre jutó jövedelem 211 304 Ft-tal, az átlagkereset 17 608 Ft-tal emelkedett.

A főállásúak, a mezőgazdasági kistermelők és a társas vállalkozások száma ugyan csökkent, de az általuk elért jövedelem emelkedett.

Ezek az adatok azt mutatják, hogy a városban is érzékelhető a gazdasági növekedés.

A Encs város és az Encsi Kistérség összehasonlítása a 2020. évi adatok alapján:

	Encs város	Encsi kistérség
Népesség	6352 fő	23810 fő
Összes belföldi jövedelem	7 974 047 199 Ft	24 553 956 672 Ft
Összes egyéni vállalkozó	63 fő	138 fő
Összes főállású	2 586 fő	10184 fő
Összes jövedelem egyéni vállalkozók	389 226 536 Ft	665 119 427 Ft
Összes jövedelem főállásúak	6 067 711 040 Ft	18 732 367 186 Ft
Összes jövedelem mgi kistermelők	6 362 199 Ft	23 985 011 Ft
Összes mezőgazdasági kistermelő	16 fő	43 fő
Összevont adóalap	7 974 047 199 Ft	24 553 956 672Ft
Összes adófizető	3010 fő	11 445 fő
Munkaviszonyból származó jövedelem	7 530 533 545 Ft	23 369 244 290 Ft
Egyéb jogcímen kapott jövedelem	6 694 708 Ft	27 631 915 Ft
Egyéni vállalkozói kivétből származó jövedelem	59 308 849 Ft	152 727 898 Ft
Összes adó	1 161 937 602 Ft	3 172 135 685 Ft
Összes jövedelem társas vállalkozásból	204 685 700 Ft	211 008 846 Ft
Összes társasvállalkozó	59 db	123 db

Forrás:(TeIR)|APEH-SZJA

A város a kistérség lakosságának 26,7%-át adja. Ez a lakosság termeli meg a térségi összes belföldi jövedelem 32,48%-át. Az egy lakosra jutó évi jövedelem 1 255 360 Ft.

A 138 egyéni vállalkozóból 63 (45,65%), a 123 társas vállalkozásból 59 db (47,97%) a városban működik. Az egyéni vállalkozásból származó jövedelem 58,52%-át a városban élő vállalkozók, az encsi székhelyű társas vállalkozások pedig a térség ezen tevékenységéből származó jövedelmének 97 %-át termelik meg. A főállású foglalkoztatottak 25,4 %-a él a városban, és az általuk megtermelt jövedelem a főállásúak által megtermelt teljes térségi jövedelem 32,4%-a. A 3010 adófizető 7 974 047 199 Ft adóalapot képez, és az összes adó 36,63%-át fizeti meg. Az egy adófizetőre jutó jövedelem Encsen 2 649 185 Ft, ami 220 765 Ft/adófizető havi átlagjövedelmet jelent.

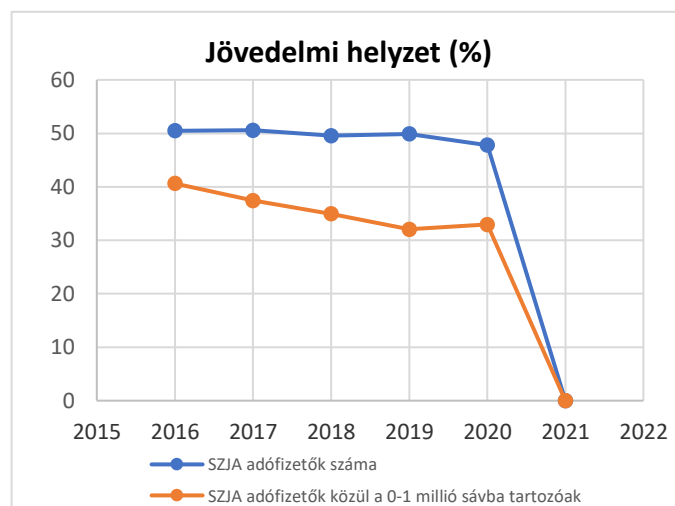
Az egy adófizetőre jutó jövedelem a térségben 2 145 387 Ft, ami 178 782 Ft/adófizető havi átlagjövedelmet és 1 031 246 Ft egy lakosra jutó évi jövedelmet jelent.

A jövedelem emelkedésében a kormányzati intézkedések: az életpályamodellek bevezetése, valamint a minimálbér és a garantált bérminimum jelentős emelése látszik meg.

A számok jól mutatják, hogy az Encs városban élő foglalkoztatottak a kistérségi arány feletti jövedelmet termelnek meg. Ez adódik a központ nyújtotta lehetőségekből, illetve a lakosság iskolai végzettségében fennálló különbségekből. A központi településben koncentráltabb a magasabb jövedelmű felsőfokú végzettséggel rendelkezők száma.

3.1. számú táblázat - Jövedelmi helyzet		
Év	Az SZJA adófizetők száma	Az SZJA adófizetők közül a 0-1 millió forintos jövedelemsávba tartozók
	az állandó népesség %-ában (TS 059)	az SZJA adófizetők %-ában (TS 060)
2016	50,48	40,62
2017	50,57	37,43
2018	49,58	34,94
2019	49,89	32,06
2020	47,79	32,96
2021	n.a.	n.a.

Forrás: TeIR, KSH Tstar

Bár Encs város népességének közel 50 %-a rendelkezik valamilyen jövedelemmel, az adófizetők majd egyharmadának (2020-ban több, mint 1000 fő) keresete nem éri el az évi egymillió forintot sem.

Az adófizetők átlagkeresete (220 765 Ft/hó) 23,48%-kal meghaladja a kistérségi települések adófizetőinek átlagkeresetét (178 782 Ft/hó), de így is jelentősen elmarad (31,14%-kal) a bruttó mediánkeresettől (320600 Ft/hó) és alig haladja meg (14,77%-kal) a szegénységi küszöböt (192.360 Ft/hó).

A fenti adatok jól mutatják, hogy az encsi kistérség az ország legszegényebb kistérségei közé tartozik, és a központi településen élők is csak hajszálnyira vannak az elszegényedéstől.

A térségi gazdasági fejlesztése a megélhetés biztosításához nélkülözhetetlen, a lokálpatriotizmus kevés ahhoz, hogy ilyen körülmények között itt tartsa a fiatalokat.

3.2 Foglalkoztatottság, munkaerő-piaci integráció

A HEP 1. számú mellékletében elhelyezett táblázatokba gyűjtött adatok, valamint a helyi önkormányzat a foglalkoztatás elősegítéséről és a munkanélküliek ellátásáról szóló 1991. évi IV. törvény (továbbiakban: Flt.) és a Möt-v-ben foglalt feladatai alapján településünkre jellemző foglalkoztatottságot, munkaerő-piaci lehetőségeket kívánjuk elemezni az elmúlt évek változásainak bemutatásával, a különböző korosztályok, illetve nemek szerinti bontásban. Az elemzést összevetjük térségi és országos adatokkal is.

Borsod-Abaúj-Zemplén vármegye és ezen belül az abaúji régió a gazdaságilag kevésbé fejlett, országos viszonylatban magasabb munkanélküliséggel és alacsonyabb foglalkoztatási és aktivitási aránnyal rendelkező terület.

A B-A-Z Vármegyei Kormányhivatal Encsi Járási Hivatala Foglalkoztatási Osztálya számos eszközzel igyekszik a foglalkoztatásokat, elhelyezkedéseket támogatni (pl.: képzések, vállalkozóvá válás támogatása, bértámogatás, közhasznú foglalkoztatás támogatása stb.).

A közmunkaprogramok lehetőséget nyújtanak a munkaerő-piaci szempontból hátrányos helyzetűek foglalkoztatására. Ezen túlmenően a hátrányos helyzetűek elhelyezkedése nagyon nehéz, elsősorban a szakmával nem rendelkezők esetében.

Éves foglalkoztatásra a térségünkben nagyon kevés a lehetőség. Fontos feladat olyan beruházások támogatása, amelyek a foglalkoztatást szélesebb körben lehetővé teszik.

Az esélyegyenlőséget megerősítő pozitív intézkedések feltétlenül fontosak a hátrányos helyzetűek munkába helyezése érdekében.

A foglalkoztatáspolitikai szempontból hátrányos helyzetű társadalmi csoportok egyre tartósabban szorulnak ki a munkaerőpiacról, egyre nagyobb számban kerülnek ki a munkaügyi regisztrációból, ezzel elveszítik a szervezett segítségnyújtás legfontosabb esélyét. Az esélyegyenlőséget megerősítő pozitív intézkedések azért is szükségesek számukra, mert e csoportok a munkaerőpiacon összetett szemléletbeni hátrányokkal küzdenek, az aktív támogatásokban pedig munkanélkülieken belüli arányuknál sokkal kisebb arányban vesznek részt.

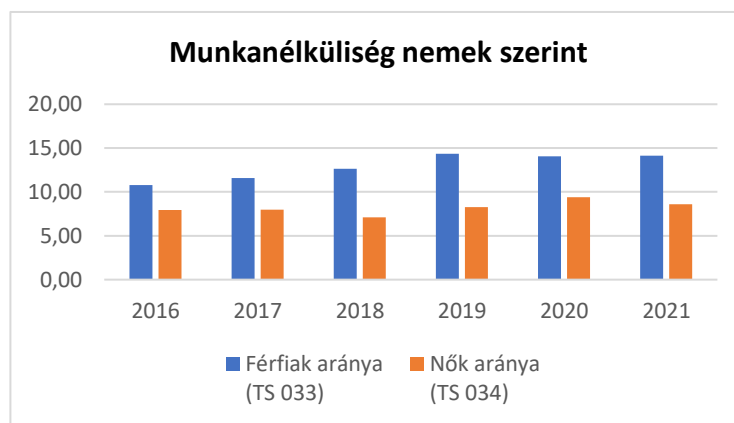
A fő cél az elsődleges munkaerőpiacra való vissza-, illetve bevezetés. Fontos szempont, hogy az alkalmi és fekete munkából élők legális állandó munkához jussanak.

A szolgáltatási szektor ágazatai közül a legnagyobb jelentősége a kereskedelemnek van. A kistérség azonban ezen a téren is vegyes képet mutat. Míg a nagyobb települések helyzete ezen szolgáltatások tekintetében jó, esetenként átlagon felüli, addig az elmaradottabb részekben az alapellátást szolgáló üzletek sem találhatók meg, így virágzik a „feketetés”.

a) foglalkoztatottak, munkanélküliek, tartós munkanélküliek helyzete;

3.2. 1. számú táblázat - Munkanélküliségi ráta nemek szerint			
Év	Nyilvántartott álláskeresők aránya az állandó népességben a 15-64 évesek körében		
	Férfiak aránya (TS 033)	Nők aránya (TS 034)	Összesen
2016	10,76	7,95	9,36%
2017	11,59	7,96	9,78%
2018	12,63	7,11	9,87%
2019	14,35	8,26	11,31%
2020	14,06	9,38	11,72%
2021	14,11	8,60	11,36%

Forrás: TeIR, Nemzeti Munkaügyi Hivatal

A munkanélküli adatokból egyértelműen látszik, hogy az az országos tendencia, mely szerint a munkanélküliség csökken, a városra nem igaz. Encs munkavállalási korú lakónépességén belül a munkanélküliek száma a 2016-2018. közötti időszakban fokozatosan emelkedett, majd stagnálni kezdett, számottevő csökkenés nem tapasztalható.

A munkanélküliség inkább a férfiakat sújtja, mindamellett kisebb törésekkel folyamatosnak mondható az emelkedés a nők esetében is.

3.2.2. számú táblázat - Nyilvántartott állás keresők száma korcsoportok szerint							
Nyilvántartott állás keresők száma összesen	Év	2016	2017	2018	2019	2020	2021
	Fő összesen	407	418	415	463	475	454
20 éves, vagy az alatti (TS 037)	Fő	48,00	48,00	50,00	46,00	47,00	31,00
	%	11,79%	11,48%	12,05%	9,94%	9,89%	6,83%
21-25 év (TS 038)	Fő	64,00	69,00	78,00	73,00	73,00	75,00
	%	15,72%	16,51%	18,80%	15,77%	15,37%	16,52%
26-30 év (TS 039)	Fő	50,00	49,00	53,00	60,00	67,00	68,00
	%	12,29%	11,72%	12,77%	12,96%	14,11%	14,98%
31-35 év (TS 040)	Fő	40,00	50,00	37,00	46,00	50,00	44,00
	%	9,83%	11,96%	8,92%	9,94%	10,53%	9,69%
36-40 év (TS 041)	Fő	40,00	34,00	32,00	45,00	51,00	46,00
	%	9,83%	8,13%	7,71%	9,72%	10,74%	10,13%
41-45 év (TS 042)	Fő	37,00	41,00	30,00	44,00	36,00	38,00
	%	9,09%	9,81%	7,23%	9,50%	7,58%	8,37%
46-50 év (TS 043)	Fő	42,00	41,00	35,00	38,00	49,00	39,00
	%	10,32%	9,81%	8,43%	8,21%	10,32%	8,59%
51-55 év (TS 044)	Fő	39,00	40,00	38,00	38,00	34,00	40,00
	%	9,58%	9,57%	9,16%	8,21%	7,16%	8,81%
56-60 év (TS 045)	Fő	33,00	24,00	37,00	45,00	36,00	32,00
	%	8,11%	5,74%	8,92%	9,72%	7,58%	7,05%
61 éves, vagy afeletti (TS 046)	Fő	14,00	22,00	25,00	28,00	32,00	41,00
	%	3,44%	5,26%	6,02%	6,05%	6,74%	9,03%

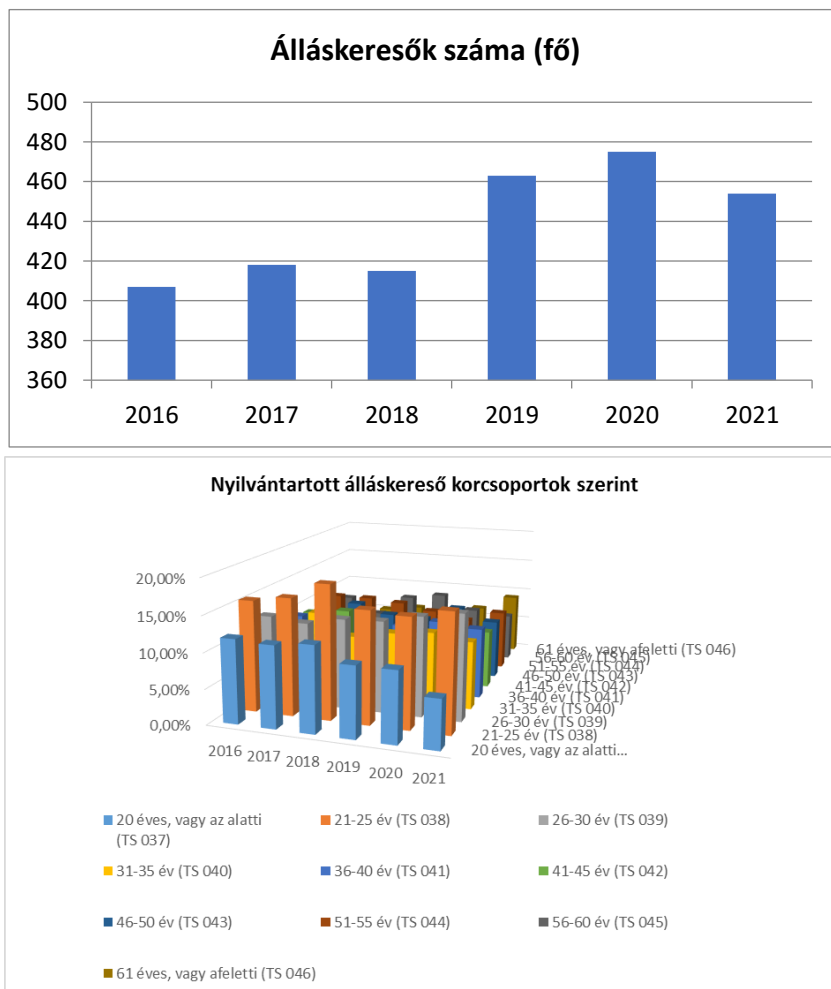
Forrás: TeIR, Nemzeti Munkaügyi Hivatal

Mint az adatokból látható, a 20 éves, vagy az alatti pályakezdő állás keresők száma – 2018. év kivételével - évről évre csökken: a 2016. évi 11,79 %-ról arányuk 2021. évre 6,8%-ra változott. Az elhelyezkedési nehézség a frissen végzettek között tehát csökken, míg a 21-40 éves korosztály esetében nem jelentős mértékben, de a hatéves intervallum kezdő és végét értékét összehasonlítva – a 31-35 év közöttiek kivételével - emelkedik.

Korcsoportos bontásban tehát elmondható, hogy a munkanélküliség elsősorban a 21-40 éves közötti korosztályokat érinti, 2021-ben a nyilvántartott munkanélküliek több mint fele (51,32%) volt 40 év alatti. Ez sajnos azt jelenti, hogy éppen az a réteg marad munka nélkül, amely koránál, fizikai aktivitásánál fogva a leginkább alkalmas lenne a munkavégzésre.

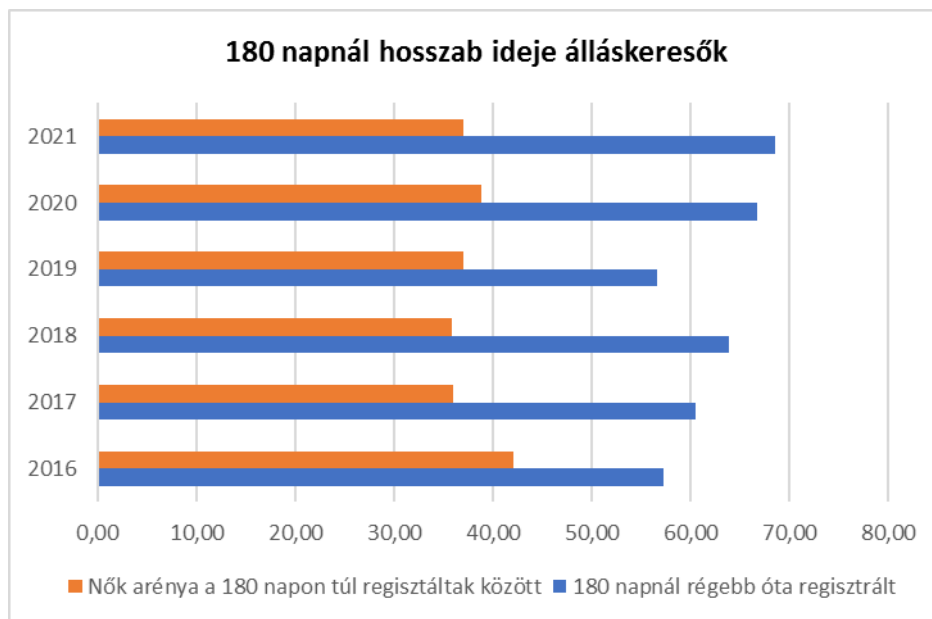
A CIVID 19 világjárvány hatása jól megfigyelhető az adatokban. A munkanélküliek száma 2019-ben és 2020-ban jelentősen megemelkedett: 2018-ról 2019 11,57% emelkedés látható, majd 2020-ra a 2018. évi értékhez képest további 14,46%-kal emelkedtek az adatok.

Bár 2021-ben csökkent a munkanélküliek száma, az még mindig 11,54%-kal magasabb, mint a 2016. évi.

3.2.3. számú tábla - A 180 napnál hosszabb ideje nyilvántartott álláskeresők aránya		
Év	180 napnál hosszabb ideje regisztrált munkanélküliek aránya (TS 057)	Nők aránya a 180 napon túli nyilvántartott álláskeresőkön belül (TS 058)
	%	%
2016	57,25	42,06
2017	60,53	35,97
2018	63,86	35,85
2019	56,59	37,02
2020	66,74	38,80
2021	68,50	36,98

Forrás: TeIR, Nemzeti Munkaügyi Hivatal

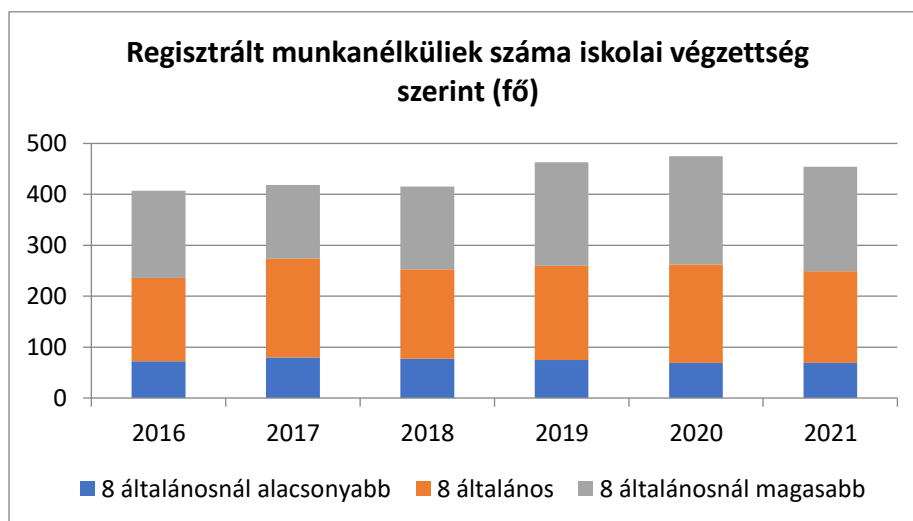

A tartós munkanélküliek számában az egyes nemeket összehasonlítva látható, hogy míg a férfiak esetében szinte folyamatos az emelkedés, a nők esetében a CIVID19 világjárvány idején tapasztalt emelkedést követően csökkenés tapasztalható.

b) alacsony iskolai végzettségűek foglalkoztatottsága;

3.2.4. számú táblázat - Regisztrált munkanélküliek/nyilvántartott álláskeresők száma iskolai végzettség szerint							
Év	Regisztrált munkanélküliek/nyilvántartott álláskeresők száma összesen (TS 052)	Regisztrált munkanélküliek/nyilvántartott álláskeresők megoszlása iskolai végzettség szerint					
		8 általánosnál alacsonyabb végzettség (TS 036)		Általános iskolai végzettség (TS 035)		8 általánosnál magasabb iskolai végzettség	
		Fő	%	Fő	%	Fő	%
2016	407	72	17,69%	164	40,29%	171	42,01%
2017	418	80	19,14%	194	46,41%	144	34,45%
2018	415	77	18,55%	176	42,41%	162	39,04%
2019	463	75	16,20%	185	39,96%	203	43,84%
2020	475	69	14,53%	193	40,63%	213	44,84%
2021	454	69	15,20%	180	39,65%	205	45,15%

Forrás: TeIR, Nemzeti Munkaügyi Hivatal

A 8 általánossal vagy annál alacsonyabb végzettséggel rendelkezők együttes aránya még mindig meghaladja az 54%-ot, ami azt jelenti, hogy a rendelkezésre álló munkaerő nagyobb része még mindig alulképzett.

A képzettségi mutatók szerint a munkanélküliek aránya a 8 általánosnál magasabb iskolai végzettséggel rendelkezők között nagyobb, mint az általános iskolát végzettek, vagy az attól alacsonyabb végzettségűek esetében, sőt az adatokat megvizsgálva látható, az is hogy arányuk 2017-2021. között fokozatosan emelkedett.

Ez azt jelenti, hogy a szakképzett, sőt esetlegesen felsőfokú végzettséggel rendelkezők sem feltétlenül találnak maguknak munkát a térségben. Ez a jövőre kivetítve magában hordozza az elvándorlás emelkedésének veszélyét.

- c) közfoglalkoztatás, közfoglalkoztatásból az elsődleges munkaerőpiacra történő átlépés lehetőségei;

3.2.5. számú táblázat - Foglalkoztatáspolitikai		
Év	Aktív foglalkoztatás-politikai eszközökkel támogatottak száma (TS 050)	Közfoglalkoztatottak száma (TS 055)
	Fő	(éves átlag - fő)
2016	413	295
2017	352	261
2018	309	248
2019	258	205
2020	295	178
2021	222	189

Forrás: TeIR, Nemzeti Munkaügyi Hivatal

Közfoglalkoztatása keretén belül az elmúlt években több száz munkanélkülit foglalkoztatott az önkormányzat a különböző önkormányzati fenntartású intézményeknél és az önkormányzati tulajdonú gazdasági társaságnál.

A közfoglalkoztatás elindításakor az ellátandó feladatok megtervezését az önkormányzat mindig a foglalkoztatottak egyéni képességeire, képzettségére és tapasztalataira alapozza és arra törekszik, hogy a lehetőségekhez mérten mindenki a képességeinek és képzettségének leginkább megfelelő, hatékony és értékteremtő munkát végezhesen.

A közmunkaprogramon belül a hangsúly kezdetben a belvíz és a belterületi utak programokon volt, míg ez az évek alatt áthelyeződött a mezőgazdasági és a helyi sajátosságra építő értékteremtő munkavégzésre.

2016-ban a közfoglalkoztatás éves átlagos létszám 295 fő volt. A foglalkoztatási létszámok az évek alatt folyamatosan csökkentek: végül 2021-re a 2016. évi 64%-ára csökkent a közfoglalkoztatottak száma (189 fő), annak ellenére, hogy 2021-ben kisebb emelkedés volt tapasztalható.

Az aktív foglalkoztatáspolitikai eszközökkel támogatottak száma ugyancsak csökkenést mutat: 2016-tól számuk közel a felére csökkent (53,75%).

De míg a 2016-ban a 413 aktív foglalkoztatáspolitikai eszközzel támogatott személyek 71,43%-a vett részt közmunkaprogramban, addig 2021-ben a 222 támogatott 85%-a (189 fő) volt közfoglalkoztatott.

Arról nem állnak rendelkezésünkre adatok, hogy a közfoglalkoztatásból kikerülő személyek munkaerőpiacon való elhelyezkedése önerőből a gazdasági szféra felé sikeres-e, de azt kijelenthetjük, hogy az önkormányzati intézmények esetében az ott alkalmazott közfoglalkoztatottak közül többen kaptak lehetőséget arra, hogy rendes munkaviszonyban folytassák tevékenységüket.

- d) a foglalkoztatáshoz való hozzáférés esélyének mobilitási, információs és egyéb tényezői; közlekedés, potenciális munkalehetőségek, tervezett beruházások, lehetséges vállalkozási területek, helyben/térségben működő foglalkoztatási programok;

A munkahelyi lehetőségek helyben korlátozottak, a kereskedelmi egységek és az önkormányzat a legnagyobb foglalkoztatók. Az ipari szférában nehéz helyben munkát találni. Az Agrárcenter Zrt és néhány kis- és középvállalkozás kivételével nem találni munkalehetőséget.

A település rendelkezik Ipari Parkkal, melynek fejlesztése megoldásra váró feladat, melyre 2022. évben támogatást nyert az önkormányzat. Bízunk benne, hogy nagyobb önkormányzati tulajdonú terület hiányában is felébred a befektetői érdeklődés a térség felé, hiszen a kiépült autópálya elérhető közelségbe hozta Miskolcot és a kassai nemzetközi repteret is, az átképzéssel aktiválható szabad munkaerő pedig rendelkezésre áll.

A nemzetközi vasútvonal és a VOLÁN esetében a menetrend mindkét tömegközlekedési eszköz esetében jó lehetőségeket kínál mind a megyeszékhely, mint legközelebbi centrum, mind a főváros felé.

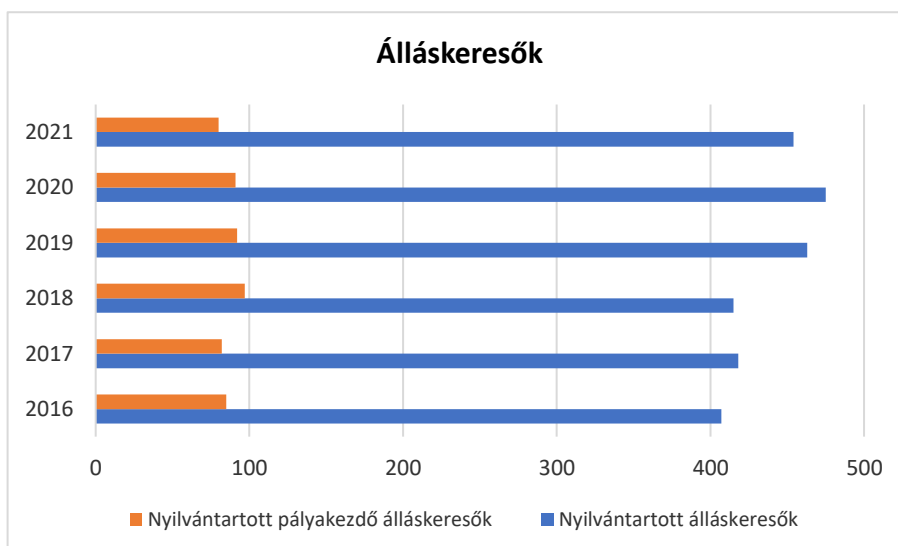
Az aktív dolgozó lakosság jelentős része jelenleg is ingázó.

A térségben, illetve a helyben foglalkoztatási programok működéséről, működtetéséről nem áll rendelkezésre információ.

- e) fiatalok foglalkoztatását és az oktatásból a munkaerőpiacra való átmenetet megkönnyítő programok a településen; képzéshez, továbbképzéshez való hozzáférésük;

3.2.6. számú táblázat - Pályakezdő állás keresők száma		
Év	Nyilvántartott állás keresők száma (TS 052)	Nyilvántartott pályakezdő állás keresők száma (TS 053)
	Fő	Fő
2016	407	85
2017	418	82
2018	415	97
2019	463	92
2020	475	91
2021	454	80

Forrás: TeIR, Nemzeti Munkaügyi Hivatal

A nyilvántartott pályakezdő álláskeresők átlagosan a nyilvántartott álláskeresők 20%-át adják, annak ellenére, hogy a munkaerőpiacra való beilleszkedés az elmúlt években egyre későbbre halasztódott, mellyel egyidejűleg az oktatásban töltött időt követő átmeneti időszak meghosszabbodott. Ez a szakasz általában munkával és tanulással vagy a kettő kombinációjával telik.

A demográfiai apály és az iskolák finanszírozásából fakadó intézményi érdekeltség szélesre tárta az iskolák kapuit, ugyanakkor igen sokféle képzési lehetőség vált elérhetővé az iskolarendszeren kívül is.

Míg korábban az iskolából való kikerülés többnyire azonnali munkába állást jelentett, ettől eltérően ma az iskolázást egyre inkább egy kényszerűen elnyúló vagy tudatosan elnyújtott átmeneti életszakasz követi. Nagyobb teret kapnak az egyéni tervek szerinti iskolázási stratégiák, az elhúzódó átmenet széles körben elfogadott élethelyzetté, „természetes” életszakasszá vált az érintett fiatalok és családjuk számára.

A munkaerő-piacon történő boldogulás, az életpályán való hasznosulás feltétele az iskolából kilépők képzettsége, és a munkaerő-piaci kereslet egymáshoz való igazodása. Ezért a gazdasági és a képzési rendszer közötti intézményesített kommunikáció szerepe egyre nő.

Az oktatásból való kilépés időpontja egyre bizonytalanodik: sokan hosszabb-rövidebb időre visszatérnek a képzésbe, mielőtt kilépnének, mások csak részlegesen lépnek ki. A magasabb szintű iskolázottság, illetve szakképzettség még ha csökkenő mértékben is, de védelmet ígér a munkanélkülivé válással szemben, ezért a több szakma, szakképesítés, diploma megszerzése kiemelt cél. Ez a „több lábon állás” egyben az oktatási idő meghosszabbodásával jár és a munkanélküliség elkerülését célozza. Az oktatásból való kilépés és az első stabil munkahely megtalálása között hosszabb idő telik el, ami alatt a fiatalok többféle munkahelyet próbálnak, vagy a munkát és a tanulást kombinálják.

Vannak, akik korábban, mások csak később képesek olyan pályaválasztási döntésre, amellyel legalább egy darabig azonosulnak, ezáltal motiváltabban vesznek részt a képzési programokban. Közömbös és ellenszegülő diákokat képezni olyan szakmára, amit nem is szándékoznak gyakorolni pénzkidobás, és rontja az egyén további esélyeit is.

Akik viszonylag korán – pl. már 8. osztályban – határozott elképzelésekkel rendelkeznek, azoknak lehetővé kell tenni, hogy a szakképzés megkezdése előtt foglalkozzanak a választott területtel (pl. szakkör, fakultatív órák, nyári tábor igénybevételével). Háttérbe kell szorítani azt a gyakorlatot, amely az iskolába felvételt nyert gyerekeket az iskola érdekei és elképzelései szerint újra csoportosítja és lehetővé kell tenni a későbbi váltást. Szükséges az alternatív tanulási utak kialakítása és fejlesztése.

A Szerencs SzC Encsi Aba Sámuel Szakképző Iskola jogelődje 1971-ben alakult meg Encsen. Célja az akkori járás ipari üzemének képzett szakmunkásokkal való ellátása volt. Ez mára módosult: az általánosan képző 9. – 10. évfolyamok elvégzését, illetve a környék fiataljainak szakmához juttatását lehet célként megjelölni.

Alapításkori három szakma oktatása mára hatra egészült ki: építőipari ágazaton belül: kőműves és ács, gépészet ágazaton belül ipari gépész és hegesztő, divatszabó ágazaton belül női ruha szabó, szociális ágazaton belül pedig szociális gondozó- és ápoló képzés folyik.

A szakképző iskolában 3 éves képzésben vehetnek részt a szakmai oktatás e formáját választó fiatalok. Az első év végén a tanulók ágazati alapvizsgát tesznek, ami átjárhatóságot biztosít az ágazaton belül más szakmák, és akár a technikumi képzés felé. A tanulóknak a jelentkezéskor tehát elég az ágazatot megjelölniük. A közös ágazati alapok megismerését követően kell csak eldönteniük, hogy mely konkrét szakmát szeretnék a szakképző iskolában, illetve technikumban elsajátítani.

Az ipari gépész és a kőművesek gyakorlati oktatásáról maga az iskola gondoskodik, a többi szakma esetében szerződéses alapon cégeknél kerül sor a gyakorlati ismeretek elsajátítására.

A szakképzésről szóló 2019. évi LXXX. törvény három, egymáshoz szemléletmódjában és módszertanában szervesen kapcsolódó program elindítását teszi lehetővé a szakképzésen belül az olyan fiatalok számára, akik lemaradtak a tanulásban, esetleg nem sikerült az alapfokú végzettséget megszerezniük, kudarcélményekkel és kompetenciahiánnyal küzdenek, a pályaválasztásukat illetően bizonytalanok. Ezen tanulók egy része korai iskolaelhagyó vagy lemorzsolódás által veszélyeztetett. A három rugalmas tanulási utat képviselő program a szakképző iskolában előkészítő évfolyamon indítható orientációs fejlesztés és dobbantó program, valamint a részzakma megszerzéséhez eljuttató műhelyiskola.

Mindhárom program közös pedagógiai alapokon nyugszik: a diákok egyéni fejlődését szem előtt tartva munkálkodik azon, hogy az adott program céljának megfelelő szintre tudja eljuttatni a résztvevő fiatalokat.

A dobbantó program keretében szervezett alapkompétencia-fejlesztés célja, hogy az általános iskolai végzettséggel nem rendelkező, magatartási és tanulási zavarokkal küzdő, az iskolai rendszerű oktatásban lemaradó, vagy a rendszerből már kisodródott 16. életévüket betöltött fiatalokat felkészítse a szakmatanulásra. A dobbantó program kimeneti követelménye tehát az, hogy az érintett diák megtalálja a számára vonzó részzakmát, valamint rendelkezzen e részzakma tanulásának megkezdéséhez szükséges kompetenciákkal, illetve azokkal a kompetenciákkal, amelyek szakmától függetlenek, minden szakma elsajátításához szükségesek. A programban mentortanár közreműködésével minden tanuló egyéni, a saját képességeinek és terveinek megfelelő fejlesztés révén éri el ezt a kimenetet. A dobbantó program képzési ideje rugalmas, addig tart, ameddig a tanuló felkészül a műhelyiskolai továbblépésre, illetve a képzésbe a tanév során bármikor be lehet kapcsolódni.

A célcsoportba tartozó diákok nagy része nem foglalkozik tudatosan a továbbtanulással, illetve – már lemorzsolódott tanulók esetén - a visszakapcsolódással a közoktatás rendszerébe. Az iskola azonban elkötelezett a program indítása mellett, mert hisz abban, hogy bizonyos tanulók számára ez a program jelentheti a megfelelő továbblépési lehetőséget.

A műhelyiskolában azok a klasszikus iskolai környezetben nehezen oktatható, fejleszthető fiatalok tudnak részzakmát szerezni, akik lemorzsolódnának és végzettség nélkül lépnének ki a szakképzésből, de a műhelyiskolába a korábban már lemorzsolódott, szakmával nem rendelkező fiatalok is bekapcsolódhatnak. A részzakma elsajátítása tanműhelyben vagy munkahelyi körülmények között történik az egyén előrehaladásától függő tempóban (de legfeljebb 24 hónapig). A képzés során a fiatal fejlődését egy mentor is támogatja, a bemeneti mérésre és az egyéni célkitűzésekre alapozott kompetenciafejlesztés révén.

Ezen rugalmas tanulási utakat képviselő programok – a résztvevő tanulók hátrányos társadalmi-szociális helyzete, az alkalmazott pedagógiai szemlélet és gyakorlat, a tanulásszervezés eltérő keretei, a tanulás rendhagyó fizikai környezete és nem utolsósorban az oktatói team létrejötte és működése miatt – jelentős mértékben eltérnek az iskola többi képzésétől.

A rugalmas tanulási utak alkalmazásának kiemelt célja a tanulók kompetenciáinak fejlesztése, pályaaorientációja, az egyéni utak pedagógiáján keresztül az eredményes életpálya-kísérés megvalósítása.

A gimnáziumi képzés Encsen 1962-ben indult el, amikor a mai Váci Mihály Gimnázium jogelődje megnyitotta kapuit a tanuló ifjúság előtt, majd az intézmény 1996-ban kettős jelleget vett fel a közgazdasági szakközépiskolai oktatás elindításával. Emellett lehetőséget nyújtott felnőttoktatás megszervezésével az érettségizett emberré formálódásban a nappali rendszerű képzésből kimaradt fiataloknak is. A levelező tagozat működtetése jelenleg szünetel. Az érettségi megszerzését szolgálja viszont, hogy a Földes Ferenc Gimnázium telephelyeként folyik az intézményben digitális középiskolai oktatás, kifutóban van 2024-ben megszűnik.

Az intézmény 2002-től ECDL vizsgaközpont, mely az informatikai képzés kiszélesítését szolgálja. A közgazdasági szakközépiskolai oktatás kifutó rendszerben megszüntetésre került, de az iskola kettős jellegét megőrizve "0." évfolyamos, nyelvi előkészítő gimnáziumi képzést indított 2004 szeptemberében, angol-német csoportbontásban. A 2010-2011. tanévtől pedig a felmerülő szülői igények alapján újra indult a hatosztályos képzés.

A hagyományos négyéves képzés mellett tehát a gimnáziumban 6 évfolyamos és 5 éves képzés is folyik.

A hat évfolyamos képzésben részt vevők – az intézmény pedagógiai programjában meghatározottak szerint – a nyolcadik osztály elvégzése után dönthetnek arról, hogy melyik tagozaton folytatják tanulmányaikat.

Az ötéves képzési forma egy nyelvi előkészítő évfolyamra épülő gimnáziumi képzés. A speciális tantervű angol és német nyelvi osztály nyelvi előkészítővel indul. A képzés a 9. évfolyamon kezdődik és 5 tanévig tart. A 9. évfolyamon heti 14+4 órában emelt szintű idegennyelv-oktatásban részesülnek az ide érkező fiatalok, és informatikából az iskolánkban letehető ECDL vizsgára is felkészülhetnek, a fennmaradó órakeretben pedig készségfejlesztő és szinten tartó foglalkozásokra kerül sor.

A német nyelvi előkészítő évfolyamra való jelentkezésnek nem előfeltétele a korábbi német nyelvtanulás.

A gimnazista fiatalok első ízben diákmunka keretében kóstolhatnak bele a munka világába. Az önkormányzat és intézményei erre minden évben lehetőséget biztosítottak, bár a feltételek egyre kedvezőtlenebbek. Az 1-2 hónapos, napi 6 órás munkavégzés lehetővé teszi a diákok számára, hogy megismerkedjenek a kööttségekkel, a munkáltató által elvárt teljesítménykényszerrel és persze a jól végzett munkáért járó elismeréssel, a munkavégzés és az érte kapott megérdemelt munkabér örömeivel.

Hasonló tapasztalatszerzést tesz lehetővé a választott szakma csínjának-bínjának elsajátítását lehetővé tevő duális képzés a szakiskolákban, illetve a felsőoktatásban.

Ezen tapasztalatok birtokban könnyebb döntést hozni a tanulóknak arról, hogy készen állnak-e kilépni a nagybetűs életbe vagy még az iskolapadban maradnak és képezik magukat abban a reményben, hogy megtalálják az a hivatást, mely gyakorlása örömet okoz majd nekik felnőtt életük során.

- f) munkaerő-piaci integrációt segítő szervezetek és szolgáltatások feltérképezése, szakképzéshez, felnőttképzéshez és egyéb munkaerő-piaci szolgáltatásokhoz való hozzáférés, helyi foglalkoztatási programok;

Az európai országok többségében a munkaerő-piaci integrációt az állami hivatalok, civil szervezetek, gazdasági szereplők szoros együttműködésben végzik. Valamennyi munkaerő-piaci integrációt segítő szolgáltatásra jellemző, hogy az igénybevétel lehetősége minden érintett számára biztosított, a szolgáltatás működtetése az érintett és a segítő szervezetek együttes érdeke, a fejlesztés lehetősége biztosított, a szolgáltatást nyújtó (többnyire civil) szervezetekkel a szerződéseket jól kidolgozott módszertani ajánlás mentén kötik meg.

Segítő szolgáltatásokon mindazokat a tevékenységeket értjük, melyek célja, hogy segítse lebontani, elhárítani azokat a gátló tényezőket, melyek akadályozzák az álláskeresőket a munkavállalásban.

A szolgáltatás lényege az információ átadás, figyelemfelkeltés, olyan objektív tájékoztatás, amely lehetővé teszi, hogy az ügyfél megismerje a munkaerő-piaci folyamatokat, lehetőségeket, a gátló és előremutató tényezőket, hogy ezek segítsék az egyéni stratégia kidolgozásában. El kell érni, hogy az ügyfél képes legyen saját értékeiről valós ítéletet alkotni és megfelelő önismeret birtokában egyéni munkavállalói stratégiáját kidolgozni.

Fontos az együttműködési készség és az összehangolt tevékenység a segítő szolgálattal. A végső cél természetesen a munkába helyezés és az ügyfél stabil elhelyezésének biztosítása a munkahelyen.

A segítő szervezet feladatai:

- információs rendszer működtetése (munkalehetőségek, képzések, segítő szervezetek)
- ügyfelek feltérképezése (kapcsolatfelvétel, célok ismertetése)
- tájékoztatás, felvilágosítás, tanácsadás
- a munkavállalást akadályozó tényezők feltárása, a megoldás segítése
- együttműködési, cselekvési terv készítése (saját sors alakítása)
- tréningek (képességfejlesztő, képzéseket segítő)
- ügyintézésben aktív segítségnyújtás
- előnyös képzési szakirányok, képzőhelyek feltárása, ezek ajánlása
- képzéseken való részvétel segítése, támogatások szerzése
- közvetítés az ügyfél és a munkaadó között
- munkába helyezés
- beilleszkedés segítése
- folyamatos kapcsolattartás
- munkáltatók tájékoztatása a támogatott foglalkoztatási lehetőségekről.

Ezen feladatokat a B-A-Z Váregyei Kormányhivatal Encsi Járási Hivatala Foglalkoztatási Osztálya látja el a városban, de a megyeszékhelyen több civil szervezet is nyújt hasonló szolgáltatásokat. (RENT-A-MEN Kft., Diák-Meló Miskolc Diák-vállalkozást Szervező Iskolaszövetkezet, Fürge Diák Iskolaszövetkezet, Trenkwalder Kft., Difo Nonprofit Kft. stb.) Felnőttképzés helyben nem elérhető.

- g) mélyszegénységben élők és romák települési önkormányzati saját fenntartású intézményekben történő foglalkoztatása;

A roma lakosság jelentős része nem rendelkezik szakképesítéssel, így csak segédmunkásként alkalmazható. A képzetlen roma munkanélkülieket az önkormányzat csak a közmunkaprogramban, illetve a gazdasági társaságában segédmunkásként, illetve közfoglalkoztatottként tudja alkalmazni. Ennek keretein belül kihasznál a város minden lehetőséget arra, hogy pl. a roma gyermekek mellé az iskolában roma pedellus kerüljön, de a takarítók, kertészek, parkgondozók között is több roma származású személy alkalmazására kerül sor.

A családsegítés keretében foglalkoztat a Gondozási Központ egy felsőfokú végzettséggel rendelkező roma fiatal is, mint családgondozót.

Az önkormányzatnak arról nincsenek adatai, hogy a gazdasági és civil szférában milyen a romák foglalkoztatása a településen belül és arra nincsenek eszközei, hogy a helyi romák foglalkoztatását a versenyszférában elősegítse.

- h) hátrányos megkülönböztetés a foglalkoztatás területén;

A településen nem történik hátrányos megkülönböztetés. Az önkormányzati intézmények munkáltatói jogkör gyakorlói, illetve dolgozói törekednek az egyenlő bánásmód követelményeinek betartására.

- i) digitális ismeretek megszerzésének és hozzáféréseinek lehetőségei.

A XXI. század gyermekei beleszületnek a digitális világba. A COVID19 világjárvány rákényszerítette az iskolákat, óvodákat is az online térben való oktatásra-nevelésre, mely a gyerekek számára koránt sem volt idegen.

Manapság már szinte mindenki rendelkezik okostelefonnal, internettel.

Az iskola és a gimnáziumi képzés része az informatikai oktatás, sőt az Encsi Váci Mihály Gimnázium 2002-től ECDL vizsgaközpont lett, mely az informatikai tudás bizonyításának lehetőségét biztosítja a város lakói részére.

A digitális hozzáférés a városban működő internet pontokon is biztosított, így pl. a városi könyvtárban.

Mindez a mélyszegénységben élők számára már nem annyira kézenfekvő és természetes. Nem azért, mert a gyerekek kevésbé lennének fogékonyak a digitális világra, hanem azért, mert anyagi lehetőségeik korlátozottak.

Az önkormányzat és az oktatási intézmények közös feladata annak biztosítása, hogy a megfelelő tudás és technikai eszközök a számukra is rendelkezésre álljanak szükség esetén.

3.3 Pénzbeli és természetbeni szociális ellátások, aktív korúak ellátása, munkanélküliséghez kapcsolódó támogatások

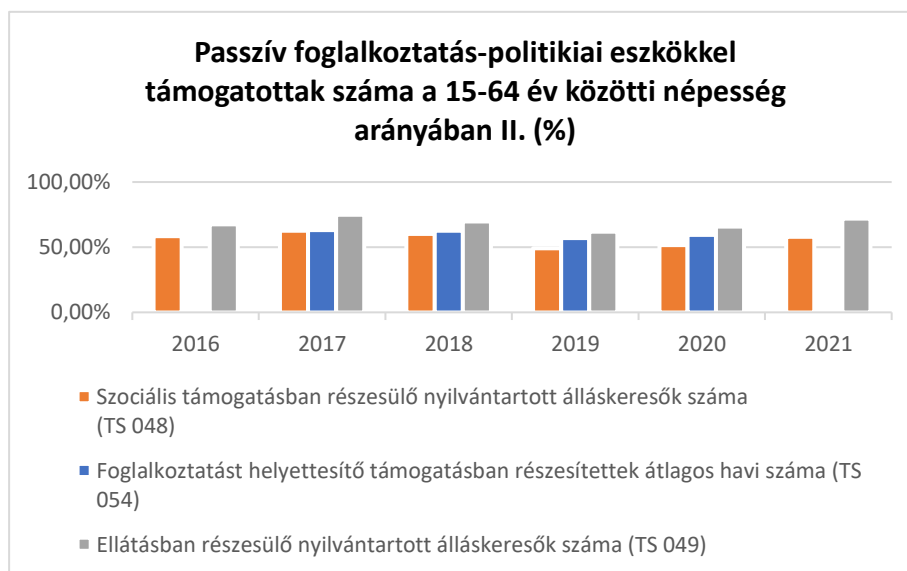
3.3. 1. számú táblázat - Passzív foglalkoztatás-politikai eszközök - Álláskeresők ellátásai I.				
Év	Nyilvántartott álláskeresők száma (TS 052)		Álláskeresési ellátásban részesülő nyilvántartott álláskeresők száma (TS 047)	
	Fő	15-64 év közötti népesség %-ában	Fő	Nyilvántartottak %-ában
2016	407	9,74%	37	9,09%
2017	418	10,24%	51	12,20%
2018	415	10,45%	39	9,40%
2019	463	11,83%	59	12,74%
2020	475	12,25%	67	14,11%
2021	454	11,88%	64	14,10%

Forrás: TeIR, Nemzeti Munkaügyi Hivatal

3.3.2. számú táblázat - Passzív foglalkoztatás-politikai eszközök - Álláskeresők ellátásai II.						
Év	Szociális támogatásban részesülő nyilvántartott álláskeresők száma (TS 048)		Foglalkoztatást helyettesítő támogatásban részesítettek átlagos havi száma (TS 054)		Ellátásban részesülő nyilvántartott álláskeresők száma (TS 049)	
	Fő	Nyilvántartottak %-ában	Fő	Nyilvántartottak %-ában	Fő	Nyilvántartottak %-ában
2016	238	58,48%	n.a.	-	275	67,57%
2017	262	62,68%	264	63,19%	313	74,88%
2018	250	60,24%	260	62,64%	289	69,64%
2019	228	49,24%	264	57,06%	287	61,99%
2020	245	51,58%	283	59,51%	312	65,68%
2021	263	57,93%	n.a.	-	327	72,03%

Forrás: TeIR, Nemzeti Munkaügyi Hivatal

3.3.3. számú táblázat - Egészségkárosodási és gyermekfelügyeleti támogatás	
Év	Egészségkárosodási és gyermekfelügyeleti támogatásban részesítettek havi átlagos száma (TS 056)
	fő
2016	n.a.
2017	20
2018	21
2019	21
2020	24
2021	n.a.

Forrás: TeIR, KSH

Az álláskeresői segélyben részesülők lakónépességhez viszonyított arány ugyan folyamatosan csökken, de 2021-ben így is 6,4%, míg a kereső korú lakónépességhez viszonyított arányuk 2020-ig fokozatosan nőtt, 2021-ben pedig közelíti a 12%-ot.

Azok az állásukat elvesztett munkavállalók igényelhetik az álláskeresői járadékot, akik az igényléstől számítva visszamenőleges három évben legalább 360 napig dolgoztak, munkát akarnak vállalni, de önálló álláskeresőjük nem vezetett eredményre, és számukra az állami foglalkoztatási szerv sem tud megfelelő munkahelyet felajánlani. A folyósítás időtartama 90 nap.

Az adatokból látszik, hogy a nyilvántartott álláskeresők alig 10-14%-a részesült álláskeresői ellátásban a 2016-2021 közötti időszakban, de valamilyen ellátást (szociális ellátást, foglalkoztatást helyettesítő ellátást) a nyilvántartott álláskeresők 62-72%-a igénybe tudott venni.

Azonban még így is viszonylag magas a rendszeres jövedelem nélkül élők aránya (30-40%)

A regisztrált munkanélküliek kb. 60%-a részesül rendszeres jövedelemmel foglalkoztatást helyettesítő támogatás formájában.

Szociális támogatásban részesülő álláskeresők aránya a lakónépesség 4%-a, a keresőképes lakosság 6% -a körül mozog.

Egészségkárosodási és gyermekfelügyeleti támogatásban az egészségkárosodott, illetve a 14 év alatti gyermek felügyeletét ellátó személyek részesülhetnek. Összege: max. 46662 forint havonta, illetve max. 23862 forint havonta (ha az EGYT-re jogosult családjának egyik tagja foglalkoztatást helyettesítő támogatásra is jogosult).

Foglalkozást helyettesítő támogatást az együttműködést vállaló azon személyek kaphatnak, akik a nyugdíjkorhatárt öt éven belül betöltik. Összege: 22800 Ft/hó.

A kormány nagy hangsúlyt fektet arra, hogy a munkanélküliek ne elégedjenek meg az álláskeresői járadék összegével, hanem aktívan keressenek új munkahelyet és akarjanak dolgozni. Ehhez pedig segély helyett a nevében is támogatást nyújt az állam, csekély összegben.

A passzív foglalkoztatás-politikai eszközök tehát nem biztosítják a megélhetést. Az ezt igénybe vevő rétegek életszínvonala nagyon alacsony. Így a szociális segélyezés meghatározó mértékben jelenik meg a település alacsony jövedelmű lakossága mellett a munkanélküliek körében is.

A szociális segélyezés rendszerét a kormány megreformálta: míg korábban háromféle támogatás járt a rászorulóknak önkormányzati segély címen – ide tartozott a temetési segély, az átmeneti segély és a rendkívüli gyermekvédelmi segély is, ezeket a szociális segély típusokat 2021-től települési segély néven folyósítják, és a támogatást méltányossági alapon ítélik oda az önkormányzatok a rászorulóknak.

3.4 Lakhatás, lakáshoz jutás, lakhatási szegregáció

E fejezetben a lakhatáshoz kapcsolódó területet elemezzük, kiemelve a bérlakás-állományt, a szociális lakhatást, az egyéb lakáscélra nem használt lakáscélú ingatlanokat, feltárva a településen fellelhető elégtelen lakhatási körülményeket, veszélyeztetett lakhatási helyzeteket és hajléktalanságot, illetve a lakhatást segítő támogatásokat. Emellett részletezzük a lakhatásra vonatkozó egyéb jellemzőket, elsősorban a szolgáltatásokhoz való hozzáférést.

A jelenleg elérhető 2011-es népszámlálási adatok szerint a városban található 2266 lakásból 135 db (5,9%) nem lakott.

A magántulajdonban lévő lakások száma 2198, melyből 2018-at maga a tulajdonos és családja használ.

A bérlakások száma 107 db.

A szegregációs mutatók meghatározása az alábbiak szerint történik:

A szegregációs mutató: legfeljebb általános iskolai végzettséggel rendelkezők és munkajövedelemmel nem rendelkezők aránya az aktív korúakon (15–59 év) belül.

A mutató számítása: a település területén belül olyan területileg egybefüggő tömbök kiválasztása, amelyekre együttesen jellemző, hogy a szegregációs mutató határértékének megfelelnek. A tömb népszámlálási célra létrehozott, általában közterületek és/vagy természetes és mesterséges tereptárgyak (pl. vasútvonal, autópálya nyomvonala, vízfolyás partja), valamint rácshálós térinformatikai megoldás eredményeképpen kialakított, településen belüli kisterületi egység.

Azon területek tekinthetők szegregátumnak, ahol a legfeljebb általános iskolai végzettséggel rendelkezők és a rendszeres munkajövedelemmel nem rendelkezők aránya az aktív korúakon (15-59 év) belül eléri, illetve meghaladja az adott településtípusokra vonatkozó határértéket.

Encsre a következő szegregációs mutatók érvényesek:

- Szegregált terület, amelynél a szegregációs mutató értéke: nagyobb egyenlő, mint 35%
- Szegregációval veszélyeztetett terület, amelynél a szegregációs mutató értéke: nagyobb egyenlő, mint 30%, de kisebb, mint 35%

200 főnél népesebb települések esetében szegregátumnak, illetve szegregációval veszélyeztetett területnek azok az egybefüggő területek tekintendők, melyek megfelelnek a fenti mutatók egyikének, és a terület lakónépességének száma eléri az 50 főt.

Szegregált vagy szegregációval veszélyeztetett terület tehát, szegregációs mutatóval lehatárolt olyan egybefüggő terület, amelyen az alacsony társadalmi státuszú családok koncentráltan élnek együtt, vagy a társadalmi státuszcsökkenés jelei tapasztalhatók, ezért a területen közösségi beavatkozás szükséges; szegregált vagy szegregációval veszélyeztetett terület lehet egy önálló településrész, de részét képezheti egy vagy több településrésznek is.

A fentiek alapján kerülnek kijelölésre az esetleges rosszabb státuszú területek, ahol a szegregáció folyamata vagy már megjelent, vagy előrehaladott állapotban van, illetve ebből a szempontból veszélyeztetett területrésznek számítanak.

A szegregáció óhatatlanul együtt jár az életminőséget alapvetően meghatározó feltételek leromlásával. A szegregált lakónegyedekben az átlagnál rosszabb állagúak és túlszűfoltak az épületek, a lakás- és környezeti körülmények gyakran az egészségre ártalmasak, az így kialakult nyomornegyedek, telepek társadalma szervezetlen, a lakók többsége munkanélküli.

A szegregált területen élők többnyire nem jutnak hozzá azokhoz a közszolgáltatásokhoz (védőnő, orvos, szűrővizsgálatok, segélyek stb.), melyek a település többi lakosa számára adottak (nem azért, mert azok nem biztosítottak ugyanolyan feltételekkel számukra, mint a település többi lakója számára, hanem azért, mert körülményeik folytán azokat nem képesek igénybe venni), illetve a roma munkavállalókat sok esetben még a munkaerő-piaci diszkrimináció is sújtja. Mindezek következtében a szegregáció áldozatainak életpálya-kilátásai redukáltak, munkaerő-piaci esélyeik sérülnek, lehetőségeik a szegregációból, rossz élethelyzetből való kikerülésre csekélyek.

A legsúlyosabb lakhatási probléma akkor következik be, ha az érintett személy lakhatása semmilyen formában és módon nem biztosított, azaz hajléktalanná válik.

A hajléktalanná válás okai meglehetősen sokszínűek:

1. Az esetek nagy részében kapcsolati konfliktusok (válás, élettársi kapcsolatok felbomlása, szülőkkel történő összeveszés, nyugdíjas magára maradása stb.) állnak a háttérben. Ehhez társul gyakran problémaként a függőséget kiváltó anyagok használata, a fizikális és mentális egészség romlása, valamint a bűnözés.
2. Az állami intézményekből való kikerülés (állami nevelés, pszichiátriai intézet, kórház, börtön, szociális otthon) is jelentősen növeli a hajléktalan emberek számát.
3. Növekszik a gazdasági okokból bekövetkező hajléktalanság aránya (munkanélküliség, önálló életkezdés és lakáshoz jutás nehézségei, tartós szegénység).

A hajléktalanság bekövetkezésében központi jelentőségű tényező a lakástalanság. A rendszerváltás óta lezajlott lakásprivatizáció következtében szinte teljes egészében megszűntek az állami és önkormányzati „olcsóbb” bérleti lehetőségek, munkásszállók. Ennek következtében szinte kizárólag piaci alapon lehet lakáshoz, vagy bérlakáshoz jutni. E körülmények, valamint a közüzemi díjak emelkedése egyfajta, a hajléktalanság irányába mutató lejtőt képeznek, elsősorban az alacsony jövedelmű, esetleg munkanélküli, vagy más okból szociális segítségre szoruló családok, vagy egyének számára. Hajléktalanságot válthat ki az egyén vagy család életében az is, amikor váratlan krízishelyzet (betegség, életmódváltás, vállalkozás sikertelensége, elemi kár stb.) áll elő.

Az állam a hajléktalanok részére nem köteles lakást biztosítani, elég, ha a szociális ellátórendszer fenntartásával orvosolja a problémát. Az állam, illetve általa az önkormányzatok részére előírt ellátások azonban a problémákat jelenleg nem tudják teljes mértékben megoldani.

A hajléktalansággal kapcsolatos problémák az ország valamennyi nagyvárosában fellelhetőek.

Encs városban hajléktalan személy nincs nyilvántartva, településszintű lakcímmel senki sem rendelkezik.

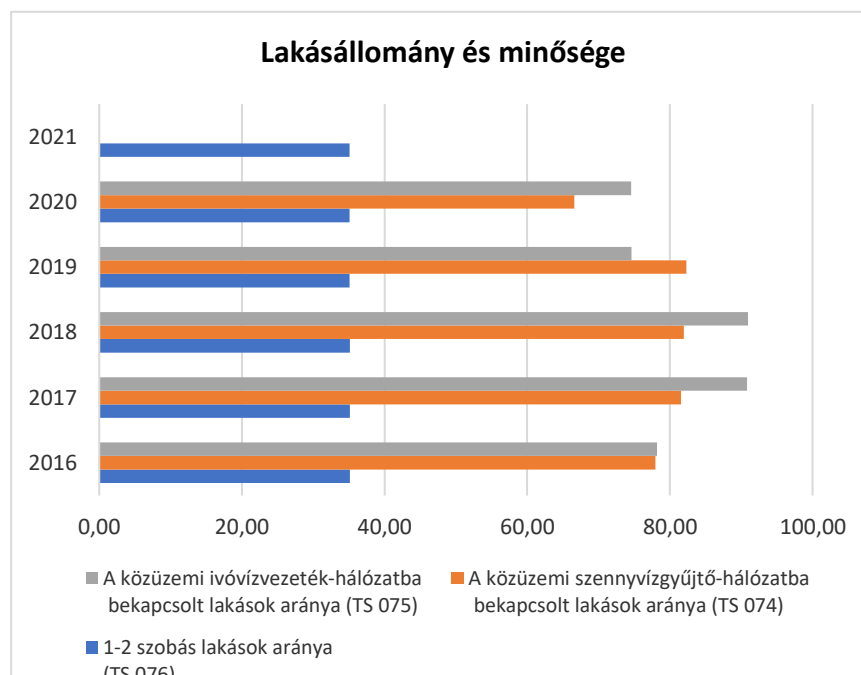
A településen öt szegregált lakókönyezet van, de az önkormányzat nem tervezi azok lebontását, mert nem tudja biztosítani az ott élő lakosság integrált környezetben való elhelyezését

3.4.1. számú táblázat - Lakásállomány

Év	Lakásállomány (db) (TS 073)	Épített lakások száma (TSv 077)	Épített lakások száma 1000 lakásra (TS 078)	1-2 szobás lakások aránya (TS 076)	A közüzemi szennyvízgyűjtő- hálózatba bekapcsolt lakások aránya (TS 074)	A közüzemi ivóvízvezeték- hálózatba bekapcsolt lakások aránya (TS 075)
	db	db	db	%	%	%
2016	2263	0	0,00	35,13	77,99	78,21
2017	2263	0	0,00	35,13	81,57	90,81
2018	2263	0	0,00	35,13	81,97	90,94
2019	2266	3	1,32	35,08	82,30	74,62
2020	2266	0	0,00	35,08	66,59	74,58
2021	2266	0	0,00	35,08	n.a.	n.a.

Forrás: TeIR, KSH Tstar, önkormányzati adatok

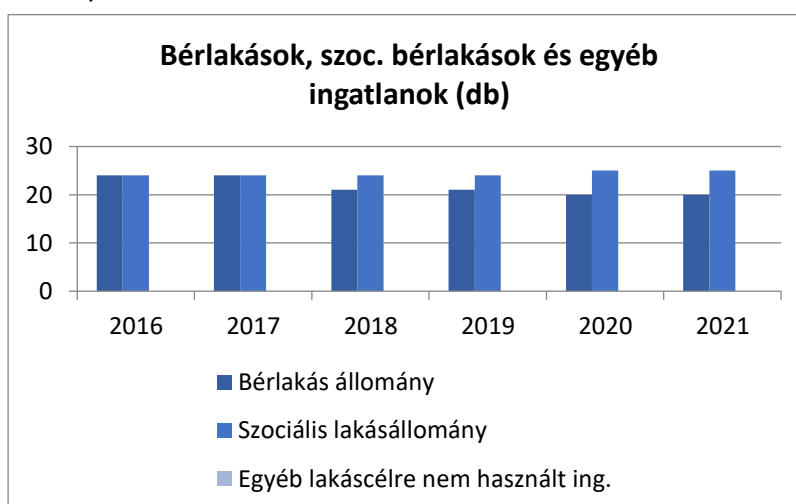

a) bérlakás-állomány

3.4.2. számú táblázat - Bérlakás és szociális lakás állomány

Év	Lakásállomány (db) (TS 073)	Ebből elégtelen lakhatási körülményeket biztosító lakások száma	Bérlakás állomány (db)	Ebből elégtelen lakhatási körülményeket biztosító lakások száma	Szociális lakásállomány (db)	Ebből elégtelen lakhatási körülményeket biztosító lakások száma	Egyéb lakáscélra használt nem lakáscélú ingatlanok (db)
	db	db	db	db	db	db	db
2016	2 263	n.a.	24	1	24	0	0
2017	2 263	n.a.	24	1	24	0	0
2018	2 263	n.a.	21	1	24	0	0
2019	2 266	n.a.	21	1	24	0	0
2020	2 266	n.a.	20	1	25	0	0
2021	2 266	n.a.	20	1	25	0	0

Forrás: TeIR, KSH Tstar, önkormányzati adatok

A település 2266 lakásából mindössze 45 az önkormányzati bérlakások száma (1,99%), amely a magyarországi átlaghoz képest (8%) is igen alacsony.

A település összlakás állománya és az önkormányzati bérlakás állomány száma az elmúlt öt évben jelentősen nem változott. Az önkormányzati bérlakások több, mint fele (55,55%) szociális alapon kerül bérbeadásra (25 db).

Az önkormányzati lakásbérleményeken fennálló lakbérhátralék 2022. december 31-i állapot szerint 490 610.- Ft volt, további 1 133 127 Ft összeg erejéig végrehajtási eljárás van folyamatban.

b) szociális lakhatás

Szociális helyzet alapján önkormányzati bérlakásra az a nagykorú magyar állampolgár, jogszerűen és életvitelszerűen Magyarországon tartózkodó uniós állampolgár, bevándorlási engedéllyel rendelkező külföldi személy, menekültként elismert személy jogosult, akinek, illetve akinek a családjában – a vele együtt költöző családtagokat számítva – az egy főre jutó havi nettó jövedelme az igényjogosultság elbírálását megelőző három hónap időszakában a mindenkori garantált bérminimum 150 %-át nem haladta meg.

Egyedi méltányosság alapján a jogosultság abban az esetben is megállapítható, ha a kérelmező, illetve családjának egy főre eső jövedelme a fenti összeghatárt meghaladja.

Nem jogosult szociális helyzete alapján önkormányzati bérlakásra, akinek az igénylés, illetve a bérbeadás időpontjában:

a) saját, illetve a vele együtt költöző családtagja tulajdonában álló, vagy használatba vehető olyan lakása volt, vagy van, amelyben a tulajdoni hányaduk eléri az 50 %-ot.

Használatba vehető a lakás akkor is, ha annak használatát a kérelmező vagy együtt költöző családtagja bérleti szerződéssel vagy egyéb módon másnak átengedte.

b) aki bérlakásáról pénzbeli térítés ellenében, vagy családtagja javára mondott le,

c) aki és a vele együtt költöző családtagja személyi tulajdonú lakását elidegenítette.

A képviselő-testület egyedi döntése alapján szociális bérlakásra szerezhetsz jogosultságot ezen kizáró feltételek fennállása esetén is az az egyedülálló, vagy kiskorú gyermeket egyedül nevelő személy, akinek lakhatása a házassági közös vagyon megszűnése folytán vált megoldatlanná, ha egyebekben a jogosultsági feltételeknek megfelel.

Nem jogosult továbbá szociális helyzete alapján önkormányzati bérlakásra az sem,

a) aki és a vele együtt költöző családtagok az ország területén lakás, üdülő, illetve beépíthető építési telek vagy üdülőttelek tulajdonnal rendelkeznek, kivéve, ha az ingatlant más jogosult vonatkozásában használati vagy haszonélvezeti jog terheli és arra a jogosult igényt tart,

b) gépjárműtulajdon kivételével olyan ingóvagyonnal, továbbá vagyoni értékű joggal rendelkezik, amelynek együttes értéke meghaladja a mindenkori legkisebb mértékű öregségi nyugdíj összegének ötvenszeresét,

c) aki szociális, jövedelmi, vagyoni viszonyára vonatkozóan olyan valótlan adatokat közöl, amelyek számára jogosulatlan előnyt jelentenek.

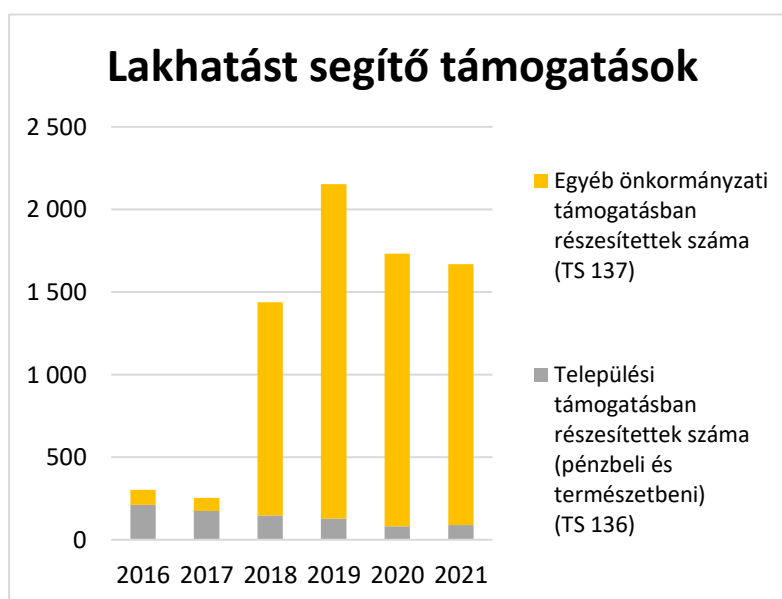
c) egyéb lakáscélra használt nem lakáscélú ingatlanok

A város illetékességi területén lakáscélra nem lakáscélú ingatlanok nem kerülnek hasznosításra.

e) lakhatást segítő támogatások

3.4.3. számú táblázat - Lakhatást segítő támogatások		
Év	Települési támogatásban részesítettek száma (pénzbeli és természetbeni) (TS 136)	Egyéb önkormányzati támogatásban részesítettek száma (TS 137)
	Fő	Fő
2016	212	90
2017	175	80
2018	147	1 290
2019	129	2 024
2020	81	1 652
2021	90	1 579

Forrás: TeIR, KSH Tstar

A lakásfenntartási támogatás, mint önálló szociális ellátás 2015-től megszűnt. Az önkormányzat a rászorulóknak megsegítése érdekében a támogatás lehetőségét a települési támogatások körében továbbra is biztosítja, de csak teherbíró képességéhez igazodó mértékű csökkentett összegben és számban.

Míg 2014. évben lakásfenntartási támogatásban 355 fő részesült 21 419 000 Ft összegben, 2016-ban a települési támogatás keretein belül ilyen célú támogatást 212 fő vehetett igénybe .....Ft összegben, 2021-ben mindössze 90 fő részesült ilyen célú támogatásban 2 725 000 Ft összegben.

Lakásfenntartási támogatásra jogosult az a személy, akinek a háztartásában az egy főre jutó havi jövedelem nem haladja meg az öregségi nyugdíj mindenkori legkisebb összegének 150 %-át (42.750,-) és a háztartás tagjai egyikének sincs vagyona, továbbá az az egyedül élő személy, akinek havi jövedelme nem haladja meg az öregségi nyugdíj mindenkori legkisebb összegének 200 %-át, és vagyona nincs.

A jogosultak számának csökkenése az öregségi nyugdíjminimum stagnálásában, illetve a minimálbér és a garantált bérminimum emelkedésében keresendő.

A támogatás egyre kevesebb családnak és egyre kisebb összegben jelent segítséget a költségek viseléséhez. Ennek eredményeként a lakosság megélhetési nehézségei tovább nőttek.

f) eladósodottság

Az önkormányzat számára nem állnak rendelkezésre a lakosság eladósodottságának mértékére vonatkozó adatok.

g) lakhatás egyéb jellemzői: külterületeken és nem lakóövezetben elhelyezkedő lakások, minőségi közszolgáltatásokhoz, közműszolgáltatásokhoz, közösségi közlekedéshez való hozzáférés bemutatása

A térség roma népesség helyzetének legszembevetőbb mutatói a lakhatási viszonyok. Rossz állapotú, komfort nélküli, vagy félkomfortos, kis lakásokban élnek, gyakran zsúfoltan, több család is él egy ingatlanban. Villamos energiával a lakások többsége ellátott, de a háztartások 5-10 %-ból még mindig hiányzik a villany. A vezetékes víz a roma lakások csak 60-70 %-ába van bevezetve, noha a településeken mindenhol megoldott a vezetékes vízszolgáltatás. A vezetékes gáz- és szennyvízcsatorna közműre még kevesebb család köt rá.

A város külterületén egyetlen lakóépület található, mely víz és villamos energia közműszolgáltatásokkal rendelkezik.

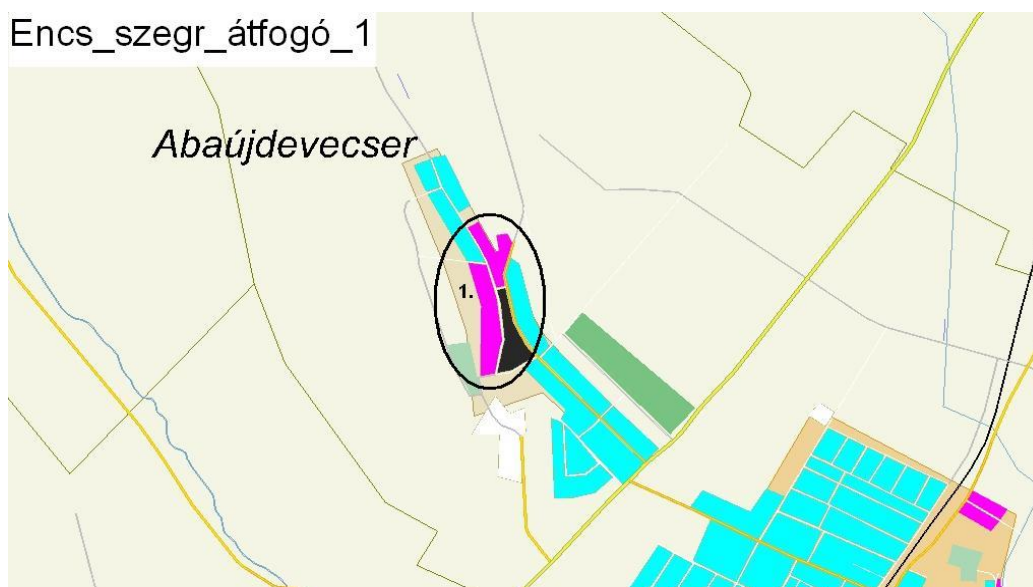
A tömegközlekedéshez és a minőségi közszolgáltatásokhoz való hozzáférés számukra csak a városban elérhető.

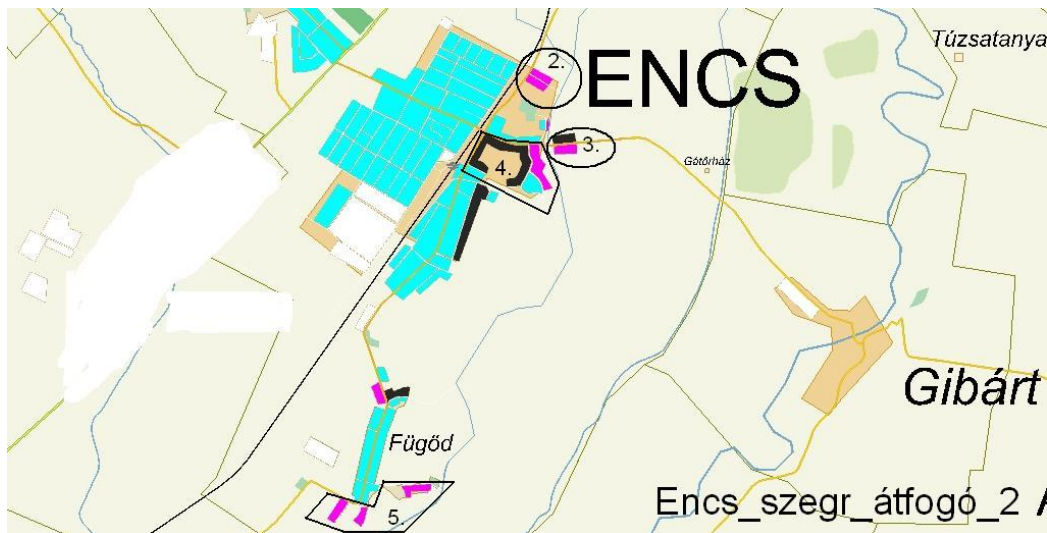
3.5 Telepek, szegregátumok helyzete

Encsi szegregátumok lehatárolása

Mutató megnevezése	Encs összesen	Szegregátum_1. (Abaújdevecser, Kossuth L. út - névtelen u. - településhatár - Fő út - településhatár)	Szegregátum_2. (Mérai út - Béke út mindkét oldala)	Szegregátum_3. (Bársonyos u. és Vágóhid út vonalától K-re a Rákóczi út mindkét oldala)	Szegregátum_4. (Vasút út - Rákóczi út - Vágóhid út - Dózsa Gy. út - településhatár - névtelen u.)	Szegregátum_5. (Fügöd, Nyárfa u. - Fő u. - Petőfi u. - településhatár)
Lakónépesség száma	6 488	195	243	123	265	308
Legfeljebb általános iskolai végzettséggel rendelkezők aránya az aktív korúakon (15-59 évesek) belül	30,3	56,5	93,7	60,0	68,7	90,3
Rendszeres munkajövedelemmel nem rendelkezők aránya az aktív korúakon (15-59 évesek) belül	51,7	69,6	92,1	80,0	74,2	91,7
Legfeljebb általános iskolai végzettséggel rendelkezők és rendszeres munkajövedelemmel nem rendelkezők aránya az aktív korúakon belül	24,7	51,3	85,8	60,0	57,1	86,1

Forrás: 2001. évi népszámlálás

- a) a telep, /szegregátum mint lakókörnyezet jellemzői (kiterjedtsége, területi elhelyezkedése, megközelíthetősége, a közösségi közlekedés, és a munkába jutás egyéb lehetőségei, lakásállományának állapota, közműellátottsága, közszolgáltatásokhoz való hozzáférés lehetőségei, egyéb környezet-egészségügyi jellemzői);

A szegregátumok jellemzően a peremterületeken, illetve azokban az utcákban alakultak ki, amelyek a város legöregebb részei. Területük a város összterületéhez képest nem meghatározó. A nehéz anyagi körülmények között élő rétegek pénzügyi helyzete nem teszi lehetővé, hogy a város más részein telepedjenek le.

A szegregátumok helyi infrastrukturális ellátottsága megfelelő (víz- és szennyvíz, gáz, burkolt úthálózat), de a lakásállomány komfortfokozata és minősége kívánnivalót hagy maga után. Az épületek elöregedtek, javításokra, felújításokra szorulnak, erre azonban nem kerül sor, mert a tulajdonosoknak erre anyagiak nem állnak rendelkezésre.

Az itt élők közszolgáltatásokhoz (védőnő, orvos, szűrővizsgálatok, segélyek stb.) való hozzáféréseinek feltételei adóttak.

- b) a telepen, /szegregátumokban élők általános jellemzői és társadalmi problémák szempontjából főbb mutatói: életkori megoszlás, iskolai végzettség, foglalkoztatottsági helyzet, segélyezettek, hátrányos, halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek aránya;

A szegregátumok jellemzően fiatalodó korfát mutatnak. Az itt élő családoknál nem ritka a négy vagy több gyermek. A családok többségben roma nemzetiségűek.

A telepeken élők vonatkozásában a legnagyobb problémát a foglalkoztatottság hiánya okozza. A megélhetést a segélyek, a családi pótlék és a gyás biztosítja.

A gyermekek jelentős része halmozottan hátrányos helyzetű.

Az elszegényedés rányomja bélyegét a lakókörnyezetre. Bár a közművek kiépültek és az utak szilárd burkolatúak, a házak rossz állapota szembeötlő, a kertek gazosak, műveletlenek, az udvarok elhanyagoltak. A kevés itt élő nem roma család igyekszik elhagyni a szegregátumot.

- c) a szegregációval veszélyeztetett területek, a lakosság területi átrendeződésének folyamatai.

A szegregátumok vonatkozásában az önkormányzat mindent megtesz annak érdekében, hogy az alacsony státuszú lakosok magas koncentrációja csökkenjen, közelítsen a helyi átlaghoz, vagy legalábbis az ilyen területek szegregáltsági foka ne növekedjen tovább, illetve ne alakuljanak ki új szegregátumok.

3.6 Egészségügyi és szociális szolgáltatásokhoz való hozzáférés

- a) az egészségügyi alapszolgáltatásokhoz, szakellátáshoz való hozzáférés

A háziorvosi ellátás a városban megfelelő. A felnőttek és a gyermekek részére az ellátás külön-külön került megszervezésre. Jelenleg a 4 háziorvosi körzetből egy, a 2 házi gyermekorvosi körzetből ugyancsak egy került tartós helyettesítéssel betöltésre. A helyettesítő orvosoknak mindkét esetben szándékában áll a körzet praxisjogának megszerzése.

Az ellátás bizonytalanságát azonban előre vetíti az, hogy további 2 háziorvos nyugdíjazás előtt áll, illetve nyugdíj mellett végzi tevékenységét. A praxis folyamatosságának biztosítása és zökkenőmentes átadása a város vezetésének és lakóinak elemi érdeke.

A háziorvosi ellátás mellett két fogorvosi körzet is működik a városban, és 2021. december 31 napjáig önkormányzati keretek között 5 körzettel védőnői szolgálat is működött. Utóbbi esetében a védőnők kormányzati átszervezés következtében a megyei kórház felügyelete alá kerültek.

Az ügyeleti ellátás kistérségi összefogással került megszervezésre mind a háziorvosi szolgálat, mind a fogorvosi szolgálat területén. 2023-ban ezen a területen is változások történtek, illetve történnek, hiszen a fogorvosi ügyeleti kötelezettség 2022. december 31. napjával megszűnt, illetve a háziorvosi ügyeleti ellátás kormányzati intézkedéssel központosításra kerül még az év során.

Az egészségügyi alapellátási feladatokat ellátó orvosi rendelők, szakrendelők fizikai akadálymentesítése megoldott, az intézményekben a kommunikációs akadálymentesítés (információs táblák, vezető csíkok, piktogramok, indukciós hangosítás) azonban csak részben megoldott.

A járóbeteg szakellátás 212 szakorvosi és 110 nem szakorvosi óraszámmal működik.

A járóbeteg szakellátás keretében rendelkezésre álló szakorvosi óraszámok az alábbiak szerint alakulnak:

- Belgyógyászat	30 óra/hét
- Kardiológia	10 óra/hét
- Szül. nőgyógyászat	15 óra/hét

- Röntgen	15 óra/hét
- Szemészet	10 óra/hét
- Csecsemő- és Gy.gyógyászat	5 óra/hét
- Ideggyógyászat	12 óra/hét
- Ortopédia	5 óra/hét
- Reumatológia	30 óra/hét
- Fizikotherápia	8 óra/hét
- Képkalkotó elj. UH	30 óra/hét
- Addiktológia	8 óra/hét
- Sebészet	15 óra/hét
- Ideggondozás/Pszichiátria	5/5 óra/hét
- Onkológia	5 óra/hét
- Endokrinológia	4 óra/hét

Nem szakorvosi óra keretében:

- Gyógymasszázs	10 óra/hét
- Fiziotherápia	45 óra/hét
- Pszichológia	5 óra/hét
- Dietetika	5 óra/hét
- Gyógytorna	30 óra/hét
- Röntgendiagnosztika	15 óra/hét

2022-ben néhány szakrendelés életében változás következett be: ha az engedélyezettnél alacsonyabb óraszámokban is (az engedélyezett heti 15 órából csupán heti 5 óra rendelés biztosított), de újra indult a sebészeti szakrendelés, majd az onkológiai gondozás, viszont szakorvos hiánya miatt egy ideje szünetel az ideggyógyászati szakrendelés, a csecsemő- és gyermekgyógyászati szakrendelés és az angiológia.

A röntgenvizsgálat változatlanul - a szakorvosok részvételének módja szerint - kétféle ellátás keretében vehető igénybe: nagyrészt nem-szakorvosi ellátással, amikor a felvételt a helyi radiográfus készíti el, de az elkészített felvételt egy távoli helyen értékelik ki radiológus szakorvosok (teleradiológia). Kisebb részt szakorvosi ellátással, amikor helyben történik a felvételek kiértékelése és a leletek elkészítése.

A teleradiológiai leletezést az elmúlt esztendőhöz hasonlóan, továbbra is a miskolci Semmelweis Kórház területén működő AA-Med Kft látja el.

Az intézményhez tartozó településeket ellátó háziorvosok magas életkora, a betöltetlen, gyakran nem kielégítő alapellátást biztosító háziorvosi szolgálatok miatt megnövekedett a szakrendelések feladatának fontossága. Az idős, egyedül élő betegek magas száma és igénye a járóbeteg ellátás iránt egyre szélesebb.

A legközelebbi akut fekvőbeteg ellátást biztosító kórház a B.-A.-Z. Megyei Kórház és Egyetemi Oktató Kórház, amely közúti távolsága 38 km.

A legközelebbi emeltszintű szakellátást nyújtó hely a szikszói II. Rákóczi Ferenc Kórház, ahol a betegek krónikus, illetve rehabilitációs ellátása is zajlik.

A járóbeteg szakellátás tekintetében az Encsi Területi Egészségügyi Központ gondoskodik Encs város és vonzáskörzetének (általánosságban 36 település, bizonyos szakmákban 60 település) ellátásáról.

3.6.1. számú táblázat – Egészségügyi ellátás						
Év	Felnőttek és gyermekek részére szervezett háziiorvosi szolgálatok száma (TS 107)	Csak felnőttek részére szervezett háziiorvosi szolgáltatások száma (TS 106)	A házi gyermekorvosok által ellátott szolgálatok száma (TS 108)	Gyógyszertárak és fiókgyógyszertá rak száma (TS 110)	Közgyógyellátási igazolvánnyal rendelkezők száma (alanyi és normatív alapon kiadott) (TS 133)	Ápolási díj, alanyi jogon: támogatásban részesítettek évi átlagos száma (TS 135)
	db	db	db	db	Fő	Fő
2016	0	4	2	3	n.a.	n.a.
2017	0	4	2	3	741	43,33
2018	0	4	2	3	845	38,34
2019	0	4	2	3	843	19,82
2020	0	4	2	3	814	20,47
2021	0	4	2	3	n.a.	n.a.

Forrás: TeIR, KSH Tstar

A közgyógyellátásban részesülők száma 2018-2019-ben stagnált, majd 2020-ban csökkent. Tekintettel arra, hogy a közgyógyellátás megállapítása az önkormányzat hatásköréből a járási kormányhivatali hatáskörbe került át, így közvetlen rálátásunk nincs az adatok alakulásának okaira.

Sok azonban a panasz a jogosultság meg nem állapítása miatt. Az emberek nehezen értik meg, hogy a magas havi gyógyszerköltségük alapján miért nem jogosultak a kedvezményt adó igazolványra.

b) prevenciós és szűrőprogramokhoz (pl. népegészségügyi, koragyermekkori kötelező szűrésekhez) való hozzáférés

A gyermekkori szűréseket a gyermekorvosok a rendelések, illetve tanácsadásokon megjelenő gyermekek esetében helyben elvégzik, illetve a jó kapcsolatra tekintettel a kötelező szűrővizsgálatokra és oltásokra az általános iskolák oktatási időben is lehetőséget adnak.

Kötelező jellegű népegészségügyi szűrések már nincsenek. A behívóleveles szűrések ajánlottak.

Az önkormányzat az egészségvédelemmel kapcsolatos ismeretek terjesztésében, a helyi társadalom egészségtudatos formálásában közvetve, intézménye a Területi Egészségügyi Központ, valamint az Egészségfejlesztési Iroda (továbbiakban: EFI) útján vállal szerepet.

Az EFI a testi és a lelki egészség megtartására is erős hangsúlyt fektet.

Helyi egészségkommunikációs kampánya a „Pozitív üzenetek” – empátiát erősítő kampány az egész városban tetten érhető. A legváltozatosabb helyeken elhelyezett pozitív üzenetek mosolyt csálnak az emberek szívébe, arcára, erőt adnak a mindennapok terheinek viseléséhez.

Az EFI részvételével több országos egészségkommunikációs kampány is eljutott a térségbe, úgy, mint az Oltási kampány, Ölelés világnapja, Apák hete, Csontritkulás nemzetközi napja, Dohányzás ellenes kampányhét, Nemzetközi prosztatanap, Szív hete, Mellrák elleni küzdelem kampányhete, Alkoholmentes november. Sőt az országos egészségkommunikációs kampányokhoz kapcsolódóan az EFI közreműködésével helyben is megvalósításra kerültek programok, mint pl. a véradás a Magyar Vöröskereszt szervezésében, rákellenes világnap és mellrák elleni kampány a Magyar Rákellenes Liga encsi tagszervezetével közösen, szűrési kampánynap az NNK szervezésében.

Az EFI a digitális lehetőségeket is igyekszik kihasználni, hogy minél több emberhez eljussanak az egészséges életmódra vonatkozó ismeretek, így on-line előadások formájában 2 Facebook Live beszélgetés készült, amely 1449 főhöz jutott el, 13 mozgásszervi videó került feltöltésre, melyet 6634 fő látogatott meg, 9 db. „A helyes edzésre gyúrunk” videó segíti az edzés szerelmeseit a sérülésmentes gyakorlatvégzésben, melyből eddig 3334 fő tanulhatta meg a kondigépek helyes használatát, míg az ökumenikus adventi üzenetek 3627 emberhez jutottak el.

c) fejlesztő és rehabilitációs ellátáshoz való hozzáférés

A helyben elérhető fejlesztő- és rehabilitációs eljárások a szakorvosi ellátások keretében a lakosság valamennyi rétege számára azonos körülmények és feltételek mellett vehetők igénybe.

Az EFI az egészségkockázatok csökkentésére irányuló közösségi egészségfejlesztési tevékenységek szakmai támogatására, megvalósítására heti rendszerességgel tart ingyenesen igénybe vehető gerinctornát személyes jelenléttel. A foglalkozás célja a tartásjavítás, törzsizmok erősítése, ízületi problémák megelőzése. A gyógytornász által tartott torna végzése az idősebb (64+) korosztály számára kifejezetten ajánlott.

A módszer alapját a test és a tudat egysége, illetve egymásra való kölcsönhatása képezi, ezen túlmenően pedig ősi, természetes légzés, testtartás és mozgás visszaszerzése és újra-tanulása.

Ebben az erőgyűjtő módszerben rendkívül nagy szerepet kap a két agyfélteke működésének kiegyenlítése (elsősorban a keresztező mozgások révén), valamint a gerinc azon pontjának kimozgatása, amely mozgásszegény életformánkban szinte mozdulatlanra merevedik mind testi, mind érzelmi-tudati értelemben.

A jelenlévők többségben nők, az encsi járás lakosai. A kor szerinti megoszlásuk vegyes, de a többség a hatvan feletti korosztályhoz tartozik.

A tornák félórás időtartama és heti rendszeressége elegendő egy preventív gerinctornához, illetve meghozhatják a kívánt eredményeket.

A személyes jelenlétű foglalkozás mellett heti 1 alkalommal online gyógytorna is elérhető az EFI által az érdeklődők számára a hétköznapiakban is hasznos tippek, ötletek megosztása révén, mint pl. ilyen a helyes táskaviselet, hogyan ülünk fel, hogyan hajoljuk le, hogyan guggoljuk le helyesen, a gerincet kímélve, mit tegyünk, ha fáj a derék, az ízület, hogyan javítsuk a rossz tartást, a fizikai állóképességet, hogyan végezzünk otthoni lágyrész kezelést, gumiszalagos tornát, várandós tornát, preventív gerinctornát.

Az online formában a gyógytornász nincs fizikailag jelen a páciensek mellett, nem tud korrigálni manuálisan, ha az indokolt lenne. De ez a módszer mégis lehetőséget ad arra, hogy egy-egy gyakran előforduló problémára kapjanak az érdeklődők rizikó nélkül kivitelezhető, otthon végezhető gyakorlatokat. Ez egy jó irány lehet mai zaklatott, mindig rohanó világunkban.

A videók célja nem konkrét tornák, annál inkább egy-egy nagyon jó, hasznos gyakorlat kivitelezésének bemutatása úgy, hogy a videó hossza ne haladja meg a 10 percet.

d) közétkeztetésben az egészséges táplálkozás szempontjainak megjelenése

Az önkormányzat által biztosított közétkeztetés - amely gyakran a helyi szegény családból származó gyerekek táplálkozásának elsődleges forrása -, megfelel az érintett korosztály egészséges étrendjére vonatkozó elvárásoknak. A gyermekek körében nem jellemző probléma az alultápláltság.

Tekintettel arra, hogy a túlsúllyal küzdő gyermekek számában emelkedés észlelhető, nagyon fontos, hogy az egészséges táplálkozás, egészségvédelem hangsúlyos szerepet kapjon az oktatási, nevelési intézmények oktatási programjában is.

e) sportprogramokhoz való hozzáférés

A városban sportközpont működik, mely szolgáltatásaival várja az érdeklődőket. Már az óvoda és az általános iskolák keretein belül megkezdődik az utánpótlás nevelés, a tehetségek kutatása.

Az intézmény rendszeresen szervez a nyári szabadidő lekötésére sporttábort, melyben reggel 8-tól délután 4-ig a gyermekek felügyelete és ellátása biztosított. Segíti ezzel a szülőket a nyári szünet elhelyezési gondjainak és tartalmas eltöltésének megoldásában.

2015. októberétől a sportközpont részét képező uszoda rossz statikai állapota miatt sajnos nem látogatható, de az önkormányzat mindent megtett annak érdekében, hogy járási székhelyként kormányzati támogatással ezt a lehetőséget újra biztosítani tudja a lakosság számára. Az új tanuszoda építése bekerült a Nemzeti Tanuszoda kormányzati programba mintegy 400 millió Ft-os költségvetéssel. A város ingyenesen adta az állam tulajdonában az uszoda elhelyezésére szolgáló telket.

Az elkészült tanuszoda állami működtetésű lesz és hamarosan megnyitja kapuit a látogatók előtt.

Az EFI a sportolás terén is a városlakók segítségére sietett.

Személyi edző segítségét biztosította az azt igénylőknek egy alkalommal, ingyenesen a fogyás elősegítése, a fizikai állóképesség javítása, edzésterv készítése érdekében.

A célcsoport jellemzően a fiatal és középkorosztály volt.

A program célja az egészséges életmódra való felhívás, a mozgás szeretetének kialakítása, mellyel akár változás is elérhető a túlsúlyos vagy súlyfelesleggel küzdőknél.

A tornához szükséges feltételek az önkormányzat által megteremtésre kerültek, az eszközök biztosítva voltak a résztvevők számára.

A tevékenység iránti érdeklődés az idő előrehaladtával növekvő tendenciát mutatott, egyre többen vettek részt a programban.

Ugyancsak a fogyás elősegítését, illetve a fizikai állóképesség javítását célozta a „Judit torna” néven szervezett, sokak által látogatott, Fitness Instruktorként, Funkcionális Trainerként, Gymstick Personal Trainerként vezetett gymstick, alakformáló és aerobik tornák sora.

A célcsoport jellemzően itt is a fiatal és középkorosztály volt, de a tornákon az aktív idősök is részt vettek.

A program célja az egészséges életmódra való felhívás, a mozgás szeretetének kialakítása volt az aerobik, gymstick és alakformáló torna változatos gyakorlataival, melyek az alakformáláson kívül hangulatfokozó, állóképességet javító hatással is bírtak.

A tornához szükséges feltételeket, eszközöket az EFI biztosította a résztvevők számára

Azok számára is biztosította az EFI a mozgáshoz való hozzáférést, akik a megerőltető konditermi edzést, vagy a gyors, ritmusos mozgás helyett inkább a test és a lélek harmonizálását célzó jóga gyakorlatokat részesítik előnyben. Ezzel heti egy alkalommal nyílt lehetőség, képzett jógaoktató vezetésével.

A résztvevők száma alkalmanként 12-20 fő között alakult. A kor szerinti megosztást tekintve 26-65 év közötti aktív dolgozó lányok, középkorú és nyugdíjas asszonyok egyaránt látogatták az alkalmakat.

Hosszú távú tervek között szerepel heti rendszerességgel, biztos létszámú csoport létrehozása, a közösségi szellem, együvé tartozás erősítése.

f) személyes gondoskodást nyújtó szociális szolgáltatásokhoz való hozzáférés

Encs Város Önkormányzata biztosítja és rendeletben is szabályozza a pénzbeli és természetbeni szociális ellátások körét. Lehetőséget nyújt továbbá a Bursa Hungarica Felsőoktatási Ösztöndíjpályázathoz csatlakozva – hallgatói ösztöndíj igénybevételére, melynek célja, hogy a nappali felsőoktatásban tanuló encsi fiatalok számára a továbbtanulással összefüggő költségeket enyhítse.

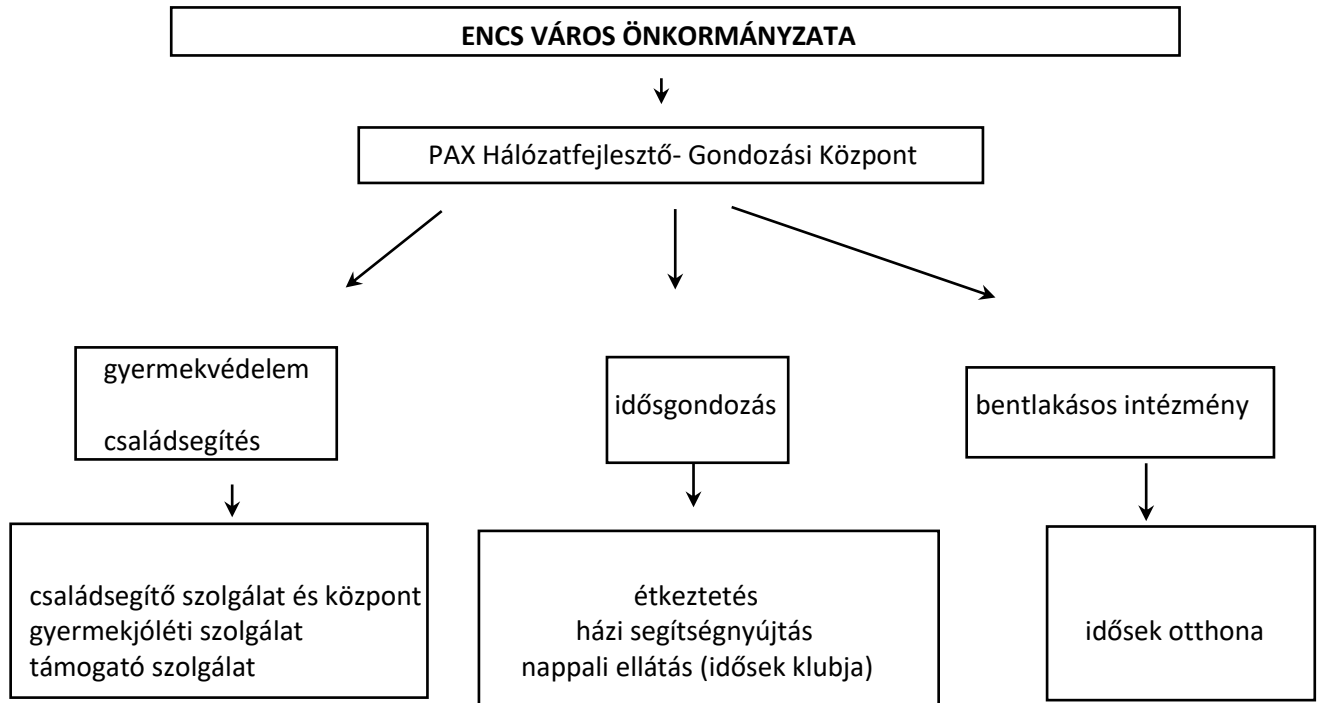
Az Önkormányzat személyes gondoskodás keretében biztosítja az alapellátási formákat, valamint gondoskodik az alapellátás keretében nem gondozható rászorultak szakosított ellátásához való hozzájárulásról.

A szociális alapszolgáltatásokat és szakosított ellátásokat integrált intézményként a PAX Hálózatfejlesztő - Gondozási Központ (továbbiakban: Központ) biztosítja.

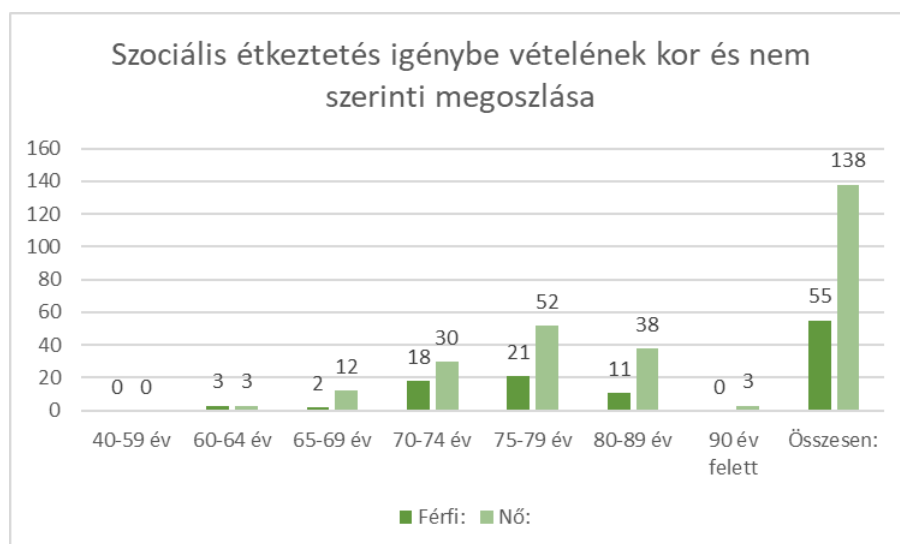
Az alapszolgáltatások megszervezésével a települési önkormányzat segítséget nyújt a szociálisan rászorulóknak részére saját otthonukban és lakókörnyezetükben önálló életvitelük fenntartásában,

valamint egészségi állapotukból, mentális állapotukból vagy más okból származó problémáik megoldásában.

A városban az önkormányzat által fenntartott személyes gondoskodást nyújtó alap és szakosított ellátási formák az alábbiak szerint épülnek fel:

Az intézmény által nyújtott alapszolgáltatások tehát az étkeztetés, a házi segítségnyújtás, a családsegítés, a támogató szolgálat, az idősek nappali ellátása.

Az étkeztetés keretében a Központ gondoskodik azoknak a szociálisan rászorultaknak a legalább egyszeri meleg étkezéséről, akik azt önmaguknak és eltartottaik részére tartósan vagy átmeneti jelleggel nem képesek biztosítani, különösen koruk, egészségi állapotuk, fogyatékoságuk, pszichiátriai betegségük, szenvedélybetegségük, vagy hajléktalanságuk miatt.

A napi egyszeri meleg étkeztetés (ebéd) biztosítása az intézmény saját főzőkonyhájáról történik:

helyben fogyasztással, elvitellel (saját ételhordóban) vagy kiszállítás lehetőségével.

Szociális étkeztetést hétfőtől-péntekig biztosítják az igénylők részére, a kiszállítás ugyanebben az időintervallum igényelhető.

Míg 2017-ben 91 fő igényelte ezt a szolgáltatást, addig az ellátást 2022. november 30-ig 193 fő vette igénybe. Ebből 182 fő 65 év feletti egészségi állapota miatt, 11 fő egészségi állapota és fogyatékosága miatt.

A létszám folyamatosan emelkedik, egyrészt mert a szolgáltatás minőségével az ellátásban részesülők elégedettek, másrészt az előregedő társadalmi összetétel folytán egyre több az idős, egyedül élő rászoruló.

A házi segítségnyújtás keretében a Központ gondoskodik azokról az időskorú személyekről, akik önmaguk ellátására nem képesek, illetve azokról, akik az egészségi állapotuk miatt erre rászorulnak és ezt az ellátási formát igénylik, illetve bentlakásos intézményi elhelyezésre várakoznak.

Házi segítségnyújtás keretében a szolgáltatást igénybe vevő személy saját lakókörnyezetében kell biztosítani az önálló életvitel fenntartása érdekében szükséges ellátást.

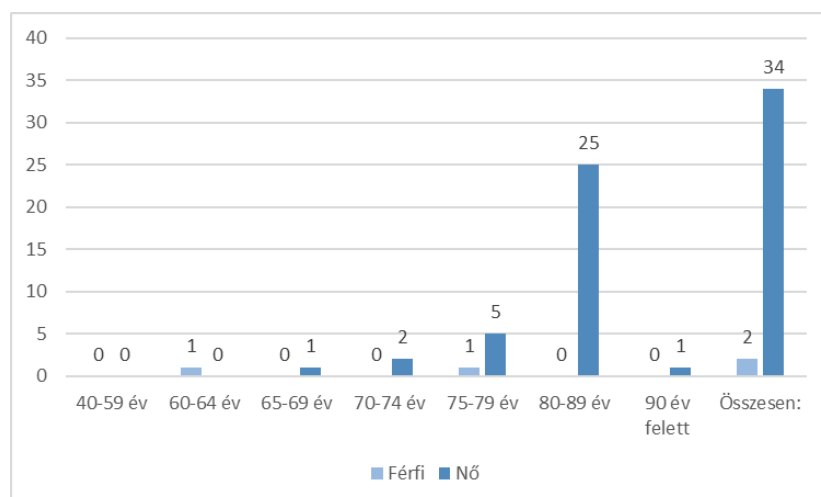
A házi segítségnyújtás keretében szociális segítséget vagy – a szociális segítség tevékenységeit is magába foglaló – személyi gondozást nyújt a Központ.

Szociális segítség keretében biztosítja a lakókörnyezeti higiénia megtartásában való közreműködést, a háztartási tevékenységben való közreműködést, a veszélyhelyzetek kialakulásának megelőzésében és a kialakult veszélyhelyzet elhárításában történő segítségnyújtást, szükség esetén a bentlakásos szociális intézménybe történő beköltözés segítségét. Személyi gondozás keretében biztosítja az ellátást igénybe vevővel a segítő kapcsolat kialakítását és fenntartását, a gondozási és ápolási feladatok elvégzését, a szociális segítség keretében biztosított feladatokat.

Házi segítségnyújtás igénybevételét megelőzően vizsgálni kell a gondozási szükségletet. A gondozási szükséglettel nem rendelkező személy is ellátható, ha az ellátást igénylő vagy a térítési díjat megfizető más személy írásban vállalja a szolgáltatási önköltséggel azonos mértékű személyi térítési díj megfizetését.

2022 évben 6 fő gondozó dolgozott a házi segítségnyújtásban. Az ellátottak összlétszáma: 36 fő volt, ebből mind a 36 fő szociális segítségben részesült.

A házi segítségnyújtást igénybe vevők életkor szerinti megoszlása Encs Városában:

Az encsi Család- és Gyermekjóléti Szolgálat 3 fővel működik, és látja el Encs városában, és annak településrészein, valamint Méra és Fulókereszt településeken a feladatokat.

A családsegítés a szociális vagy mentálhigiénés problémák, illetve egyéb krízishelyzet miatt segítségre szoruló személyek, családok számára az ilyen helyzethez vezető okok megelőzése, a krízishelyzet megszüntetése, valamint az életvezetési képesség megőrzése céljából nyújtott szolgáltatás. Olyan személyes szociális szolgáltatás, amely a szociális munka eszközeinek és módszereinek felhasználásával hozzájárul az egyének, családok, valamint a különböző közösségi csoportok jólétéhez és fejlődéséhez, továbbá a szociális környezetükhöz való alkalmazkodáshoz.

A családok segítése érdekében veszélyeztetettséget és krízishelyzetet észlelő jelzőrendszer működik. A kapott jelzés alapján a családsegítést nyújtó szolgáltató, intézmény feltérképezi az ellátási területen élő szociális és mentálhigiénés problémákkal küzdő családok, személyek körét, és személyesen felkeresve tájékoztatja őket a családsegítés nyújtotta lehetőségekről.

A családsegítés keretében biztosítani kell a szociális, életvezetési és mentálhigiénés tanácsadást, az anyagi nehézségekkel küzdők számára a pénzbeli, természetbeni ellátásokhoz, továbbá a szociális szolgáltatásokhoz való hozzájutás megszervezését, a szociális segítőmunkát, így a családban jelentkező működési zavarok, illetve konfliktusok megoldásának elősegítését, a közösségfejlesztő programok szervezését, valamint egyéni és csoportos készségfejlesztést, a tartós munkanélküliek, a fiatal munkanélküliek, az adósságterhekkel és lakhatási problémákkal küzdők, a fogyatékossgal élők, a krónikus betegek, a szenvedélybetegek, a pszichiátriai betegek, a kábítószer-problémával küzdők, illetve egyéb szociálisan rászorult személyek és családtagjaik részére tanácsadás nyújtását, a kríziskezelést, valamint a nehéz élethelyzetben élő családokat segítő szolgáltatásokat, a nagy létszámú intézmények átalakítását követően támogatott lakhatást igénybe vevők utánpótlását biztosító eszményes feladatokat.

A gyermekjóléti szolgáltatás elsődleges feladata a gyermek családban történő nevelésének elősegítése, veszélyeztetettségének megelőzése, a kialakult veszélyeztetettség megszüntetése, illetve a családjából kiemelt gyermek családba történő visszahelyezése elősegítése. A gyermekjóléti szolgáltatásban sokrétű gondozási tevékenységet végeznek a szakemberek: az alapellátás mellett védelembe vétel, utógondozás, ideiglenes elhelyezés, átmeneti nevelésbe vétel, tartós nevelésbe vétel és tanácsadás egyaránt előfordul.

2016. 01. 01-jével állt fel a Család- és Gyermekjóléti Központ, amelynek ellátási területe 29 település, azaz az Encsi járás teljes területe 384 km² -en, 22 336 lakossal.

A Családsegítő és Gyermekjóléti központ

- kezdeményezi a gyermek védelembevételét vagy súlyosabb fokú veszélyeztetettség esetén a gyermek ideiglenes hatályú elhelyezését, nevelésbe vételét,
- javaslatot készít a veszélyeztetettség mértékének megfelelően a gyermek védelembevételére, illetve a családi pótlék természetbeni formában történő nyújtására, a gyermek tankötelezettsége teljesítésének előmozdítására, a gyermek családjából történő kiemelésére, a leendő gondozási helyére vagy annak megváltoztatására, valamint a gyermek megelőző pártfogásának mellőzésére, elrendelésére, fenntartására és megszüntetésére,

- együttműködik a pártfogó felügyelői szolgálattal és a megelőző pártfogó felügyelővel a bűnismétlés megelőzése érdekében, ha a gyámhatóság elrendelte a gyermek megelőző pártfogását,
- közreműködik a gyermekek családból való kiemelésében, nevelésbe vételében, amennyiben a helyzet úgy kívánja és a veszélyeztetettség azonnali intézkedést kíván.
- a családjából kiemelt gyermek visszahelyezése érdekében családgondozást végez - az otthont nyújtó ellátást, illetve a területi gyermekvédelmi szakszolgáltatást végző intézménnyel együttműködve - a család gyermeknevelési körülményeinek megteremtéséhez, javításához, a szülő és a gyermek közötti kapcsolat helyreállításához,
- utógondozást végez - az otthont nyújtó ellátást, illetve a területi gyermekvédelmi szakszolgáltatást végző intézménnyel együttműködve - a gyermek családjába történő visszailleszkedéséhez,
- szakmai támogatást nyújt az ellátási területén működő gyermekjóléti szolgálatok számára.

Telefonos készenléti szolgálat biztosítja a Család- és Gyermekjóléti Központ nyitvatartási idején túl felmerülő krízishelyzetekben történő azonnali segítség, tanácsadás vagy tájékoztatás nyújtását.

A kapcsolattartási ügyelet semleges találkozási helyet biztosít konfliktuskezelő szolgáltatás segítségével a gyermek láthatási jogának érvényesítéséhez.

A pszichológiai tanácsadás célja a gondozott gyermekek, testi-lelki fejlődésének elősegítése, veszélyeztetettségének megelőzése, megszüntetése, a deviáns magatartásformák lehetséges mértékű csökkentése, a családban történő nevelkedésének elősegítése.

A jogi tanácsadás konzultációs lehetőséget biztosít ügyfelek és az intézmény szakmai dolgozói számára a jogi ismereteket igénylő ügyek kérdésben.

Az óvodai- és iskolai szociális segítő tevékenység keretében a gyermekek, tanulók, szülők, pedagógusok részére adekvát szakmai segítségnyújtás érhető el annak érdekében; hogy képesek legyenek felismerni, és jelezni a gyermekeknél észlelt változások alapján a háttérben rejlő problémákat.

Az óvodai és iskolai szociális segítő szakember segíti a gyermeket szociális kompetenciái növelésében, köznevelési intézményben való beilleszkedésében, tanulmányi kötelezettségei teljesítéséhez szükséges kompetenciái erősítésében, a beiskolázáshoz, a tanulmányi előmeneteléhez, későbbi munkavállaláshoz kapcsolódó lehetőségei kibontakoztatásában, segíti a tanulmányi kötelezettségei teljesítését akadályozó tényezők észlelését és feltárását, prevenciós eszközök alkalmazásával és az észlelő és jelzőrendszer hatékony működésének segítségével kiszűri a gyermek veszélyeztetettségét, javítja a szülővel való kapcsolat minőségét, valamint aktivizálja az iskolát körülvevő intézményrendszerrel való kapcsolati hálót.

A speciális szolgáltatások igénybe vevői 2022. évben a számadatok tükrében:

- Jogi tanácsadás: 64 fő
- Pszichológiai tanácsadás: 35 fő
- Kapcsolattartási ügyelet: 34 alkalom
- Készenléti szolgáltatás: 1 jelzés

Hatósági intézkedést magába foglaló esetek száma Encsen 2022-ben:

- Védelembe vétel: 194 fő (ebből új: 92 fő, megszűnt: 46 fő)
- Ideiglenes elhelyezés: 45 fő (ebből új: 29 fő)

- Nevelésbevitel: 35 fő (ebből új: 7 fő)
- Családi pótlék természetbeni nyújtása: 2 család

A támogató szolgálat speciális alapellátási feladat, mely a fogyatékos, illetve szenvedélybeteg személyek lakókörnyezetben történő ellátására jött létre. A szolgálat célja a fogyatékos, illetve szenvedélybeteg személy önrendelkezésén alapuló önálló életvitelének megkönnyítése, elsődlegesen a lakáson kívüli közszolgáltatások elérésének segítségével, valamint önállóságának megőrzése mellett a lakáson belüli speciális segítségnyújtás biztosítása.

A támogató szolgáltatás feladata a fogyatékoság jellegének megfelelően különösen

a) az alapvető szükségletek kielégítését segítő szolgáltatásokhoz, közszolgáltatásokhoz való hozzájutás biztosítása (speciális személyi szállítás, szállító szolgálat működtetése),

b) az általános egészségi állapotnak és a fogyatékoság jellegének megfelelő egészségügyi-szociális ellátásokhoz, valamint a fejlesztő tevékenységhez való hozzájutás személyi és eszközfeltételeinek biztosítása,

c) információnyújtás, ügyintézés, tanácsadás, a tanácsadást követően a társadalmi beilleszkedést segítő szolgáltatásokhoz való hozzájutás biztosítása,

d) a jelnyelvi tolmácsszolgálat elérhetőségének biztosítása,

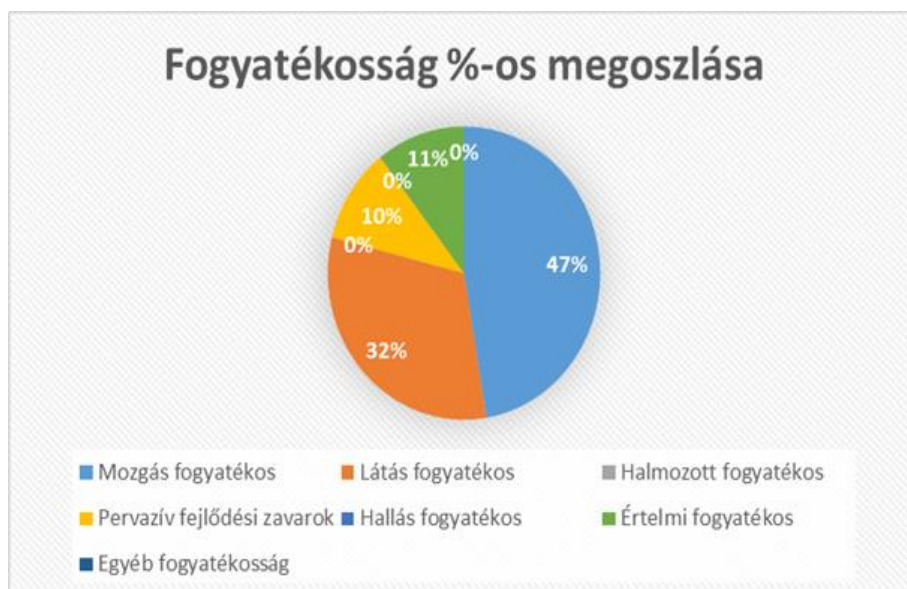
e) segítségnyújtás a fogyatékos személyek kapcsolatkézségének javításához, családi kapcsolatainak erősítéséhez speciális, önsegítő csoportokban való részvételükhöz,

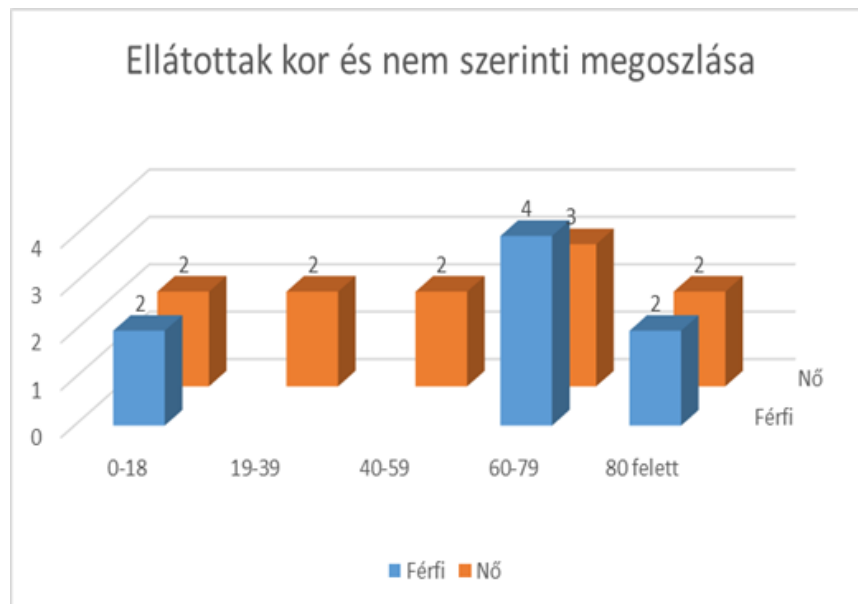
f) egyes szociális alapszolgáltatási részfeladatok biztosítása a fogyatékos személyek speciális szükségleteihez igazodóan,

g) segítségnyújtás a fogyatékos emberek társadalmi integrációjának megvalósulásához, valamint a családi, a közösségi, a kulturális, a szabadidős kapcsolatokban való egyenrangú részvételhez szükséges feltételek biztosítása,

h) a fogyatékos személy munkavégzését, munkavállalását segítő szolgáltatások elérhetőségének, igénybevitelének elősegítése.

A Szolgálat 4 fővel Encs és Forró településen biztosítja az ellátást. 2022 évben forrói igénybevitelre nem került sor, míg Encsen 19 fővel volt ellátási megállapodás kötve.

A szolgáltatást a nemek alapján a nők veszik többen igénybe, még életkor alapján döntő részben a 60 év felettiek preferálják a szolgáltatást. Fogyatékoság szerinti megoszlás alapján 47% a mozgásfogyatékkal élő igénybe vevők száma, ezt követik a látásfogyatékosok (32%), majd párszázalékos eltéréssel (10-11%) osztódnak a fennmaradó típusok: a pervazív fejlődési zavarokkal küzdők, illetve az értelmi fogyatékosok.

A személyi segítségi területet 2 gondozó látja el napi 8 órás munkaidőben. 2022-ben személyi segítséget 9 fő igényelt.

A szállítási tevékenység során fogyatékkal élő gyermekek szállítására kerül sor heti rendszerességgel településünkről a miskolci Éltes Mátyás Óvoda, Általános Iskola és Egységes Gyógypedagógiai és Módszertani Intézet speciális iskoláiba. Településen belül napi rendszerességgel van iskolásjárat a jogosultak részére. Ezen kívül pedig a helyi és vidéki (Szikszó, Miskolc, Kazincbarcika) szakrendelésekre történő szállítások a mérvadók.

Szabadidős programok szervezése keretében a nyári szünetben kirándulást szerveznek a Szolgálat munkatársai a fogyatékkal élő fiatakorúak és családtagjaik számára. 2022-ben Lillafüreden és a Felsőtárkányon található DÍNÓ Parkban tölthettek el egy élményekben gazdag napot.

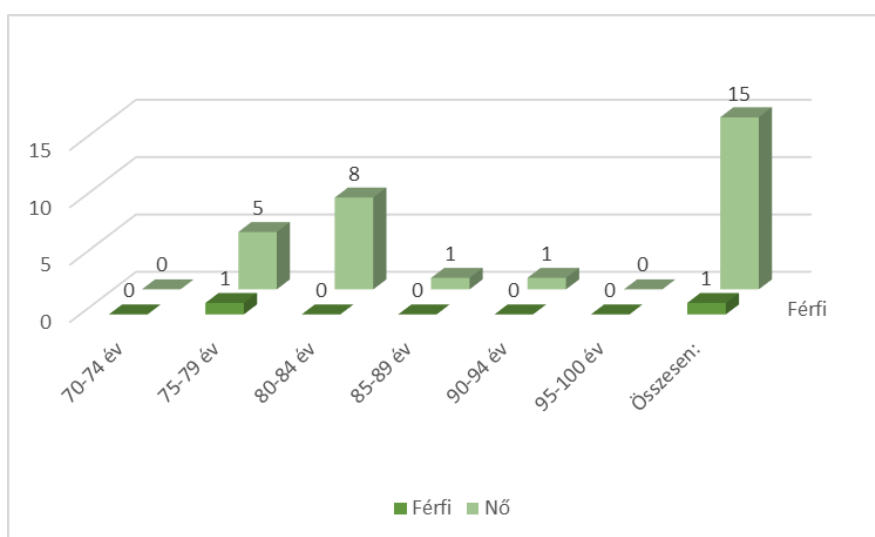
A nappali ellátást nyújtó intézmény tekintetében szintén jelentős szerepet vállal a Központ, melynek keretében 20 férőhelyen idősek klubja is működik. Az idősek klubja elsősorban a saját otthonukban élő, egészségi állapotuk vagy idős koruk miatt szociális és mentális támogatásra szoruló, önmaguk ellátására részben képes személyek napközbeni gondozására szolgál.

Lehetőséget biztosít a napközbeni tartózkodásra, társas kapcsolatokra, valamint az alapvető higiéniai szükségletek kielégítésére.

Az idős emberek számára a legfontosabb az izoláció, az elmagányosodás elkerülése, az önbecsülés megőrzése, a testi-lelki harmónia megteremtése.

Az ellátást igénybe vevők életkor és nemek szerinti megoszlása:

Életkor	Férfi	Nő
75 - 79 éves	1 fő	5 fő
80 - 84 éves	0 fő	8 fő
85 –90éves	0 fő	1 fő
90 - 94 éves	0 fő	1 fő
Összesen	1 fő	15 fő

A számadatok is alátámasztják, hogy a nők átlagosan magasabb életkort érnek meg, ezért az elmúlt esztendőben is ők vették igénybe nagyobb számban a szolgáltatást.

A nappali ellátás nem tartalmazza az étkezést, azt helyben elfogyasztva, szociális étkezőként igényelhetik az ellátottak. az előírt diétás étrendnek megfelelően.

Az átlagéletkor az idősek klubjában 81 év.

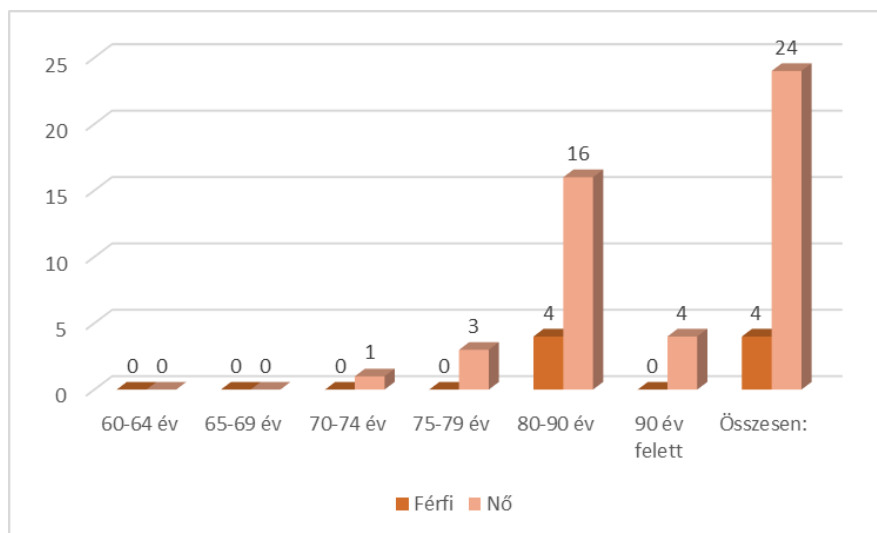
A 16 fő közül 10 fő nyújtott be idősek otthona iránti kérelmet.

Ez a számadat is alátámasztja az egymásra épülő szolgáltatások előnyeit, így mindenki az állapotának megfelelő ellátásba részesülhet.

Átmeneti elhelyezést nyújtó intézményi szolgáltatásokat a város nem működtet.

Ápolást-gondozást nyújtó intézményi szolgáltatást a Központ 28 férőhelyen nyújt.

Az idősek otthonában az önmaguk ellátására nem, vagy csak folyamatos segítséggel képes személyek ellátásáról, mentális gondozásáról, külön jogszabályban meghatározott egészségügyi ellátásáról; valamint lakhatásáról (teljes körű ellátás), ápolásáról és gondozásáról gondoskodik a szakszemélyzet. Elsősorban azoknak a nyugdíjkorhatárt betöltött személyeknek az ápolását, gondozását végzik, akiknek egészségi állapota rendszeres gyógyintézeti kezelést nem igényel, de az a 18. életévét betöltött személy is felvehető, aki betegsége miatt nem tud önmagáról gondoskodni.

2022. évben 28 fő ellátott vette igénybe az idősek otthona szolgáltatást. Ellátottak nemek szerinti elosztása: 24 nő, 4 férfi. Átlag életkor: 84 év. A várakozók száma: 84 fő (az alacsony a halálozási arány folytán a várakozási idő 8 - 10 év).

Az elmúlt években a szociális intézmények által nyújtott személyes gondoskodás területén kedvezőtlen tendenciák indultak meg. Megnőtt a bentlakásos intézményi ellátásra szorulóknak száma, a nappali ellátást, illetve az alapellátást nyújtó intézmények szolgáltatásait igénybe vevő időszerűk száma viszont csak csekély mértékben növekszik, sőt kismértékben csökken, holott az időszerűk ellátását a nemzetközi normák szerint is elsősorban lakókörnyezetükben kell biztosítani. Ezért is különösen célszerű fejleszteni az alapszolgáltatásokat.

Tény azonban, hogy az intézmények többségének jelentős problémát okoz a jogszabályban előírt személyi és tárgyi feltételek, valamint egyéb előírások biztosítása, melyet normatív támogatásból kiegészítő önkormányzati finanszírozás nélkül megoldani nem képesek. További gondot jelent az ellátások iránti egyre növekvő igény, mely főleg az idősotthonra várakozó személyek létszámán látszik elsősorban.

A városunkban jelenleg működő szociális ellátórendszer az alapszolgáltatások tekintetében jól kiépített, és biztosított az alapellátás keretében nem gondozható rászorultak szakosított ellátásához való hozzájárása is.

Az ellátások egy része térítési díj ellenében vehető igénybe. A képviselő-testület által megállapított intézményi térítési díjak összege szociális alapon az intézményvezető által csökkenthető.

Fentiekén túl városunk önkormányzata működteti a helyi szociális kerekasztalt, melynek feladata a szociálpolitikai, gyermekvédelmi koncepciók, döntések, rendelettervezetek véleményezése, a szolgáltatási típusok, formák, rendszerek értékelése, elemzése, a szolgáltatástervezési koncepció kialakításának elősegítése, az abban meghatározott feladatok megvalósulásának, végrehajtásának folyamatos figyelemmel kísérése.

A szociális kerekasztal évente legalább egy alkalommal tart ülést, üléseinek időpontját, napirendjét, ügyrendjét maga alakítja ki.

g) drogprevenciós szolgáltatások

Helyi felmérés szerint Encsen és vonzáskörzetében is jelentős azon tanulók száma, akik szervezetre káros élvezeti cikkeket fogyasztanak (alkohol, cigaretta, drog, gyógyszer). A megelőzés fontos része a felvilágosító tevékenység az iskolákban, amely azonban nem korlátozódhat egyetlen tantárgyra, személyre.

A téma megismerése érdekében első lépésként pontos ismereteket kell szerezni a drogfogyasztás kialakulásáról, a szerfogyasztás szociológiai és pszichikai okairól és következményeiről, nem utolsósorban annak jogi és rendészeti vonatkozásairól.

Nagyon fontos a kapcsolattartás az Encsi Rendőrkapitányság ifjúságvédelmi és bűnmegelőzési előadójával, illetve az Egészségfejlesztési Iroda munkatársával, akit közösségi rendezvényekre is meg lehet hívni előadónak.

A Gyermekvédelmi és Családsegítő Szolgálat munkatársai is sok esetben hiteles információkkal rendelkeznek az érintett fiatalokról, hiszen ők már általános iskolás koruktól ismerhetik a gyerekek családi és szociális körülményeit. A pénzbeli segélykéréstől a felügyelet alá vételen át, az állami gondozásba való elhelyezésig tudnak segíteni az ott dolgozó munkatársak.

A felvilágosító munka, mint a prevenció része, nemcsak a drogfogyasztásra terjed ki. A megelőzés sarkalatos pontja az egészséges életmódra nevelés. E téren az iskolaorvos, az iskolai védőnő, az Egészségfejlesztési Iroda és a Járási Kormányhivatal Népegészségügyi Osztálya dolgozóinak széleskörű és változatos munkájára van szükség. A serdülőkorúak felvilágosításában, a személyes higiéné kialakításában, az AIDS és drogellenes munkában ők segíthetnek a legtöbbet.

A káros szenvedélyek elleni nevelés terén tudatosítani kell az egészséges életmód és az egészséges táplálkozás előnyeit. A káros hatások kiküszöbölése mellett ösztönözni kell az érintetteket személyiségük harmonikus fejlesztésére, szabadidejük jól megtervezett hasznosítására, lelki, testi kondíciójuk fejlesztésére.

Köznevelési intézmények egészségfejlesztési tevékenységének szakmai támogatásából is kiveszi részét az EFI a „Légy vonalban”, valamint a „Drogprevenció az iskolában” elnevezésű programjai révén. Céljuk a drogfogyasztás veszélyeinek bemutatása, ismeretterjesztés a káros hatásokról, illetve az online zaklatás, internetfüggőség veszélyeinek bemutatása, a megelőzés lehetőségeinek feltárása.

Az EFI 2022. év során 17 alkalommal tartott az oktatási intézmények felsős, illetve középiskolai tanulóinak drogprevenciós előadást.

Ezen szolgáltatásuk nyújtását azonban jelentősen nehezíti az, hogy az új jogszabályi előírások értelmében a nevelési-oktatási intézmény saját pedagógus-munkakörben foglalkoztatott alkalmazottján és az intézményben iskola-egészségügyi szolgálatot ellátó szakemberen és az intézménnyel kötött együttműködési megállapodással rendelkező állami szervén kívül más személy vagy szervezet tanórai vagy egyéb, tanulók részére tartott foglalkozás keretében szexuális kultúrával, nemi élettel, nemi irányultsággal, szexuális fejlődéssel, a kábítószer fogyasztás káros hatásaival, az internet veszélyeivel és egyéb testi és szellemi egészségfejlesztéssel kapcsolatos foglalkozást csak akkor tarthat, ha jogszabályban erre kijelölt szerv nyilvántartásba vette.

h) hátrányos megkülönböztetés, az egyenlő bánásmód követelményének megsértése a szolgáltatások nyújtásakor;

Az önkormányzat és intézményei hivatalos kommunikációja minden szintjén, és az önkormányzati tisztségviselők, illetve az önkormányzat által foglalkoztatott köztisztviselők és közalkalmazottak viselkedésükben esélytudatosságot fejeznek ki: elhatárolódnak minden gyűlöletkeltésre alkalmas megnyilvánulástól, tudatosan közvetítenek a romákkal szembeni előítéleteket csökkentő szemléletet.

i) előnyben részesítési (hátránykompenzáló juttatások, szolgáltatások) a szociális és az egészségügyi ellátórendszer keretein belül.

Pozitív diszkriminációra sem a szociális, sem az egészségügyi ellátó rendszer keretein belül nem kerül sor.

3.6.2. Népkonyha	
Év	Népkehonyhán kiosztott ételadagok száma (db)
2016	n.a.
2017	n.a.
2018	n.a.
2019	n.a.
2020	n.a.
2021	n.a.

Forrás: Önkormányzati adat

A városban Encsen, Füged és Abaújdevecser településrészen is működött/működik Népkehonyha, de a kiosztott ételadagok számáról az önkormányzat részére nem áll rendelkezésre információ. Az abaújdevecseri működése jelenleg szünetel.

3.7 Közösségi viszonyok, helyi közélet bemutatása

a) közösségi élet szinterei, fórumai

3.7.1. számú táblázat - Intézményi ellátottság (2019)			
Tornateremmel, tornaszobával ellátott köznevelési intézmények száma (intézmény székhelye szerint) (TS 102)	Sportcsarnok, sportpálya léte (TS 103)	A települési könyvtárak kikölcsönzött egységeinek száma (TS 104)	Közművelődési intézmények száma (TS 105)
db	van/nincs	db	db
4	igen	4 370	1

Forrás: TeIR, KSH Tstar

A közösségi élet szinterei a város minden lakója számára azonos felételekkel állnak rendelkezésre.

Az önkormányzat nem gyűjt és értékel adatokat arra vonatkozóan, hogy az általa működtetett szolgáltatásokhoz való hozzáférés mennyire biztosított a romák, mélyszegénységben élők számára, illetve, hogy mennyire veszik igénybe ezeket a szolgáltatásokat.

b) közösségi együttélés jellemzői, konfliktuskezelési megoldások

A városban soha nem fordult elő romákat ért, feltételezhetően rasszista indítékú támadás, inzultus. Egyéb okból is rendkívül ritka a romák és nem romák között erőszakba torkolló konfliktus.

Az önkormányzat nem működtet olyan panaszkezelési eljárásokat, amelyek a településen a diszkrimináció eseteinek feltárását és a jogsértések jóvátételét biztosítaná.

c) helyi közösségi szolidaritás megnyilvánulásai

A helyi közösségben a karitatív szervezetek működnek közre az adományok gyűjtésében és a lakosság szívesen tesz eleget az ilyen felkéréseknek.

A kapcsolat kiépítése folyamatos.

2022-ben az „Élelmiszer Bank” által 150 család két alkalommal tartós élelmiszer csomagot vehetett át, melynek értéke megközelítette a .6 millió forintot. A „Gyermekétkeztetési Alapítvány” pedig 40 gyermeket nevelő, nehéz sorban élő családot részesített élelmiszeradományban.

Az Amerikaiház Alapítvány és a Magyar Vöröskereszt együttes közreműködésével pedig tej és kenyér adományban részesült Encsen 34 család, Füged településrészen 50 család. (Osztás heti két alkalommal a Család- és Gyermekjóléti Központ épületében történik.)

Adományok közvetítésében, magánszermények/civil szervezetek adományának a rászorulóknak részére történő eljuttatásában Encsen és Encs-Füged, Encs-Abaújdevecser településrészekén a Család- és Gyermekjóléti Szolgálat munkatársai rendszeresen részt vesznek.

Az SZGYF által biztosított élelmiszer csomagosztásban is aktívan részt vállal a Szolgálat; mivel a 0-3 éves gyerekeket havonta, a 7-14 éves gyermekeket pedig időszakosan érinti ez a támogatás.

Maga az önkormányzat és a képviselő-testület tagjai is mindent megtesznek annak érdekében, hogy évente legalább egyszer, ha lehet többször is, adománycsomagot tudjanak osztani a rászorultaknak. Ebből a célból folyamatosak a pályázati lehetőségek kihasználására irányuló törekvések is.

- d) a helyben élő nemzetiségek kulturális sokszínűségének bemutatása és kulturális identitásuk megőrzésének lehetőségei;

A Roma Nemzetiségi Önkormányzat működési ideje alatt a roma kisebbség kultúrájának ápolását célzó helyi kezdeményezési lehetőséggel lehetőségeihez mértén élve, a város által fenntartott közművelődési intézmény segítségével dolgozott a kultúrák közötti párbeszéd elindításán, a roma kisebbségi kultúra, mint érték bemutatásán. Egyebekben a városi kulturális programok kínálatában nem jelenik meg a társadalom multikulturális jellege.

- e) helyi lakossági önszerveződések

A városban nagyszámú civil szervezet működik, melyek jelenléte példaértékű a város életében. Számos városi rendezvényben veszik ki részüket, illetve saját programokat és rendezvényeket szerveznek.

A teljesség igénye nélkül:

Abaúji Egészségügyért Alapítvány
Abaúji Szakmunkástanulók Tanműhelyéért Alapítvány
Encsi Evangélikus Templomért Alapítvány
Eklészia Encsi Református Gyülekezetért Közhasznú Alapítvány
Abaúji Honismereti és Helytörténeti Egyesület
Abaúj Polgáraiért Alapítvány
Abaúji Református Ifjúságért Alapítvány
Lutheránus Misszió Abaújért Alapítvány
Abaújdevecseri Polgárőr Egyesület
Encsi Gondozási Központért Alapítvány
Encsi Váci Mihály Gimnázium Diákjaiért Alapítvány
Encs Városi Polgárőr Egyesület
Encsi Diáksport Egyesület
Fügedi Romák Független Szervezete
Abaúj Tűzvédelméért Alapítvány
Abaúj Bűnmegelőzésért Alapítvány
Minden Nap Ajándék Alapítvány
Magyarországi Roma Parlament Encsi Tagszervezete
Magyar Vöröskereszt Encsi Szervezete
Évgyűrűk Nyugdíjas Klub
Abaújdevecseri Nyugdíjas Klub
Fügedi Nyugdíjas Klub
Kertbatárok Köre
Baba-Mama Klub

Mint látható a lakossági civil szerveződések igen széles palettán jöttek létre, célcsoportjukhoz tartoznak a romák és mélyszegénységben élő, az idősek, nők, gyermekek és a fogyatékkal élők egyaránt. Tevékenységük a testi-lelki egészség terén is segítséget jelent a szolgáltatásaikat igénybe vevők részére.

3.8 A roma nemzetiségi önkormányzat célcsoportokkal kapcsolatos esélyegyenlőségi tevékenysége, partnersége a települési önkormányzattal

A helyi roma közösség érdekképviselőiben a mindenkori roma nemzetiségi önkormányzat és a roma civil szervezetek képviselői bevonásra kerültek az önkormányzati döntések előkészítésébe. A romák társadalmi integrációjának támogatását célzó önkormányzati politika, fejlesztési programok, esélyegyenlőségi koncepció kidolgozásában az érintett közösség képviselői aktívan részt vesznek.

Az önkormányzat és intézményei partnerként működnek együtt és támogatják a romák kisebbségi kultúrájának ápolását célzó helyi kezdeményezéseket. Az önkormányzat ilyen célra szabadtéri rendezvényhez területet, illetve a beltérre tervezett rendezvényekhez termet biztosít, anyagi segítségnyújtásra sajnos az esetek többségében nincs lehetőség.

3.9 Következtetések: problémák beazonosítása, fejlesztési lehetőségek meghatározása.

A mélyszegénységben élők és a romák helyzete, esélyegyenlősége vizsgálata során településünkön	
beazonosított problémák	fejlesztési lehetőségek
szakképzetlenség	hiányszakmák oktatása, a szakmai gyakorlat megszerzési lehetőségének biztosítása
feketegazdaság jelenléte	legális, a megfelelő színvonalú megélhetést nyújtó állandó munka lehetőségének biztosítása
digitális eszközök hiánya	digitális eszközök lehetőség szerinti biztosítása beszerzés, illetve saját készlet terhére

4. A gyermekek helyzete, esélyegyenlősége, gyermekszegénység

Az 1989-es New Yorki Gyermekek Jogairól szóló Egyezmény kimondja, hogy az Egyezményben részes államok tiszteletben tartják és biztosítják a joghatóságuk alá tartozó gyermekek számára az Egyezményben lefektetett jogokat minden megkülönböztetés, nevezetesen a gyermeknek vagy szüleinek vagy törvényes képviselőjének faja, színe, neme, nyelve, vallása, politikai vagy más hovatartozása, véleménye, nemzeti, nemzetiségi vagy társadalmi származása, vagyoni helyzete, cselekvőképtelensége, születése vagy egyéb helyzete szerinti különbségtétel nélkül.

Az Egyezményben részes államok megteszik a szükséges intézkedéseket arra, hogy a gyermeket hatékonyan megvédjék minden, bármely formában jelentkező megkülönböztetéstől és megtorlástól, amely szülei, törvényes képviselői vagy családtagjai jogi helyzete, tevékenysége, véleménynyilvánítása vagy meggyőződése miatt érhetné őt. A szociális védelem köz – és magánintézményei, a bíróságok, közigazgatási hatóságok és a törvényhozó szervek minden, a gyermeket érintő döntésükben a gyermek mindenképp felett álló érdekét veszik figyelembe elsősorban.

Hazánkban a gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról kifejezetten az 1997. évi XXXI. törvény szól, de minden jogágban kiemelt figyelmet fordít a gyermekek különleges védelmére a jogalkotó és jogalkalmazó egyaránt.

Célunk, hogy az 1989. november 20-án New Yorkban elfogadott (hazánkban az 1991. évi LXIV. törvénnyel kihirdetett) Gyermekek Jogairól szóló Egyezmény alapján a közösségben prioritást élvező gyermekvédelem alábbi alapelvei Encsen is érvényesüljenek:

- a gyermekvédelmi rendszer úgy épüljön ki a városban, hogy az igazodjon a család és a gyermek szükségleteihez,
- esélyegyenlőséget biztosítson az ellátások igénybevételéhez,
- a rendszeren keresztül nyújtott ellátás nyújtson segítséget a gyermek jogainak és érdekeinek érvényesítéséhez és a szülői köteleességek teljesítéséhez,
- a rendszer működése során a hangsúly a megelőzésre irányuljon.

A gyermekek védelmét önkormányzatunk pénzbeli, természetbeni és személyes gondoskodást nyújtó gyermekjóléti alapellátások keretében is biztosítja.

A gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról szóló 1997. évi XXXI. tv. alapján a gyermekvédelem intézményrendszere gyermekjóléti alap- és gyermekvédelmi szakellátásokra osztható fel, melyből a 2011. évi CXICX. tv (Mötv) alapján a települési önkormányzatok feladatkörébe a gyermekjóléti alapellátások tartoznak.

Ezek körébe a gyermekjóléti szolgálatokon túl a hatósági gyermekvédelmi munka, a gyermekek napközbeni ellátása is beletartozik.

A gyermekek napközbeni ellátásaként a családban élő gyermekek életkorának megfelelő nappali felügyeletét, gondozását, foglalkoztatását kell megszervezni azon gyermekek számára, akik szülei, nevelői munkavégzésük vagy egyéb ok miatt napközbeni ellátásukról gondoskodni nem tudnak.

A gyermekek napközbeni ellátását az Encsi Csoda-Vár Óvoda és Bölcsőde két bölcsődei csoport és 3 mini bölcsődei csoport működtetésével 39 férőhelyen biztosítja. A bölcsőde a családban nevelkedő három éven aluli gyermekek napközbeni ellátását, szakszerű gondozását és nevelését oldja meg. Ha a gyermek a harmadik életévét betöltötte, de testi vagy szellemi fejlettségi szintje alapján még nem érett az óvodai nevelésre, a negyedik évének betöltését követő augusztus 31-ig nevelhető és gondozható bölcsődében.

A bölcsődei csoportok teljes számban üzemelnek, mind a négy csoport működik. A jelentkező igényekben jelentős szerepet játszik az a lehetőség, hogy az anyák a gyászfolyósítása mellett már visszamehetnek dolgozni. A gyermekelhelyezési lehetőség biztosítása megkönnyíti a családok helyzetét.

Célunk, hogy együttműködéssel, közös programok kidolgozásával, a megcélzott fiatalok részére jövőképet tudjunk adni a jobb életminőség elérése, a társadalomba való beilleszkedésük érdekében.

Fontos feladat a szabadidős tevékenységek szervezése, mintegy alternatívaként a csavargás, bűnözés, droghasználat helyett – ehhez olyan létesítmények fenntartása, amely alkohol- és füstmentes helyen zenét hallgathatnak, beszélgethetnek.

A veszélyeztetett gyermekek egy része iskolai alulteljesítése és magatartási problémái miatt magántanuló lesz, így még nagyobb szabadidővel rendelkezik, öntörvényűvé válik és nehéz kontrollálni – ez egyben azt is jelenti, hogy arra is nagyobb az ilyen gyermek esélye, hogy rossz baráti társaságba keveredve drogfogyasztóvá, bűnelkövetővé válik iskolai és családi kudarcélményei miatt – ezért is van szükség a gyermekek napközbeni ellátásának kiszélesítésére.

A város területén a Váci Mihály Gimnázium és Kollégium, az Aba Sámuel Szakiskola, a Zrínyi Ilona Általános Iskola és AMI, a Szent László Katolikus Általános Iskola és AMI, az Encsi Csoda-Vár Óvoda és Bölcsőde keretei között folyik az oktató, nevelő munka.

Az általános iskolai oktatás, mindkét helyen integrált formában történik.

Az egyenlő bánásmódról és az esélyegyenlőség előmozdításáról szóló 2003. évi CXXV. törvény, valamint a nemzeti köznevelésről szóló 2011. évi CXCV. törvény alapján a fogyatékos gyermek, tanuló nevelése-oktatása az e célra létrehozott gyógypedagógiai nevelési-oktatási intézményben, vagy a többi gyermekkel, tanulóval együtt folyhat. Az integrált oktatás jogi kereteit a törvény biztosítja.

Az integrált oktatást, különleges gondozást a gyermek életkorától és állapotától függően - a fogyatékossgot megállapító szakértői bizottság szakvéleménye alapján - a gyógypedagógiai tanácsadás, korai fejlesztés és gondozás, a fejlesztő felkészítés, az óvodai nevelés, az iskolai nevelés és oktatás keretében kell biztosítani.

Gyógypedagógiai tagozat nincs, a gyerekek normál, általános tanterv szerint tanulnak.

Hátrányos helyzetű egyének, csoportok és területi egységek mindazok, melyek az országos átlaghoz viszonyítva rosszabb gazdasági és szociális helyzetben vannak, és melyek helyzetének javítását állami beavatkozások, támogató programok célozzák.

A hátrányos helyzet kategóriájába kerüléshez a család rossz anyagi helyzete mellé legalább egy további hátránynövelő jellemző jelenléte szükséges. A jogszabály három területet határoz meg hátránynövelőként: a szülők alacsony iskolai végzettségét, tartós munkanélküliségüket, illetve az elégtelen lakáskörülményeket.

Hátrányos helyzetű az a rendszeres gyermekvédelmi kedvezményre jogosult gyermek és nagykorúvá vált gyermek, aki esetében az alábbi körülmények közül egy fennáll:

- a) a szülő vagy a családbafogadó gyám alacsony iskolai végzettsége, ha a gyermeket együtt nevelő mindkét szülőről, a gyermeket egyedül nevelő szülőről vagy a családbafogadó gyámról – önkéntes nyilatkozata alapján – megállapítható, hogy a rendszeres gyermekvédelmi kedvezmény igénylésekor legfeljebb alapfokú iskolai végzettséggel rendelkezik,
- b) a szülő vagy a családbafogadó gyám alacsony foglalkoztatottsága, ha a gyermeket nevelő szülők bármelyikéről vagy a családbafogadó gyámról megállapítható, hogy a rendszeres gyermekvédelmi kedvezmény igénylésekor az Szt. 33. §-a szerinti aktív korúak ellátására jogosult vagy a rendszeres gyermekvédelmi kedvezmény igénylésének időpontját megelőző 16 hónapon belül legalább 12 hónapig álláskeresőként nyilvántartott személy,
- c) a gyermek elégtelen lakókörnyezete, illetve lakáskörülményei, ha megállapítható, hogy a gyermek a településre vonatkozó integrált településfejlesztési stratégiában szegregátumnak nyilvánított lakókörnyezetben vagy félkomfortos, komfort nélküli vagy szükséglakásban, illetve olyan lakáskörülmények között él, ahol korlátozottan biztosítottak az egészséges fejlődéséhez szükséges feltételek.

Halmozottan hátrányos helyzetű

- a) az a rendszeres gyermekvédelmi kedvezményre jogosult gyermek és nagykorúvá vált gyermek, aki esetében az (1) bekezdés a)–c) pontjaiban meghatározott körülmények közül legalább kettő fennáll,
- b) a nevelésbe vett gyermek,
- c) az utógondozói ellátásban részesülő és tanulói vagy hallgatói jogviszonyban álló fiatal felnőtt.

A Zrínyi Ilona Általános Iskola és AMI intézményében az általános iskolai intézményegységek 2021/2022-es tanévi adatait a következő táblázat mutatja be:

Intézményegység	létszám (fő)		integráltan oktatott SNI tanulók		szegregáltan oktatott SNI tanulók		HH		HHH	
	összesen	ebből roma	fő	%	fő	%	fő	%	fő	%
Táncsics úti épület	249	152	7	2,8	11	4,4	26	10,44	122	49
Bem úti épület	255	148	7	2,75	0	0	27	10,59	126	49,41
Fügödi tagiskola	123	123	9	7,3	0	0	19	15,45	95	77,23
Csobádi tagiskola	33	33	1	3	0	0	0	0	33	100

Forrás: intézményi adatszolgáltatás

Az iskola összlétszáma 660 fő, ebből 456 fő (70%) roma származású.

Encsi vonatkozást vizsgálva az intézményen belül a roma származásúak aránya 67,46%, a legnagyobb arányban a hátrányos, halmozottan hátrányos helyzetű és sajátos nevelési igényű tanulók a fügödi intézményegységben tanulnak (100%). A fügödi gyermekek valamennyien roma származásúak.

AZ SNI tanulók aránya 5,3% (35 fő), melyből 3,6 % kerül integráltan oktatásra.

A 2H-s, 3H-s tanulók magas aránya (67,88%) azt mutatja, hogy sajnos a gyermekek még mindig nehéz körülmények között élnek.

A Szent László Katolikus Általános Iskola és AMI intézmény 2021/2022 tanévi adatai

Intézményegység	létszám (fő)		integráltan oktatott SNI tanulók		HH		HHH	
	összesen	ebből roma	fő	%	fő	%	fő	%
Petőfi úti épület	369	na (kb.35 fő)	10	2,7	10	2,7	7	1,9

Forrás: intézményi adatszolgáltatás

Az iskola kötelező felvételi körzettel egyházi iskolaként nem rendelkezik, a szabad iskolaválasztás joga és a felvételi eredményeként alakul ki a tanulói létszám. Minden évfolyamon 2-2- osztályt működtetnek.

A roma tanulók számát nem tartják nyilván, az intézmény becsült adata 35 fő, ami nem éri el a 10%-ot sem (9,48%)

Az SNI tanulók aránya 2,7 %, oktatásuk integráltan történik. A 2H, 3H tanulók száma az iskolai összlétszámhoz viszonyítva arányaiban elenyésző az állami iskoláihoz képest (4,6%).

A %-os arányok jól mutatják, hogy míg az állami iskola kötelező beiskolázási körzettel rendelkezik, és a mélyszegénységben élő családok többnyire ide járatják gyermekeiket – a függődi tagintézmény esetében pl. elsődleges szempont a helyben történő oktatás -, addig az egyházi fenntartású intézmény a szabad iskolaválasztással élő szülők jóvoltából a térségben jobb helyzetben élő családok gyermekeinek nyújt színvonalas oktatást.

Az óvodai intézményegységek 2021/2022. nevelési év adatai:

intézményegység	létszám (fő)		SNI	HH		HHH	
	összes	ebből roma	integráltan nevelt SNI gyermek	fő	%	fő	%
Gagarin úti épület	188	63	2	25	13,3	38	20,2
Abaújdevecseri tagintézmény	25	1	0	1	4	16	64
Függődi tagintézmény	69	69	0	37	53,62	26	37,68

Forrás: intézményi adatszolgáltatás

Az intézmény férőhelyeinek száma 300.

Az óvodai intézményi ellátást 282 fő vette igénybe. Az intézmény kihasználtsága 94%.

A gyermeklétszám csekély mértékben, de növekszik.

Az óvodában a legnagyobb arányban a 2H és 3H-s gyermekek a fügödi tagintézményben vannak jelen. Itt az ellátottak 91,3%-a 2H -s, illetve 3H-s, előbbiek aránya 53,6%, utóbbiak aránya 37,7%.

A gyereklétszám a Gagarin úti központi épületben és a fügödi tagintézményben emelkedett, Sajnos itt is elmondható mindaz, amit az állami fenntartású általános iskolánál megállapítottunk: a gyermekek jelentős része – több, mint fele (50,7%) - nehéz körülmények között él.

Mint az intézményi adatszolgáltatásból látható, SNI gyermek mindhárom intézményben található. Oktatásuk, nevelésük részben integráltan, részben szegregáltan történik. A sajátos nevelési igényű gyermekek 76,6%-a folytathatja a tanulmányait normál tanmenet szerint. Reményeinek szerint nem kudarcként élik meg ezek a gyermek azt, hogy esetleg nem képesek úgy teljesíteni, mint a többi tanuló, vagy azt, hogy esetlegesen nekik több idő kell az adott szint eléréséhez. Remélhetőleg ez a fajta egészséges versenyhelyzet ösztönzőleg hat rájuk és segíti fejlődésüket.

A közoktatásban megvalósításra váró esélyegyenlőségi feladatok végrehajtása az érintett intézmények feladatköréhez tartozik. A közoktatásról, a gyermekvédelemről és az egyenlő bánásmódról szóló törvény pontosan rendelkezik az esélyegyenlőséget szolgáló intézkedésekről, illetve a halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek és tanulók felzárkóztatásáról.

A speciális feladatok és célok meghatározását, illetve végrehajtásuk módját az intézmények a saját pedagógiai programjuk részeként, illetve önálló esélyegyenlőségi tervükben határozzák meg.

4.1 A gyermekek helyzetének általános jellemzői gyermekek száma, aránya, életkori megoszlása, demográfiai trendek

4.1. számú táblázat - Gyermekek korú népesség összetétele nemek és korcsoportok szerint (2.számú táblázatból)					
Korcsoport	Fő			Az állandó népességből a megfelelő korcsoportú nők és férfiak aránya (%)	
	Férfiak	Nők	Összesen (TS 003)	Férfiak (TS 005)	Nők (TS 007)
	Fő	Fő	Fő	%	%
Állandó népesség száma (férfiak TS 004, nők TS 006)	3 007	3 327	6334	47,47%	52,53%
0-2 évesek (összes száma TS 008, aránya TS 009)	133	127	266	2,19%	2,01%
0-14 éves (férfiak TS 010, aránya TS 011; nők TS 012, aránya TS 013)	589	569	1158	9,30%	8,98%
15-17 éves (férfiak TS 014, aránya TS 015; nők TS 016, aránya TS 017)	105	107	212	1,66%	1,69%

Forrás: TeIR, KSH Tstar

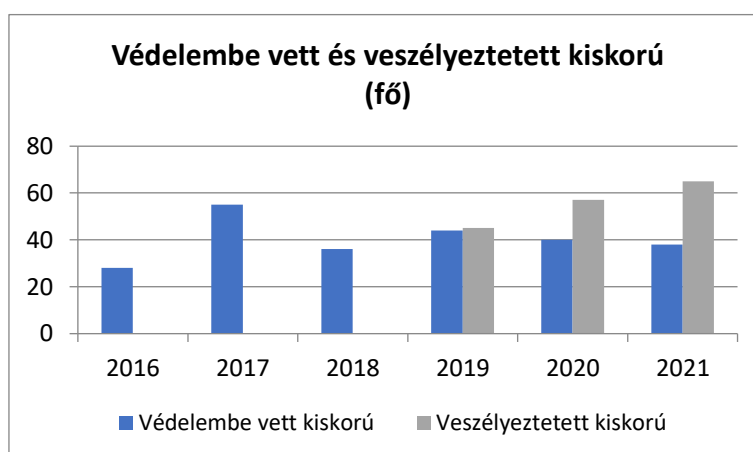
Az állandó népesség 18,28%-a 14 év alatti, ebből 4,2% 2 év alatti, a 15 -17 éves korosztály aránya 3,35%, tehát az össznépesség 21,63%-a 17 éves, vagy attól fiatalabb.

Míg az állandó népességen belül magasabb a nők aránya, addig az adatok alapján azt látjuk, hogy a kiskorúak között a nemek aránya kiegyenlített.

- a) veszélyeztetett és védelembe vett, hátrányos helyzetű, illetve halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek, valamint fogyatékossgal élő gyermekek jellemzői, egészségügyi, szociális, lakhatási helyzete;

4.1.1. számú táblázat - Védelembe vett és veszélyeztetett kiskorú gyermekek		
Év	Védelembe vett kiskorú gyermekek száma (TS 116)	Veszélyeztetett kiskorú gyermekek száma (TS 115)
	Fő	Fő
2016	28	n.a.
2017	55	n.a.
2018	36	n.a.
2019	44	45
2020	40	57
2021	38	65

Forrás: TeIR, KSH Tstar

Egy gyermek akkor kerül védelembe vételre, ha a szülő vagy törvényes képviselő az alapellátások önkéntes igénybevételével a gyermek veszélyeztetettségét megszüntetni nem tudja, de segítséggel a gyermek fejlődése, nevelése a családban biztosítható. Védelembe vehető továbbá a szabálysértést elkövető fiataikorú és 14. életévét be nem töltött gyermek, illetve a bűncselekmény elkövetésével vádolt fiataikorú.

Veszélyeztetésen olyan állapotot értünk, amely valamely magatartás, mulasztás vagy körülmény következtében alakult ki és a gyermek testi, értelmi, érzelmi vagy erkölcsi fejlődését gátolja vagy akadályozza.

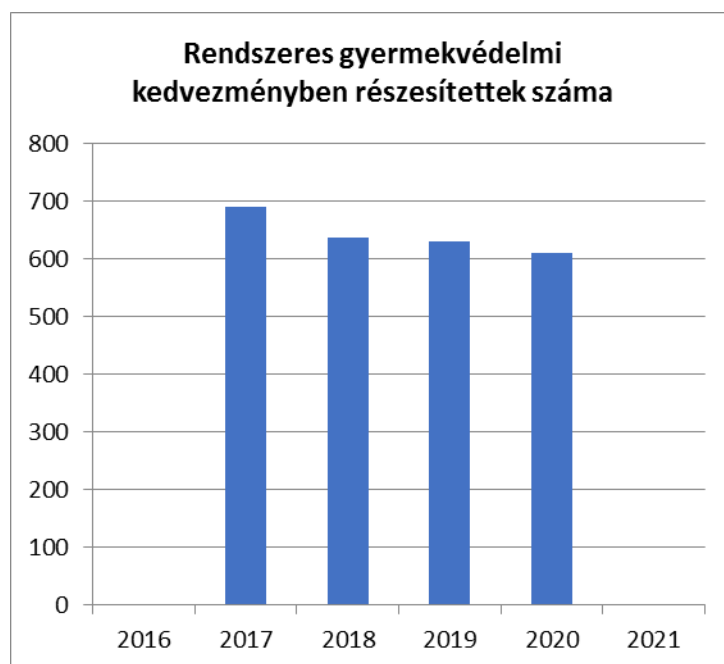
Az elmúlt évek adatait áttekintve láthatjuk, hogy míg a védelembe vett gyermekek száma jelentősen nem változott, addig a veszélyeztetettek száma jelentősen megemelkedett. Ezt követően 2014-ben és 2017-ben is kiugró számban került sor védelembe vételre. Sajnos ezen időszak veszélyeztetett kiskorúakra vonatkozó adatai nem ismertek, így az arányok megismerésére nincs lehetőség.

Az adatok hűen tükrözi a város lakosságának nehéz helyzetét. A társadalmi rétegek közötti szakadék szélesedésével, a megélhetési nehézségekkel küzdő réteg egyre szélesebb. Az ebbe a körbe tartozó családok egyre kevésbé képesek a gyermekeik fejlődéséhez szükséges körülményeket megfelelő szinten biztosítani.

b) rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben részesülők

4.1.2. számú táblázat - Rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben részesítettek	
Év	Rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben részesítettek évi átlagos száma (TS 111)
	Fő
2016	n.a.
2017	692
2018	637
2019	631
2020	611
2021	n.a.

Forrás: TeIR, KSH Tstar, Önkormányzati adatok

A rendszeres gyermekvédelmi kedvezményre való jogosultság megállapításának célja annak igazolása, hogy a gyermek szociális helyzete alapján jogosult ingyenes vagy kedvezményes intézményi gyermekétkeztetésnek és – ha megfelel a feltételeknek – a szünidei gyermekétkeztetésnek, egyes pénzügyi támogatásnak, illetve egyéb kedvezményeknek az igénybevétele.

Az egyéb jogosultsági feltételek fennállása esetén nagykorúvá válása után is jogosult a gyermek a rendszeres gyermekvédelmi kedvezményre, ha nappali oktatás munkarendje szerint tanulmányokat folytat és 23. életévét még nem töltötte be, vagy felsőfokú oktatási intézmény nappali tagozatán tanul és a 25. életévét még nem töltötte be, és a nagykorúvá válását megelőző

második hónap első napja, valamint a nagykorúvá válását megelőző nap közötti időszakban legalább egy napig rendszeres gyermekvédelmi kedvezményre volt jogosult.

A rendszeres gyermekvédelmi kedvezmény megállapítása jegyzői, mint gyámhatósági hatáskörébe tartozik.

A jegyző rendszeres kedvezmény folyósítása mellett annak a gyermeknek, fiatal felnőttnek, akinek rendszeres gyermekvédelmi kedvezményre való jogosultsága a tárgyév augusztus 1-jén fennáll, a tárgyév augusztus hónapjára tekintettel, a tárgyév november 1-jén fennáll, a tárgyév november hónapjára tekintettel emelt összegű pénzbeli támogatást folyósít.

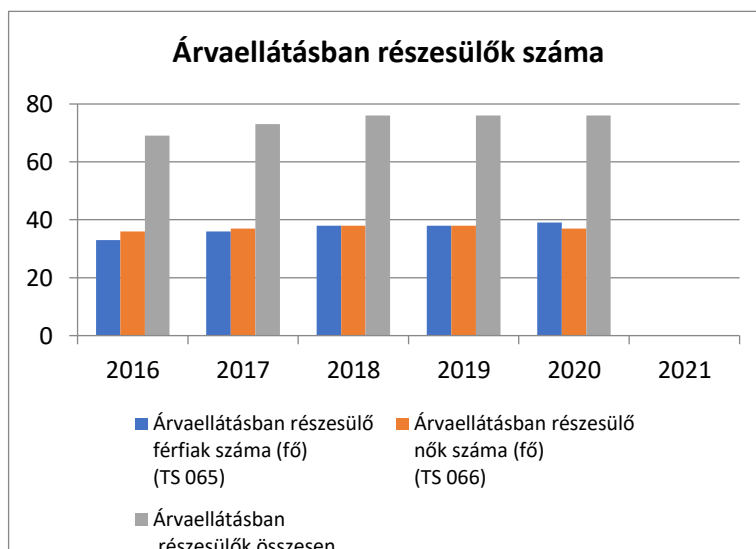
Sajnos sok család küzd – állandó jelleggel - létfenntartási gonddal. A küzdelem a mindennapok része.

c) a gyermek jogán járó helyi juttatásokban részesülők helyzete;

Gyermekek jogán járó helyi juttatási rendszer nem került kidolgozásra.

4.1.3. számú táblázat - Árvaeállítás			
Év	Árvaeállításban részesülő férfiak száma (fő) (TS 065)	Árvaeállításban részesülő nők száma (fő) (TS 066)	Árvaeállításban részesülők összesen
	Fő	Fő	Fő
2016	33	36	69
2017	36	37	73
2018	38	38	76
2019	38	38	76
2020	39	37	76
2021	n.a.	n.a.	-

Forrás: TeIR, KSH Tstar, Önkormányzati adatok

Árvaellátásra az a gyermek jogosult – ideértve a házasságban vagy az élettársi közösségben együtt élők egy háztartásban közösen nevelt gyermeket is –, akinek szülője öregségi nyugdíjasként halt meg, vagy a haláláig a nyugdíjjogosultsághoz szükséges szolgálati időt megszerezte.

Megváltozott munkaképesség címén akkor állapítható meg az árvaellátás, ha

- a szülő elhalálozása a gyermek 16. (illetőleg oktatási intézmény nappali tagozatán tanulmányokat folytató gyermek esetében legfeljebb a 25.) életévének betöltése előtt következett be és a gyermek ekkor már megváltozott munkaképességű személy volt,
- továbbá akkor, ha az árva az árvaellátás folyósításának megszűnése előtt vált megváltozott munkaképességűvé.

Az árvaellátás a gyermek 16. életévének betöltéséig jár. Ha a gyermek nappali rendszerű iskolai oktatásban vagy felsőoktatási intézményben nappali képzésben vesz részt, az árvaellátás a tanulmányok tartamára, de legfeljebb a 25. életév betöltéséig folyósítható. Abban az esetben, ha a gyermek a jogosultság megszűnése előtt megváltozott munkaképességűvé válik, az árvaellátás az életkorára tekintet nélkül megilleti.

Akkor is megállapítható és folyósítható az árvaellátás, ha az árva az iskola igazolása szerint betegsége, testi vagy szellemi fogyatékosága miatt tanulmányait magántanulónként végzi, vagy 25 évesnél fiatalabb, és felnőttképzésben vesz részt, feltéve, hogy a felnőttképzés nem távoktatási formában folyik, és a képzés heti átlagos óraszám eléri a hét órát. Nincs jelentősége annak, hogy a tanulmányokat belföldön vagy külföldön, középiskolában vagy felsőfokú oktatási intézményben folytatja a gyermek.

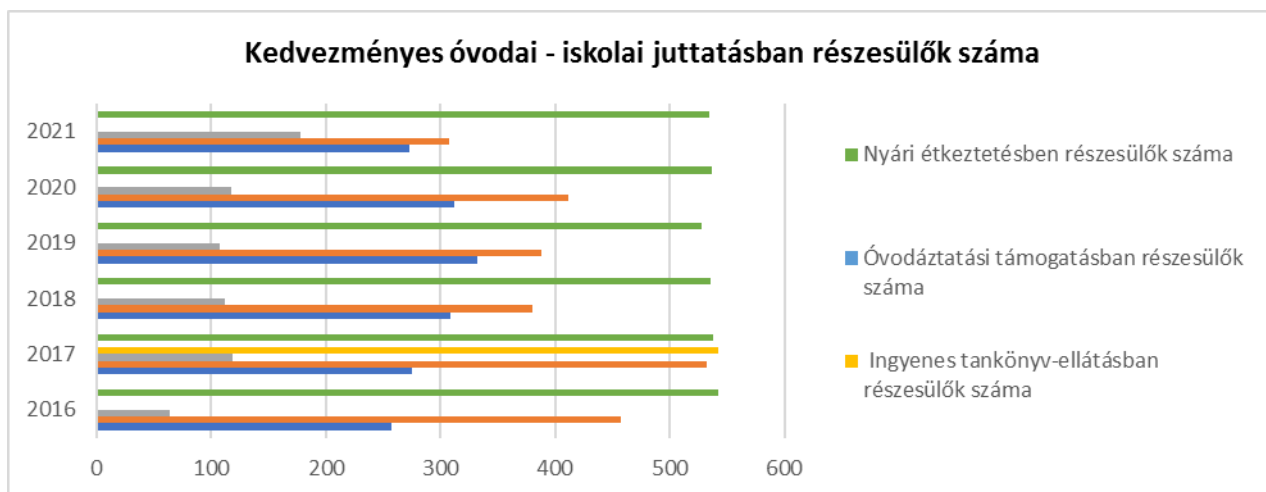
Mint azt a népességi adatoknál láttuk szerint megállapítottuk a férfiak és a nők aránya a 17 év alatti korosztályban kiegyenlített. Ezt láthatjuk az árvaellátásban részesülők nemek szerinti eloszlásában is.

Az ellátásra jogosultak aránya a vizsgált 4 éves időszakban 10%-kal nőtt. Az okok nem ismertek.

d) ingyenes vagy kedvezményes iskolai étkeztetésben részesülők jellemzői

4.1.4. számú táblázat – Kedvezményes óvodai - iskolai juttatásokban részesülők száma						
Év	Ingyenes étkezésben résztvevők száma óvoda	Ingyenes étkezésben résztvevők száma iskola 1-8. évfolyam	50 százalékos mértékű kedvezményes étkezésre jogosultak száma 1-13. évfolyam	Ingyenes tankönyv-ellátásban részesülők száma	Óvodáztatási támogatásban részesülők száma	Nyári étkeztetésben részesülők száma
	Fő	Fő	Fő	Fő	Fő	Fő
2016	257	457	64	n.a.	0	542
2017	275	532	119	542	0	538
2018	309	380	112	n.a.	0	536
2019	332	388	107	n.a.	0	528
2020	312	412	118	n.a.	0	537
2021	273	307	178	n.a.	0	535

Forrás: TeIR, KSH Tstar, Önkormányzati adatok

A Gyvt rendelkezése értelmében természetbeni ellátásként a gyermek részére életkorának megfelelő étkeztetést kell biztosítani a szülő vagy má törvényes képviselő kérelmére abban az intézményben, ahol napközben a gondozása, nevelése, oktatása zajlik.

A 2016-ban hatályba lépett módosításnak köszönhetően megnőtt az ingyenes étkezésben részesülők száma. mivel az igénybe vevők körét bővítette a jogszabály.

A létfenntartási gondokkal küzdő, illetve a 3 vagy többgyermekes családok esetében nagy segítséget jelent, óriási anyagi terhet vesz le a szülők válláról a gyermekek részére nyújtott ingyenes, illetve kedvezményes étkeztetés, az ingyenes tankönyvcsomag. Sok esetben a gyermekek étkeztetése nélkül nem lenne megoldott.

A jogalkotó ezen gondot felismerve a települési önkormányzatok kötelező feladatává tette a szünidei gyermekétkeztetés biztosítását is, melynek keretében a szülő, törvényes képviselő kérése alapján a déli meleg főétkezést a hátrányos helyzetű és a rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben részesülő, halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek részére ingyenesen biztosítani kell az őszi, téli és tavaszi szünet minden munkanapján, a nyári szünetben pedig legalább 43 munkanapon, legfeljebb 54 munkanapon.

Az intézményi ellátásban részesülő gyerekek csak az intézmény zárva tartása ideje alatt vehetik igénybe a szünidei étkezést.

2021-ben a tavaszi szünetben 2 munkanapon, a nyári szünetben 43 munkanapon, az őszi szünetben 5 munkanapon, a téli szünetben 7 munkanapon biztosította az önkormányzat a szünidei étkezést.

A szülők részére a családgondozók és a hivatal igazgatási irodájának dolgozói nyújtanak hathatós segítséget az igénybevitelhez szükséges nyilatkozatok értelmezéséhez és kitöltéséhez.

e) magyar állampolgársággal nem rendelkező gyermekek helyzete;

Magyar állampolgársággal nem rendelkező gyermek az óvodai nevelésben fordult elő, arányuk a teljes gyermeklétszámhoz képest elenyésző.

év	2016	2017	2018	2019	2020	2021
nem magyar állampolgár (fő)	1	1	1	1	1	1

f) állampolgársággal rendelkező, illetve magyar állampolgársággal nem rendelkező külföldről visszatért, hátrányos helyzetű családban élő gyermekek jellemzői.

Az állampolgársággal rendelkező, illetve a magyar állampolgársággal nem rendelkező külföldről visszatért, hátrányos helyzetű családban élő gyermekek számáról az önkormányzat nem rendelkezik adatokkal.

Az ellátásokat azonos feltételekkel vehetik igénybe, mint hazai társaik, sem pozitív, sem negatív diszkrimináció nem érvényesül.

4.2 Szegregált, telepszerű lakókörnyezetben élő gyermekek helyzete, esélyegyenlősége

Az esélyegyenlőség biztosítása és előmozdítása jól elkülönített fogalmak, amelyek egymást kiegészítik.

Az esélyegyenlőség biztosítása olyan, általában passzív cselekedet, amely valamit kinyit, lehetővé tesz az adott védett csoport számára is.

Az esélyegyenlőség előmozdítása aktív cselekedet, amelynek eredménye, hogy a védett csoport tagjai valóban élni tudnak a számukra is nyitott lehetőségekkel.

Esélyegyenlőség érvényesüléséről csak akkor beszélhetünk, ha mindkét cél egyszerre teljesül, az adott védett csoport tényleges résztvevővé válik.

Mint már említettük a szegregátumokban élő gyermekek jövőbeni esélyeit döntően az határozza meg, hogy milyen minőségű oktatásban részesülnek. A szegregált osztályokban és iskolákban oktatott szegény – köztük cigány - gyermekek többnyire a helyben elérhetőnél gyengébb színvonalú oktatást kapnak: rosszabb állapotúak az épületeik, kevesebb a szemléltető eszköz, alacsonyabb a szaktanárok által megtartott órák aránya.

A város és az oktatási-nevelési intézmények vezetése mindent megtesz annak érdekében, hogy a helyben elérhető legmagasabb színvonalú oktatást nyújtsák a szegregált telepszerű lakókörnyezetben élő gyermekek számára is.

Az 1-4. szegregátumok gyermekei ugyanazon általános iskolában, ugyanazon pedagógusi kar által kerülnek oktatásra, mint a többi gyermek.

Az 5. szegregátum tanulói - szülői kérésre - helyben (Füged településrészen) folytatják általános iskolai tanulmányaikat, tekintettel arra, hogy tömegközlekedés a városban nincs és gyalogosan meglehetősen nagy a távolság a város központi iskolájától. A bejárás különösen az alsó tagozatosok esetében lenne – életkori sajátosságokból eredően - túlságosan megterhelő.

Az óvodai ellátás természetesen a gyermekek életkorára való tekintettel minden településrészen helyben került megoldásra.

Az elhelyezésre szolgáló épületek, mind a központi épület, mind a fügödi, mind az abaújdevecseri tagintézmény új, illetve teljesen felújított. Az eszközellátottság mindenhol megfelelő. Ez azonban már nem mondható el a szakemberellátottságról, amely különösen a fügödi tagintézményben hiányos a nyugdíjazások folytán.

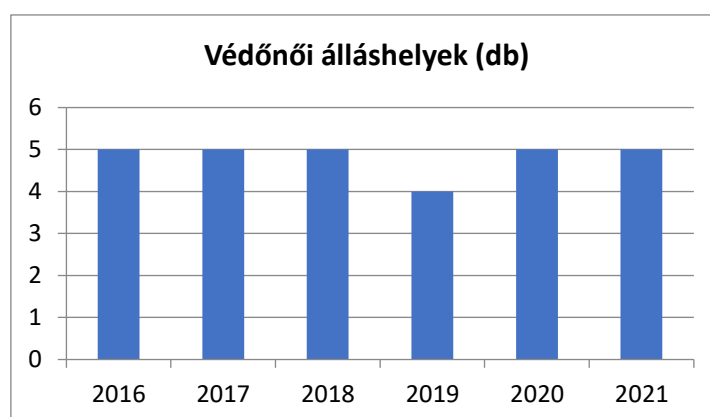
A fügödi tagintézmény plusz csoportjának végleges elhelyezése nem megoldott. A meglévő épület bővítése a megfelelő színvonalú ellátáshoz elengedhetetlen.

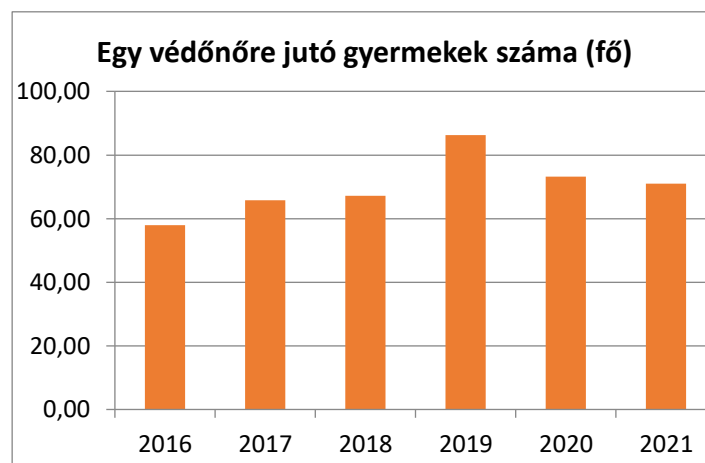
4.3 A hátrányos, illetve halmozottan hátrányos helyzetű, valamint fogyatékkal élő gyermekek szolgáltatásokhoz való hozzáférése

- a) védőnői ellátás jellemzői (pl. a védőnő által ellátott települések száma, egy védőnőre jutott ellátott, betöltetlen státuszok)

4.3.1. számú táblázat – Védőnői álláshelyek száma			
Év	Betöltött védőnői álláshelyek száma (TS 109)	0-3 év közötti gyermekek száma	Átlagos gyermekszám védőnőnként
	db	Fő	Fő
2016	5	290	58,00
2017	5	329	65,80
2018	5	336	67,20
2019	4	345	86,25
2020	5	366	73,20
2021	5	355	71,00

Forrás: TeIR, KSH Tstar, Önkormányzati adatok

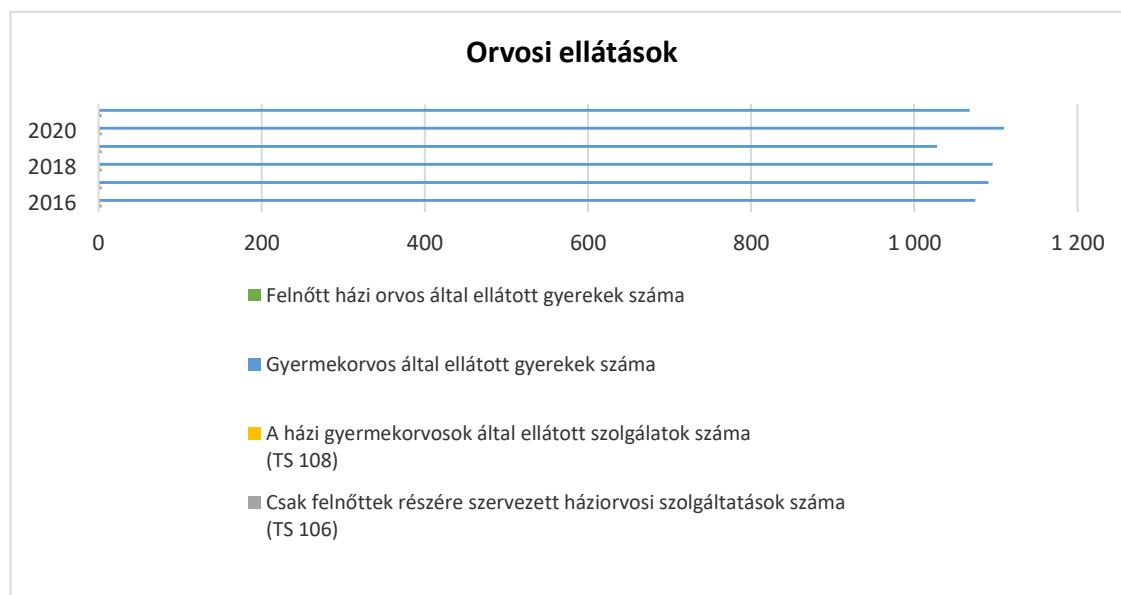
A védőnői ellátás a település minden gyermeke számára azonos feltételekkel biztosított. Rendszeresen a családlátogatások és a kapcsolattartás a szülőkkel. A védőnők figyelemmel kísérik a gyermekek fejlődését. A szűrővizsgálatokra, egészségügyi ellenőrzésekre azonban szülői beleegyezés hiányában nincs lehetőségük. Jó a kapcsolatrendszer a házi gyermekorvosokkal.

A 0-3 év korú gyermekek száma folyamatosan nő. Ez a változás igen öröndetes, mert azt mutatja, hogy egyre több gyermek születik a városban. Sajnos ez a tendencia 2021-ben megállt és a születések száma kissé visszaesett.

b) gyermekorvosi ellátás jellemzői (pl. házi gyermekorvoshoz, gyermek szakorvosi ellátáshoz való hozzáférés, betöltetlen házi gyermekorvosi praxisok száma)

4.3.2. számú táblázat – Gyermekorvosi ellátás					
Év	Felnőttek és gyermekek részére szervezett háziorvosi szolgálatok száma (TS 107)	Csak felnőttek részére szervezett háziorvosi szolgáltatások száma (TS 106)	A házi gyermekorvosok által ellátott szolgálatok száma (TS 108)	Gyermekorvos által ellátott gyerekek száma	Felnőtt házi orvos által ellátott gyerekek száma
	db	db	db	Fő	Fő
2016	0	4	2	1075	n.a.
2017	0	4	2	1091	n.a.
2018	0	4	2	1096	n.a.
2019	0	4	2	1028	n.a.
2020	0	4	2	1110	n.a.
2021	0	4	2	1068	n.a.

Forrás: TeIR, KSH Tstar, Önkormányzati adatok

A 18 év alatti gyermekek orvosi ellátását, magas színvonalon, a felnőtt háziiorvosi szolgálatoktól elkülönülő, két gyermekorvosi körzet biztosítja, szorosan együttműködve a védőnői szolgálattal.

Sajnos a gyermekorvosi rendelés lehetősége a településrészekben nem megoldott, így a gyermekek és szüleik az orvosi ellátást csak a központban vehetik igénybe.

c) 0–7 éves korúak speciális (egészségügyi-szociális-oktatási) ellátási igényeire (pl. korai fejlesztésre, rehabilitációra) vonatkozó adatok

A 0-7 éves korúak egészségügyi ellátása a kiváló színvonalon működő gyermekorvosi és a védőnői szolgálatok révén megoldott, a korai fejlesztési feladatokat pedig az Encsi Csoda-Vár Óvoda és Bölcsőde intézménye biztosítja az azt igénylők számára.

A férőhelyek száma a jelenlegi gyermeklétszámot tekintve elegendő. Amennyiben azonban a születések száma növekszik, úgy újabb csoportszobák kialakítása válhat szükségessé.

d) gyermekjóléti alapellátások, Biztos Kezdet Gyerekház, Tanoda, gyermekszegénységet csökkentő speciális szolgáltatások;

A gyermekjóléti alapellátások részei: a gyermekjóléti szolgáltatás, a gyermekek napközbeni ellátásai, a gyermekek átmeneti gondozása és a gyermekek esélynövelő szolgáltatásai.

1) Gyermekjóléti szolgáltatás

A gyermekek és családok kiemelt támogatása érdekében a 2016. évtől átstrukturálódott az eddigi alapszolgáltatási rendszer és integrált szervezeti egységek gondoskodnak a családsegítés és gyermekjóléti szolgáltatások együttes biztosításáról. Két új intézményi forma jött létre: a család- és gyermekjóléti szolgálat, valamint a család- és gyermekjóléti központ.

Család- és gyermekjóléti szolgálat

A család- és gyermekjóléti szolgálatot minden települési önkormányzatnak kötelezően biztosítani kell a szociális, mentálhigiénés problémákkal küzdő vagy egyéb krízishelyzet megoldásához segítséget igénylő gyermekek, egyének, családok számára.

A gyermekjóléti szolgáltatás a gyermek érdekeit védő speciális szolgáltatás, amely a szociális munka módszereinek és eszközeinek felhasználásával szolgálja a gyermek testi és lelki egészségének, családban történő nevelkedésének elősegítését, a gyermek veszélyeztetettségének megelőzését, a kialakult veszélyeztetettség megszüntetését, illetve a családjából kiemelt gyermek visszahelyezését.

A család- és gyermekjóléti szolgálat helyi szinten a gyermek veszélyeztetettségét, illetve a család, személy krízishelyzetét észlelő- és jelzőrendszert működtet, melyet járási szinten a család- és gyermekjóléti központ által biztosított folyamatos szakmai háttér egészít ki.

Család- és gyermekjóléti központ

A család- és gyermekjóléti központ fenntartója a járásszékhely önkormányzat, amely a járásszékhely településen, így Encsen is működik.

A család- és gyermekjóléti központ egyrészt a gyermekvédelmi gondoskodás keretébe tartozó hatósági intézkedésekhez kapcsolódó tevékenységeket lát el, másrésztől speciális szolgáltatásokat nyújt, valamint speciális szakembereket biztosít, továbbá a járás család- és gyermekjóléti szolgálatainak szakmai munkáját támogatja.

2) Gyermekek átmeneti gondozása

A gyermekek átmeneti gondozása helyettes szülői ellátás, gyermekek átmeneti otthona vagy családok átmeneti otthona formájában működhet.

Encsen ilyen ellátások nem elérhetőek.

3) Biztos Kezdet Ház

Az esélyegyenlőség biztosítása érdekében a „Legyen jobb a gyermekeknek!” Nemzeti Stratégia céljaihoz igazodó „Biztos kezdet, biztos jövő!” TÁMOP 5.2.3-A-12/1-2012-0003 kódszámú kistérségi pályázat keretében kezdték meg tevékenységüket az uniós támogatással létrehozott Biztos Kezdet Gyerekházak a város fenntartásában, de az Encsi Többcélú Kistérségi Társulás működtetésében.

A gyerekházak működésének lényege a leghátrányosabb helyzetű kistérségekben a hatékony területi és szakmai koordináció mellett, hogy hosszú futamidővel vigyék tovább a gyerekszegénység elleni integrált kistérségi programokat, biztosítsák a gyermekes családok szempontjából fontos szolgáltatásokhoz való hozzáférést, valamint pótolják a hiányzó szakember-kapacitásokat.

A házakban biztosított ellátás igénybevétele önkéntes. A házak minden hétköznapi 08:30 - 12:30 óráig várják a gyermekeket és a szülőket.

A gyerekekkel végzett foglalkozás célja a megfelelő fejlődés biztosítása, változatos tevékenységek útján a gyermekek nagy- és kismozgás, érzékszervi, értelmi, érzelmi és szociális készségeinek; és egyéb jártasságainak kialakítása és fejlesztése.

A Biztos Kezdet munkatársak feladata, hogy a gyermekek szükségleteit szem előtt tartva, biztosítsák a biztonságos és aktív játék feltételeit. A tevékenységeket tudatosan előre tervezik, napi, heti és havi munkatervvel, valamint, ha az indokolt (kiugró fejlődési eltérés esetén)

egyénre szabott foglalkozási tervvel készülnek, szem előtt tartva az egyéni fejlesztési igényeket. Bármilyen fejlődési zavart, elmaradást észlelnek, a megfelelő szakemberhez irányítják a szülőket.

Sajnos objektív okok miatt a városban működő fügödi gyerekház 2017. szeptemberében bezárásra került. Az ellátása azonban továbbra is biztosított, hiszen a mélyszegénységben élő és rászoruló családok a megszokott szolgáltatásokat igénybe vehetik a város közigazgatási területén működő másik gyerekházban.

A hátrányos helyzetben élő családok, a város peremén, szegregáltan élnek, a Pillangó Gyerekház ennek közelében kapott elhelyezést.

A hátrányos helyzetű családok jelentős része nehéz anyagi körülmények között él, legtöbbjük munkanélküli, esetleg közfoglalkoztatott, komfort nélküli, illetve félkomfortos házakban élnek. Az érintett területen magas a gyereklétszám, mely sajnos a korai gyermekvállalásnak is köszönhető, melyhez a szülők alacsony iskolai végzettsége is társul.

A célcsoportot elsősorban a rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben részesülő 2H-s, 3 H-s gyermekek alkotják, de valamennyi 3 év alatti gyermek és szülője számára nyitott a gyerekház.

A Biztos Kezdet Gyerekház által nyújtott szakmai szolgáltatások célja a családi szocializációs folyamatok kiegészítése, szükség esetén pótlása, az egészségnevelés, megfelelő higiénia, kulturális szokások kialakítása, mint pl. a napirend, étkezés, mosdóhasználat. Legalább napi 6 órában biztosított a szolgáltatások elérése.

A gyerekházban a gyermekek szeretetteljes, biztonságos kapcsolatok révén válnak független, magabiztos személyiséggé. Ezt biztosítják a családközpontú, egyenlő jogokat biztosító, diszkrimináció ellenes, befogadó szemléletet követelő alapelvek érvényesülése.

A gyermekek játszva, a játékon keresztül észrevétlenül tanulják meg elsajátítani a világról szerzett tapasztalataikat, kialakulnak társas kapcsolataik, elősegítve ezzel a komplex személyiségfejlesztést, szocializációt. A dicséret és a megerősítés fontos eszközei az önbizalom és a helyes önértékelés kialakulásának. A rugalmas, életkorhoz igazodó napirend biztosítja a szükségletek kielégítését, a szabad játékot. A gyermekek állapotfelmérését követően egyéni fejlesztési terv készül számukra, amely a mindennapi tevékenység összeállításának alapjává válik. A megfigyelő lapok alapján folyamatosan figyelemmel kísérhető, nyomon követhető a gyermekek fejlődése. Ez lehetőséget biztosít a szülőkkel való egyeztetésre a szükségletekről.

A szülőkkel való szoros, bizalmi kapcsolat kialakítását családlátogatások és egyéni beszélgetések szolgálják. A havonta tartott beszélgető körök célja a korszerű gyermeknevelési alapelvek átadása mellett a szülők megerősítése szülői és állampolgári szerepükben.

A gyermekház a szülők számára tisztálkodási, mosási lehetőséget is biztosít, melyet többen rendszeresen igénybe is vesznek. A dolgozóktól ügyintézési segítséget is kapnak (kérvények és igénylések kitöltése, önéletrajz készítése), hivatalos helyekre pedig telefonálhatnak. A munkavállalásuk elősegítése érdekében az önéletrajz készítéséhez nyújtott segítség mellett az online felületeken megtalálható álláshirdetésekre is felhívják a munkatársat a figyelmüket.

A házak nevelőinek munkáját segítik az EFI munkatársai, akik foglalkozásokat tartanak, elősegítve a szülők folyamatos tanulását, érdeklődési körük bővülését.

A védőnői szolgálat védőnője ugyancsak havi rendszerességgel vesz részt a munkában, szülői fórum és tanácsadás tartásával.

A térségi gyerekházak működtetéséhez szükséges infrastrukturális fejlesztések, eszközök beszerzésére 2017-ben újabb uniós pályázat került benyújtásra a kistérségi társulással konzorciumban.

2017. szeptember 01. napjától pedig elindult az EFOP-1.4.2-16-2016-00017 kódszámú „Előre a biztos úton!” integrált térségi gyermekprogram megvalósítása, mely uniós támogatással ugyancsak a mélyszegénységben élő családok és gyerekek integrációját célozta meg. A projekt sikeresen megvalósult, zárása folyamatban van.

e) gyermekek napközbeni ellátásai, bölcsődei ellátás

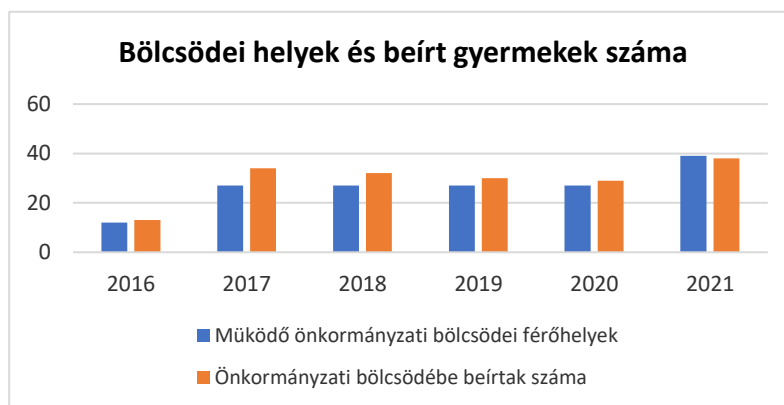
A bölcsődei gondozás, nevelés 1997 óta van ismét jelen városunkban. A bölcsőde ellátja a város területén élő 20 hetes - 3 éves egységes, és a 20 hetes- 6 éves sajátos nevelési igényű gyermekek napközbeni ellátását, napos bölcsőde formájában, biztosítva a testi- és pszichés szükségletek kielégítését, elősegítve az optimális fejlődést.

A bölcsődei nevelés-gondozás célja a családban nevelkedő kisgyermek számára a családi nevelést segítve, napközbeni ellátás keretében a gyermek fizikai- és érzelmi biztonságának és jólétének megteremtésével, feltétel nélküli szeretettel és elfogadással, a gyermek nemzeti és hovatartozásának tiszteltésével, identitásának erősítésével, kompetenciájának figyelembevételével, tapasztalatszerzési lehetőség biztosításával, viselkedési minták nyújtásával elősegíteni a harmonikus fejlődést.

A hátrányos helyzetű, szegény és periférián élő családok gyermekei esetében fontos szempont a hátrányok és következményeik enyhítésére törekvés.

4.3.3. a.) számú táblázat - Bölcsődék és bölcsődébe beíratott gyermekek száma		
Év	Működő, önkormányzati bölcsődei férőhelyek száma	Önkormányzati bölcsődébe beírt gyerekek száma
	db	Fő
2016	12	13
2017	27	34
2018	27	32
2019	27	30
2020	27	29
2021	39	38

Forrás: Önkormányzati és intézményi adatgyűjtés

A két bölcsődei csoport 24 férőhellyel rendelkezik, a három minibölcsődei csoport további 15 férőhellyel segíti az encsi állandó lakcímmel rendelkező anyák munkába állását, de a járás területéről jelentkező igénybe vevőket is.

4.3.3. b.) számú táblázat - Bölcsődék és bölcsődébe beíratott gyermekek száma								
Év	Működő munkahelyi bölcsődei férőhelyek száma (TS 126)	Munkahelyi bölcsődébe beírt gyerekek száma (TS 122)	Működő családi bölcsődei férőhelyek száma (TS 125)	Családi bölcsődébe beírt gyerekek száma (TS 121)	Működő mini bölcsődei férőhelyek száma (TS 127)	Mini bölcsődébe beírt gyerekek száma (TS 123)	Működő (összes) bölcsődei férőhelyek száma (TS 124)	Bölcsődébe (összes) beírt gyermekek száma (TS 120)
	db	Fő	db	Fő	db	Fő	db	Fő
2016	0	0	0	0	0	0	12	13
2017	0	0	0	0	15	21	12	13
2018	0	0	0	0	15	19	12	13
2019	0	0	0	0	15	17	12	13
2020	0	0	0	0	15	17	12	12
2021	0	0	0	0	15	15	24	23

TeIR, KSH Tstar, önkormányzati adat

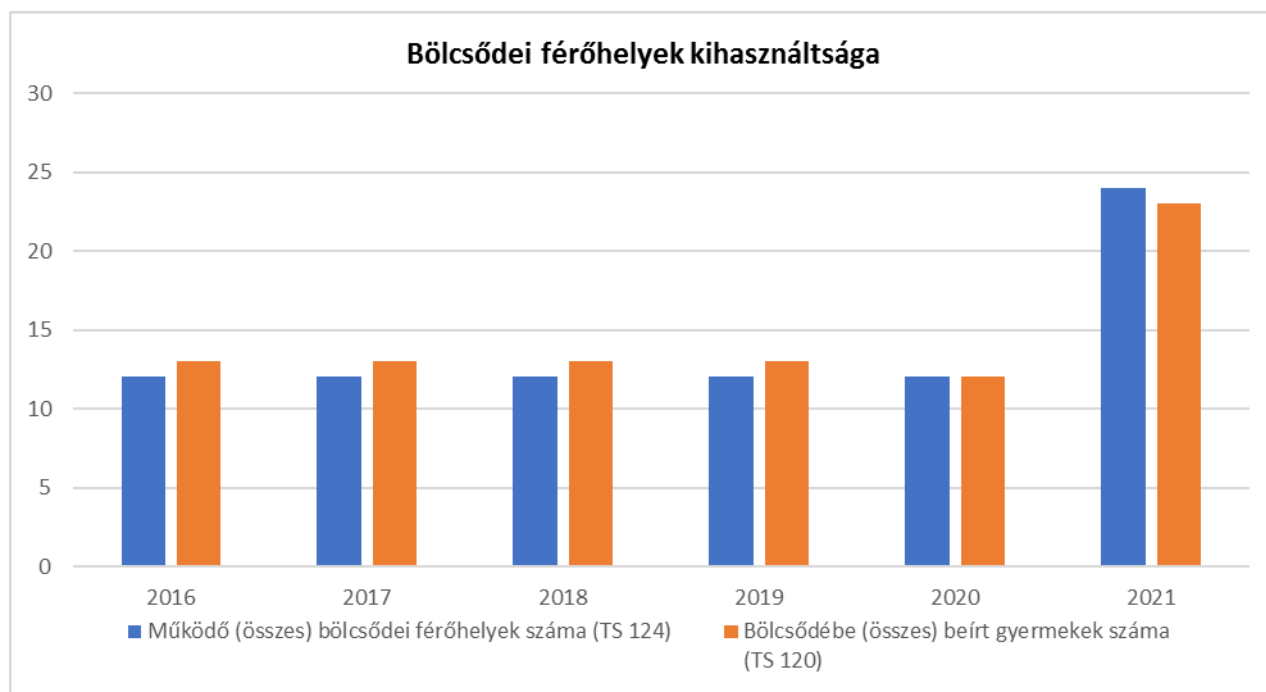
A bölcsőde iránti érdeklődés növekedése az életbe lépett kormányzati intézkedések alapján továbbra is kiegyenlítettnek mondható.

A csoportok vegyes életkorúak, a fiúk és a lányok aránya hasonló.

A bölcsődei csoportokat működtető óvoda vezetője igyekszik mindent megtenni a gyerekek fogadása érdekében, hogy ezzel lehetővé váljon a szülő munkába állása. Valamennyi felvételt nyert gyermek esetében mindkét szülő dolgozik.

A 2017. évi beiratkozási időszakig valamennyi gyermek felvételt nyer. Így szociális alapon nem kellett különbséget tenni a jelentkezők között. 2018-ban a nevelési év során beérkező kérelmek esetén azonban már előfordult, hogy a gyermeket nem tudta az intézmény fogadni helyhiány miatt. Ez előre vetítette azt az igényt, hogy a férőhelyek számának bővítése válik szükségessé. Az igények kielégítése céljából sor került a második 12 fős bölcsődei csoport elindítására.

A térségi igények kielégítése érdekében a görögkatolikus egyház 2 csoportos bölcsőde építéséről döntött, melyhez a területet az önkormányzat ingyenesen biztosította. Így további 24 hellyel bővül az elérhető férőhelyek száma.

A bölcsődei férőhelyek maximálisan kihasználtak.

A csoportban nevelhető, gondozható sajátos nevelési igényű gyermekek esetében kiemelten fontos, hogy minél fiatalabb életkortól kezdve a gondozásba ágyazott fejlesztés formájában segíteni lehessen a rehabilitációt és a rehabilitációt. Mindezek segítik az egyenlő esélyekhez jutást, a társadalmi beilleszkedést.

f) gyermekvédelem;

A gyermekek fiatal korukból eredendően sérülékenyebbek, ezért a jogrendszer számos eszközzel gondoskodik fejlődésük és jólétük megfelelő kereteiről.

Magyarország Alaptörvénye kimondja, hogy minden gyermeknek joga van a megfelelő testi, szellemi és erkölcsi fejlődéséhez szükséges védelemhez és gondoskodáshoz.

Ideális esetben a gyermekek ezt saját, vér szerinti családjukban kapják meg.

A gyermekvédelemben az állam, civil szervezetek és egyházak is részt vállalnak, és kiemelten fontos szerepük van az oktatási és egészségügyi intézményeknek is.

A gyermekvédelem alapvető törvényi kereteit A gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról szóló 1997. évi XXXI. törvény határozza meg.

Az eszközök között hatósági eljárások és szolgáltatások is helyet kapnak.

A gyermekvédelem célja, hogy a gyermek megfelelő fizikai, szociális és pszichológiai környezetben nőjön fel, és ehhez a célhoz a jogszabályok különféle intézkedéseket, szolgáltatásokat, hatóságokat rendelnek. Mivel a gyermekek alapvetően a saját, vér szerinti családjukban nevelkedve fejlődnek legjobban, lehetőség szerint mindig törekedni kell, a családban való megtartásukra. Ha erre valami miatt nincs lehetőség, vagy a gyermeket saját

érdekei védelmében ki kell onnan emelni, akkor a mihamarabbi visszahelyezés vagy egy másik családban való elhelyezés az intézkedés célja.

A saját családból való kiemelés az utolsó eszköz a hatóságok kezében. Ilyenkor nevelőszülőnél vagy helyettesítő szülőnél igyekeznek elhelyezni a gyermeket, ahonnan vagy visszakerül az eredeti családjához, vagy örökbe fogadó családban találnak neki helyet.

A családban való megtartást anyagi és természetbeni támogatások, tanácsadások is segítik, szükség esetén a gyermekvédelem szervei aktívan segítik a család egységének fenntartását.

A hatósági gyermekvédelmi munka három tevékenységi kategóriát takar:

Védelembe vétel esetén a szülőt figyelmeztetik a helytelen életvezetésének következményeire, felhívják annak megváltoztatására, a gyermek részére magatartási szabályokat írnak elő, mely során kötelezhetik egészségügyi orvosi vizsgálaton való megjelenésre, pszichológus igénybevételére, hasznos szabadidő eltöltésre, míg gyermekbántalmazás vagy elhanyagolás (ide tartozik az egészségügyi is) esetén kiskorú veszélyeztetése ügyében feljelentés megtétele kerülhet sor.

Bűnmegelőzési tevékenység ellátása során esélyt kell teremteni arra, hogy a fiatalok képessé váljanak egy produktív életstílus kialakítására és a drogok visszautasítására (megelőzés).

*Iskolai prevenció*s programok szervezése történhet tömegkommunikációs eszközök révén, megvalósulhat a helyi média útján tájékoztató formájában, illetve a preventív munka folyhat a fiatalokkal történő közvetlen találkozás során.

g) krízishelyzetben igénybe vehető szolgáltatások;

Ilyen szolgáltatások igénybevételére helyben nincs lehetőség.

h) egészségfejlesztési, sport-, szabadidős és szünidős programokhoz való hozzáférés;

Lsd. 3.6 e) pontban leírtakat.

A régi uszoda hasznosításának lehetőségét a város vezetése kereste. Céljaik között az szerepelt, hogy felújítás után a lehetőségekhez mérten szabadidős célra kerüljön hasznosításra a Városi Sportközpont szerves részét képező épületrész.

A TOP_Plus – 1.2.1.-21-BO1 kódszámú Közcélokat szolgáló szabadidős létesítmény fejlesztése Encsen elnevezésű projekt keretében erre 2024 év során sor is kerülhet.

Cél az élhetőbb települési környezet kialakítása, szabadidő hasznos eltöltési lehetőségének javítása, a lakosság helyben maradásának segítése Szabadidős Központ kialakításával.

A beruházás során az épületrész hasznosításával a lakosok az alábbi új szolgáltatásokhoz juthatnak hozzá: többfunkciós terem kialakításával sport (asztali játékok, falmászás, trambulín-park), szabadidős (játsszoház, biliárd, bowling, e-sport szoba) és rekreációs tevékenységek (fitness terem fejlesztése, közösségi programok helyszínének biztosítása, ifjúsági és nyugdíj klub számára klubszoba).

A kötelező tevékenységek között szerepel a projektarányos akadálymentesítés.

i) gyermekétkeztetés (intézményi, hétfégi, szünidei);

Lsd. 4.1 d) pontban leírtakat.

A gyermekek tanév során történő étkeztetéséről a város saját konyha üzemeltetésével gondoskodik a PAX Hálózatfejlesztő - Gondozási Központ keretein belül. Az étkeztetés során figyelembevételre kerülnek az étkezők korosztály szerinti igényei, így más – más menü várja a bölcsődés, iskolás és az idősebb korosztályt.

A város minden évben pályázott a „Minden gyermek lakjon jól” programra, mely lehetőséget adott arra, hogy a rászorult gyermekek egyszeri meleg étkezést vegyenek igénybe nyári szünet során is. Jelenleg a szünidei gyermekétkeztetés biztosítása kötelező feladat.

A családsegítő szolgálat dolgozói ezen kívül – további pályázatok benyújtásával- is igyekeznek mindent megtenni annak érdekében, hogy segítsék a mélyszegénységben élőket, különösen a gyermekeket, így tartós élelmiszer segélycsomag osztására is rendszeresen sor került az elmúlt évek során.

j) eltérő kultúrájú, vagy a hátrányos és nem hátrányos helyzetű gyermekcsoportok közötti programok;

Mind a városi, mind a nevelési-oktatási intézményi programok egyenlő feltételekkel hozzáférhetőek az eltérő kultúrájú, hátrányos és nem hátrányos helyzetű gyermekek számára. A fizetős programok esetében jelenthet a belépődíj megfizetése nehézséget a hátrányos helyzetűek számára.

k) hátrányos megkülönböztetés, az egyenlő bánásmód követelményének megsértése a szolgáltatások nyújtásakor;

Az egyenlő bánásmód követelményének megsértésére, hátrányos megkülönböztetésre nem került sor.

l) előnyben részesítés, hátránykompenzáló juttatások, szolgáltatások az ellátórendszerek keretein belül.

A pozitív diszkrimináció az ellátórendszerek keretein belül nem biztosított.

4.4 A kiemelt figyelmet igénylő gyermekek/tanulók, valamint fogyatékkal élő gyerekek közoktatási lehetőségei és esélyegyenlősége

Általánosságban elmondható, hogy a közoktatásban jelen lévő szegregációs és szelekciós mechanizmusok korlátozzák az egyenlő hozzáférést a minőségi oktatáshoz, és tovább mélyítik a társadalmi különbségeket.

Az egyenlő bánásmód követelményének és a szegregációmentességnek, mint esélyegyenlőségi alapfeltételnek mind a településen működő intézmények, mind azok tagiskolái, feladat- ellátási helyei között, mind az intézményeken belül, az azonos évfolyamok tanulócsoportjai között érvényesülnie kell: a halmozottan hátrányos helyzetű tanulók aránya közötti különbség legfeljebb 25% lehet.

Ezen követelményeknek az oktatási intézmények településrészi tagintézményeiben, illetve a Zrínyi Ilona Általános Iskola felsős évfolyamaiban nem valósul meg. Ennek oka egyrészt, hogy a tanulói ingázást nem teszi lehetővé az egyes települések egymáshoz mért távolsága, elérhetősége, másrészt az érintett települések lakossági összetételét, harmadrészt, hogy a gyermekek az ötödik osztályba kerüléskor – igény esetén - felméri a gimnáziumi előkészítő osztály indítása miatt. Ez az osztály emelt óraszámban tanulja a magyar és a matematika tantárgyakat. Tekintettel arra, hogy a hátrányos helyzetű és halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek ide kisebb számban kerülnek be, így az évfolyam tanulócsoportok közötti aránya eltolódik a többi osztály felé.

A szegregációt fokozza továbbá az is, hogy a városban egyházi fenntartású iskola is működik, amely vonatkozásában a szülők gyakorolják a szabad iskolaválasztási jogát (tanszabadság).

A szegregált intézmények tanulói létszáma, valamint a kompetencia eredményei alacsonyak.

A halmozottan hátrányos helyzetű tanulók továbbtanulási mutatói az iskolában tanuló diákok általános továbbtanulási adatainál rosszabbak.

Az egyenlő bánásmódról és az esélyegyenlőség előmozdításáról szóló 2003. évi CXXV. törvény, valamint a nemzeti köznevelésről szóló 2011. évi CXC. törvény alapján a fogyatékos gyermek, tanuló nevelése-oktatása az e célra létrehozott gyógypedagógiai nevelési-oktatási intézményben, vagy a többi gyermekkel, tanulóval együtt folyhat. Az integrált oktatás jogi kereteit a törvény biztosítja.

A településen nem megfelelően biztosítottak továbbá az ép értelmű, de testi, vagy érzékszervi fogyatékos gyermekek, tanulók oktatásának feltételei, mivel az épületek akadálymentesítése csak részben megoldott, és a speciális eszközök, hang- és fényjelzések, berendezések hiányoznak. Így inkább magántanulói státuszban vannak.

- a) a hátrányos, illetve halmozottan hátrányos helyzetű, valamint sajátos nevelési igényű és beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő gyermekek/tanulók óvodai, iskolai ellátása, a köznevelési intézménybe és más településen található fejlesztő programokra való eljutás módja, lehetőségei;

A sajátos nevelési igényű gyermekek, tanulók integrált fejlesztését felvállalja a város óvodája és iskolája is.

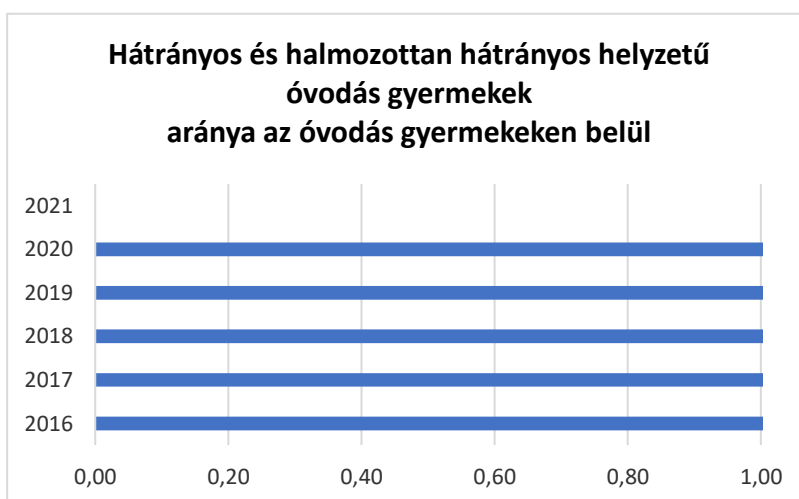
Az óvodapedagógusok, tanítók, tanárok felkészültek az integrációs feladatok ellátására, a megfelelő környezet biztosítására, az együttnevelésre.

A beilleszkedési, magatartási rendellenességgel, tanulási nehézséggel küzdő tanulók szűrését, fejlesztését, az iskolaérettség vizsgálatát a tankerület intézményeként működő Nevelési Tanácsadó látja el. Az intézményben gyógypedagógus, logopédus, fejlesztő pedagógus és pszichológus áll a családok és gyermekek rendelkezésére, amely megalakulása óta a kistérség óvodáival és iskoláival is együttműködik.

A más településen található fejlesztő programokra való eljutást a Támogató szolgálat szállító szolgáltatásának igénybevétele segíti.

4.4. a) 1.számú táblázat - Hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű óvodás gyermekek			
Év	Óvodába beírt gyermekek száma (gyógypedagógiai neveléssel együtt) (TS 087)	Hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű óvodás gyermekek száma (gyógypedagógiai neveléssel együtt) (TS 092)	Hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű óvodás gyermekek aránya az óvodás gyermekekben belül (TS 093)
	Fő	Fő	%
2016	269	192	71,38
2017	285	214	75,09
2018	299	171	57,19
2019	324	23	7,10
2020	315	170	53,97
2021	n.a.	n.a.	n.a.

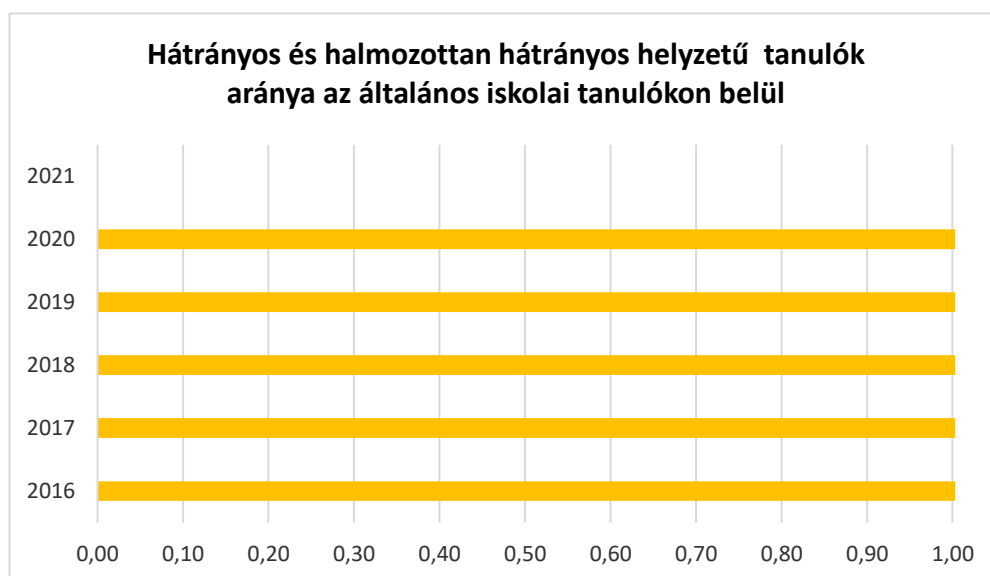
Forrás: TeIR, KSH Tstar

4.4. a) 2. számú táblázat - Hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű általános iskolai tanulók			
Év	Általános iskolai tanulók száma a nappali oktatásban	Hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű általános iskolai tanulók száma (gyógypedagógiai oktatással együtt) (TS 094)	Hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű tanulók aránya az általános iskolai tanulókon belül (TS 095)
	Fő	Fő	%
2016	n.a.	372	36,72
2017	n.a.	404	41,69
2018	n.a.	363	38,78
2019	n.a.	97	10,35
2020	n.a.	83	8,55
2021	n.a.	n.a.	n.a.

Forrás: TeIR, KSH Tstar, Önkormányzati és intézményi adatgyűjtés

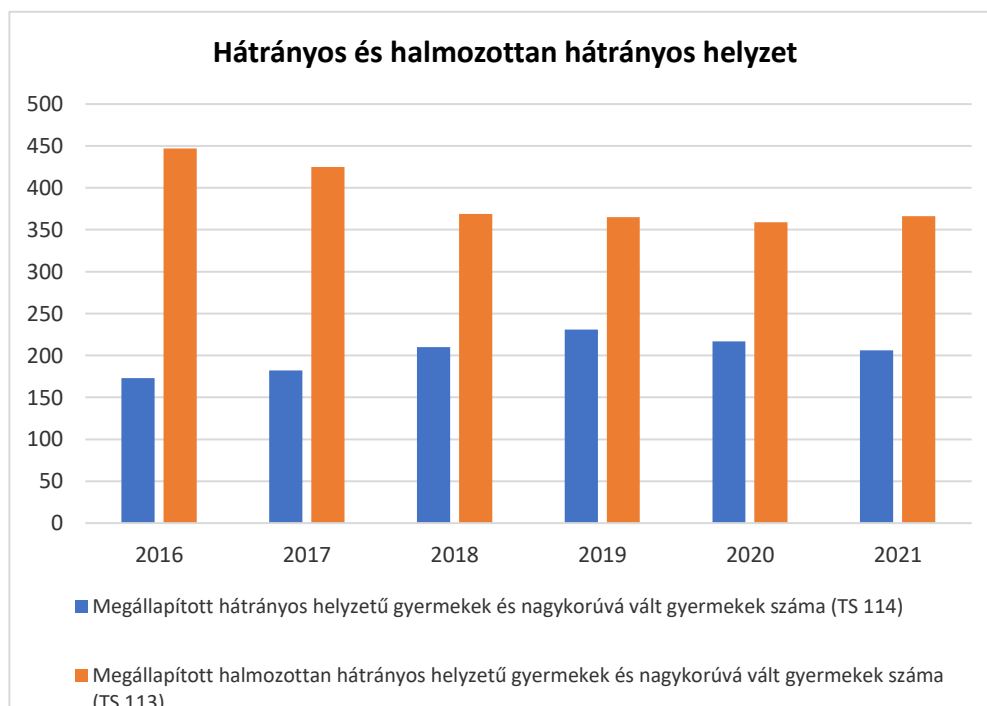
4.4. a) 3. számú táblázat - Hátrányos és halmozottan hátrányos helyzet a középszintű oktatásban

Év	Hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű gimnáziumi tanulók száma (TS 096)	Hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű tanulók aránya a gimnáziumi tanulókon belül (TS 097)	Hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű szakközépiskolai tanulók és hátrányos helyzetű szakiskolai és készségfejlesztő iskolai tanulók száma a nappali oktatásban (TS 098)	Hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű szakközépiskolai tanulók és hátrányos helyzetű szakiskolai és készségfejlesztő iskolai tanulók aránya a tanulók számához viszonyítva (TS 099)	Hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű szakgimnáziumi tanulók száma (TS 100)	Hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű tanulók aránya a szakgimnáziumi tanulókon belül (TS 101)
	Fő	%	Fő	%	Fő	%
2016	68	19	137	100	15	58
2017	81	22	194	100	6	38
2018	69	20	159	100	0	0
2019	26	7	199	100	0	0
2020	17	5	277	100	0	0
2021	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	0	0

Forrás: TeIR, KSH Tstar, intézményi adatszolgáltatás

4.4. a) 4. számú táblázat - Hátrányos és halmozottan hátrányos helyzet		
Év	Megállapított hátrányos helyzetű gyermekek és nagykorúvá vált gyermekek száma (TS 114)	Megállapított halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek és nagykorúvá vált gyermekek száma (TS 113)
	fő	fő
2016	173	447
2017	182	425
2018	210	369
2019	231	365
2020	217	359
2021	206	366

Forrás: TeIR, KSH Tstar

A hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű óvodás gyermekek száma csökkenő tendenciát mutat, a 2016-os 71%-ról 2020-ra arányuk 53,97%-ra csökkent.

Az általános iskolás gyermekek vonatkozásában a 2019-2020 évekre vonatkozó adatok vélhetően helytelenek, a 2H,3H tanulók száma az egyes iskolákban külön-külön eléri a statisztikában szereplő nagyságrendet.

A középszintű oktatási adatokat áttekintve jól látható, hogy a hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű tanulók száma a szakiskolában jóval magasabb, itt minden gyermek valamelyik hátrányos helyzetű kategóriába tartozik.

b) a közneveléshez kapcsolódó kiegészítő szolgáltatások (pl. iskolára/óvodára jutó gyógypedagógusok, iskolapszichológusok száma stb.)

Az oktatási, nevelési intézmények esetében a közneveléshez kapcsolódó kiegészítő feladatokat a Nevelési Tanácsadó látta és látja el. A Nevelési Tanácsadó a tankerületekhez tartozik és állami finanszírozás alá került.

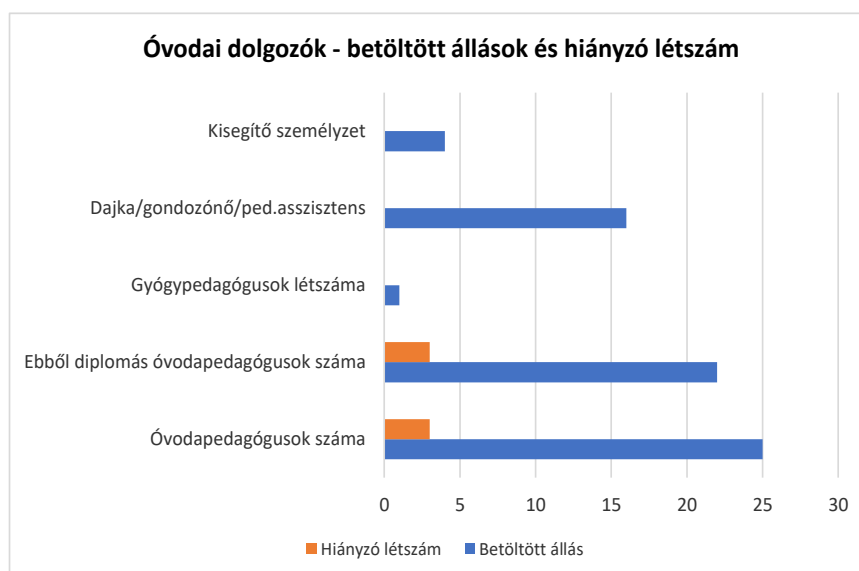
A Nevelési Tanácsadó által a gyermekek részére helyben biztosított a gyógypedagógiai tanácsadás, a korai fejlesztés és gondozás, a fejlesztő felkészítés, a nevelési tanácsadás, a logopédiai ellátás, a továbbtanulási és pályaválasztási tanácsadás és a gyógytestnevelés.

A lakóhelyen történő feladatellátás időt, pénzt és energiát takarít meg a szülőknek és intézményeknek egyaránt.

A szakértői rehabilitációs bizottsági tevékenység a megyeszékhelyen érhető el.

4.4.1. számú táblázat - Óvodai nevelés adatai		
ÓVODAI ELLÁTOTTSÁG		
Az óvoda telephelyeinek száma (db)	3	
Hány településről járnak be a gyermekek (db)	13	
Óvodai férőhelyek száma (fő)	300	
Óvodai gyermekcsoportok száma (gyógypedagógiai neveléssel együtt) (db)	12	
Az óvoda nyitvatartási ideje (...h-tól ...h-ig):	7.00	17.00
A nyári óvoda-bezárás időtartama (nap)	20	
Személyi feltételek	Fő	Hiányzó létszám
Óvodapedagógusok száma	25	3
Ebből diplomás óvodapedagógusok száma	22	3
Gyógypedagógusok létszáma	1	0
Dajka/gondozónő/ped.asszisztens	16	0
Kisegítő személyzet	4	0

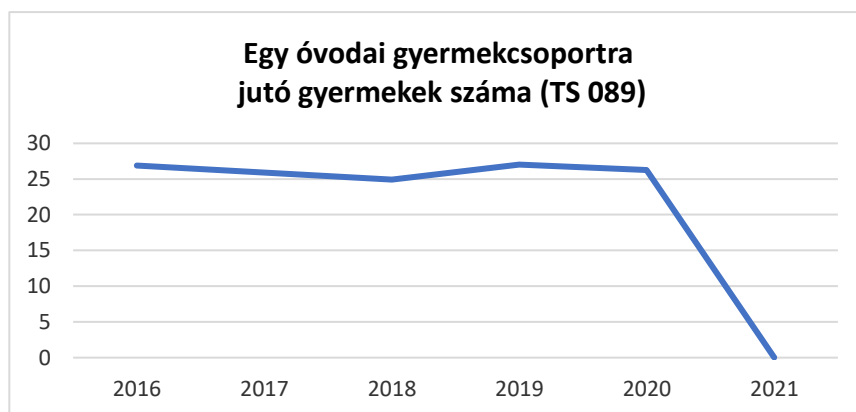
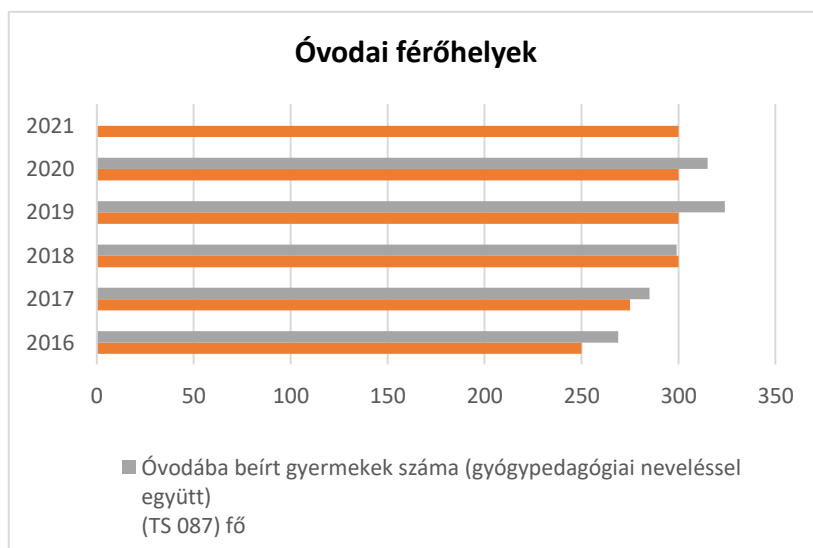
Forrás: Önkormányzati, intézményi adatgyűjtés

4.4.2. számú táblázat - Óvodai nevelés adatai

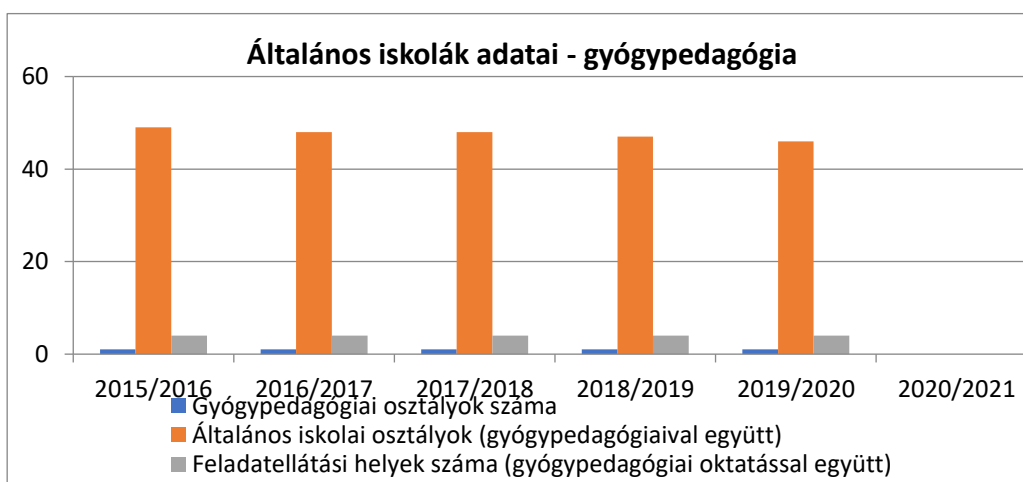
Év	3-6 éves korú gyermekek száma	Óvodai gyermekcsoportok száma - gyógypedagógiai neveléssel együtt (TS 085)	Óvodai férőhelyek száma (gyógypedagógiai neveléssel együtt) (TS 090)	Óvodai feladatellátási helyek száma (gyógypedagógiai neveléssel együtt) (TS 088)	Óvodába beírt gyermekek száma (gyógypedagógiai neveléssel együtt) (TS 087)	Óvodai gyógypedagógiai gyermekcsoportok száma (TS 086)	Gyógypedagógiai oktatásban részesülő óvodás gyermekek száma az integráltan oktatott SNI gyermekek nélkül (TS 091)	Egy óvodai gyermekcsoportra jutó gyermekek száma (TS 089)
	fő	db	db	db	fő	db	fő	fő
2016	263	10	250	3	269	0	0	27
2017	260	11	275	3	285	0	0	26
2018	279	12	300	3	299	0	0	25
2019	292	12	300	3	324	0	0	27
2020	332	12	300	3	315	0	0	26
2021	328	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.

Forrás: TeIR, KSH Tstar, Önkormányzati adatgyűjtés

4.4.4. számú táblázat - Általános iskolák adatai: osztályok, gyógypedagógiai osztályok, feladatellátási helyek					
Tanév	Az általános iskolai osztályok száma a gyógypedagógiai oktatásban (a nappali oktatásban) (TS 080)	Az általános iskolai osztályok száma (a gyógypedagógiai oktatással együtt) (TS 081)	Általános iskolai feladat-ellátási helyek száma (gyógypedagógiai oktatással együtt) (TS 079)	Egy általános iskolai osztályra jutó tanulók száma a nappali oktatásban (gyógypedagógiai oktatással együtt) (TS 082)	Más településről bejáró általános iskolai tanulók aránya a nappali oktatásban (TS 084)
	db	db	db	fő	%
2016	1	49	4	20,67	43,04
2017	1	48	4	20,19	42,00
2018	1	48	4	19,50	43,06
2019	1	47	4	19,94	41,94
2020	1	46	4	21,11	40,89
2021	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.

Forrás: TeIR, KSH Tstar

4.4.5. számú táblázat - A 8. évfolyamot eredményesen befejezők a nappali oktatásban

Tanév	A 8. évfolyamot eredményesen befejezte a nappali oktatásban (TS 083)
	Fő
2016	169
2017	131
2018	139
2019	139
2020	114
2021	n.a.

Forrás: TeIR, KSH Tstar

Bár a mutatkozó igények miatt (a létszám 17%-kal megemelkedett) 2018-ban két további óvodai csoport indítása vált szükségessé, az egy csoportba járó gyermekek száma alig változott (26-27 fő). Mégsem vonhatjuk le elhamarkodottan azt a következtetést, hogy a városban több gyermek

születik, hiszen az óvodai ellátást igénybe vevő gyerekek jelentős hányada a szomszédos településekről jár be.

Az elmúlt években, az általános iskolákban, az egy osztályra jutó gyermekek száma sem változott jelentősen (20-21 fő). A más településről bejáró tanulók száma azonban nem jelentősen, de csökkent. Ennek oka lehet egyrészt az, hogy a térség településeinek lakosságszáma csökken, egyre kevesebb gyerek születik. A fiatalok nem születési helyükön telepednek le, mert megélhetésük helyben nem biztosított. Másrészt az ingázó szülők sokszor a munkahelyük szerinti településen íratják iskolába gyermekeiket, bízva abban, hogy minél nagyobb a település, annál jobbak a gyermek tanulási lehetőségei.

A 8. évfolyamig eljutott tanulók elenyésző %-a nem tesz eleget – némely esetben a kötelező beiskolázási kor eléréséig sem - tanulmányi kötelezettségének.

Minden nevelési és oktatási intézmény esetében megfigyelhető a 2H-s, 3H-s gyerekek számának drasztikus csökkenése.

- c) hátrányos megkülönböztetés és jogellenes elkülönítés az oktatás, képzés területén, az intézmények között és az egyes intézményeken belüli szegregációs jelenségek;

Hátrányos megkülönböztetés és jogellenes elkülönítés nincs jelen a köznevelésben, de a szegregáció a már ismertett okok miatt jelen van a Zrínyi Ilona Általános Iskola és AMI esetében mind a székhelyen, mind a tagintézményekben.

- d) az intézmények között a tanulók iskolai eredményességében, az oktatás hatékonyságában mutatkozó eltérések;

A városban jelenleg működő két általános iskola eredményei adatok hiányában nem összevethetőek.

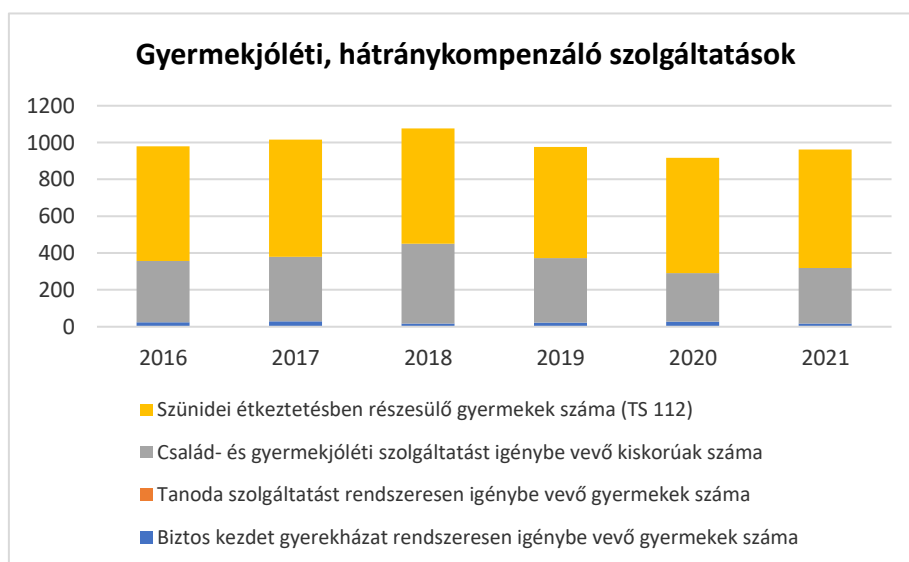
A rendelkezésre álló adatok alapján az állapítható meg, hogy a gyermekek a gimnáziumi, majd az érettségit adó szakközépiskolai, végül a szakiskolai képzést részesítik előnyben. Sajnos a HH, illetve HHH tanulók legnagyobb arányban a szakiskolai képzésre jelentkeznek és közülük kerülnek ki azok is, akik nem tanulnak tovább.

- e) előnyben részesítés, hátránykompenzáló juttatások, szolgáltatások.

Pozitív diszkrimináció alkalmazására nem kerül sor.

4.4.6. számú táblázat - Gyermekjóléti, hátránykompenzáló szolgáltatások				
Év	Biztos kezdet gyerekházat rendszeresen igénybe vevő gyermekek száma	Tanoda szolgáltatást rendszeresen igénybe vevő gyermekek száma	Család- és gyermekjóléti szolgáltatást igénybe vevő kiskorúak száma	Szünidei étkeztetésben részesülő gyermekek száma (TS 112)
	Fő	Fő	Fő	Fő
2016	24	n.a.	332	624
2017	29	n.a.	351	635
2018	16	n.a.	434	626
2019	22	n.a.	351	603
2020	27	n.a.	264	625
2021	16	n.a.	302	644

Forrás: TeIR, KSH Tstar, Önkormányzati és intézményfenntartói adatok

A Biztos Kezdet Gyerekházat igénybe vevők létszámában jelentős visszaesés észlelhető 2018-ban. Ennek oka, hogy 2017 végén a fügödi településrészen a Biztos Kezdet Gyerekház bezárásra került. Amikor a szülők felismerték azt, hogy a foglalkozások a gyermekük érdekeit szolgálták, a távolság miatti kisebb kényelmetlenség ellenére, továbbra is igénybe vették ezt a hátránykompenzáló lehetőséget a központi intézményben Encsen. Ennek is köszönhető, hogy a 2021. évi létszám már megközelítette a korábban két egység által ellátottak számát.

A család-és gyermekjóléti szolgáltatást igénybe vevő kiskorúak száma 2018-ban csúcsosodott ki, majd 2020-ban jelentősen visszaesett. 2021-ben ugyan látható némi emelkedés a számokban, de nem közelíti meg még a 2016. évi szintet sem.

A szünidei gyermekétkeztetést igénylő gyermekek száma számottevően nem változik, mindig 600 fő felett marad.

4.5 Következtetések: problémák beazonosítása, fejlesztési lehetőségek meghatározása.

A gyerekek helyzete, esélyegyenlősége vizsgálata során településünkön	
beazonosított problémák	fejlesztési lehetőségek
közösségi színtér hiánya	szabadidő tartalmas eltöltése lehetőségének biztosítására alkalmas helyszín
szenvedélybetegségek terjedése	prevenációs előadások szervezése, különös tekintettel drogok, alkohol, dohányzás okozta károk bemutatására
idő előtti iskolaelhagyás	alternatív tanulási utak kialakítás, fejlesztése

5. A nők helyzete, esélyegyenlősége

A nők elleni hátrányos megkülönböztetést nem mindig könnyű észrevenni: sokszor maguk a nők – különösen, ha vezető pozíciót töltenek be – tiltakoznak a leghevesebben, amikor arról esik szó, hogy az otthoni, a munkahelyi vagy a közéleti szférában személyesen ők maguk, vagy a nők általában hátrányt szenvednének el a férfiakhoz képest.

A nők és férfiak közötti társadalmi egyenlőtlenség minden bizonnyal a legmélyebben gyökerező, legnehezebben tetten érhető, a társadalom részéről a leginkább, a legtisztább lelkiismerettel támogatott igazságtalanság. Nem könnyű fellépni ellene. Pedig a nemek közötti egyenlőtlenséget – mint a társadalmi egyenlőtlenségeket általában – nem csupán azért érdemes leküzdeni, mert igazságérzetünk, emberi szolidaritás-érzésünk ezt diktálja, hanem azért is, és elsősorban azért, mert az egyenlőtlenség: pazarlás. A társadalmi csoportok – így a férfiak és nők – közötti egyenlőtlen hatalom-megosztás az erőforrások egyenlőtlen felhasználásához vezet, ami a rendelkezésre álló potenciálok paragon hagyásával egyenértékű.

A nők és férfiak közötti egyenlőtlenségek – a látszattal és a gyakran hangoztatott ideológiákkal szemben – nem lelki, nem is biológiai alapokon nyugszanak elsősorban, hanem politikai, hatalmi, gazdasági természetűek van.

A problémák megoldásához figyelniük kell és tekintettel kell lenniük a férfiak és nők eltérő helyzetére és szükségletére, és észre kell vennünk speciális, éppen nemük miatt rájuk jellemző problémáikat.

Ahogy elvárásnak számít, hogy a családban a gyerekek körüli munkákat nagyobbra a nők (anyák) végzik, akkor is, ha ezek a tevékenységek épp semmiféle biológiai funkcióhoz (szoptatás) nem köthetők, úgy a gyermekgondozás, nevelés, oktatás társadalmiasított feladatait, a kisdud- és gyermekgondozást (bölcsőde, óvoda), a nevelést-oktatást (iskola) is inkább – és az évtizedek során mindinkább – nők látják el.

A férfiak ezeken a területeken csak másodlagos, mellékes szerepet töltenek be – kivéve persze egy-egy még e körben is adódó vezető pozíciót (pl. iskolaigazgatók).

A foglalkozási, a tevékenységi és a családi szerepmegosztást horizontális szegregációnak hívjuk.

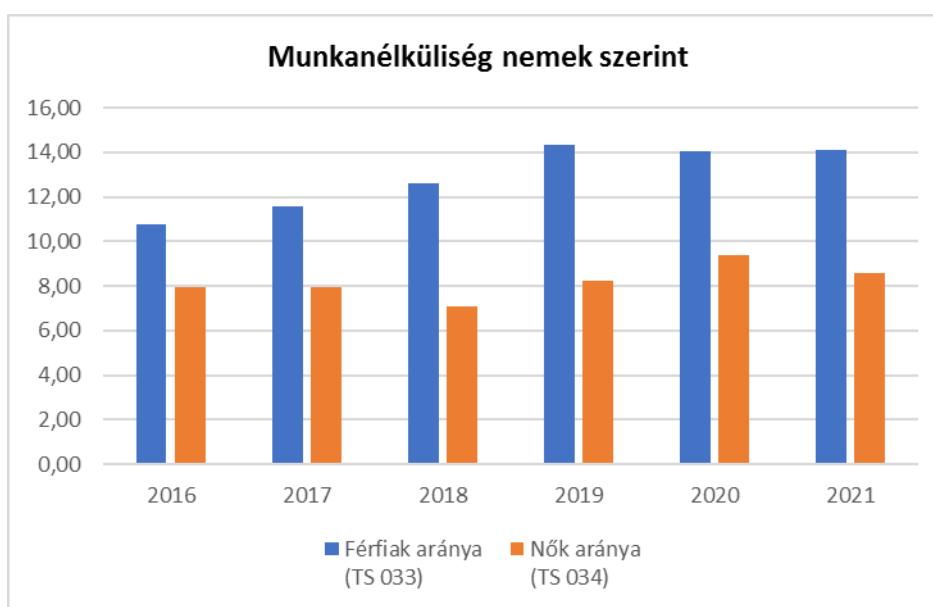
5.1 A nők gazdasági szerepe és esélyegyenlősége

A nők gazdasági függése, kiszolgáltatottsága: egyszerre oka és következménye a munkaerőpiaci esélyegyenlőtlenségnek.

a) foglalkoztatás és munkanélküliség a nők körében

5.1.1. számú táblázat - Munkanélküliségi ráta nemek szerint (a 3.2.1. táblával azonos)			
Év	Nyilvántartott álláskereső aránya az állandó népességben a 15-64 évesek körében		
	Férfiak aránya (TS 033)	Nők aránya (TS 034)	Összesen
	%	%	%
2016	10,76	7,95	9,36%
2017	11,59	7,96	9,78%
2018	12,63	7,11	9,87%
2019	14,35	8,26	11,31%
2020	14,06	9,38	11,72%
2021	14,11	8,6	11,36%

Forrás: TeIR, Nemzeti Munkaügyi Hivatal

A nők és a férfiak már a pályaválasztáskor, s azután a munkaerőpiacon még inkább határozottan elkülönülnek egymástól. A foglalkozási szegregáció oka és következménye egyszerre a nemek közötti bérszakadéknak, a foglalkozások presztízsében megjelenő lényeges különbségnek. Hozzájárul továbbá a sztereotípiákhoz: elősegíti, hogy úgy tűnjék fel, mintha valami biológiai ok miatt válnának ennyire külön a férfiak és a nők által ellátható feladatok.

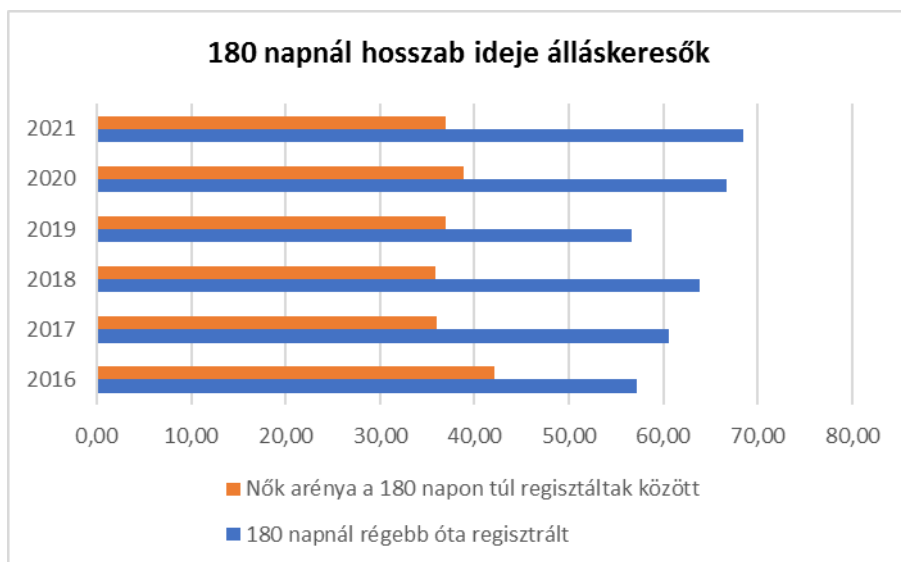
A városban található nőket is foglalkoztató munkahelyek elsősorban a közszférában és a szolgáltatási szektorban vannak.

A foglalkoztatott, az inaktív és a munkanélküli nők főbb adatai nem állnak teljeskörűen rendelkezésre.

5.1.2. számú tábla - A 180 napnál hosszabb ideje nyilvántartott álláskeresők
(a 3.2.3. táblával azonos)

Év	180 napnál hosszabb ideje regisztrált munkanélküliek aránya (TS 057)	Nők aránya a 180 napon túli nyilvántartott álláskeresőkön belül (TS 058)
	%	%
2016	57,25	42,06
2017	60,53	35,97
2018	63,86	35,85
2019	56,59	37,02
2020	66,74	38,8
2021	68,5	36,98

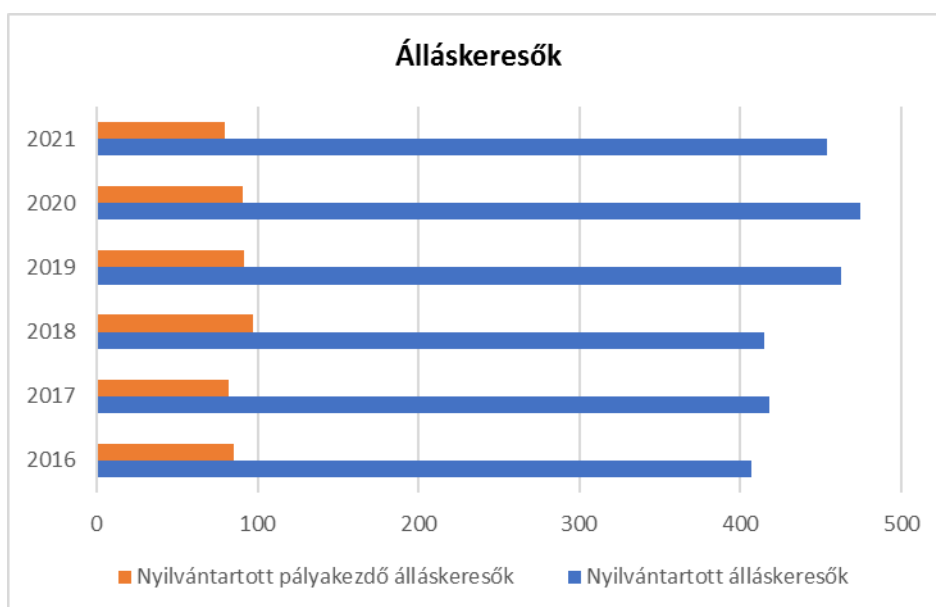
Forrás: TeIR, Nemzeti Munkaügyi Hivatal

5.1.3. számú táblázat - Pályakezdő álláskeresők száma
(a 3.2.6. táblával azonos)

Év	Nyilvántartott álláskeresők száma (TS 052)	Nyilvántartott pályakezdő álláskeresők száma (TS 053)
	fő	Fő
2016	407	85
2017	418	82
2018	415	97
2019	463	92
2020	475	91
2021	454	80

Forrás: TeIR, Nemzeti Munkaügyi Hivatal

A nemek közötti foglalkoztatási különbségek jól megfigyelhetők.

A 180 napnál hosszabb ideje regisztrált munkanélküliek aránya szinte évről évre folyamatosan nő, de az ezen csoporton belüli nők aránya csökken. A 2016 és 2021 évi adatokat összevetve előbbiek esetében 11,25%-os emelkedés, utóbbiak esetében 5%-os csökkenés látható. Ez azt jelenti, hogy a tartósan munka nélkül maradók között a férfiak vannak többségükben.

Bár korábban a nők munkavállalásának – a kivívott egyenjogúság ellenére - akadálya volt a családban betöltött szerepük, mert a várandós és kisgyermekes anyákat kevésbé alkalmas munkaerőnek tartották a munkáltatók, félve a sok távollét lehetőségétől (beteg gyermek, idős hozzátartozó ápolása stb. miatt).

Ezen diszkriminatív megkülönböztetés az utóbbi években csökkenni látszik.

Míg az álláskeresőszáma 11,55%-kal nőtt a 2016-2020 közötti időszakban, a csoporton belül a pályakezdő álláskereső száma 20,88%-ról 17,62%-ra csökkent.

b) nők részvétele foglalkoztatást segítő és képzési programokban

Nemi szegregáció a foglalkoztatást segítő és képzési programokon, sőt a közoktatásban, szakképzésben, felsőoktatásban is jelen van mind a jelentkezők, mind az oktatók vonatkozásában.

Az oktatók eloszlása a szakterületek, ill. vezetői szintek között merev nemi sztereotípiákat követ. Sőt a gyerekek, diákok részvétele egyes szakkörökön, különórákon, tanulmányi versenyeken, továbbtanulást előkészítő tanfolyamokon, felvételi jelentkezéskor is hasonlóképpen alakul.

c) alacsony iskolai végzettségű nők elhelyezkedési lehetőségei

A munkanélküli adatokat áttekintve az látszik, hogy a férfiak aránya jelentősen meghaladja a nőkéét. Ez egyrészt abból ered, hogy a nők a gyermekszülés és nevelés, ápolásra szoruló beteg családtagjaik révén ellátásokhoz jutnak (gyes, gyed, anyasági támogatás, ápolási díj), másrészt abból, hogy segédmunkásként, betanított munkásként nagyobb az elhelyezkedési lehetőségük a városban (zöldterület fenntartás, kertészet, takarítás, varrás stb.).

Tehát az alacsony iskolai végzettségű nők a férfiakhoz képest nem szenvednek hátrányt, de természetesen a magasabb végzettségű nők elhelyezkedési esélyei sokkal jobbak.

d) hátrányos megkülönböztetés a foglalkoztatás területén (pl. bérkülönbség)

A nők és férfiak foglalkozási (horizontális) szegregációja, és az ún. „üvegplafon” (a vertikális szegregáció) az egyenlőtlen bérezést és általában a javakhoz, kompetenciákhoz és lehetőségekhez való egyenlőtlen hozzáférést eredményezi. A nők jellegzetesen az alacsonyabb fizetésű munkakörökbe szorulnak, illetve sok esetben ugyanazon munkáért sem kapják meg ugyanazon bért, mint a férfiak.

5.2 A munkaerő-piaci és családi feladatok összeegyeztetését segítő szolgáltatások (pl. bölcsődei, családi napközi, óvodai férőhelyek, férőhelyhiány; közintézményekben rugalmas munkaidő, családbarát munkahelyi megoldások stb.)

A családi, magánéletbeli feladatok és felelősségek általában egyoldalúan a nőket terhelik. Mivel általában túlnyomórészt ők látják el a gyerekeket és az időseket, sőt, magukat a dolgozó vagy nem dolgozó férfiakat is, sokkal érzékenyebbek a munkahely távolságára, a megkövetelt fegyelemre stb.

A gyermeküket egyedül nevelő nők gazdaságilag (és jogilag is) ki vannak szolgáltatva. Az óvodai életkor betöltése előtt, nagyon sok anyuka szeretne visszatérni a munka világába a, ezért a bölcsődei elhelyezés lehetősége nagyon fontos.

Települések számára a bölcsőde nyitása korábban ott volt kötelező, ahol a lakosság száma elérte a tízezer főt.

A nők munkavállalását segítő Encs Város Önkormányzata azonban önként vállalt feladatként is működtette bölcsődei, illetve családi napközis/ majd mini bölcsődei csoportjait, ennek pénzügyi terheit felvállalva.

A bölcsődei ellátás biztosítása azonban 2019-től bizonyos feltételek esetén kötelező önkormányzati feladattá vált.

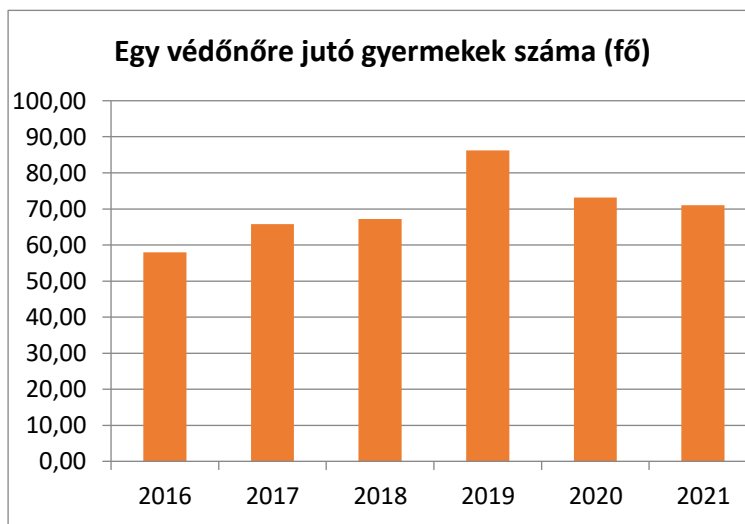
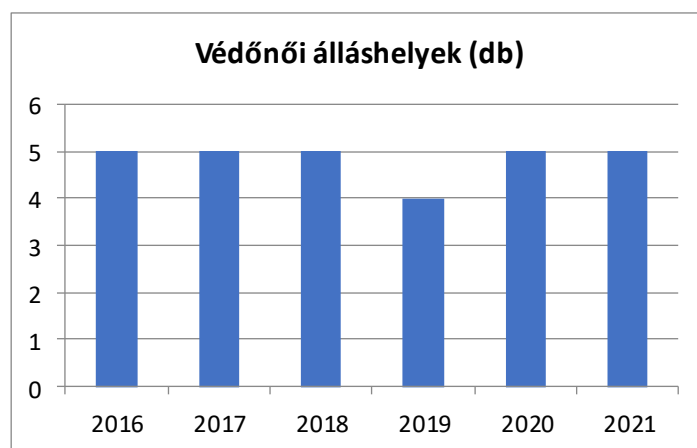
A gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról szóló 1997. évi XXXI. törvény 94.§. (3a) bekezdése a 10 ezer fő alatti önkormányzatok számára is bölcsődei ellátás biztosítási kötelezettséget ír elő abban az esetben, ha a bölcsődei ellátásra az adott településen legalább öt gyermek tekintetében igény jelentkezik, vagy a település – jogszabályban meghatározottak szerint megállapított – 3 év alatti lakosainak száma meghaladja a 40 főt. A települési önkormányzat gondoskodhat a gyermekek bölcsődei ellátásáról a bölcsődei ellátást nyújtó intézmények, szolgáltatások bármelyik formájának biztosításával, önállóan, társulásban vagy ellátási szerződés útján.

A gyermekintézmények esetében az intézményvezetők a reggeli, illetve a délutáni gyűjtőcsoport alkalmazásával igyekeznek segíteni a szülőket abban, hogy a munkakezdés előtt, illetve után legyen elegendő idejük a gyermekek korai elhelyezésére, illetve későbbi elvitelére. A gyakorlat azt mutatja, hogy a kisgyermekes nők a beszoktató évben a gyermekre való tekintettel nem

szeretik ezt a szolgáltatást igénybe venni. Mindent megtesznek annak érdekében, hogy a gyermek a megszokott csoportba kezdjen és onnan kerüljön elvitelre.

5. 2. 1. számú táblázat – Védőnői álláshelyek száma (a 4.3.1. táblával azonos)			
Év	Betöltött védőnői álláshelyek száma (TS 109)	0-3 év közötti gyermekek száma	Átlagos gyermekszám védőnőnként
	db	fő	fő
2016	5	290	58
2017	5	329	65,8
2018	5	336	67
2019	4	345	86,25
2020	5	366	73,2
2021	5	355	71

Forrás: TeIR, KSH Tstar, Önkormányzati adatok

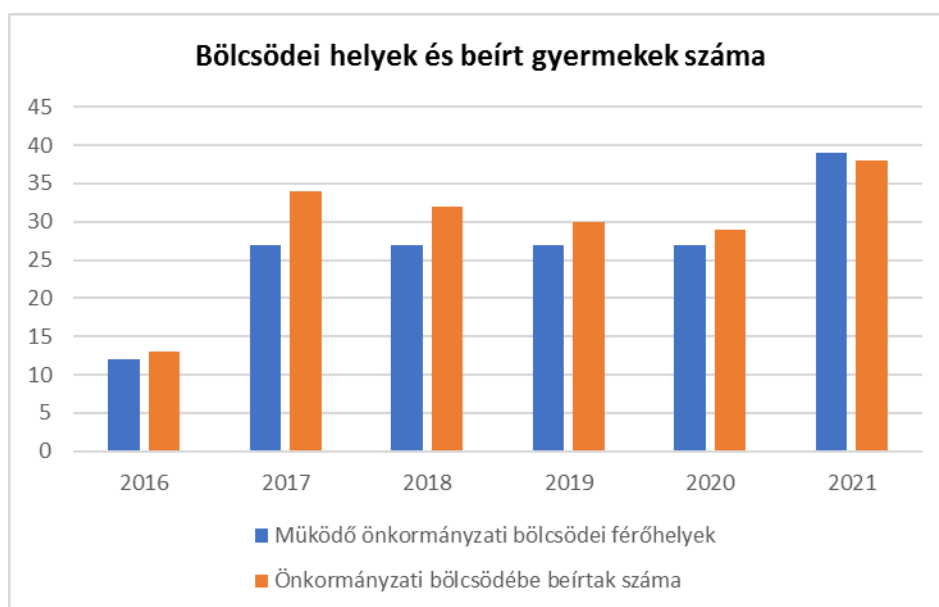
A családtervezésben és az anya- és gyermekgondozás területén szakképzett védőnők segítik a város lakosságát. A település 5 védőnői körzetre van osztva. Az álláshelyek betöltöttek.

A gyermekek száma növekedési tendenciát mutat.

Sajnos azonban ez az adat csak önmagában mutat szépen, mert a halálozások száma a településen a születések számát jóval meghaladja, a város népessége folyamatosan csökken.

5.2.2. a) Bölcsődék és bölcsődébe beíratott gyermekek száma (4.3.3. a.) számú táblázatból		
Év	Működő, önkormányzati bölcsődei férőhelyek száma	Önkormányzati bölcsődébe beírt gyermekek száma
	db	Fő
2016	12	13
2017	27	34
2018	27	32
2019	27	30
2020	27	29
2021	39	38

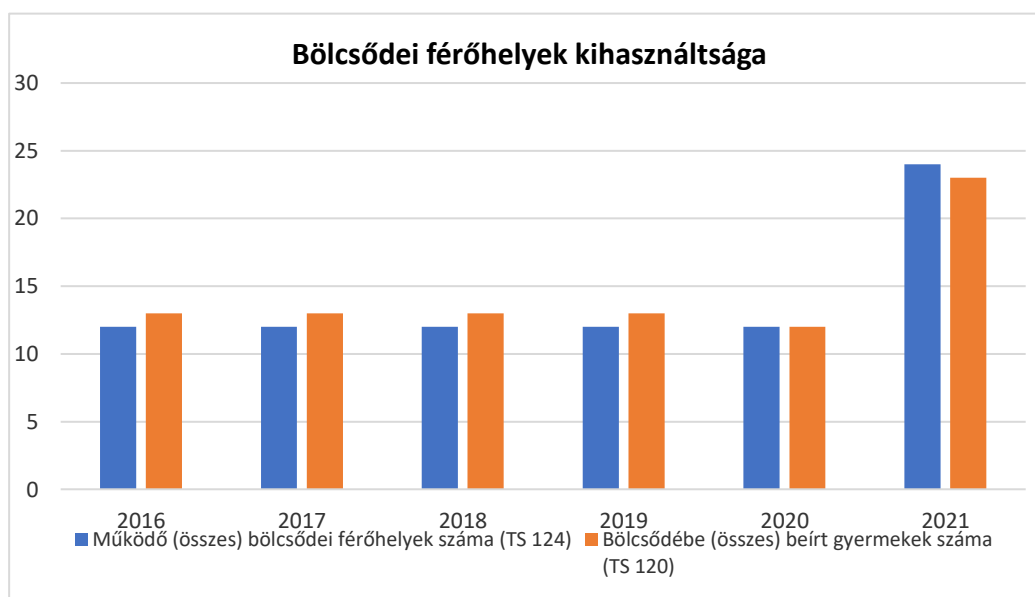
Forrás: Önkormányzati és intézményi adatgyűjtés

.2.2. b) Bölcsődék és bölcsődébe beíratott gyermekek száma (4.3.3. b.) számú táblázatból								
Év	Működő munkahelyi bölcsődei férőhelyek száma (TS 126)	Munkahelyi bölcsődébe beírt gyermekek száma (TS 122)	Működő családi bölcsődei férőhelyek száma (TS 125)	Családi bölcsődébe beírt gyermekek száma (TS 121)	Működő mini bölcsődei férőhelyek száma (TS 127)	Mini bölcsődébe beírt gyermekek száma (TS 123)	Működő (összes) bölcsődei férőhelyek száma (TS 124)	Bölcsődébe (összes) beírt gyermekek száma (TS 120)
	db	Fő	db	Fő	db	Fő	db	Fő
2016	0	0	0	0	0	0	12	13
2017	0	0	0	0	15	21	12	13
2018	0	0	0	0	15	19	12	13
2019	0	0	0	0	15	17	12	13
2020	0	0	0	0	15	17	12	12
2021	0	0	0	0	15	15	24	23

Forrás: TeIR, KSH Tstar

A bölcsődei férőhelyek száma és a bölcsődébe beíratott gyermekek száma között eltérés mutatkozik, melynek oka, hogy a gondozásban részt vevők száma akkor éri el az optimális szintet, ha a felvett gyermekek száma meghaladja a rendelkezésre álló helyek számát (sok a hiányzás betegség és egyéb családi okok miatt).

A bölcsődék kihasználtsága 202-ig meghaladta a 100%-ot, 2021-ben a betölthető helyek 1 híján nem kerültek feltöltésre.

5.3 Családtervezés, anya- és gyermekgondozás területe

A nők és férfiak politikai, gazdasági, valamint magánéletbeli egyenlősége szempontjából fontos, hogy a nők terveik, igényeik, képességeik ismeretében dönthessenek arról, hogy hány gyermeket akarnak szülni, mikor, s egymáshoz képest milyen időközökben. Ezeknek a tájékozott, felelős döntéseknek a hiányában sérült reprodukciós jogokról beszélünk.

A nők – a családdal, gyermekneveléssel kapcsolatos egyoldalú terhelés miatt – munkavállalói karrierjük során hátrányt szenvednek, kevésbé alkalmas munkaezőnek minősülnek. A várandós és kisgyermekes anyák kiszorulása figyelhető meg a munkahelyekről.

Több esetben előfordul fiatalok, még iskolában tanuló lányokkal, hogy gyermeket szülnék és kimaradnak az iskolából. A korai terhességek koraszüléshez, kis súlyú, éretlen, sérült újszülöttek születéséhez vezethetnek. A megelőzés felvilágosító munkával érhető el.

5.4 A nőket érő erőszak, kapcsolati erőszak

A diszkrimináció eszközrendszerének egyik – legfontosabb, leghatásosabb – eleme a nők elleni erőszak.

Az erőszak maga is rendszer: a nőket a társadalom szinte minden színterén éri, s szinte minden nőt ilyen vagy olyan formában elér, életében többször is.

Az erőszak oly gyakori és szisztematikus jelenség, s oly fontos szerepet játszik a nők hátrányos helyzetének fenntartásában, hogy szembe kell néznünk a ténnyel: a nők elleni erőszak rendszere

biztosítja a férfiak nőkhöz képest előnyös társadalmi helyzetét. Azok a férfiak is részesülnek a más férfiak által az évszázadok során kiharcolt előnyökből, akik soha nem alkalmaznának erőszakot, s azokat a nőket is érik hátrányok, akik ellen történetesen még senki nem vetette be az erőszak fegyverét.

A nők elleni erőszak a férfiak és nők közötti egyenlőtlen hatalommegosztás fennmaradásának záloga.

A nők elleni erőszak rendszere, a magánszférától a közösségi terekig több szinten és többféle elemből épül össze, közülük nem is mindegyik esetében nyilvánvaló – még az erőszak közvetlen kárvallottjai számára sem – hogy erőszakról van szó. Főbb típusai: a párkapcsolati erőszak, az utcai, közterületi erőszak, a munkahelyi erőszak vagy szexuális zaklatás, a média erőszak, a prostitúció és az emberkereskedelem.

A nők elleni kapcsolati erőszakot – hibásan – többnyire családon belüli erőszak néven szokták emlegetni, ami azonban pontatlan elnevezés. Az az erőszak, amely nagy arányban sújtja a nőket (nemzetközi kutatások szerint akár 10%-ukat is) tipikusan (volt) férjüktől, (volt) élettársuktól, (volt) barátjuktól, alkalmi férfi-ismerősüktől éri őket. Előfordul természetesen a nővérét bántalmazó fivér, a lányát bántalmazó apa (nagyapa), az anyját bántalmazó fiú is, és sógorok, unokatestvérek, egyebek is gyakran feljogosítva érzik magukat a környezetükben élő nők, lányok bántalmazására. A kapcsolati erőszak kifejezést azért tartjuk jobbnak, mint a családon belüli erőszakot, mert ráirányítja a figyelmünket arra, hogy számításba kell vennünk a családi kapcsolaton kívüli kapcsolatokat (udvarló, volt társ) is.

A nők elleni kapcsolati erőszak áldozatainak ellátása sajátos feladat elé állítja a szakembereket, ugyanis az ügyfél helyzete is sajátos. A nők elleni (kapcsolati) erőszak különös helyzetbe hozza a sértetteket: más bűncselekmények tipikus áldozataikhoz képest ők jobban függenek az elkövetőtől, kevésbé képesek átlátni, milyen helyzetben vannak, elszigeteltebbek, gyengébb a társadalmi támogatottságuk, és rosszabb az érdekérvényesítő képességük. A nők elleni erőszak áldozatainak szakszerű ellátása megköveteli a különféle (egészségügyi, szociális, igazságszolgáltatási stb.) szakemberek át- és továbbképzését annak érdekében, hogy ismereteik kiterjedjenek a nők elleni erőszak társadalmi, politikai, gazdasági, szociális és lélektani összefüggéseire is.

A gyerekeket már az óvodában lehet erőszak-felismerésre tanítani, és tudtukra adni, hová fordulhatnak segítségért. Az erőszak természetéről, ártalmairól, az erőszakmentes szexről, párkapcsolatról és kommunikációról már általános iskolában oktatni lehet (kellene) a gyerekeket. Ha szórványosan is, de már vannak programok a kortárs- erőszakkal, illetve a családon belül a gyermekekre irányuló erőszakkal kapcsolatban, de még nem nevelik a gyerekeket a párkapcsolati erőszak felismerésére és kivédésére, holott nagy szükségük lenne rá.

A nők (és a gyermekek) elleni szexuális erőszak döntő hányada- melynek a nemi erőszak-esetek a részhalmozát képezik - családi, ismeretségi kapcsolatokon belül történik, ennek egy része belenyúlik az előző rovatban tárgyaltakba (partnerkapcsolati erőszak). A nők (és gyermekek) azonban nem csak a partnerkapcsolatban (házasság, élettársi viszony, udvarlás, alkalmi kapcsolat – ill. ezek megszakításakor megtorlásként) szenvednek el szexuális erőszakot, hanem idegenektől, közterületeken, szolgáltató- és munkahelyen is. A szexuális erőszak ellen abban az esetben is meg kell tenni a legfontosabb megelőző és védő intézkedéseket, amikor ez a jelenség egyébként nem látszik túl elterjedtnek.

5.5 Krízishelyzetben igénybe vehető szolgáltatások (pl. anyaoththon, családok átmeneti otthona)

A városban ilyen szolgáltatások nem elérhetőek.

5.6 A nők szerepe a helyi közéletben

Ahogy a feladatkörök megosztásában, úgy a betöltött pozíciók elosztásában is éles különbségeket találunk nemek szerint.

Felső vezetők –különösen a politikai életben –általában férfiak. Azt az áthatolhatatlan akadályt, amely a nők és az érvényesülés különféle lehetőségei közé áll, köznyelven „üvegplafonnak” nevezzük. A jelenség hivatalos neve: vertikális szegregáció.

A városi önkormányzat képviselő-testületében a polgármester és nyolc képviselő között mindösszesen két nő van. Az önkormányzati fenntartású intézmények esetében az intézményvezetői feladatok 3:2 arányban vannak női kézben. Ha a Városgazda Kft-t is figyelembe vesszük, akkor az arány 3:3-ra módosul.

5.7 A nőket helyi szinten fokozottan érintő társadalmi problémák és felszámolásukra irányuló kezdeményezések

A nőket fokozottan érintő társadalmi problémák nem jellemzők, ezért az önkormányzat tervei között nem szerepel ilyen irányú intézkedés, kezdeményezés.

5.8 Következtetések: problémák beazonosítása, fejlesztési lehetőségek meghatározása.

A nők helyzete, esélyegyenlősége vizsgálata során településünkön	
beazonosított problémák	fejlesztési lehetőségek
túlterheltség	rugalmas munkaidő, családbarát munkahelyi megoldások bevezetése
anyagi kiszolgáltatottság	bérek kiegyenlítése
gyermekelhelyezés, idősgondozás nehézségei	több férőhely biztosítása
nemi sztereotípiák jelenléte	sztereotípiák megtörése, a nők elismerése

6. Az idősök helyzete, esélyegyenlősége

A város népességének összetételében az idős korúak aránya, - az országos átlagnak megfelelően-emelkedő tendenciát mutat. A nyugdíjban részesülők között igen magas az egyszemélyes háztartások száma. A lakosság összlétszámát viszonyítva elfogadhatónak mondható az idős korúak szociális segélyezése. A településen kettő bentlakásos Idősek Otthona is működik, melyek közül a városi fenntartásban álló szociális étkeztetést és házi segítségnyújtást is biztosít.

Az idős korúak társadalmi kapcsolatainak céljából három civil szervezet működik a városban, az Évgyűrűk Nyugdíjas Klub, a Fügödi Nyugdíjas Klub, valamint az Abaújdevecseri Nyugdíjas Klub. Mindhárom szervezet gondoskodik az idősök – elsősorban a szociokulturális jellegű - életkörülményeinek javításáról, melyhez az önkormányzat pénzbeli támogatást is nyújt.

Az EFI az idősök vonatkozásában is kifejti áldásos tevékenységét.

Az idősök hónapján, októberben szűrővizsgálatokkal, ételkóstolóval, kreatív foglalkozásokkal kedveskednek az idősöknek. A résztvevők között rendszerint 80-20% arányban a nők vannak többségben. Az idős otthonok lakói, de még a nyugdíjas klubok idős, de aktív tagjai is a programok résztvevői. A járványhelyzet miatti bezárkózás után minden résztvevőnek jól esik a törődés, a kimozdulás megszokott komfortzónájából.

2022-ben a közös beszélgetések, visszaemlékezések kézműves foglalkozásokkal, társasjátékozással teltek. De sor került egészségügyi állapotfelmérésre és gerontológiai előadásra is. A jó hangulatú és tartalmas kirándulásokat igazi mentális feltöltődésként éltek meg az érintettek, de még a kísérők is.

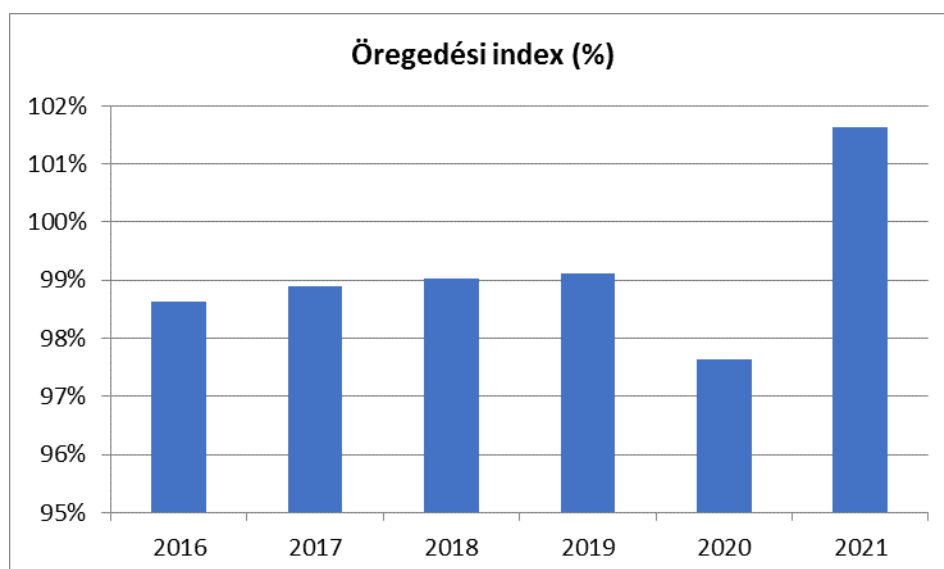
A programsorozat célja az idősök támogatása, testi-lelki feltöltődésének segítése, szabadidejük hasznos eltöltése, kirekesztettség-érzésük megszüntetése volt erre irányuló színes programokkal. A kirándulások, a közös sütés, főzés, varrás, a megfelelő szakemberek kiválasztása mind segített ezen célok elérésében.

Az idősöknek jól esett a törődés, egy-egy rendezvény után feldobott hangulatban, várták a következő találkozást az EFI szakembereivel.

6.1 Az idős korú népesség főbb jellemzői (pl. száma, aránya, jövedelmi helyzete, demográfiai trendek stb.)

6.1. számú táblázat - Öregedési index (3. táblával azonos)			
Év	65 év feletti állandó lakosok száma (fő) (TS 026 és TS 028 összesen)	0-14 éves korú állandó lakosok száma (fő) (TS 010 és TS 012 összesen)	Öregedési index % (TS 030)
2016	1 073	1 088	98,62%
2017	1 079	1 091	98,90%
2018	1 108	1 119	99,02%
2019	1 121	1 131	99,12%
2020	1 111	1 138	97,63%
2021	1 177	1 158	101,64%

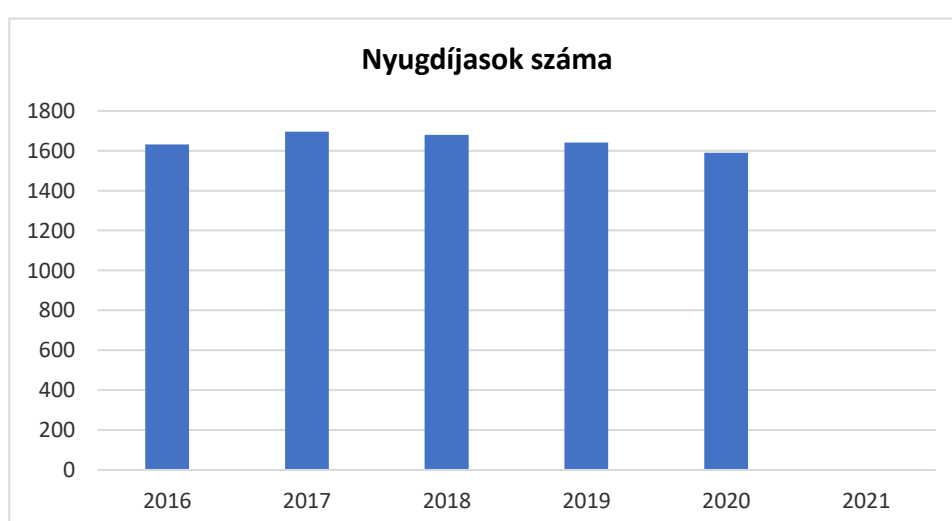
Forrás: TeIR, KSH-TSTAR

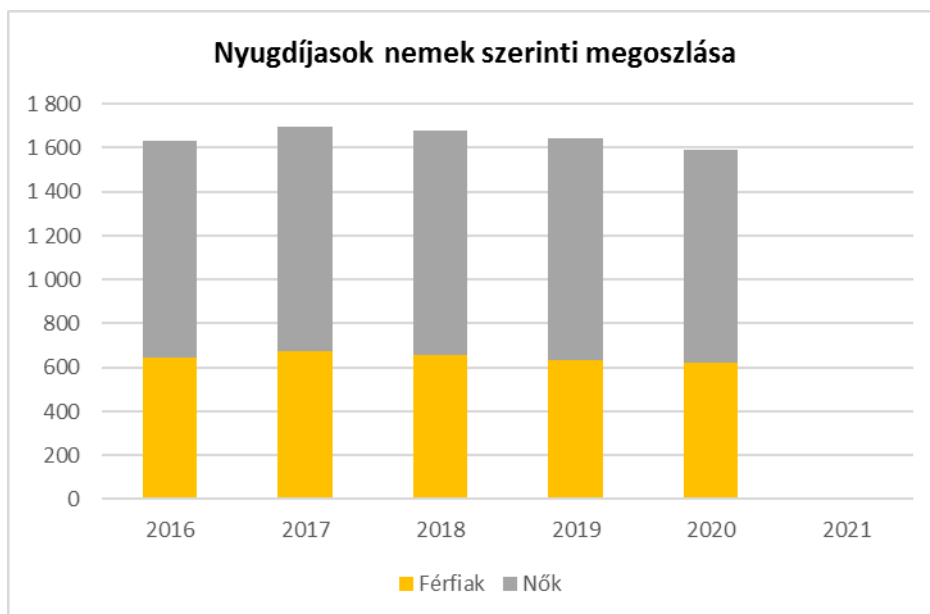

6.1.1. számú táblázat – Nyugdíjban, ellátásban, járadékban és egyéb járandóságban részesülők száma

Év	Nyugdíjban, ellátásban, járadékban és egyéb járandóságban részesülő férfiak száma (TS 063)	Nyugdíjban, ellátásban, járadékban és egyéb járandóságban részesülő nők száma (TS 064)	Összes nyugdíjas
2016	644	988	1632
2017	674	1 022	1696
2018	656	1 023	1679
2019	636	1 005	1641
2020	619	971	1590
2021	n.a.	n.a.	-

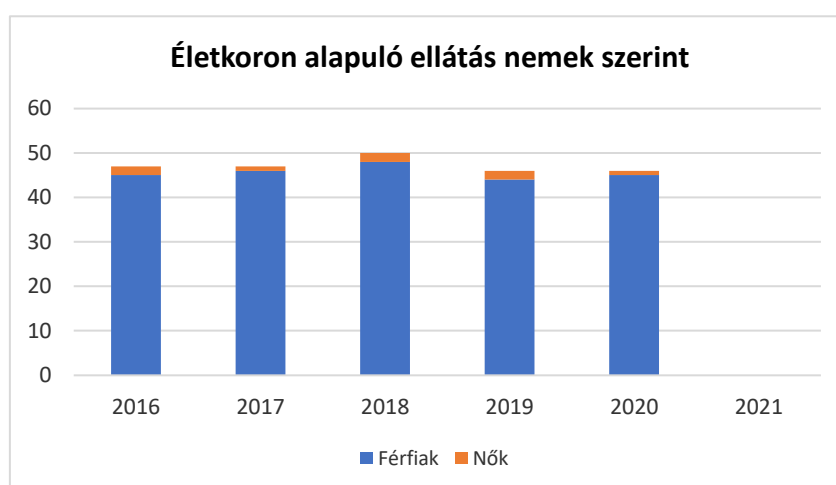
Forrás: TeIR, KSH Tstar

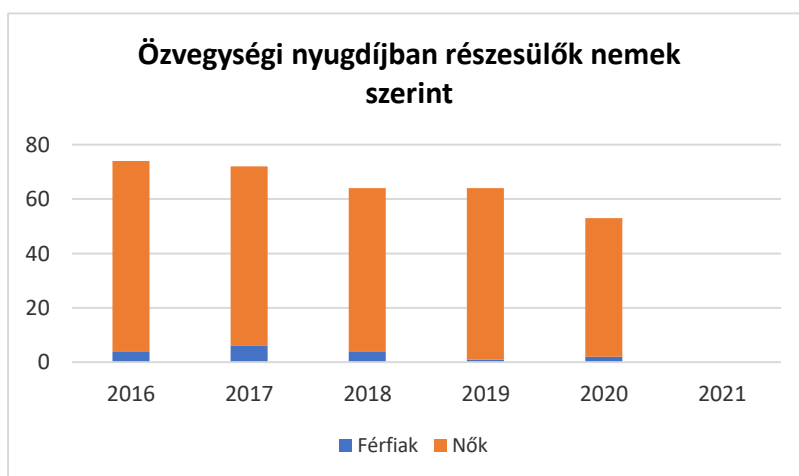
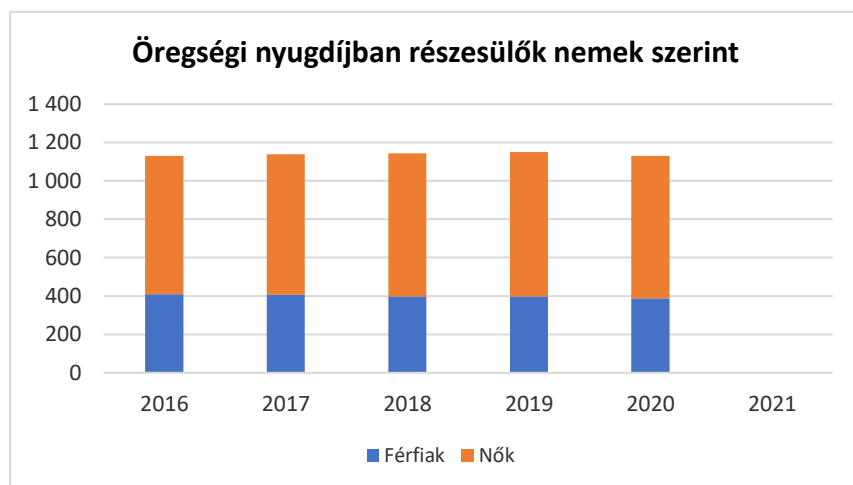

6.1.2. számú táblázat - Nyugdíjszerű ellátások							
Év	Életkoron alapuló ellátásban részesülő férfiak száma (TS 067)	Életkoron alapuló ellátásban részesülő nők száma (TS 068)	Öregségi nyugdíjban részesülő férfiak száma (TS 069)	Öregségi nyugdíjban részesülő nők száma (TS 070)	Özvegyi és szülői nyugdíjban részesülő férfiak száma (TS 071)	Özvegyi és szülői nyugdíjban részesülő nők száma (TS 072)	Időskorúak járadékában részesítettek havi átlagos száma (fő) (TS 134)
2016	45	2	410	720	4	70	n.a.
2017	46	1	406	733	6	66	6
2018	48	2	398	746	4	60	6
2019	44	2	397	753	1	63	7
2020	45	1	387	743	2	51	7
2021	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.

Forrás: TeIR, KSH Tstar

Az öregségi nyugdíj olyan saját jogú nyugellátás, amely meghatározott életkor (öregségi nyugdíjkorhatár) elérését követően és meghatározott szolgálati idő megszerzése esetén jár a biztosítási jogviszonyban nem álló személy részére. A jogosultsági feltételeknek együttesen kell teljesülniük.

A társadalombiztosítási öregségi nyugdíj típusai: öregségi teljes nyugdíj, öregségi résznyugdíj, nők kedvezményes öregségi nyugdíja.

Özvegyi nyugdíj címén a jogosultat ideiglenes özvegyi nyugdíj és özvegyi nyugdíj illeti meg. Özvegyi nyugdíjat a házastárs, a bejegyzett élettárs, az elvált házastárs és az élettárs kaphat a társadalombiztosítási nyugellátásról szóló törvényben meghatározott feltételek teljesülése esetén. Özvegyi nyugdíjra az jogosult, akinek házastársa, bejegyzett élettársa (a továbbiakban együtt: házastárs) az öregségi nyugdíjasként halt meg, vagy akinek házastársa a nyugdíjjogosultsághoz szükséges szolgálati időt megszerezte.

Az élettárs – a jogszerezőre előírt feltételek fennállása esetén – csak akkor jogosult özvegyi nyugdíjra, ha élettársával annak haláláig egy év óta megszakítás nélkül együtt élt és gyermekük született, vagy megszakítás nélkül tíz év óta együtt élt, feltéve, hogy az együttélésük (vagy annak akár csak egy része) alatt özvegyi nyugdíjban nem részesült.

Az időskorúak járadéka a megélhetést biztosító jövedelemmel nem rendelkező időskorú személyek részére nyújtott támogatás. Azon idős személyek részére biztosít ellátást, akik szolgálati idő hiányában a nyugdíjkorhatáruk betöltése után saját jogú nyugellátásra nem jogosultak, illetve alacsony összegű ellátással rendelkeznek. Encs esetében ezen jogosultak aránya elenyésző.

A város lakossága, mint korábban megállapítottuk demográfiai szempontból előregedő szerkezetű.

2020-ban a lakónépesség 25,64%-a részesült nyugdíjban, illetve nyugdíjszerű ellátásban. A nyugellátás, nyugdíjszerű ellátásban részesülők 61%-a nő.

Öregségi nyugdíjban a lakónépesség 18,22%-a részesül, özvegyi és szülői nyugdíjban részesülők aránya 0,84%, időskorúak járadékában 0,11%, életkoron alapuló ellátásban 0,74%.

A nemek közötti különbségek mind az özvegyi, mind az öregségi nyugdíj esetén jól nyomon követhető. A különbség jelentős a nők javára.

Ez abból adódik, hogy a nők átlagéletkora – az országos tendenciának megfelelően - magasabb, mint a férfiaké, illetve a nők korkedvezményes nyugdíjazási lehetősége a nyugdíjkorhatár betöltése előtt teljes jogú ellátás igénylését teszi lehetővé.

6.2 Idősek munkaerő-piaci helyzete

a) idősek, nyugdíjasok foglalkoztatottsága;

A munkanélküliségi ráta a térségben meghaladja az országos átlagot. A magas munkanélküli adatok kedvezőtlenek az idősek, nyugdíjasok foglalkoztatásának előmozdítására.

6.2. számú táblázat - Hátrányos megkülönböztetés a foglalkoztatás terén (a 3.2.2. táblázatból)							
Nyilvántartott álláskeresők száma összesen	Év	2016	2017	2018	2019	2020	2021
	Fő összesen	407	418	415	463	475	454
41-45 év (TS 042)	Fő	37	41	30	44	36	38
	%	9,09%	9,81%	7,23%	9,50%	7,58%	8,37%
46-50 év (TS 043)	Fő	42	41	35	38	49	39
	%	10,32%	9,81%	8,43%	8,21%	10,32%	8,59%
51-55 év (TS 044)	Fő	39	40	38	38	34	40
	%	9,58%	9,57%	9,16%	8,21%	7,16%	8,81%
56-60 év (TS 045)	Fő	33	24	37	45	36	32
	%	8,11%	5,74%	8,92%	9,72%	7,58%	7,05%
61 éves, vagy afellel (TS 046)	Fő	14	22	25	28	32	41
	%	3,44%	5,26%	6,02%	6,05%	6,74%	9,03%
Forrás: TeIR, Nemzeti Munkaügyi Hivatal							

Az adatokból látszik, hogy míg a nyilvántartott álláskeresők száma a 41-60 éves korosztályban minden esetben csökkent, ha összevetjük a 2016 évi adatokat a 2021. évi adatokkal, addig a 61 éves, vagy attól idősebb korosztály esetében a foglalkoztatásra való esély egyre rosszabb. Az ehhez a korosztályhoz tartozó személyek nyilvántartott álláskeresőinek száma közel háromszorosára emelkedett. Azaz, annak 61 év felettieknek egyre kisebb a lehetősége és esélye, hogy visszatérjenek a munka világába.

b) tevékeny időskor, élethosszig tartó tanulás, idősok, nyugdíjasok foglalkoztatásának lehetőségei a közintézményekben, foglalkoztatásukat támogató egyéb programok a településen;

Az önkormányzati intézményekben nyugdíjas korúak továbbfoglalkoztatása igen ritka. Az új jogszabályi rendelkezések értelmében, a közszerában erre igen korlátozottak a lehetőségek. Az oktatási intézmények esetében, illetve az egészségügyben fordulhat elő, hogy a szakos ellátottság, illetve az egészségügyi ellátás folyamatosságának biztosítása érdekében egy-egy pedagógus, orvos a nyugellátása mellett is továbbfoglalkoztatásra kerül.

A városban az idősok élethosszig tartó tanulasát segítő, illetve foglalkoztatásukat támogató program egy indul, amely az internetezés világába segített eligazodni a résztvevőknek.

c) hátrányos megkülönböztetés a foglalkoztatás területén.

Hátrányos megkülönböztetésre nem kerül sor foglalkoztatási területen kor alapján.

6.3 A közszolgáltatásokhoz, közösségi közlekedéshez, információhoz és a közösségi élet gyakorlásához való hozzáférés

A közszolgáltatásokhoz, közösségi közlekedéshez való hozzáférés az idősok számára biztosított. Encs a térség közlekedési csomópontja.

a) az idősok egészségügyi és szociális szolgáltatásokhoz való hozzáférése;

Az egészségügyi és szociális szolgáltatásokhoz való hozzáférés biztosított, a helyben elérhető szakrendelések száma nagy. A kórházi szolgáltatások igénybevételére a közeli kisvárosban, Szikszón, illetve a megyeszékhelyen van a legközelebbi lehetőség.

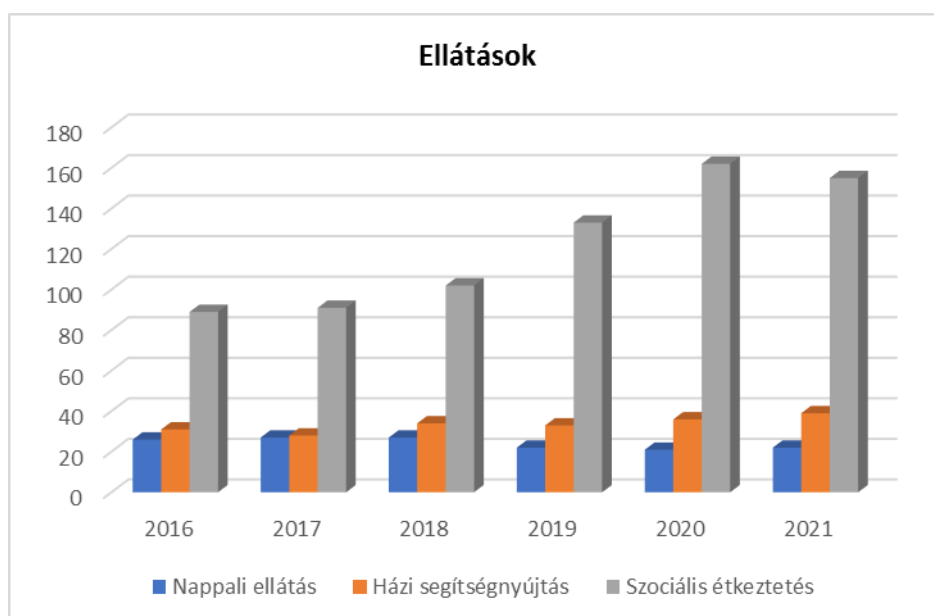
6.3. számú táblázat – Nyugdíjban, ellátásban, járadékban és egyéb járandóságban részesülők száma (Megegyezik a 6.1.1-es táblázattal)			
Év	Nyugdíjban, ellátásban, járadékban és egyéb járandóságban részesülő férfiak száma (TS 063)	Nyugdíjban, ellátásban, járadékban és egyéb járandóságban részesülő nők száma (TS 064)	Összes nyugdíjas
2016	644	988	1632
2017	674	1022	1696
2018	656	1023	1679
2019	636	1005	1641
2020	619	971	1590
2021	n.a.	n.a.	-

Forrás: TeIR, KSH Tstar

6.3.1. számú táblázat - 65 évnél idősebb népesség és nappali ellátásban részesülő időskorúak száma

Év	65 év feletti lakosság száma (férfiak TS 026, nők TS 028)	Nappali ellátásban részesülő időskorúak száma (TS 129)	Házi segítségnyújtásban részesülők száma (TS 130)	Szociális étkeztetésben részesülők száma (TS 131)
	Fő	Fő	fő	fő
2016	1 073	26	31	89
2017	1 079	27	28	91
2018	1 108	27	34	102
2019	1 121	22	33	133
2020	1 111	21	36	162
2021	1 177	22	39	155

Forrás: TeIR, KSH Tstar

Míg 2016-ban a 65 év feletti népesség 2,42%-a vette igénybe a nappali ellátását, addig ez az arány 2021-re 1,87%-ra csökkent.

A csekély mértékű igénybevétel abból adódik, hogy a 64 év felettiek többsége olyan hölgy, aki önmaga ellátására még képes és a társaságot a szomszédokban megleti, másrészt abból, hogy a városban jól működő házigondozói szolgálat van.

A szociális étkeztetésben részesülők számának közel duplázódása az is előbbieken kifejtett okokra vezethető vissza. A saját háztartásban elérhető szolgáltatások igen vonzóak az idősek számára. Itt is érvényesül az elv: öreg fát nehéz átültetni.

b) kulturális, közművelődési szolgáltatásokhoz való hozzáférés;

Az idős emberek kulturális és közművelődési szolgáltatásokhoz való hozzáférése biztosított. A város szépkorú lakossága nagy érdeklődéssel van jelen a város kulturális rendezvényein, sőt maguk is aktív részesei annak. Minden évben rendszeresen részt vesznek a nyugdíjasok számára

rendezett szavaló és prózamondó versenyeken, ahol megyei szinten is rendszeresen szép eredményeket érnek el.

c) idősök informatikai jártassága;

Az idősök informatikai jártasságáról nem állnak rendelkezésre adatok, így azt sem lehet megbecsülni, hogy mennyire tudnak élni az info-kommunikációs lehetőségekkel.

Az Idősügyi Infokommunikációs Modellprogram hátrányos helyzetű térségekre történő kiterjesztéséről szóló 1056/2017. (II.7.) számú Kormányhatározat alapján Encs is részt vett a Segítő Kezek Infokommunikációs Program végrehajtásában.

A program a Nemzeti Fejlesztési Minisztérium keretében Jeneiné dr. Rubovszky Csilla miniszteri biztos irányítás alatt 63 települési központban 2017. március 1-től került lebonyolításra.

A költségeket országos közfoglalkoztatás keretében a budapesti Segítő Kezek az Aktív Évekért Közhasznú Nonprofit Kft. (Budapest) biztosította.

Az országos program célja az idősök életminőségének javítása, a családtagok idősgondozásból eredő terheinek csökkentése, munkavállalásuk elősegítése, a szociális és egészségügyi ellátórendszer tehermentesítése.

A program keretében a Segítő Kezek az Aktív Évekért Közhasznú Nonprofit Kft. szervezésében a városban és a hozzá csatlakozó 5 településen (Gibárt, Boldogkőváralja, Méra, Garadna, Abaújszántó) 105 számítógép került kiosztásra a 65 évesnél idősebb lakosság körében internet eléréssel (Encsre ebből 60 db került), melyhez kapcsolódóan informatikai ismereteket átadó, számítógéphasználatot segítő oktatásra is sor került.

A résztvevők kiválasztása előzetes kérdőíves lekérdezés alapján, önkéntes válaszadással történt.

A segítő munkatársak - 21 fő munkavállaló (1 munkavezető, 16 időslátogató diszpécser, 4 informatikus) vett részt a programban - a helyi szinten működő, encsi és boldogkőváraljai diszpécserközpontokból tartott kapcsolatot a résztvevő idősökkel, valamint az infokommunikációs tudás elsajátításáért is ők feleltek.

Az évenkénti hatásvizsgálat eredményei azt mutatták, hogy a résztvevők több mint 90 %-a önállóan használni tudja a számítógépet, a közösségi oldalakat, elektronikus levelezést, skype programot.

Az eredetileg 2018. augusztus 31-ig tervezett a program többször is meghosszabbításra került, legutóbb a 1812/2019. (XII.30.) Kormányhatározat rendelkezett a program három évre szóló, 2022. december 31-éig történő meghosszabbításáról.

A program 2023-tól helyi szinten folytatódik közfoglalkoztatási program keretében.

Mivel a programra jelentkezők száma a kapott keretszámot jóval meghaladta. Az önkormányzat keresi annak lehetőségét, hogy a kapacitás hiányában kimaradók mielőbb hasonló lehetőséghez jussanak.

d) a generációk közötti programok.

Az idős emberek és a fiatalok szoros kapcsolatban állnak településünkön. Egyrészt azért, mert a gimnazisták részére előírt közösségi szolgálat letöltésére az időotthon működtető városi

intézményben is lehetőség van, másrészt azért, mert az intézmény vezetése mindig kiemelt figyelmet fordít arra, hogy az időseknek szervezett rendezvényeken a helyi óvodások, az általános iskolák vagy gimnázium tanulói is részt vegyenek, műsorral kedveskedve az időseknek, akik a hálás taps mellett saját készítésű kézműves ajándékokkal kedveskednek a gyerekeknek.

Az utóbbi években különösen kedvelté vált az olyan interaktív műsorok készítése, amelybe a gyerekek - mosolyt csalva az arcokra - bevonják az időseket is.

6.4 Az időseket, az életkorral járó sajátos igények kielégítését célzó programok a településen

A városban és a településrészekben is működik nyugdíjas klub. A klubba azokat az idős polgárokat várják, akik társaságra és programokra vágnak.

A szociális ellátások között biztosított az önálló életvitelre még képes idős emberek számára a nappali ellátás, a házi segítségnyújtás. Az idős emberek klubja sok színes programmal várja az érdeklődőket.

A klub elsősorban a saját otthonában élő, egészségi állapotuk, vagy idős koruk miatt szociális és mentális támogatásra szoruló személyek részére nyújt segítséget.

Az idős emberek számára a legfontosabb az izoláció, az elmagányosodás elkerülése, az önbecsülés megőrzése, a testi-lelki harmónia megteremtése.

A Gondozási Központ, mint integrált intézmény az idős emberek otthona lakói és az idős emberek klubja tagjai számára közösen szervezi programjait, rendezvényeit.

Az idős emberek klubjában nemcsak gondozási, ápolási munkát is kell végezni a gondozónőnek. Egyre gyakrabban fordul elő, hogy olyan idős emberek veszik igénybe a szolgáltatást, akik idősotthoni elhelyezésre várnak, ez egyértelműen vonja maga után a négy órás gondozási szükségletet. A megnövekedett feladat a gondozónő feladatát megváltoztatja, nemcsak társas kapcsolatokra, alapvető higiéniai szükségletek kielégítésére is sor kerül.

A kirándulásokon részt vesznek a mozgásukban korlátozott, fogyatékkal élő ellátottak is.

Az időseink számára nagyon fontos a vallás gyakorlása, a hit nagymértékben segíti őket a nehézségek elviselésében.

Fontos számukra, hogy érezzék a törődést, az odafigyelést, csökkent képességeik ellenére is a színes programokon élményekkel gazdagodhassanak.

A Központ helyi adottságai miatt - mivel a két szolgáltatás egy épületben van – az állami, és egyházi ünnepeinket is közösen szervezik a klubtagoknak és az otthon lakóinak. Aki ma még a nappali ellátást veszi igénybe, később sok esetben az idős emberek otthonába költözik. Így könnyebben tudnak beilleszkedni, el tudják fogadni az ismerős környezetet.

Rendezvényeik: Újévi köszöntések, Farsang, Nőnap, 1848-49-es forradalom és szabadságharc, Húsvét, Anyák napja, szalonasüti és kerti parti, kirándulás, Új kenyér ünnepe, Szüreti mulatság, Idősök hónapja, Advent, Mikulás ünnepség, Karácsony.

Meghívott vendégeiknek saját készítésű ajándékokkal kedveskednek az ellátottak.

A nappali ellátás személyi és tárgyi feltételei a jogszabálynak, és az idős emberek igényeinek, szükségleteinek megfelelnek. A dolgozók igyekeznek minél otthonosabbá tenni, szépíteni a közösségi helyeket. A kellemes környezet kialakítása közös ügyük, fontos a higiénés előírások betartása.

Az Idősek Klubja ellátási körzete Encs közigazgatási területén élő személyekre terjed ki.

Az önmaguk ellátására képtelen idős emberek elhelyezésére az Idősek Otthona nyújt korlátozott számú lehetőséget.

Az idősök otthonában elsősorban azoknak a nyugdíjkorhatárt betöltött személyeknek ápolását, gondozását végzik, akiknek egészségi állapota rendszeres gyógyintézeti kezelést nem igényel. Az idősök otthonában azok a 18. életévüket betöltött személyek is felvehetők, akik betegségük miatt nem tudnak önmagukról gondoskodni.

Az intézményi keretek között az önmaguk ellátására nem, vagy csak folyamatos segítséggel képes személyek legalább háromszori étkezésről, szükség szerint ruházattal, illetve textíliával való ellátásról, mentális gondozásáról, külön jogszabályban meghatározott egészségügyi ellátásáról, valamint lakhatásáról (teljes körű ellátás), ápolásáról és gondozásáról gondoskodnak.

Az ellátásban részesülő személlyel közvetlenül foglalkozó szakember folyamatosan figyelemmel kíséri és elősegíti az egyéni gondozási tervben meghatározottak érvényesülését. Az egyéni gondozási tervet kidolgozó fent említett munkacsoport évente - jelentős állapotváltozás esetén annak bekövetkeztekor - átfogóan értékeli az elért eredményeket, és ennek figyelembevételével módosítja az egyéni gondozási tervet.

Ennek segítségével, folyamatosan figyelemmel kísérik az ellátottak fizikai és lelki állapotát, szükség szerint meghatározva egyéni szükségleteiket.

Tárgyi feltételek részben felelnek meg a jogszabályi előírásoknak, mert a komplex akadálymentesítés nem biztosított. A mozgáskorlátozottak számára a szükséges akadálymentesítés megtörtént, de a kommunikációs akadálymentesítés még várat magára.

Személyi feltétel a jogszabályi előírásoknak megfelelő. A fluktuáció nem jellemző az idősök otthonában és ez az ellátottakra való tekintettel igen fontos, hiszen állandóságot jelent a kialakult bizalmi kapcsolatokban.

Sajnos ezen a területen is problémát jelent a szakemberek pótlása.

A város minden évben együtt ünnepli szépkorú lakóival az idősök hónapját. A rendezvénysorozat igen népszerű.

Karácsony közeledtével pedig a Szeretet Napi köszöntés zárja az évet, mely során a város vezetése és a gyermekek köszöntik kulturális műsorral és szerény ajándécsomaggal az idős embereket.

6.5 Következtetések: problémák beazonosítása, fejlesztési lehetőségek meghatározása.

Az idősök helyzete, esélyegyenlősége vizsgálata során településünkön	
beazonosított problémák	fejlesztési lehetőségek
tevékeny időskor hiánya	programok, foglalkoztatás
romló egészségi állapot, növekvő gondozási szükséglet	prevenció, ellátási lehetőségek bővítése, illetve a lakókörnyezetben történő ellátás preferálása
elmagányosodás	rendezvények szervezése, nyugdíjas klubok támogatása, családi kapcsolatok erősítése, generációk közötti programok az elfogadás érdekében

7. A fogyatékkal élők helyzete, esélyegyenlősége

A fogyatékos emberek és családjaik világszerte a legsérülékenyebb társadalmi csoportot alkotják. Évszázadok óta a szociális élet peremére sodródva élnek, boldogulásukat ezernyi tényező hátráltatja. Az Európai Unióban közös feladat annak lehetővé tétele, hogy egyenlő esélyekkel érvényesülhessenek a mindennapi életünk során – a fizikai és szellemi környezetben, a lakhatás és közlekedési eszközök használata, a szociális és egészségügyi ellátás, az iskoláztatási és munkalehetőségek, a kulturális és társadalmi élet, valamint a sport és a szórakozás területén is. Kiemelt prioritásként a minőségi közszolgáltatások (oktatás, egészségügy, szociális ügyek, közlekedés stb.) egyenlő hozzáféréseinek megteremtése fogalmazható meg.

A fogyatékos emberek integrációja mindannyiunk feladata, és – bár jelentős anyagi forrásokat emészt fel – nem csupán pénz kérdése. Az egyenlő esélyű hozzáférés nemcsak liftek, rámpák, speciális táblák vagy éppen hangos térkép alkalmazását jelenti, hanem azt a szemléletet is, amely a fogyatékos embert egyenjogúnak és egyenrangúnak tekinti. Mint általában az esélyegyenlőség területén itt is a társadalmi szemléletformálás az egyik legnagyobb kihívás.

Fogyatékossgal élő személy minden olyan személy, aki hosszan tartó fizikai, értelmi, szellemi vagy érzékszervi károsodással él, amely számos egyéb akadállyal együtt korlátozhatja az adott személy teljes, hatékony és másokkal egyenlő társadalmi szerepvállalását.

AZ ÉRINTETTEK MEGNEVEZÉSE			
Állapot	Ajánlott kifejezés a jelző után mindig főnevet téve (pl. gyermek, ember, személy)	Elfogadható kifejezés	Diszkriminatív, sértő kifejezés
beszéd	beszéd fogyatékos	beszédhibás	hallónéma
értelem	értelmi fogyatékos, tanulásban akadályozott, értelmileg akadályozott	értelmi sérült	hülye, elmebeteg, bolond, gyengeelméjű
hallás	siket, nagyothalló	hallássérült	süketnéma
látás	vak, gyengénlátó	látássérült	világtalan
mozgás	mozgáskorlátozott, mozgássérült		béna, nyomorék
több fogyatékossgal együtt	halmozottan sérült, halmozottan fogyatékos		béna, nyomorék, hülye, elmebeteg, bolond, gyengeelméjű
szervi	szervátültetett	transzplantált	beteg

A városban élő fogyatékos emberek létszámára és fogyatékoságuk mértékére statisztikai adat nem áll rendelkezésre, arra csak a fogyatékosági támogatás kapcsán lehet következtetni.

A veleszületett fogyatékosággal élő személyeken túl, az egyes fogyatékosági csoportokban különböző mértékben kell számolni a betegségből, balesetből szerzett fogyatékoság miatt akadályozott személyekkel is.

A fogyatékos személyek demográfiai összetételére jellemző, hogy közöttük jelentősebb számban vannak az aktív korúak. Foglalkoztatásuk és munkába állásuk jelenleg szinte lehetetlen.

A fogyatékkal élő emberek munkaerő-piaci elhelyezkedésének lehetőségei erősen korlátozottak, elsősorban rossz egészségi állapotuknak, másodsorban iskolai végzettségük alacsony mivolta miatt. A nem dolgozók számára az egyetlen jövedelemforrás az alacsony összegű öregségi nyugdíj, vagy járadék, segély.

Az önkormányzat az intézményein keresztül segítséget nyújt a lakókörnyezetükben élő fogyatékos személyek részére önálló életvitelük fenntartásában, valamint egészségi állapotukból, mentális állapotukból vagy más okból származó problémáik megoldásában. Az alapszolgáltatások teljes körű megvalósításával, az ellátások működtetésével jelentősen hozzájárul ahhoz, hogy a fogyatékos személyek, illetve családtagjaik mindennapi járulékokat életvitelükhöz segítséget kapjanak, és a még otthonukban gondozható személyeknek ne kelljen bentlakásos ellátást igénybe venni.

A tartós bentlakást, illetve átmenti elhelyezést nyújtó otthon a városban nincs.

7.1 A településen fogyatékosággal élő személyek főbb jellemzői, sajátos problémái

7.1.1 számú táblázat - Megváltozott munkaképességű személyek ellátásaiban részesülők száma nemenként			
Év	Megváltozott munkaképességű személyek ellátásaiban részesülők száma - Férfiak (TS 061)	Megváltozott munkaképességű személyek ellátásaiban részesülők száma - Nők (TS 062)	Összesen
2016	126	145	271
2017	118	138	256
2018	108	131	239
2019	98	113	211
2020	90	106	196
2021	n.a.	n.a.	-

Forrás: TeIR, KSH Tstar

7.1.2. számú táblázat - Nappali ellátásban részesülő fogyatékkal élők száma	
Év	Nappali ellátásban részesülő fogyatékos személyek száma (TS 128)
2016	0
2017	0
2018	0
2019	0
2020	0
2021	0

Forrás: TeIR, KSH Tstar; és helyi adatszolgáltatók

A megváltozott munkaképességű, egészségkárosodott személyek ellátórendszere 2012-ben átalakításra került. Az átalakítás célja volt a foglalkoztatás elősegítése a komplex rehabilitáció szerepének hangsúlyosabbá tételével, eszköztárának bővítésével.

Az új rendszer szakítva a korábbi évek gyakorlatával nem a pénzbeli ellátások tartós igénybevitelére ösztönöz, hanem az állami gondoskodás lehetőségeitől való függőség megszüntetése mellett a rehabilitáció előtérbe helyezésével, valamint jövedelempótló pénzbeli ellátások bevezetésével biztosítja az egyének kieső jövedelmének pótlását.

2012-ban tehát ezen cél mentén új, egységes ellátások kerültek bevezetésre:

- a rehabilitációs ellátás: foglalkoztatásra, rehabilitációra javasolt személyek jövedelempótló ellátásaként és
- a rokkantsági ellátás: a foglalkoztatásra, rehabilitációra nem javasolt személyek jövedelempótló ellátásaként.

A rehabilitációs hatóság a komplex minősítés során megállapítja, hogy a megváltozott munkaképességű személy rehabilitálható-e és így rehabilitációs ellátásra lesz jogosult, vagy rehabilitációja nem javasolt, ezért részére rokkantsági ellátást állapítanak meg.

A komplex minősítés során az egyén fizikai, mentális, szociális jóllétének betegsége, illetve sérülés után kialakult vagy veleszületett rendellenesség következtében fennálló tartós vagy végleges kedvezőtlen változásait veszik figyelembe.

A megváltozott munkaképességű személyek ellátásaira jogosult az a kérelem benyújtásakor 15. életévét betöltött személy, akinek az egészségi állapota a rehabilitációs

hatóság komplex minősítése alapján 60 százalékos vagy kisebb mértékű (a továbbiakban: megváltozott munkaképességű személy), és aki a kérelem benyújtását megelőző

- 5 éven belül legalább 1095 napon át,
- 10 éven belül legalább 2555 napon át vagy
- 15 éven belül legalább 3650 napon át biztosított volt,
- keresőtevékenységet nem végez és
- rendszeres pénzellátásban nem részesül.

Sajnos a megváltozott munkaképességű személyekről az önkormányzat részére nem áll rendelkezésre kimutatás. Az ellátásban részesülők száma pedig nem ad teljes képet a lakosság munkaképességének állapotáról, mert sok esetben a konjunktív feltételek valamelyike hiányzik az ellátás megállapításához.

A lakónépesség százalékában nézve az ellátásban részesülő megváltozott munkaképességűek aránya 3-4% között mozog, az egészségkárosodottak szociális ellátásaiban részesülők pedig elenyésző részt (0,6-0,8% közötti) képeznek.

A megváltozott munkaképességű személyek nemek szerinti összetételét vizsgálva azt láthatjuk, hogy a nők aránya meghaladja a férfiakét és - 2021 kivételével (50,24%) - 53% körül mozog.

A nappali ellátás igénybevevői között nem található fogyatékos személy annak ellenére, hogy ennek lehetősége adott.

- a) fogyatékossgal élő személyek foglalkoztatásának lehetőségei, foglalkoztatottsága, védett foglalkoztatás, közfoglalkoztatás;

A fogyatékos emberek a munkavállalók egyik leghátrányosabb helyzetű csoportja.

Munkaerő-piaci helyzetük lényegesen rosszabb, mint a társadalom nem fogyatékos tagjaié. Összehasonlíthatatlanul nehezebben találnak tartós foglalkoztatást biztosító munkahelyet, illetve, ha valaki már gazdaságilag aktív korában válik fogyatékosná, nagyon kicsi az esélye, hogy korábbi munkahelyén tovább foglalkoztatják.

A munkaerőpiacon való részvétellel (normál vagy védett munkahelyen) pénzbeli és nem pénzbeli járandóságokhoz lehet hozzájutni, ami pozitív hatással van a résztvevők egészségére. Ezen túlmenően a munka elősegíti a személyiség fejlődését, meghatározott státuszt és elismertséget biztosít. Lehetővé teszi a társadalmi kapcsolatok kialakulását és a társadalomba való beilleszkedést. A dolgozó fogyatékos emberek fizetést kapnak, személyi jövedelemadót és társadalombiztosítás járulékot fizetnek, önálló életvitelre képesek.

A rehabilitációs foglalkoztatás konkrét gazdasági előnyt jelent a cégeknek, intézményeknek, mert így elkerüljük a rehabilitációs hozzájárulás fizetési kötelezettséget és munkaerőt nyernek, de a rehabilitációs foglalkoztatás alapvetően is egy előremutató gondolat, alternatíva.

A rehabilitációs hozzájárulás fizetésének kötelezettségére vonatkozó szabályok célja, hogy rákényszerítse a munkáltatókat, hogy minél nagyobb számban foglalkoztassanak megváltozott munkaképességű munkavállalókat.

A rehabilitációs hozzájárulásra vonatkozó szabályokat a megváltozott munkaképességű személyek ellátásairól és egyes törvények módosításáról szóló 2011. évi CXCI. törvény 22-24. §-ai tartalmazzák.

A szabályozás értelmében a munkaadó a megváltozott munkaképességű személyek foglalkozási rehabilitációjának elősegítése érdekében rehabilitációs hozzájárulás fizetésére köteles, ha az általa foglalkoztatottak létszáma a 25 főt meghaladja, és az általa foglalkoztatott megváltozott munkaképességű személyek száma nem éri el a létszám 5 százalékát.

A rehabilitációs hozzájárulás mértéke a tárgyév első napján a teljes munkaidőben foglalkoztatott munkavállaló részére megállapított alapbér kötelező legkisebb összegének kilencszerese/fő/év.

A városban a fogyatékkal élők foglalkoztatásának lehetőségei korlátozottak, de jelen vannak az önkormányzat intézményeiben és a civil szféra által működtetett gazdálkodó egységekben is. Így az önkormányzattól bérelt helyiségben működik az „Emberekért” Rehabilitációs Foglalkoztató Közhasznú Nonprofit Kft által üzemeltetett üzem, amely jelenleg 30 fő fogyatékkal élőknek ad munkalehetőséget.

b) munkavállalást segítő lehetőségek;

Nem kerültek kidolgozásra a fogyatékosággal élők részére foglalkoztatást segítő lehetőségek.

c) hátrányos megkülönböztetés a foglalkoztatás területén;

Nincs tudomás a foglalkoztatás területén alkalmazott hátrányos megkülönböztetésről.

d) önálló életvitelt támogató helyi intézmények, szolgáltatások, programok.

A városunkban jelenleg működő szociális ellátórendszer az alapszolgáltatások tekintetében jól kiépített, az ellátások biztosítottak a fogyatékosok számára is. Az alapszolgáltatást nyújtó szakemberek folyamatos kapcsolatot tartanak a fogyatékosokat képviselő szervezetekkel.

Az önálló életvitelt támogató helyi szolgáltatás a támogató szolgálat.

A Támogató Szolgálat célját, feladatát egyértelműen megfogalmazza a szociális igazgatásról és szociális ellátásokról szóló az 1993. évi III. törvény, illetve a végrehajtásáról szóló 1/2000 SzCsM. Rendelet 39. §-a, melyek szerint: a szolgáltatás célja és feladata a fogyatékos személyek lakóközösségében történő ellátása, elsődlegesen a lakáson kívüli közszolgáltatások elérésének segítése, valamint életvitelük önállóságának megőrzése mellett a lakáson belüli speciális segítségnyújtás biztosítása révén.

Három részre lehet bontani e feladatcsoportokat: Szállító Szolgáltatás, Személyi segítség, Információnyújtás-tanácsadás.

Támogató Szolgálat tevékenysége valamennyi fogyatékosági csoportba tartozó személy segítségére terjed ki.

7.2 Fogyatékkal élő személyek pénzügyi és természetbeni ellátása, kedvezményei

A fogyatékkal élők számára külön pénzügyi és természetbeni ellátást és kedvezményeket nem nyújt Encs városa.

7.3 A közszolgáltatásokhoz, közösségi közlekedéshez, információhoz és a közösségi élet gyakorlásához való hozzáférés lehetőségei, akadálymentesítés

Az egyenlő esélyű hozzáférés egyik eszköze az akadálymentesítés, amelynek fogalma az utóbbi években teljesen új tartalmat nyert: ma már valamennyi fogyatékosági csoporthoz tartozó ember - azaz a mozgássérült, a látássérült, a hallássérült, az értelmi fogyatékos, autista és súlyosan-halmozottan fogyatékos emberek - speciális szükségleteinek figyelembevételét kell a komplex akadálymentesítés, azaz az egyenlő esélyű hozzáférés megteremtése alatt érteni. Ez olyan eszközök és megoldások telepítését jelenti, amely lehetővé teszi, hogy egy-egy szolgáltatást a mozgássérült embereken túl látás- vagy hallássérült, valamint értelmi fogyatékos emberek is igénybe vehessenek. (Hangostérkép, indukciós hurok, könnyen érthető tájékoztató füzetek stb.) A kulcs az, hogy ma már nem pusztán épületek akadálymentesítéséről, hanem a közszolgáltatások egyenlő esélyű hozzáféréséről beszélünk, amely tehát magában foglalja az épületek komplex akadálymentességét, de annál jóval több.

Az akadálymentesítés követelménye beépítésre került a nem kifejezetten akadálymentesítési célú pályázatokba is, hogy a különböző közszolgáltatásokat nyújtó szervek vezetői szembesüljenek azzal, hogy az ő ügyfélkörükben is vannak, lehetnek fogyatékos emberek. A fentiekén túl pedig minden lehetséges eszközzel küzdeni kell azért, hogy széles körben elterjedté váljon az a felfogás, amely alapján az esélyegyenlőségi feladatok megoldása nem egyetlen szerv feladata, hanem természetes, hogy az ehhez kapcsolódó követelményeknek való megfelelés a saját területén mindenkinek a maga feladata és felelőssége.

Ugyancsak elengedhetetlen, hogy alapkövetelménnyé váljon az egyetemes tervezés módszere. Ennek lényege, hogy a használati tárgytól az épületeken át egészen a közszolgáltatásokig mindent úgy kell megtervezni, hogy az már a létrejöttékor, eleve megfeleljen az egyenlő esélyű hozzáférés követelményeinek, s hogy ezért ne kelljen – jelentős idő, energia és pénz ráfordításával – utólag akadálymentesíteni.

a) egészségügyi és rehabilitációs ellátások elérhetősége, együttműködése;

A fogyatékos személyek egészségügyi ellátása az egészségügy általános rendelőiben történik, ezért fontos, hogy az ellátáshoz való hozzáférés biztosított legyen számukra.

A város által működtetett járóbeteg szakellátásoknak, illetve az egészségügyi alapellátásoknak helyet adó épületek a mozgáskorlátozottak számára teljesen akadálymentesítettek. A látássérült, a hallássérült, az értelmi fogyatékos, autista és súlyosan-halmozottan fogyatékos emberek speciális szükségleteinek kielégítése még nem megoldott.

Az egészségügyi és rehabilitációs ellátások elérésében a Támogató Szolgálat nyújt hathatós segítséget.

b) települési önkormányzati tulajdonban lévő középületek akadálymentesítettsége;

Az önkormányzat tulajdonában álló épületek komplex akadálymentesítése még várat magára. Az utólagos akadálymentesítésnek finansziális akadályai vannak. A középületek felújítása során nehéz a valamennyi fogyatékosági csoporthoz tartozó ember - azaz a mozgássérült, a látássérült,

a hallássérült, az értelmi fogyatékos, autista és súlyosan-halmozottan fogyatékos emberek - speciális szükségleteinek figyelembevételét kielégítő változtatás véghezvitele.

- c) közszolgáltatásokhoz, köznevelési intézményekhez, kulturális és sportprogramokhoz való hozzáférés lehetőségei, fizikai, információs és kommunikációs akadálymentesítettség, lakóépületek, szolgáltató épületek akadálymentesítettsége;

A közszolgáltatásokhoz, a kulturális és sportprogramokhoz való hozzáférés lehetősége a fogyatékosok okától függően eltérő mértékű.

A közszolgáltatások info-kommunikációs akadálymentesítése csak részben megoldott. Az önkormányzat saját honlapot üzemeltet, amelynek keretében az ügyintézéshez szükséges egyes dokumentumok elérhetőek és letölthetőek. Az ASP rendszer bevezetésével az e-ügyintézés lehetősége biztosított, de azzal rendszerint csak a jogszabály által erre kötelezett szervezetek és személyek élnek. A lakosság sok esetben ragaszkodik a személyes kapcsolatfelvételhez, illetve nincsenek meg a fizikai és tudásbeli lehetőségei az elektronikus ügyintézéshez.

Jeltolmács nincs a városban.

A lakóépületek akadálymentesítettségéről nem állnak rendelkezésre adatok, míg a szolgáltató épületeknek csak egy része akadálymentes.

Az egyenlő bánásmódról és az esélyegyenlőség előmozdításáról szóló 2003. évi CXXV. törvény, valamint a nemzeti köznevelésről szóló 2011. évi CXC. törvény alapján a fogyatékos gyermek, tanuló nevelése-oktatása az e célra létrehozott gyógypedagógiai nevelési-oktatási intézményben, vagy a többi gyermekkel, tanulóval együtt folyhat. Az integrált oktatás jogi kereteit a törvény biztosítja.

Az oktatási intézmények elkötelezettek az integrált oktatás mellett, de azon sajátos nevelési igényű tanulók számára, akik integráltan nem oktathatóak egy szegregált csoport működik az állami iskolában a felső tagozaton. Nevelési igényük annyira eltér a normáltól, hogy elkülönített fejlesztésük indokolt.

Az integrált oktatást, különleges gondozást a gyermek életkorától és állapotától függően - a fogyatékoságot megállapító szakértői bizottság szakvéleménye alapján - a gyógypedagógiai tanácsadás, korai fejlesztés és gondozás, a fejlesztő felkészítés, az óvodai nevelés, az iskolai nevelés és oktatás keretében kell biztosítani.

Gyógypedagógiai tagozat nincs, a gyerekek normál, általános tanterv szerint tanulnak.

- d) munkahelyek akadálymentesítettsége;

Az önkormányzati intézmények, mint munkahelyek akadálymentesítése nagymértékben eltér.

A látás- és mozgássérültek számára sok esetben megfelelően akadálymentesített intézményeknek a hallássérültek- siketek- némák részére nyújtott szolgáltatások megfelelőségének biztosítása gondot jelentene.

e) közösségi közlekedés, járdák, parkok akadálymentesítettsége;

A fogyatékos személyek közösségi közlekedése megoldott. A tömegközlekedést biztosító Volán és MÁV is rendszeresített olyan járműveket, melyek a kerekesszékes közlekedést is lehetővé teszik (járda, illetve peron szinttel azonos magasságú széles kocsiajtó).

A fő közlekedési csomópontban jelzőlámpa üzemel, mely hangjelzéssel is jelzi a zöldet. A város járdái és a parkok akadálymentesek.

f) fogyatékossgal élő személyek számára rendelkezésre álló helyi szolgáltatások (pl. speciális közlekedési megoldások, fogyatékossgal élő személyek nappali intézménye, stb.);

Ilyen szolgáltatások igénybevételére helyben nincs lehetőség.

g) előnyben részesítés (hátránykompenzáló juttatások, szolgáltatások).

Pozitív diszkrimináció nem történt.

7.4. Fogyatékossgal élők sajátos igényeinek kielégítését célzó programok a településen

Ilyen programok szervezésére városi szinten még nem került sor.

7.5 A fogyatékossgal élőket helyi szinten fokozottan érintő társadalmi problémák és a felszámolásukra irányuló kezdeményezések

A fogyatékkal élőket helyi szinten fokozottan érintő társadalmi problémák az önkormányzat előtt nem ismertek, ilyen jelzések nem érkeztek, felszámolásukra intézkedés nem történt.

7.6 Következtetések: problémák beazonosítása, fejlesztési lehetőségek meghatározása

A fogyatékkal élők helyzete, esélyegyenlősége vizsgálata során településünkön	
beazonosított problémák	fejlesztési lehetőségek
Teljes körű akadálymentesítés hiánya	komplex akadálymentesítés megoldása
Empátia hiánya	egyenértékűként kezelés, közös foglalkozások
korlátozott lehetőségek a szabadidő eltöltésére	szabadidős lehetőségek biztosítása
Kommunikációs korlátok	Jeltolmácsok alkalmazása, képzése

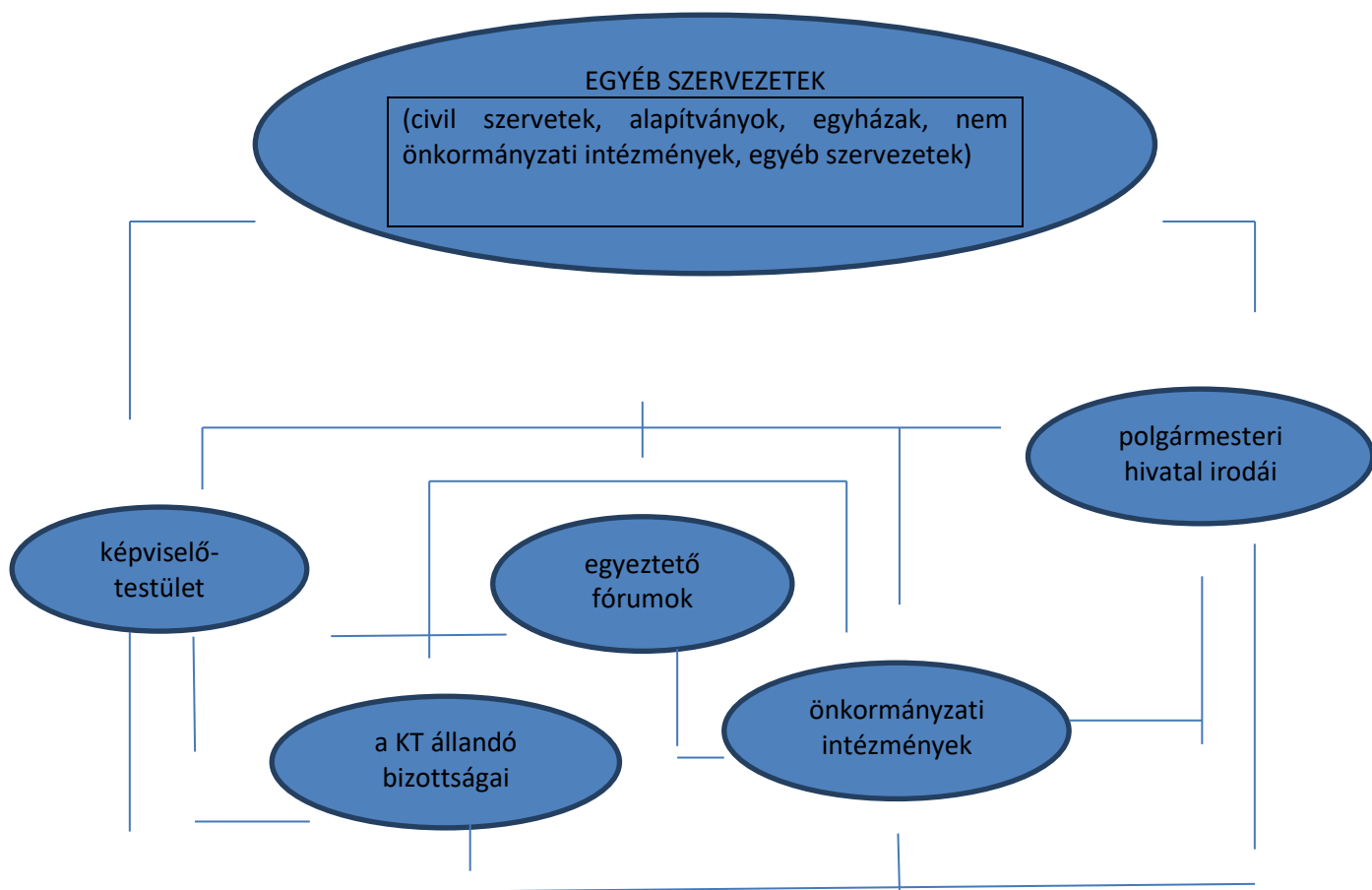
Több célcsoportot érintő, településszintű megállapítások	
beazonosított problémák	fejlesztési lehetőségek
fokozódó munkanélküliség	folyamatosan elérhető szociális munka biztosítása a munkaerőpiacra való bekerülés érdekében
az egyes szolgáltatások igénybevételét gátolja az, hogy a jogosultak nem ismerik a lehetőségeiket	szociális munka folyamatos biztosítása a szolgáltatások elérhetőségéről való tájékoztatás érdekében
kirekesztődés	a közösségi és egyéni szintű társadalmi integráció feltételeinek megteremtése
testi-lelki harmónia hiánya, kiszolgáltatottság, depresszió érzése	a közösségi szellem és az együvé tartozás, önmaguk és mások elfogadásának erősítése
megfelelő lakhatási körülmények hiánya	az alacsony státuszú lakosok térbeli koncentrációját a lakásgazdálkodás eszközeivel kell oldani, az önkormányzati bérlakások számát a lehetőségekhez mérten emelni szükséges.
települési környezet elavulása, hiányosságai	A települési víz- és csatornahálózat, a belterületi utak, járdák, a csapadékvízvezető rendszer rekonstrukciója, ipari park, közösségi terek fejlesztése, szociális célú városrehabilitáció megvalósítása, intézmények infrastrukturális fejlesztése, helyi piac fejlesztése, új parkolóhelyek kialakítása, új vasúti átjáró létesítése, új lakóövezet, lakótelep kialakítása.

8. Helyi partnerség, lakossági önszerveződések, civil szervezetek és for-profit szereplők társadalmi felelősségvállalása

Széles körű partnerségi kapcsolatok kerültek kialakításra a hivatalos intézményi szereplők, a civil-és érdekvédelmi szervezetek, illetve a helyi lakosság között. A partnerségi rendszer kialakításának célja, az volt, hogy a helyi lakosság aktívan vegyen részt az integrációt célzó programok kialakításában és megvalósításában, másrészt hogy a programok kidolgozásában és megvalósításában az érintett szervezetek között hatékony együttműködés alakuljon ki.

Encs Város Önkormányzata Képviselő-testülete és szervei döntésein keresztül fejezi ki elkötelezettségét az esélyegyenlőség területén, hiszen a jogszabályokban meghatározott, ilyen irányú kötelező feladatok ellátásán túl a város nem önkormányzati fenntartású intézményeivel, a társszerveivel, civil szerveződésekkel, egyházaival, önszerveződésekkel, társulásaival, egyesületeivel és alapítványaival közösen (gyakorta azok anyagi támogatása mellett) törekszik érvényre juttatni az esélyegyenlőség eszméjét a társadalmi élet minden területén.

Az alábbi ábra nem alá- és fölérendeltségi viszonyokat ábrázol, kizárólag azt szemlélteti, hogy az esélyegyenlőség ügye a társadalom milyen széles rétegeinek együttműködését, az intézmények, egyházak és civil szervezetek milyen összetett munkakapcsolat rendszerét kívánja meg.

- a) a 3-7. pontban szereplő területeket érintő civil, egyházi, karitatív szervezeti szolgáltató és érdekvédelmi szervezetek, önszerveződések feltérképezése (közfeladatot ellátó szervezetek, közfeladatonként bemutatva, önkéntesek száma, partnerségi megállapodások száma);

A városban nagyszámú civil szervezet működik, melyek jelenléte példaértékű a város életében. Számos városi rendezvényben veszik ki részüket, illetve saját programokat és rendezvényeket szerveznek.

A teljesség igénye nélkül:

Abaúji Területfejlesztési Önkormányzati Szövetség: érdekképviselő, egyéb

Abaúj Térségi Gazdaság- és Vállalkozásfejlesztési Alapítvány: A régió összehangolt gazdaság- és vállalkozásfejlesztésének segítése, támogatása. Közös területfejlesztési programok kialakításának koordinálása. A fejlesztések megvalósításához szükséges pénzalapok kialakításának segítése. A térség kis- és középvállalkozásai létrehozásának támogatása jogi és szaktanácsadással. A térségen belüli települések gazdasági fejlődésének elősegítése és összehangolása. A környezetfejlesztés koordinálása. A térségi fejlesztési programok megvalósításának elősegítése szakember gárda kiközvetítésével. Az idegenforgalom és fejlesztésének támogatása és segítése. Az országon belüli és külföldi erőforrások térségbe vonzása és azok koordinált felhasználásának elősegítése. Információ biztosítása a térségen belül és kívül egyaránt a gazdaság valamennyi elemére. Szakmai konferenciák, tapasztalatcserék szervezése, gazdasági együttműködések szervezése különböző szinteken. Kapcsolattartás más térségi gazdaságfejlesztő szervezetekkel.

Az Abaúji Egészségügyért Alapítvány: Abaúj térség orvosainak továbbképzési támogatása. Hosszú betegségben szenvedő vagy elhunyt egészségügyi dolgozók családtagjainak támogatása. Abaúj térség egészségügyi dolgozóinak rehabilitációs és üdültetési támogatása. Orvosi műszer és orvosi géppark vásárlásának támogatása. A térség egészségügyi intézményeinek üzemeltetési támogatása. Betegségmegelőző programok szervezése, támogatása (szűrés, felvilágosítás, egészségnevelés). Fiatal egészségügyi dolgozók támogatása. Abaúj egészségügyi dolgozóinak egészségügyi költségeihez való hozzájárulás. Az egészségügy finanszírozásával, fejlesztésével kapcsolatos pályázati kiírások figyelemmel kísérése és pályázat szerkesztése. Más, hasonló célú alapítványok támogatása.

Az Abaúji Szakmunkástanulók Tanműhelyéért Alapítvány: Az intézmény tanulói gyakorlati képzése feltételeinek megteremtése, javítása, a felszereltség növelése, javítása a kőműves és géplakatos szakmában, a tanműhelyi képzés feltételeinek kialakítása a ruhakészítő és bútorasztalos szakmában, az üzemi, munkahelyi szakmai képzésben tantervi anyagként előírt, de a munkáltatóknál eszközök hiányában meg nem oldható, a gyakorlati képzés szempontjából fontos feladatok kiegészítő végzés keretében való feltételeinek megteremtése. Encs

városában és vonzáskörzetében jelentkező szakirányú át- és továbbképzési feladatok tanműhelyi bázisának megteremtése.

Az Encsi Evangélikus Templomért Alapítvány: Szociális tevékenység, családsegítés, időskorúak gondozása, az Encsi Evangélikus Templom felépítése, fenntartása, parókia felépítése, lelkiélet biztosítása az encsi evangélikus hívők részére, kulturális rendezvények, vallási jellegű találkozók szervezése, szükségben lévő, hitben élő egyedülállók és idősök anyagi és lelki támogatása, a gondokkal küzdő, illetve családi háttér nélkül felnövekvő fiatalok erkölcsi és egészséges hitre és életmódra nevelése és anyagi támogatása.

Eklészia Encsi Református Gyülekezetért Közhasznú Alapítvány: református oktatás, hitbéli nevelés református gyermekek és ifjak részére, helyi népi kultúra felkutatása és ápolása, református oktatás, természeti hitéleti nevelés elősegítésére, református emlékhelyek gondozása, templom és gyülekezeti épületek karbantartása, felújítása, ilyen jellegű közösségek és szociális intézmények létesítése, működtetése, az ifjúság keresztény szellemben való nevelése, egyházi rendezvények szervezése és az egyházközség anyagi szükségleteinek támogatása, református egyház folyamatos és megfelelő szintű működési feltételeinek biztosítása, valamint az ehhez szükséges eszközök karbantartása és korszerűsítése, ifjúsági táborok és összejövetelek segítése, azok anyagi feltételeinek megteremtése, biztosítja a folyamatos hitoktatás feltételeit és eszközeit, a gyülekezet vonzáskörzetében élő hátrányos helyzetű családok gyermekeinek üdültetése, táboroztatása, ökumenikus szellemű gyülekezeti-városközösséget építő programok támogatása, az egyházközség testvér gyülekezeti kapcsolatainak előmozdítása, különös tekintettel a határainkon túl élő magyar gyülekezetekkel történő kapcsolattartásra, szociális tevékenység, családsegítés, valamint az időskorúak támogatása, gyermek- és ifjúságvédelem, a gyermekek és ifjúság érdekképviselése, integrált hitoktatás elősegítése, fejlesztése.

Az alapítvány közhasznú tevékenysége: szociális tevékenység, családsegítés, időskorúak gondozása, nevelés és oktatás, képességfejlesztés, ismeretterjesztés, kulturális tevékenység, kulturális örökség megóvása, műemlékvédelem, gyermek- és ifjúságvédelem, gyermek- és ifjúsági érdekképviselést, hátrányos helyzetű csoportok társadalmi esélyegyenlőségének elősegítése, határon túli magyarsággal kapcsolatos tevékenység.

Abaúji Honismereti és Helytörténeti Egyesület: 1. Abaúj helytörténeti, kulturális, történelmi, irodalmi, néprajzi és zenei értékeinek felkutatása, meglévő gyűjteményének gondozása, publikációja, más kutatók munkájának segítése. 2. Abaúj területén működő helytörténészek, honismereti körök, egyéb társadalmi és kulturális hagyományokat őrző és fenntartó közösségek, valamint önkormányzatok művelődési, közoktatási intézményeinek együttműködését elősegíteni, kapcsolatteremtés egyházakkal, egyéb civil szervezetekkel. 3. A honismereti munkában résztvevők szakmaiságának erősítése ismert szakemberek bevonásával, konferenciák, tanácskozások szervezésével, szakmai, anyagi támogatásával. 4. Az egyesület kezdeményezi és támogatja Abaúj

településeinek helyi irodalmi, történelmi, népművészeti kimagasló személyiségeinek felkutatását, emléktáblák, történelmi emlékhelyek számontartását, az ezzel kapcsolatos helyi hagyományteremtés kialakulását. 5. Segíti a népi kultúra művelőinek megismertetését célzó kiállítások, bemutatók rendezését, önmaga is kezdeményez ilyeneket. 6. Kezdeményezi helytörténeti kutatások eredményeinek közzétételét. Részt vesz ilyen jellegű kiadványok szerkesztésében, megjelentetésében, és kész együttműködni mindazon szervezetekkel, amelyek hasonló célú tevékenységet folytatnak a honismeret területén. 7. A fenti feladatok érdekében megjelenteti időszakos kiadványát, az Abaúji Hírharang című periodikát. 8. Az egyesület ezen feladatok megvalósítása érdekében szoros kapcsolat teremtését kezdeményezi a tudományos tevékenységet folytató intézményekkel (könyvtár, múzeum, levéltár stb.) 9. A honismereti tevékenység regionális és országos programjait népszerűsíti, együttműködik a Honismereti Szövetséggel és a többi megyei egyesülettel. 10. Az egyesület szorgalmazza a külföldi kapcsolatok megteremtését, a szomszédos és rokonnépek kultúrájának megismerését, megismertetését. E kapcsolatokban kiemelkedő szerepet szán a határainkon túl élő magyarsággal való intenzív együttműködésnek, a bennünket összekötő eszmei, kulturális hagyományok további erősítésének. 11. Az egyesület feladatai eredményes megvalósítása érdekében kiadványt jelentethet meg, illetve honismereti kiadványok megjelenését támogathatja.

Abaúj Polgáriaiért Alapítvány: A keresztény polgári lét értékeinek ápolása, Abaúj térség oktatási és kulturális életének támogatása, a terület civil szervezeteivel karöltve az Abaúj hagyományok kutatása, megőrzése.

Abaúji Református Ifjúságért Alapítvány: Oktatás, természeti-hitélet nevelés a református gyermekek részére, jósvafői református oktatási központ, erdei iskola létrehozása és működtetése, református emlékhelyek, emlékek, műemlék templomok gondozása, ezek megismertetése, a helyi népi kultúra felkutatása és ápolása, oktatási és hitéleti nevelés érdekében szálláshely biztosítása.

Lutheránus Misszió Abaújért Alapítvány: - Szociális tevékenység, családsegítés, időskorúak gondozása, - az Encsi Evangélikus Templom felépítése, fenntartása, - parókia felépítése - lelkiélet biztosítása az encsi evangélikus hívők részére, kulturális rendezvények, vallási jellegű találkozók szervezése, - szükségben lévő, hitben élő egyedülállók és idősek anyagi és lelki támogatása, - a gondokkal küzdő, illetve családi háttér nélkül felnövekvő fiatalok erkölcsi és egészséges hitre és életmódra nevelése és anyagi támogatása. - Az egyházi fenntartású óvodák támogatása, ezen belül étkeztetési támogatás, az óvodák játékokkal való ellátása, játszóterek építése, bértámogatás az óvodai dolgozók részére, - ifjúsági programok szervezése lebonyolítására, teljes költségének fedezése, evangelizáció szervezése, lebonyolítása, - halmozottan hátrányos helyzetű családok segítése és támogatása, - kulturális és egyházközségi programok szervezése, lebonyolítása, - roma misszió létrehozása, támogatása és fenntartása, - médiatevékenység folytatása.

Abaújdevecseri Polgárőr Egyesület: ember- és állampolgári jogok védelme, közrend és közbiztonság védelme, önkéntes tűzoltás, mentés, katasztrófa-elhárítás, közhasznú szervezetek számára biztosított- csak közhasznú szervezetek által igénybe vehető -szolgáltatások.

Encsi Gondozási Központért Alapítvány: Az Encsi Gondozási Központ által ellátásban részesülő idős emberek életvitele szebbé, jobbá tételének támogatása, szociális és egészségügyi ellátásuk segítése, kulturális és művelődési igényeinek kielégítéséhez hozzájárulás.

Az Encsi Váci Mihály Gimnázium Diákjaiért Alapítvány: A Váci Mihály Gimnázium oktatási feltételeinek folyamatos javítása, a tanulók támogatása, ösztöndíj, szociális segély, tanulmányi versenyeken, iskolai, iskolán kívüli pályázatokon elért teljesítmények ösztönzése. Külföldi szakmai gyakorlatokhoz hozzájárulás. Az intézmény programjában megfogalmazott szakmai, pedagógiai, szervezési és technikai tevékenységek finanszírozása.

Encs Városi Polgárőr Egyesület: Az egyesület alapvetően a bűnmegelőzés társadalmi kereteinek szélesítésére kíván lehetőséget teremteni. A működési területén található közösségi és magántulajdonban lévő tulajdon fokozott védelme, az ezeket károsító jogsértések megelőzése, a bűnalkalmak csökkentése. A közbiztonság erősítése útján a lakosság biztonságérzetének növelése, nyugalmanak biztosítása. A közösségi kapcsolatok erősítése. A lakosság és a bűnüldöző szervek közti bizalom, és együttműködés kialakítása, fenntartása.

Encsi Diáksport Egyesület: Az Encsi Zrínyi Ilona Általános Iskola nevelő-oktató munkájával összhangban az egyesület tagjainak rendszeres helyi, intézményen belüli, intézmények közötti és szakszövetségek által kiírt, játék-, turisztikai-, versengési-, és versenylehetőségek tervezése és szervezése, valamint az állami, társadalmi szervek támogatásának, a diáksport-egyesület, jogi és anyagi lehetőségeinek felhasználásával biztosítani a rendszeres testgyakorlás tanórán kívüli feltételeit. Cél a rendszeres sportolás, testedzés, versenyzés biztosítása, sportkapcsolatok létesítése és fenntartása, a sporttal való nevelés, a társadalmi öntevékenység és a közösségi élet alakítása, különösen tervezni, szervezni és összehangolni a tanulók órán kívüli testnevelését, sportolását.

Fügedi Romák Független Szervezete: Az encsi kistérségben élő halmozottan hátrányos helyzetű emberek érdekképviselője és a munka világába történő vissza kapcsolása. A célcsoportba tartozó emberek gyermekei támogatása úgy, mint oktatás és felkészítés a tanulásra főiskolai és egyetemi szinten. Adományozás és támogatás. A térségben az emberek érdekképviselőjének ellátása. Küzdelem az alkoholizmus és a drogok ellen. A gyermekek céltudatos nevelése. Karitatív szolgálat végzése. A telepeken élő embereknek mentálhigiéniai segítséget nyújtunk. Járórszolgálat létrehozása. Környezetvédelmi és egészségügyi prevenciók tevékenységet ellátása.

Encs Város Fejlesztéséért Közalapítvány: infrastruktúra fejlesztés - épített és természeti környezet védelme - Encs Város zölt területeinek karbantartása (kiemelten

temetőgondozás, parkgondozás, parképítés, játszóterek kialakítása) - a település köztisztaságról való gondoskodás

Encs Város Kultúrájáért és Sportjáért Közalapítvány: Az Encsi Városi Televízió működtetése, Az "Encsi Hírek" című helyi lap szerkesztése, terjesztése, Encs városban és vonzaskörzetében élők hiteles tájékoztatása a várost és az abaúji régiót érintő sport- és egyéb eseményekről, elektronikus és írott sajtó útján.

Abaúj Tűzvédelméért Alapítvány: Abaúj térségének tűz megelőzési propaganda munkájának segítése, az önkéntes tűzoltóságok támogatása és felszereltségük javítása. Az Encsi Tűzoltóparancsnokság új tűzoltó technikákkal való ellátása.

Abaúj Bűnmegelőzésért Alapítvány: Az Encsi Rendőrkapitányság illetékességi területén a bűnmegelőzési tevékenység hatékonyságának, színvonalának emelése.

Abaúj LEADER Egyesület: Abaúj és az Észak-magyarországi régió felzárkóztatásának elősegítése az Európai Unió fejlesztéséhez, kiemelten az egyesületet létrehozó helyi közösséget alkotó térség önkormányzatainak, vállalkozásainak és civil szervezeteinek fejlesztése.

Abaúj és az Észak-magyarországi régió, kiemelten az egyesületet létrehozó helyi közösséget alkotó települések, értékeinek, hagyományainak védelme, településeinek fejlesztése és a gazdasági élet élénkítésének szervezése. A térségben történő előremutató változások támogatása a gazdasági tevékenységnek nem mezőgazdasági tevékenységek felé történő diverzifikálása és a nem mezőgazdasági ágazatok fejlesztése, a foglalkoztatás elősegítése, az alapszolgáltatások javítása, beleértve az információs és kommunikációs technológiákhoz való helyi hozzáférést, és a vidéki területeket vonzóbbá tevő beruházások végrehajtása révén a gazdasági és társadalmi visszaesés és vidék elnéptelenedése felé mutató tendenciák visszafordítása érdekében.

Minden Nap Ajándék Alapítvány: A májat és az epét érintő fejlődési rendellenességgel született, vagy ezen szerveket érintő szerzett betegségben, továbbá a veleszületett vagy szerzett más szervi fejlődési rendellenességben szenvedő gyermekek gyógykezeléseinek támogatása, gyógyszereik finanszírozása, a családjaik életminőségének a javítása, az orvosi eljárásokat kiegészítve minél több gyermeknek segíteni abban, hogy a kórházban töltött időt testileg és lelkileg könnyebben átvészeljék. Arra törekedni, hogy a gyógykezelés idején is a lehető legjobb életminőség legyen biztosítva a betegséggel küzdő gyermekeknek.

Magyarországi Roma Parlament Encsi Tagszervezete: A roma származású emberek, illetve a szociálisan rászoruló egyének jogainak és társadalmi érdekeinek képviselete, sikeres közéleti szerepvállalásuk elősegítése. A cigányság általános társadalmi felemelkedésének elősegítése.

Magyar Vöröskereszt Encsi Szervezete: Az élet és egészség védelme, az emberi személyiség tiszteletben tartása, az emberi szenvedés, a szociális gondok enyhítése, a betegségek megelőzése, a fegyveres konfliktusok, katasztrófák áldozatainak megsegítése, a Genfi Egyezményekből adódó feladatokban való

közreműködés, a nemzetközi humanitárius jog, a Vöröskereszt alapelveinek terjesztése, a társadalmi szolidaritásra nevelés.

Encs Város Szociális Helyzetének Javításáért Közalapítvány: A ráutalt személyek természetbeni ellátása érdekében ingyenes földhasználat és talajelőkészítés biztosítása. Szaporítóanyagok biztosítása. Állattartás támogatása.

Évgyűrűk Nyugdíjas Klub

Abaújdevecseri Nyugdíjas Klub

Fügödi Nyugdíjas Klub

Kertbatárok Köre

Baba-Mama Klub

- b) helyi önkormányzati, nemzetiségi önkormányzati, egyházi, civil szektor és gazdasági szereplők közötti partnerség bemutatása;

Az önkormányzat és a nemzetiségi önkormányzat elmúlt években tanúsított együttműködése jónak mondható volt. Sok területen keresték a partneri kapcsolatot és támogatták együtt a térség és a város fejlődését.

Az önkormányzat és a történelmi egyházak kapcsolata ugyancsak kimagasló. A város valamennyi felekezet templomának építését segítette az építési telek ingyenes biztosításával. A római katolikus egyház 2012/2013-as tanévtől átvette a városi fenntartásban lévő egyik iskolaépületet, és ott indított általános iskolai és művészeti oktatási képzést mindazon gyermekek számára, akik a felvételüket kérték.

A képviselő-testület lehetőségei függvényében a város költségvetésében biztosít támogatást a város történelmi egyházainak és civil szervezetinek, így bizonyítva azt, hogy tevékenységüket, melyet a város és térség felemelkedéséért tesznek, elismeri.

- c) önkormányzatok közötti, illetve térségi, területi társulásokkal való partnerség, társadalmi felzárkózást segítő közös programok bemutatása;

A térségi központi feladatokat ellátó városi önkormányzat az abaúji településekkel szorosan együttműködve folytatja tevékenységét az élet számos területén.

Továbbra is ellátja feladatát 34 társult önkormányzat szabad akaratából a többcélú kistérségi társulás.

A hulladékgazdálkodás számos szegmense szintén társulási formában működik, melyben Encs, mint gesztor 58 települési önkormányzatot fog össze négy kistérség területéről.

A szociális alapeladatok között 2016. január 01-től ismét felmerült az igény a szerződéses ellátások biztosítására a családsegítés és gyermekjóléti szolgálat terén, melyet igénybe vevő önkormányzatok száma kettő (Méra, Fulókercs községek).

Tíz települési önkormányzat részvételével alakult meg az Encsi Területfejlesztési Önkormányzati Társulás, mely felvállalta a térségi területfejlesztési feladatok koordinálását.

d) a nemzetiségi önkormányzatok célcsoportokkal kapcsolatos esélyegyenlőségi tevékenysége

Encs városban roma nemzeti önkormányzat működött 2020-ig. Bár pénzügyi kereteik az előző ciklusban tevékenykedő kisebbségi önkormányzat hibájából (pályázati elszámolási gondok) jelentősen leszűkültek, mindent megtettek annak érdekében, hogy a roma származású, illetve mélyszegénységben élő gyermekeket és családjaikat támogassák. Tiszteletdíjukról lemondtak. Ápolták hagyományaikat, melynek keretében roma hagyományőrző ünnepség, mikulás és karácsony került megrendezésre az elmúlt évek során. Elnyert pályázati támogatásból lehetőségük nyílt a mélyszegénységben élő gyermekek nyári táboroztatására, akadálymentes honlap készítésére és a roma érdekvédelem és integráció témakörében számos szakmai konferencia és tanácskozás szervezésére, mely a térségi nemzetiségi önkormányzatokat is összefogta.

e) civil szervezetek célcsoportokkal kapcsolatos esélyegyenlőségi tevékenysége;

A városi civil szervezetek hatékonyan kapcsolódnak be a város életébe. Évente több alkalommal kerül sor közreműködésükkel segélycsomagok osztására. Ezek tartalma változó: élelmiszer, ruhanemű, vetőmag. Mindent megtesznek annak érdekében, hogy a mélyszegénységben és szegregátumokban élők életkörülményeit javítsák, az idősek és fogyatékosok társadalmi elfogadottságát a megérdemelt szintre emeljék. Tevékenységük nélkül a város esélyegyenlőséggel kapcsolatos lehetőségei jelentősen szűkülnének.

f) for-profit szereplők részvétele a helyi esélyegyenlőségi feladatok ellátásában.

A város profitorientált szereplői a helyi esélyegyenlőségi feladatok ellátásában nem olyan látványosan, és szűkebb körben, mint a civil szervezetek, de részt vállalnak. Támogatják a városi rendezvények szervezését, a civil szervezetek működését. Önmaguk által működtetett közforgalom számára nyitva álló helyiségeket igyekeznek akadálymentesíteni, szolgáltatásaikat mindenki számára egyformán elérhetővé tenni.

A társadalmi partnerség és együttműködés egyik eszköze a HEP Fórumok szervezése.

HEP Fórumok segítségével a helyi állami, önkormányzati, egyházi és civil szervezetek között a hatékonyabb együttműködés alakulhat ki a célcsoportok esélyegyenlőségi problémáinak a beazonosításában, a problémákra adekvátan válaszoló intézkedések megfogalmazásában, összehangolásában, valamint a HEP intézkedéseinek megvalósításában, megkönnyítve így az önkormányzatok esélyteremtő feladatainak ellátását.

9. A helyi esélyegyenlőségi program nyilvánossága

- a) a helyzetelemzésben meghatározott esélyegyenlőségi problémák kapcsán érintett nemzetiségi önkormányzatok, egyéb partnerek (állami vagy önkormányzati intézmények, egyházak, civil szervezetek, stb.) bevonásának eszközei és eljárásai a HEP elkészítésének folyamatába;

A települési esélyegyenlőségi program készítése az egyes célcsoportokkal foglalkozó munkacsoportok (a nemzetiségi önkormányzat és civil partnerek) tevőleges bevonásával történt. Az adattáblák kitöltése alapján létrejött helyzetelemzés alapozza meg az intézkedési tervet.

- b) az a) pont szerinti szervezetek és a lakosság végrehajtással kapcsolatos észrevételeinek visszacsatolását szolgáló eszközök bemutatása, valamint annak rögzítése, hogy működtet-e HEP Fórumot.

Encs Város Önkormányzata a Helyi Esélyegyenlőségi Program kidolgozására és megvalósítására, továbbá értékelésére, ellenőrzésére és az ennek során nyert információk visszacsatolására, valamint a programba történő beépítésének garantálására Helyi Esélyegyenlőségi Programért Felelős Fórumot hoz létre és működtet.

A fentiekkel biztosítva, hogy az Intézkedési Tervben vállalt feladatok maradéktalanul megvalósuljanak.

A képviselő-testületi döntést követően az elfogadott HEP dokumentumot, valamint a hiteles határozatot a települési önkormányzat a helyben szokásos módon közzé teszi, és megküldi a TEF esélyegyenlőségi mentora részére. A TEF az települési önkormányzatok HEP-jeit közzéteszi, honlapján megjelenteti.

A Helyi Esélyegyenlőségi Program Intézkedési Terve (HEP IT)

1. A HEP IT részletei

A helyzetelemzés megállapításainak összegzése

Célcsoport	Következtetések	
	problémák beazonosítása rövid megnevezéssel	fejlesztési lehetőségek meghatározása rövid címmel
Romák és/vagy mélyszegénységben élők	szakképzetlenség	hiányszakmák oktatása, szakmai gyakorlat megszerzési lehetőségének szélesítése
	feketegazdaság jelenléte	legális, a megfelelő színvonalú megélhetését nyújtó állandó munka lehetőségének biztosítása
	digitális eszközök hiánya	online végezhető tevékenységekhez szükséges digitális eszközök biztosítása beszerzés, vagy saját készlet terhére
Gyermekek	közösségi színtér hiánya	szabadidő tartalmas eltöltése lehetőségének biztosítására alkalmas helyszín kialakítása
	szenvedélybetegsége terjedése	prevenációs előadások szervezése, különös tekintettel drogok, alkohol, dohányzás okozta károk bemutatására
	idő előtti iskolaelhagyás	alternatív tanulási utak kialakítása, fejlesztése
Idősek	tevékeny időskor hiánya	programok, foglalkoztatás
	romló egészségi állapot, növekvő gondozási szükséglet	prevenció, ellátás lehetőségeinek bővítése, illetve a saját környezetben történő ellátás preferálása
	elmagányosodás	rendezvények szervezése, nyugdíjas klubok támogatása, családi kapcsolatok erősítése, generációk közötti programok az elfogadás érdekében
Nők	túlterheltség	rugalmas munkaidő, családbarát munkahelyi megoldások bevezetése
	anyagi kiszolgáltatottság	bérek kiegyenlítése
	gyermekelhelyezés, idősgondozás nehézségei	több férőhely biztosítása
	nemi sztereotípiák jelenléte	a sztereotípiák megtörése, a nők elismerése
Fogyatékkal élők	teljeskörű akadálymentesítés hiánya	komplex akadálymentesítés megoldása
	empátia hiánya	egyenértékűként kezelés, közös foglalkozások
	korlátozott lehetőségek a szabadidő eltöltésére	szabadidős lehetőségek biztosítása
	kommunikációs korlátok	jeltolmácsok alkalmazása, képzése

<i>Több célcsoportot érintő, településszintű megállapítás</i>	testi-lelki harmónia hiánya, kiszolgáltatottság, depresszió érzése	a közösségi szellem, az együvé tartozás, önmagunk és mások elfogadásának erősítése
	megfelelő lakhatási körülmények hiánya	az alacsony státuszú lakosok térbeli koncentrációját a lakásgazdálkodás eszközeivel kell oldani, az önkormányzati bérlakások számát a lehetőségekhez mérten emelni szükséges
	fokozódó munkanélküliség	munkahelyteremtő beruházások támogatása, a közmunkaprogram folytatása, ipari park fejlesztése, önfoglalkoztatás lehetőségeinek feltárása
	egyres szolgáltatások igénybevételenek elmaradása	A társadalmi integráció, a közszolgáltatásokhoz való hozzáférés elősegítése érdekében vizsgálni kell, hogy a közszolgáltatások a teljes lakossághoz egyenlő eséllyel érnek-e el. Amennyiben ezen a téren hiányosságot tapasztalható, információval, személyi segítséssel szükséges beavatkozni.
	települési környezet elavulása, hiányosságai	A belterületi utak, járdák, a csapadékvízvezető rendszer rekonstrukciója, ipari park, közösségi terek fejlesztése, szociális célú városrehabilitáció megvalósítása, intézmények infrastrukturális fejlesztése, helyi piac fejlesztése, új parkolóhelyek kialakítása, új vasúti átjáró létesítése, új lakóövezet, lakótelep kialakítása.

Jövőképünk

Olyan településen kívánunk élni, ahol a romák egyenrangú tagjai a közösségnek, dolgoznak és fizetésből élnek.

Fontos számunkra, hogy a mélyszegénységben élők életkörülményei javuljanak, biztos megélhetésük útján a felnövekedő generációk már ne ismerjék a nélkülözés semmilyen formáját.

Kiemelt területnek tartjuk a gyerekek egészséges testi, lelki, szellemi fejlődését, melynek feltételeit helyben kell biztosítani.

Folyamatosan odafigyelünk az idősek segítésére, kiemelt figyelmet fordítva a közös programokra, a tolerancia és a törődés fontosságára.

Elengedhetetlennek tartjuk a nők esetén a boldog családi életet, a gyermeknevelés és a családfenntartás összeegyeztethetőségének biztosítását, a társadalmi megbecsülést.

Különös figyelmet fordítunk a fogyatékkal élők egyenértékűként kezelésére, mindennapjaik segítésére.

2. Összegző táblázat - A Helyi Esélyegyenlőségi Program Intézkedési Terve (HEP IT)

	A	B	C	D	E	F	G	H	I	J	K	L
Intézkedés sorszáma	Az intézkedés címe, megnevezése	A helyzetelemzés következtetéseiben feltárt probléma megnevezése	Az intézkedéssel elérni kívánt cél	A cél összhangja más helyi stratégiai dokumentumokkal	A cél kapcsolódása a országos szakmapolitikai stratégiákhoz	Az intézkedés tartalma	Az intézkedés felelőse	Az intézkedés megvalósításának határideje	Az intézkedés eredményességét mérő indikátor(ok)	Az intézkedés megvalósításához szükséges erőforrások (humán, pénzügyi, technikai)	Az intézkedés eredményeinek fenntarthatósága	Önkormányzatok közötti együttműködésben megvalósuló intézkedés esetében az együttműködés bemutatása
	0. Településszintű probléma											
1	testi-lelki harmónia hiánya, kiszolgáltatottság, depresszió érzése	Széthúzás, az összetartozás érzés, az elfogadás hiánya, mely testi és lelki problémákhoz vezet.	A közösségi szellem, az együvé tartozás érzései által önmagunk és mások elfogadásának erősítése.	Egészségterv	Közösségfejlesztési Stratégia	-közös programok szervezése által önmagunk és mások megismerésének segítése - a másság (fogyatékoság, idős kor, roma nemzetiséghez tartozás) tiszteletben tartása, elfogadása-az identitástudat erősítése közös programok	-oktatási, nevelési intézmények vezetői - EFI iroda - polgármester	2028.01.30	programok száma, résztvevők száma	humán erőforrás, pénzügyi fedezet: TOP_Plusz 1.2.1, illetve TOP_Plusz 3.1.2 pályázat; illetve EFI normatív támogatása; esetlegesen terembérlet	Rövid távon a közös örömteli pillanatok, élmények által pozitívan hat az érintettek testi-lelki egészségre, hosszú távon elérhető az empátia széleskörű megjelenése révén a társadalmi megbékélés.	
2	megfelelő lakhatási körülmények hiánya	A rossz lakhatási és életkörülmények kihatnak az egyén testi és lelki egészségére, társadalmi	A lakhatási körülmények javítása által a testi-lelki egyensúly helyreállítása, a várható	Gazdasági Program	Nemzeti Fenntartható Fejlesztési Stratégia Európa 2020 Stratégia	-pályázati támogatás esetén a szociális bérlakásprogram folytatása, ennek hiányában az önkormányzat	polgármester	2028. 01.30	bérlakások száma, beköltöző száma	pénzügyi fedezet: saját forrás, illetve befektetői forrás bevonása,	Hosszútávon a szegreátumok megszűnéséhez vezethet. A javuló életkörülmények már rövid távon növelik a	

		elfogadottságára.	élettartam növelése, a társadalmi elfogadottság révén az egyén önbecsülésének helyreállítása.			tulajdonában álló, kötelező feladatellátással nem terhelt, átalakítható épületekben komfortos, illetve összkomfortos szociális bérlakások kialakítása.				humánerőforrás	társadalmi elfogadottságot, ezáltal az egyén önbecsülését..	
3	fokozódó munkanélküliség	A munkaerőpiaci integráció gátolt.	A hatékonyabb munkaerőpiaci megjelenés érdekében munkahelyteremtő beruházások támogatása, a közmunkaprogram folytatása, az ipari park fejlesztése, az önfoglalkoztatás lehetőségeinek feltárása.	Ciklusprogram Éves várospolitikai Feladatterv	Európai Foglalkoztatási Stratégia	-a gazdasági szféra igényeihez igazodó ipari parki fejlesztése elindítása. - önfoglalkoztatás lehetőségét biztosító képzések szervezése - lehetőségek fennállása esetén a képzések elindítása - rendelkezésre álló képzések népszerűsítése - munkaerőtoborzás, a munkáltatói igények közvetítése, közmunkaprogram folytatása	polgármester	2028.01.30	képzési adatok, foglalkoztatási adatok	megfelelő szakemberek, pénzügyi fedezet: TOP_Plus 1.1.21-BO1 pályázat; esetlegesen terembérlet	Rövid és hosszútávon egyaránt hasznos, mert a munkaerőpiaci integráció csökkenti a társadalmi feszültséget, emeli a társadalmi elfogadottságot, biztosítja az egyenjogúság érzését.	

4	egyes szolgáltatások igénybevételének elmaradása	a célcsoportok nem veszik igénybe a rendelkezésükre álló, elérhető, esélyegyenlőségük et segítő szolgáltatásokat.	A társadalmi integráció, a közszolgáltatásokhoz való egyenlő hozzáférés elősegítése.	Szociális Szolgáltatáshoz vezető koncepció	Nemzeti Fenntartható Fejlődési Stratégia	- annak feltárása, hogy a teljes lakossághoz, és főként a célcsoportokhoz a közszolgáltatások egyenlő eséllyel érnek-e el - hiányosság esetén információátadás sal, személyi segítséssel szükséges beavatkozni	polgármester	2028.01.30	lakosság száma/igénybe vevők száma	humán erőforrás és pénzügyi fedezet biztosítva a TOP_Plusz 3.1.2-21-BO1 pályázatból	Rövid távon elérhető a célcsoport motiválása az igénybevételre, ami hosszú távon elősegítheti a társadalmi integrációt.	
5	települési környezet elavulása, hiányosságai	A város útjai, járdái, csapadékvízvezető rendszere, közösségi terei az elmúlt évek alatt állapotukban elavultak, felújításra szorulnak. A népesség új lakóövezet, új parkolóhelyek, közösségi terek kialakítását, új munkahelyek teremtését, szociális városrehabilitáció végrehajtását igényli. A város Függő településrészének megközelítése érdekében új vasúti átjáró	élhetőbb települési környezet kialakítása	Települéfejlesztési koncepció Gazdasági program Éves várospolitikai feladatterv	Nemzeti Fenntartható Fejlődési Stratégia	- belterületi utak, járdák felújítása - csapadékvízvezető rendszer rekonstrukciója - ipari park fejlesztése - közösségi terek fejlesztése - szociális célú városrehabilitáció megvalósítása - intézmények infrastrukturális fejlesztése - helyi piac fejlesztése, - új parkolóhelyek kialakítása - új vasúti átjáró létesítése	polgármester	2028.01.30	felújított utak, járdák, csapadékvízvezető rendszer m2, új építési telkek száma, új lakások száma új parkolóhelyek száma új vasúti átjáró	pénzügyi fedezet: TOP_Plusz 1.2.1-21-BO1 projekt keretében -TOP_Plusz-1.2.1-21-BO1 pályázatban -TOP_Plusz-3.3.2-21-BO1 projekteken belül humán erőforrás	Rövid távon az élhetőbb települési környezet által javul a meglévő lakosság komfortérzete, hosszú távon vonzóvá válhat a település a fiatalok, belső migrációban érintettek számára, amely a népesség növekedéséhez, fiatalodó korfa alakulásához vezethet.	

		létesítése szükséges.				- új lakóövezet, lakótelep kialakítása.						
I. A mélyszegénységben élők és a romák esélyegyenlősége												
1	szakképzetlenség	A munkaerőpiaci integráció gátolt a képzetlenség miatt.	A hatékonyabb munkaerőpiaci megjelenés érdekében hiányszakmák oktatása, a szakmai gyakorlat megszerzési lehetőségeinek szélesítése.		Nemzeti Fenntartható Fejlődési Stratégia Európa 2020 Stratégia	-hiányszakmák feltárása a gazdaság igényei alapján -gyakorlati helyek biztosítása - tanfolyamok, képzések szervezése	polgármester, oktatási intézmények vezetői	2028.01.30	-képzési adatok: képzések száma, résztvevők száma -foglalkoztatási adatok	pénzügyi fedezet, szakemberek, terem bérlet	Rövid távon segíti a munkavilágába integrálódást, ezzel az életkörülmények javulását idézi elő. Hosszú távon emeli az önbecsülést, példát mutat, fokozza a társadalmi elfogadottságot	
2	feketegazdaság jelenléte	Az illegális munkavégzés társadalmi feszültséget okoz a közös teherviselés hiánya miatt. A feketegazdaságban foglalkoztatott nem szerez nyugdíjjogosultságot.	Legális, megfelelő színvonalú megélhetést biztosító állandó munka lehetőségének megteremtése.	Ciklusprogram	Európai Foglalkoztatási Stratégia	-új munkahelyeket teremtő beruházások támogatása - az ipari park fejlesztése	polgármester	2028.01.30	új munkahelyek száma, önkormányzati adatok	pénzügyi fedezet a TOP_Plus 1.1.1-21-BO1 projekt	Rövid távon a célcsoport munkavállalási kedvének növekedése, hosszú távon a gazdaság kifehéredése, a közös teherviselés által a társadalmi elfogadottság érhető el.	
3	digitális eszközök hiánya	Az online térben elvégzendő tevékenységek gátja a technikai eszközök hiánya.	Az online végezhető tevékenységekhez szükséges digitális eszközök biztosítása	Közügyi Esélyegyenlőségi Program	Nemzeti Fenntartható Fejlődési Stratégia	-használaton kívüli, rendelkezésre álló digitális eszközök állapotának,	nevelési-oktatási intézmények vezetői, városi gazdálkodó	2028.01.30	informatikai eszközök száma, támogatásban részesítettek száma	pénzügyi fedezet, humánerőforrás	Rövid távon csökkenti a társadalmi különbségeket, hosszú távon biztosítja a	

			beszerzés vagy saját készlet terhére.			darabszámának felmérése -pályázati lehetőségek figyelése beszerzés céljából -a használatra átadás szabályainak kidolgozása	szervezetek vezetői, költségvetési szervek vezetői, polgármester				társadalmi integrációt.	
II. A gyermekek esélyegyenlősége												
1	közösségi szintér hiánya	Közösségi szintér hiányában közösségi szocializáció hiánya.	A gyermekek esélyegyenlőségének biztosítása, az együttműködési, alkalmazkodási készség és elfogadás erősítése. Annak biztosítása, hogy a célcsoport a rá leselkedő kockázati tényezők kizárásával, a közösségi együttélés szabályainak elsajátításával a társadalom hasznos tagjává váljanak.	Közükatatási Esélyegyenlőségi Program Sportfejlesztési Konceptió	Nemzeti Ifjúsági Stratégia Nemzeti Fenntartható Fejlődés Stratégia	Minden érdeklődő számára nyitott közösségi tér, ifjúsági szabadidős sportolási lehetőség biztosítása.	polgármester, Encsi Városi Művelődési- és Sportközpont vezetője, EFI iroda	2028.01.30	magatartásproblémás gyerekek számának csökkenése, lakossági elégedettség, antiszociális viselkedési formák csökkenése	penzügyi fedezet a TOP-Plusz-1.2.1-21-BO1 projekt humánerőforrás	Rövid távon közösséget kövácso, hosszú távon a kialakuló alkalmazkodási készség a közösségi szocializáció alapja.	
2	szenvedélybetegségek terjedése	Egyre fiatalabb korban jelennek meg a káros szenvedélyek a fiatalok körében,	A szenvedélybetegséggel okozott testi és lelki károk	Egészségterv	Nemzeti Ifjúsági Stratégia	-prevenciós előadások szervezése, a dohányzás, alkoholizmus,	ETEK, EFI iroda, oktatási intézmények	2028.01.30	antiszociális viselkedési formák csökkenése, résztvevők	szakember, pénzügyi fedezet: EFI normatív	Rövid távon a családok életminőségének javulása, hosszú távon teljes a helyi	

		korai függőséget okozva, az életminőséget, életkilátásokat rontva.	bemutatása, a függőség következményeinek ismertetése révén a prevenció, illetve kialakult betegség esetén a leszokás segítése.			drogok okozta károk bemutatása -leszokást segítő közösségek kialakítása	vezetői		száma	támogatása	közösség életminőségének javulása várható.	
3	idő előtti iskolaelhagyás	Szakképzetlen rendelkezésre álló munkaerő magas aránya, korai gyermekvállalás.	Alternatív tanulási utak kialakítása, fejlesztése. A gyermekként anyává válás visszaszorítása.	Közoktatási Esélyegyenlőségi Program	Nemzeti Fenntartható Fejlődési Stratégia Nemzeti Ifjúsági Stratégia	-rugalmasság biztosítása a tanulási formák közötti átjárhatóság érdekében - felvilágosító tevékenység a születésszabályozás témakörében	ETEK, EFI iroda, oktatási intézmények vezetői	2028.01.30	szakképzett munkavállalók számának emelkedése, szülő nők életkorának emelkedése, az iskolát sikeresen befejezők számának emelkedése	szakember, pénzügyi fedezet: TOP_Plus 3.2.1-21-BO1	Rövid távon a sikerélmény került biztosítása a pályamódosítás igénye esetén, hosszú távon a munkaerő kereslet és kínálat találkozása, illetve a tartós párok kapcsolatok kialakítása lehet biztosított	
III. A nők esélyegyenlősége												
1	túlterheltség	A háztartás vezetése, a gyermeknevelés, a gyermekek és idősek gondozásának feladatai, valamint a munkahelyen elvárt teljesítmény nyújtása nagy terhet jelent a munkavállaló nők számára, miközben az egy	Családbarát foglalkoztatási lehetőségek (rugalmas munkaidő, részmunkaidős foglalkoztatás, egyműszakos műszakrend, távmunkavégzés, home office munkavégzés) szorgalmazása, a bölcsődei, óvodai, időotthoni	Ciklusprogram Éves várospolitika	Nők és Férfiak Társadalmi Esélyegyenlőségét Elősegítő Nemzeti Stratégia Nemzeti Fenntartható Fejlődési Stratégia	- gyermekelhelyezési és lehetőségének bővítése - az intézmények rugalmas nyitvatartásának megszervezése - a családbarát foglalkoztatási lehetőségek alkalmazásának szorgalmazása	polgármester, önkormányzati intézmények, gazdasági szereplők vezetői	2028.01.30	nők munkavállalói arányának emelkedése, férőhelyek számának emelkedése, családbarát munkahelyek létrejötte	pénzügyi fedezet: Görögkatolikus egyház Bölcsőde építési projektje	Rövid távon a nők túlterheltségének megszűnése. hosszú távon elérhető az egészséges egyensúly kialakulása a család és a munka között.	

		családfenntartós családmodell rendszerint már nem biztosítja a megélhetés anyagi feltételeit.	férőhelyek bővítése.									
2	anyagi kiszolgáltatottság	A bérszakadék a nők önértékelését aláássa, negatív pszichés hatása van.	Az anyagi biztonság megteremtése, amely a kiegyensúlyozott családi élet egyik feltétele. A nők társadalmi helyzetének javítása, a helyes önértékelés kialakítása.	Gazdasági Program	Európai Foglalkoztatási Stratégia	-figyelemfelhívás a problémakörre -a bérek közelítése, kiegyelítődése	polgármester, intézményvezetők	2028.01.30	csatlakozó munkáltatók száma, érnett munkavállalók száma	pénzügyi forrás: önkormányzati saját forrás	A program hosszú távon is fenntartható kedvező gazdasági körülmények között.	
3	gyermekelhelyezés, idősgondozás nehézségei	gyermekvállalás után a nők nehezen tudnak visszaillleszkedni a munka világába a gyermek elhelyezésének nehézségei miatt, illetve a kitolódott nyugdíjkorhatár miatt nincs lehetőség az időszolgáltatások otthoni gondozására, ápolására.	férőhelyek bővítése	Gazdasági Program Ciklus Program	Nemzeti Fenntartható Fejlesztési Stratégia	- gyermekelhelyezés és lehetőségeinek bővítése -időszolgáltatási, nappali ellátási férőhelyek bővítése	polgármester	2028.01.30	férőhelyek száma, elhelyezettek száma	szakemberek, pénzügyi fedezet: görögkatolikus bölcsőde projekt; illetve egyéb pályázati források	Rövid távon az intézkedések elősegítik a nők munkába állását hosszú távon biztosítják a szociális biztonságérzetet.	
4	nemi sztereotípiák jelenléte	a nők szerepvállalásának korlátozása pl. fizikai erejükre, empátiás	az elfogadott sztereotípiák felszámolása		Nők és Férfiak Társadalmi Egyenlőségért Elősegítő	-figyelemfelhívás a problémakörre - a nők teljes egyenjogúságának széleskörű	nevelési oktatási intézmények, Nevelési Tanácsadó	2028.01.30	férfiasnak tartott szakmákban a női munkavállalók	humán erőforrás	A program rövid távon segíti a nők munkavállalását, hosszú távon biztosítja a családi	

		készségükre hivatkozással, egyes munkakörök betöltésének akadályozása			Nemzeti Stratégia	hangsúlyozása -elfogulatlan pályaválasztási tanácsadás			megjelenése, gyermeknevelésben egyre nagyobb részt vállaló pl gyed-et igénybe vevő apák számának emelkedése		közösségek arányos munkamegosztását	
IV. Az idők esélyegyenlősége												
1	tevékeny időskor hiánya	Az idős emberek fizikai és lelki állapota gyakran vezet passzivitáshoz	Az élethosszig tartó tanulás, a foglalkoztatás, generációk közötti programok révén a társadalom hasznos tagja vagyok érzés felkeltése és fenntartása az idős emberekben.	Egészség terv	Időügyi Nemzeti Stratégia	-civil szervezetek, szerveződések útján az idős emberek bevonása a város mindennapjaiba -önképző körök szervezése -kézműves munkák kiállítási lehetőségének biztosítása - aktív együttműködés a nevelési-oktatási intézményekkel	igazgatási irodavezető, EFI és PAX Hálózatfejlesztő – Gondozási Központ vezetője	2028.01.30	- közösségi szereplést vállaló idők számának emelkedése, önképző körök alakulása, meglévők taglétszámának emelkedése -az elszigetelődés, passzivitás megszűnése	pénzügyi fedezet, szakemberek	Rövid távon a mindennapok természetes részévé válik az idősökkel való szoros kapcsolattartás, hosszú távon empatikus, együttműködő közösség jöhet létre.	
2	romló egészségi állapot, növekvő gondozási szükséglet	Az idős emberek mozgási korlátozottsága, rossz fizikai állapota sokszor vezet kiszolgáltatottsághoz, egyedülléthez, elmagányosodáshoz, az egészségi állapot romlásához. A	Az idős emberek növekvő gondozási szükségletének kielégítése, egészségi állapotának javítása, a minőségi élethez szükséges mindennapok elérése. Törődés, ellátási	egészség terv	Időügyi Nemzeti Stratégia	-a fejlesztési lehetőségek feltárása és a megvalósításhoz szükséges erőforrások megteremtése - gondozási szükségletek megállapítása, a megnövekedett gondozási	polgármester, intézményvezetők	2028.01.30	prevenációs tanácsadások számának növekedése, rehabilitációs programok tartás	pályázati támogatás- TOP_Plus 3.3.2-21-BO1 projektben, szakemberek	A civil szféra és az önkormányzat hatékony együttműködésével a célok hosszú távon elérhetőek és fenntarthatók.	

		lakosság egészségi állapota idős korban folyamatosan és rohamosan romlik, gondozási szüksége nő.	lehetőségek és ellátási férőhelyek bővítés mind az alap-, mind a szakellátásban.			szükségek kielégítése - Az idősök egészségi állapotromlásána k késleltetése prevenció és saját háztartásban történő ellátás lehetőségeinek kihasználásával, tanácsadás, ingyenes szűrőprogramok szervezése.						
3	elmagányosodás	Az idős emberek egyedülléte, elmagányosodása sokszor vezet az pszichikai állapotuk romlásához.	Emberi kapcsolatok javítása. A törődés, a másik ember fontossága és a hasznossága érzésének visszahozatala a mindennapokba, a családi kötelék erősítése, szükség esetén helyettesítése.	Szociális Szolgálta tásszerve zési Koncepti ó Egészség terv	Időügyi Nemzeti Startégia	- beszélgetés, magány oldása - rendezvények szervezése - nyugdíjas klubok támogatása	polgármester, intézményveze tők	2028.01.30	a résztvevők pszichés állapotának javulása, rendezvények száma és látogatottsága, életminőség javulása, átlagéletkor emelkedése	pénzügyi forrás: EFi normatív támogatása	Hosszú távon azt eredményezheti, hogy kiegyenlítődik a generációk közötti nézetkülönbség, az idős emberek elfogadása által tapasztalatok kerülhetnek átadásra a fiatalok részére.	
V. A fogyatékkal élő személyek esélyegyenlősége												
1	teljeskörű akadálymentesít és hiánya	Az akadálymentesíté s hiánya a fogyatékkal élők közösségi életének akadálya.	A középületek, nevelési -oktatási intézmények, közterületek fogyatékkal élők részére is használhatóvá	Települé sfejleszté si Koncepti ó	Országos Fogyatékos ügy Program	intézmények, közterületek átalakítása	polgármester	2028.01.30	önkormányzati adatok	pályázati források	Hosszú távon biztosítja azt, hogy a fogyatékkal élők a közösség teljes értékű tagjainak érezzék magukat.	

			tétele. A város intézményeinek szolgáltatása mindenki számára elérhetővé váljon.									
2	empátia hiánya	Empátia hiányában a fogyatékkal élők kevesbé értékes emberként kezelik. Ehhez hozzájárul a tudatlanság is, amely a találkozásokat elenyésző számából is fakad. Többcélú közösségi tér hiányában nincs a településen a fiatalok, idősek, fogyatékkal élők részére egyaránt megfelelő közösségi élet gyakorlására alkalmas tér, amely az ismerkedés, a kapcsolatépítés tere lehetne.	Fontos, hogy a fogyatékos embereket a társadalom hasznos tagjaiként kezeljük és ők maguk is úgy érezzék, hogy szükség van rájuk és a közösség elfogadja őket	Egészségterv	Közösségfejlesztési Stratégia	közös rendezvények, társadalmi párbeszéd indítása, felvilágosítás Részvétel biztosítása a város életében, rendezvényeken, közös, az elfogadást segítő rendezvények szervezése.	igazgatási irodavezető, intézményvezetők	2028.01.30	- Szabadidős programokban résztvevő fogyatékkal élők számának emelkedése -Fiatalok, időskorúak és fogyatékkal élők számára egyaránt vonzó közösségi programok számának emelkedése a -fogyatékkal élő lakosság aktív részvétele a közösségi életben	terembérlet, szakemberek, pénzügyi fedezet	Rövid távon a fogyatékos emberek érezhetik, hogy korlátaik ellenére a közösség elfogadott tagjai. Hosszú távon elfogadott tevékenységük a közösség javát szolgálja. Az érintettek motiválásával, a közös hang megtalálásával, megfelelő gazdasági körülmények között, a célok hosszú távon – a közösségi tér kialakításához szükséges pénzügyi fedezeten kívüli – anyagi ráfordítás nélkül fenntarthatók.	
3	korlátozott lehetőségek a szabadidő	a fogyatékos emberek számára a szabadidő	szabadidős (sportolási, művelődési,	Ciklusprogram	Országos Fogyatékosügyi	rendezvények szervezése, intézmények	intézményvezetők	2028.01.30	önkormányzati adatok	szakemberek, terembérlet, önkéntesek,	Hosszú távon a fogyatékos emberek számára	

	eltöltésére	hasznos eltöltésének lehetőségei erősen korlátozottak	szórakozási) lehetőségek biztosítása		Program	megfelelő átalakítása pályázati forrásból				pályázati támogatás a TOP_Plusz 1.2.1-21-BO1 projekt keretében	biztosított hasznos időtöltés lehetősége közelebb hozza egymáshoz a közösség tagjait, csökkenti az elszigetelődést, a kirekesztődés érzését.	
4	kommunikációs korlátok	A kommunikációs korlátok megléte a fogyatékkal élők közösségi életének akadálya.	A fogyatékkal élők a közösség teljes értékű tagjainak érezzék magukat korlátaik ellenére.		Országos Fogyatékos ügyi Program	jeltolmácsok alkalmazása, képzése	polgármester	2028.01.30	önkormányzati adatok	szakemberek, pénzügyi forrás	Hosszú távon a fogyatékkal élők szélesebb körű megértését és társadalmi integrációját eredményezi.	

3. Megvalósítás

3.1 A megvalósítás előkészítése

Önkormányzatunk az általa fenntartott intézmények vezetői számára feladatul adja és ellenőrzi, a településen működő nem önkormányzati fenntartású intézmények vezetőit pedig partneri viszony során kéri, hogy a Helyi Esélyegyenlőségi Programot valósítsák meg, illetve támogassák.

Önkormányzatunk azt is kéri intézményeitől és partnereitől, hogy vizsgálják meg, és a program elfogadását követően biztosítsák, hogy az intézményük működését érintő, és az esélyegyenlőség szempontjából fontos egyéb közszolgáltatásokat meghatározó stratégiai dokumentumokba és iránymutatásokba épüljenek be és érvényesüljenek az egyenlő bánásmódra és esélyegyenlőségre vonatkozó azon kötelezettségek, melyek az önkormányzat Helyi Esélyegyenlőségi Programjában részletes leírásra kerültek.

Önkormányzatunk elvárja, hogy intézményei a Helyi Esélyegyenlőségi Program Intézkedési Tervében szereplő vállalásokról, az őket érintő konkrét feladatokról intézményi szintű akcióterveket és évente cselekvési ütemterveket készítsenek.

Önkormányzatunk a HEP kidolgozására és megvalósítására, továbbá értékelésére, ellenőrzésére és az ennek során nyert információk visszacsatolására, valamint a programba történő beépítésének garantálására **Helyi Esélyegyenlőségi Programért Felelős Fórumot** hoz létre és működtet.

A fentiekkel kívánjuk biztosítani, hogy az HEP IT-ben vállalt feladatok településünkön maradéktalanul megvalósuljanak.

3.2 A megvalósítás folyamata

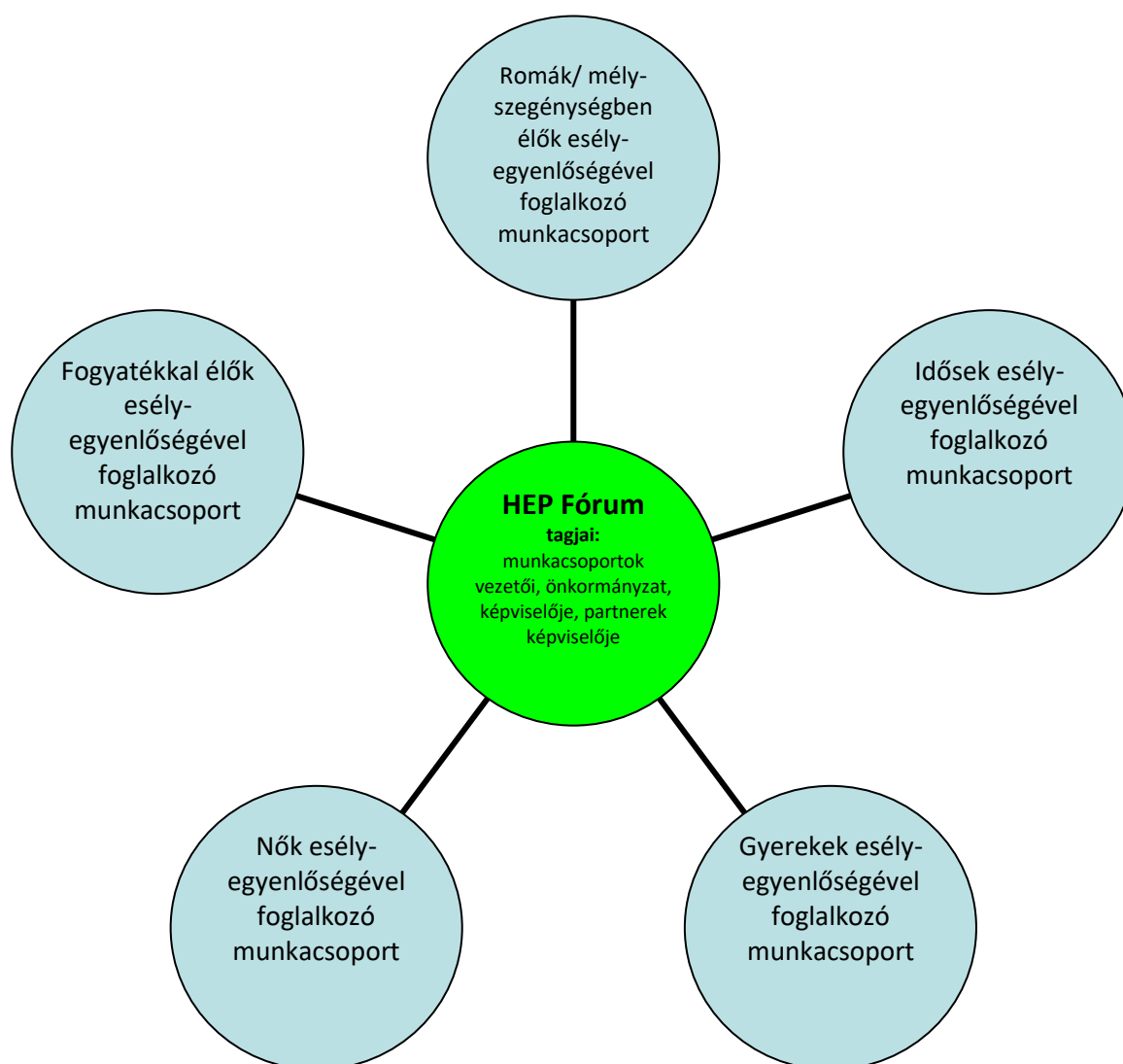
A társadalmi partnerség és együttműködés egyik eszköze a HEP Fórumok szervezése lehet. HEP Fórumok segítségével a helyi állami, önkormányzati, egyházi és civil szervezetek között a hatékonyabb együttműködés alakulhat ki. a célcsoportok esélyegyenlőségi problémáinak a beazonosításában, a problémákra adekvátan válaszoló intézkedések megfogalmazásában, összehangolásában, valamint a HEP intézkedéseinek megvalósításában, megkönnyítve így az önkormányzatok esélyteremtő feladatainak ellátását.

A HEP Fórum feladatai:

- a célcsoportok esélyegyenlőségi problémáinak a beazonosítása, a problémákra adekvátan válaszoló intézkedések megfogalmazása, összehangolása,
- a HEP intézkedéseinek megvalósításában, az HEP IT megvalósulásának figyelemmel kísérése, a HEP IT-ben lefektetett célok megvalósulásához szükséges beavatkozások évenkénti felülvizsgálata,

- annak figyelemmel kísérése, hogy a megelőző időszakban végrehajtott intézkedések elősegítették-e a kitűzött célok megvalósulását, és az ezen tapasztalatok alapján esetleges új beavatkozások meghatározása
- a HEP IT aktualizálása, az esetleges változások beépítése a HEP IT-be, a módosított HEP IT előkészítése képviselő-testületi döntésre
- az esélyegyenlőséggel összefüggő problémák megvitatása
- a HEP IT és az elért eredmények nyilvánosság elé tárása, dokumentálása, kommunikálása

Az esélyegyenlőség fókuszban lévő célcsoportjaihoz és/vagy kiemelt problématerületekre a terület aktorainak részvételével tematikus munkacsoportokat alakíthatunk 2 ezer fő feletti településeken (opcionális) az adott területen kitűzött célok megvalósítása érdekében. A munkacsoportok vezetői egyben tagjai az Esélyegyenlőségi Fórumnak is, a munkacsoportok rendszeresen (minimum évente) beszámolnak munkájukról az Esélyegyenlőségi Fórum számára.

A HEP Fórum működése:

A Fórum legalább kétfévente, a felülvizsgálatok és az új HEP elfogadása előtt, de szükség esetén ennél gyakrabban ülésezik.

A Fórum működését megfelelően dokumentálja, üléseiről jegyzőkönyv készül.

A Fórum javaslatot tesz az HEP IT megvalósulásáról készített beszámoló elfogadására, vagy átdolgoztatására, valamint szükség szerinti módosítására.

A HEP Fórum egy-egy beavatkozási terület végrehajtására felelőst jelölhet ki tagjai közül.

A HEP Fórumok javasolt összetétele:

Tagok

- a település polgármestere,
- a település/közös önkormányzatok jegyzője,
- helyi nemzetiségi önkormányzatok vezetői,
- beavatkozási területekhez kapcsolódó önkormányzati bizottságok képviselői,
- helyi/térségi releváns közszolgáltató intézmények képviselői,
- meghatározó helyi/térségi gazdasági szereplők, munkáltatók képviselői,
- 2 000 fő lakosságszám feletti települések esetében a Szociálpolitikai Kerekasztal képviselői,
- helyi jelzőrendszeri felelős,
- a településen működő - a HEP célcsoportjai kapcsán érintett - civil szervezetek és egyházak képviselői,
- A HEP intézkedési tervében szereplő intézkedések végrehajtásáért felelős intézmények, szervezetek képviselői,
- a település HEP referense,
- a rendvédelmi és közbiztonsági szervezetek képviselői,
- egyéb tagok (pl. tapasztalati szakértőként valamely célcsoportban érintett személy, vagy a településen aktív szerepet vállaló személyek).

Állandó meghívottak

- a település képviselő-testületének tagjai,
- az illetékes esélyegyenlőségi mentor,
- tankerületi központ képviselője,
- környező települések önkormányzati szereplői,
- járási jelzőrendszeri tanácsadó,
- egyéb meghívottak (járási hivatalok beavatkozási területekhez és célcsoportokhoz kapcsolódó szervezeti egységeinek képviselői, térségi felzárkózási programok képviselői).

3.3 Monitoring és visszacsatolás

A Helyi Esélyegyenlőségi Program megvalósulását, végrehajtását a HEP Fórum ellenőrzi, és javaslatot készít a HEP szükség szerinti aktualizálására az egyes beavatkozási területek felelőseinek, illetve a létrehozott munkacsoportok beszámolóinak alapján.

3.4 Nyilvánosság

A program elfogadását megelőzően, a véleménynyilvánítás lehetőségének biztosítása érdekében nyilvános fórumot hívunk össze.

A véleményformálás lehetőségét biztosítja az Helyi Esélyegyenlőségi Program nyilvánosságra hozatala is, valamint a megvalósítás folyamatát koordináló HEP Fórum első ülésének mihamarabbi összehívása.

A nyilvánosság folyamatos biztosítására legalább évente tájékoztatjuk a program megvalósításában elért eredményekről, a monitoring eredményeiről a település döntéshozóit, tisztségviselőit, az intézményeket és az együttműködő szakmai és társadalmi partnereket képviselőit.

A HEP Fórum által végzett monitoring vizsgálatok eredményeit nyilvánosságra hozzuk a személyes adatok védelmének biztosítása mellett. A nyilvánosság biztosítására az önkormányzat honlapja, a helyi média áll rendelkezésre. Az eredményekre felhívjuk a figyelmet az önkormányzat és intézményeinek különböző rendezvényein, beépítjük kiadványainkba, a tolerancia, a befogadás, a hátrányos helyzetűek támogatásának fontosságát igyekszünk megértetni a lakossággal, a támogató szakmai és társadalmi környezet kialakítása érdekében.

3.5 Kötelezettségek és felelősség

Az esélyegyenlőséggel összefüggő feladatokért az alábbi személyek/csoportok felelősek:

A Helyi Esélyegyenlőségi Program végrehajtásáért az önkormányzat részéről a polgármester felel.

- Az ő feladata és felelőssége a HEP Fórum létrejöttének szervezése, működésének sokoldalú támogatása, az önkormányzat és a HEP Fórum közötti kapcsolat biztosítása.
- Folyamatosan együttműködik a HEP Fórum vezetőjével.
- Felelősségi körébe tartozó, az alábbiakban felsorolt tevékenységeit a HEP Fórum bevonásával és támogatásával végzi. Így
  - o Felel azért, hogy a település minden lakója és az érintett szakmai és társadalmi partnerek számára elérhető legyen a Helyi Esélyegyenlőségi Program.
  - o Figyelemmel kíséri azt, hogy az önkormányzat döntéshozói, tisztségviselői és intézményeinek dolgozói megismerik és követik a HEP-ben foglaltakat.
  - o Támogatnia kell, hogy az önkormányzat, illetve intézményeinek vezetői minden ponton megkapják a szükséges felkészítést és segítséget a HEP végrehajtásához.

- Kötelessége az egyenlő bánásmód elvét sértő esetekben meg tennie a szükséges lépéseket, vizsgálatot kezdeményezni, és a jogsértés következményeinek elhárításáról intézkedni

A település vezetése, az önkormányzat tisztségviselői és a települési intézmények vezetői

- felelősek azért, hogy ismerjék az egyenlő bánásmódra és esélyegyenlőségre vonatkozó jogi előírásokat, biztosítsák a diszkriminációmentes intézményi szolgáltatásokat, a befogadó és toleráns légkört, és megragadjanak minden alkalmat, hogy az esélyegyenlőséggel kapcsolatos ismereteiket bővítő képzésen, egyéb programon részt vegyenek.
- Felelősségük továbbá, hogy ismerjék a HEP IT-ben foglaltakat és közreműködjenek annak megvalósításában.
- Az esélyegyenlőség sérülése esetén hivatalosan jelezzék azt a HEP IT kijelölt irányítóinak.
- Az önkormányzati intézmények vezetői intézményi akciótervben gondoskodjanak az Esélyegyenlőségi Programban foglaltaknak az intézményükben történő maradéktalan érvényesüléséről.

Szükséges továbbá, hogy a jogszabály által előírt feladat-megosztás, együttműködési kötelezettség alapján a települési önkormányzattal kapcsolatban álló szereplők ismerjék a HEP-et, annak megvalósításában aktív szerepet vállaljanak.

3.6 Érvényesülés, módosítás

Amennyiben a **kétévente előírt** – de ennél gyakrabban, pl. évente is elvégezhető - **felülvizsgálat** során kiderül, hogy a HEP IT-ben vállalt célokat nem sikerül teljesíteni, **a HEP Fórum megvitatja a beavatkozási tevékenységek korrekciójára, kiegészítésére vonatkozó intézkedési tervjavaslatát** annak érdekében, hogy a célok teljesíthetők legyenek.

Az HEP IT-t mindenképp módosítani szükséges, ha megállapításaiban lényeges változás következik be, illetve amennyiben a tervezett beavatkozások nem elegendő módon járulnak hozzá a kitűzött célok megvalósításához.

Az egyenlő bánásmód elvét sértő esetekben az HEP IT végrehajtásáért felelős személy megteszi a szükséges lépéseket, vizsgálatot kezdeményez, és intézkedik a jogsértés következményeinek elhárításáról.

4. Elfogadás módja és dátuma

I. Encs város Helyi Esélyegyenlőségi Programjának szakmai és társadalmi vitája megtörtént. Az itt született észrevételeket a megvitatást követően a HEP Intézkedési Tervébe beépítettük.

II. Ezt követően Encs város képviselő-testülete a Helyi Esélyegyenlőségi Programot (melynek része az Intézkedési Terv) megvitatta és 3/2023.(I.31.) határozatával elfogadta.

Csatolt melléklet:

- képviselő testület elfogadó határozatának kivonata

Encs, 2023. január 31.

Mikola Gergely
polgármester

dr. Szántó Marianna
jegyző

